

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogické a školní psychologie

**PSYCHOLOGIE MILOSTNÉ
KORESPONDENCE**

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Miloš Kučera, CSc.

Autor: Michaela Kuldová

Bydliště: Slévárenská 605, 54101, Trutnov

Obor: Psychologie – speciální pedagogika

Typ studia: Prezenční

Praha 2009

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a informačních zdrojů.

V Trutnově

Dne 24. 7. 2009

Michaela Kuldová *Michaela Kuldová*

PODĚKOVÁNÍ

Velice děkuji vedoucímu diplomové práce panu Doc. PhDr. Miloši Kučerovi, CSc. za odborné vedení a za pomoc a ochotu při řešení problémů.

Poděkování patří také Jarduvi a Zdeně za zapůjčení jejich milostných dopisů.

Děkuji také své rodině a přátelům za trpělivost a podporu v době psaní diplomové práce.

Michaela Kuldová

Trutnov, 2009

SUMMARY

The thesis deals with love letters. They are approached from the point of relationship problems, communication pragmatics, and aesthetic literary writing. It is supposed that letters mediate contact between physically absent partners.

Writers present **solution of interpersonal questions** in their letters, they think about their characters, abilities and appearance, they develop ideas about a partner. A feedback from a partner enables own self-cognition as well. Self-cognition manifests itself by means of stylization of a writer in letters. Stylization can be idealized in an effort to interest a partner at first. Hereafter, it enables sincerity and openness in an intimate relationship.

Writers use a certain procedures or steps in order to **achieve their intentions**. These procedures are called communicative strategies and they manifest itself in the final version of a letter. Love letters are instrumental in creation of a relationship. Thus, they are written with the intention to please, endear, influence a partner, and eventually influence his/her attitudes. Therefore, writers attract attention to them and display themselves in the best way. They act on the basis of their own ideas concerning what could interest a partner and what is their stylization focused on.

When considering a letter as **a literary utterance** in which aesthetic aspect prevails, one of possible phenomenon, which can interest a reader, is a mutual resemblance. Despite it letters are unique and personal in a way. Writers are inspired with well-proven tradition of love letters, they accept models and enrich them by own invention. They are impelled to own literary writing through which feelings to well-beloved are expressed.

The thesis surveyed **relationship development** through love correspondence as well. Partners gradually learn about each other, embolden and they are more open in their letters. Writers seem to be unsure at first, they do not know what can be expected from each other, they do not want to discourage a partner in the beginning. Partners aim to reassure in choice each other by means of various means (temptation, blarney, presents etc.). They stylize themselves into ideal roles which could interest a partner (he: favourite, sociable, sportsman; she: brave, independent). Reality gradually appears in their relationship. Partners require it from each other and admit their real characteristics including negative ones. As well as true is gradually revealed in a relationship, profound

intimacy is developed between partners. Although love letters often serve as a substitution for face-to-face interaction by physical absence of partners, they include a certain specifics which create conditions for relationship development. Letters provide opportunity to learn more about each other through own profound self-cognition. It is mediated communication which enables expressing the most internal feelings, thinking of oneself and increased sensibility to communication with a partner. Sincerity in this process, supported by letters, enables relationships to develop towards their permanency. Moreover, written words serve as an eternal evidence of love regardless of transience of emotions.

OBSAH

I. ÚVOD	5
II. TEORETICKÁ ČÁST	8
1. TEORIE DOPISU	8
2. KOMUNIKAČNÍ STRATEGIE V DOPISECH	10
3. VZTAHOVÝ ASPEKT DOPISU	12
3.1 <i>Stylizace</i>	13
3.2 <i>Prostředky stylizace</i>	15
4. SPECIFIKA MILOSTNÉ KORESPONDENCE	17
4.1 <i>Časová prodleva</i>	17
4.2 <i>Co se děje v pisateli</i>	17
4.3 <i>Co se děje ve čtenáři</i>	19
5. DOPIS JAKO LITERÁRNÍ DÍLO	21
5.1 <i>Estetická funkce</i>	21
5.2 <i>Vázání se na umělecké vzory</i>	22
III. VÝZKUMÁ ČÁST	24
I. TEORIE VÝZKUMU A UŽITÝCH VÝZKUMNÝCH METOD	24
1.1 <i>Formulace výzkumných otázek</i>	24
1.2 <i>Výzkumný soubor</i>	24
1.3 <i>Papír použitých metod</i>	25
2. ANALÝZA DOPISU	27
3. VÝVOJ MILOSTNÉHO VZTAHU V DOPISECH	78
1. <i>etapa - DOPISY NA CHMEL</i>	78
2. <i>etapa - NÁVRAT Z CHMELU</i>	80
3. <i>etapa - PO PRVNÍM KONFLIKTU</i>	83
4. <i>etapa - VÝROČÍ SEZNÁMENÍ</i>	85
5. <i>etapa - INTIMITA</i>	87
4. STEREOTYP VERSUS JEDINEČNOST V DOPISECH	90
4.1 <i>Vyznání lásky</i>	91
4.2 <i>Oslovení</i>	92
4.3 <i>„Vyšší styl“</i>	93
4.4 <i>Počasí</i>	94
4.5 <i>Aktuální dění</i>	95
4.6 <i>Příroda, společné místo</i>	96
4.7 <i>Shrnutí</i>	96

5.	PRAGMATIKA KORESPONDENCE	98
5.1	<i>Představovaný čtenář</i>	98
5.2	<i>Funkce dopisu</i>	100
5.3	<i>Prostředky pragmatiky</i>	107
5.4	<i>Shrnutí</i>	113
6.	DOPISY VE SLUŽBĚ INTERPERSONÁLNÍ PSYCHOLOGIE	115
6.1	<i>Stylizace</i>	115
6.2	<i>Sebepoznání v dopisech</i>	116
6.3	<i>Úvahy o vlastní ceně a o vztahu</i>	117
6.4	<i>Zpětná vazba partnerovi</i>	119
6.5	<i>Shrnutí</i>	120
7.	DISKUSE	122
IV.	ZÁVĚR	124
V.	LITERATURA	127
VI.	PŘÍLOHY	129

I. ÚVOD

Od počátku dějin lidstva se zamilovaní ve svých dopisech pokoušeli zachytit pravou podstatu lásky. Dopisy byly plodem odloučení a vyjadřovaly nejnítěnější pocity odesilatele. Milostné dopisy vtahují čtenáře do citových dramát, která jejich pisatelé prožívali a umožňují tak sdílet výjimečné i všeobecně platné stránky jejich vztahu.

Milostné dopisy z celého světa mají nejrůznější podobu, počínaje strohými a neumělými vzkazy, až po citové výlevy velikánů světové literatury, výtvarného umění a hudby. Citová vzplanutí známých osobností zasahovala do historie (například dopisy Napoleona Josefině na konci 18. století). Dopisy slouží nejen jako svědectví své doby, ale také jako důkaz lásky mezi dvěma lidmi. Z dopisů některých zamilovaných dýchá stálost a oddanost tváří v tvář nepřekonatelným překážkám (Anton Pavlovič Čechov musel přemoci nemoc, když si chtěl vzít herečku Olgu Knipperovou), dopisy vyjadřují nehynoucí lásku, ale dávají najevo také žárlivost a obavy z nemožnosti vztahu (dopisy Franze Kafky Mileně Jesenské). V posledních okamžicích života pak dopisy odhalují nejhlubší životní vášně, jak dokládá jímavý dopis, který napsala na rozloučenou Jindřichu VIII. Kateřina Aragonská.

Dopisy jsou ovšem důležitým prostředníkem vztahu i v současnosti, i když se objevují čím dál méně. Doba je totiž stále rychlejší a uspěchanější. Dopisy psané vlastní rukou nahradily neosobní SMS zprávy z mobilních telefonů, chaty, ICQ a e-maily z počítačů. Ještě před několika lety se zdálo, že komunikace přes internet je vyhrazena jen úzkému okruhu vyvolených, dnes se ovšem tato možnost nabízí i široké veřejnosti. Pro mnoho lidí se tak stává nezbytností, ať už v jejich profesním, či osobním životě. Tyto nové způsoby komunikace nabízejí uživatelům lákavé možnosti, především rychlost při výměně zpráv.

I když se může v současnosti zdát klasický způsob dopisní korespondence zastaralý, přesto se domnívám, že má stále nezastupitelnou roli při utváření a udržování vztahu. Do takového milostného útvaru člověk vkládá naděje, že jeho vyvoleného či vyvolenou zaujme a že jeho láska bude opětována. Celé psaní dopisů je vlastně jakýmsi rituálem sebevyjádření. Myšlenky a pocity lidí zaznamenané na papír se uschovají do obálky. Dopisní obálka je jednou z mála věcí moderní doby, kterou lze „zapečetit“, a tak vytvořit soukromý prostor pro vyjádření. Uzavření obálky (i když jen lepidlem) může mít symbolický charakter inspirovaný minulostí, kdy se obálky pečtily voskem. Do celého

procesu výměny intimity patří také poštovní schránka, která „pohlcuje“ myšlenky a pocity lidí, aby byly následně znovunalezeny dalším účastníkem tohoto rituálu.

Zamilovaný člověk tak vytváří dílo, které vychází z jeho nejhlubšího citu, vyjadřuje svoje emoce a přání a čeká na odpověď partnera. Láska tak překračuje vzdálenost, učí se čekat a obrňuje se trpělivostí. Láska vyjadřovaná pomocí dopisů přináší napjaté, sladké očekávání jako náhradu za tělesnou blízkost.

Dalším prvkem spojeným s milostnou korespondencí je rituál jejího uchovávání. Lidé uchovávají dopisy v krabicích, naplňují jimi skříně, obvazují je barevnými stuhami. Takové dopisy již neslouží komunikaci, nýbrž je tím uznána jejich trvalá hodnota. Intimní dopisy překračují realitu a dovolují člověku nahlédnout do minulosti. Jejich uchováváním se prokazuje úcta vzpomínkám. Kdykoli se čtenář k dopisům vrátí, jeho pozornost se odpoutá od současných zájmů a starostí a ocitne se ve „věčnosti“. Právě vzpomínkami je možné udržet si integritu. Emoce jsou tedy písmem v dopise fixovány a zvěčněny. Jejich čtenářem tak nemusí být pouze adresát dopisu. Tento fakt má důsledky pro vnímání dopisu a také stojí v základech jeho přehodnocování v umělecké dílo. Současný čtenář – neadresát může žít v jiném světě, řídit se jinými normami, dokonce mluvit jiným jazykem. Důležité také je, že čtenář k dopisu přistupuje jinak, než čtenář - adresát původní. Dopisy pro něj nepředstavují kontakt s dočasně nepřítomným autorem a nečte je s vědomím, že by na ně měl autorovi odepsat. V této práci se bude k dopisům přistupovat analyticky.

Materiálem analýzy jsou dochované dopisy jednoho partnerského páru, které byly uchovány po dobu téměř třiceti let. Tento soubor poslouží k mapování vývoje milostného vztahu a pokusí se nalézt specifika korespondence, která pomáhala vztah utvářet.

Dopisy mohou sloužit také jako doklad o životě pisatele, jeho názorech, myšlenkách a pocitech. Ovšem milostné dopisy jsou specifické svým záměrem (účelem). Jsou (adresované) věnované milované osobě, se kterou budují vztah. Je z nich proto patrná snaha zapůsobit na partnera, popř. ho ovlivnit, něčeho dosáhnout. Tento jev souvisí s přizpůsobením dopisu některým faktorům komunikační situace (především předjímanému čtenáři a komunikačnímu záměru) a s volbou komunikační strategie.

V této práci bude na dopis nahlíženo jako na součást korespondence, dialog pisatele s adresátem dopisu a soustředit se bude právě na vztahovou složku mezi pisateli. Zaměří se na obraz pisatele a jeho stylizaci v dopisech, použité komunikační strategie sloužící k působení na adresáta, stylizaci adresáta. Zaměří se na vzájemné působení partnerů a na řešení interpersonálních otázek.

Zkoumání milostných dopisů proto musí vycházet nejen z odborné literatury o dopise, ale je třeba je opřít též o dosavadní poznatky o komunikačních strategiích, o možnostech (prostředcích) stylizace a o pojetí mentální reprezentace v psaných textech.

K milostné korespondenci je ovšem možné přistupovat také jako k uměleckému dílu. Tato práce se proto pokusí uchopit dopisy také jako literární dílo s estetickou ambicí a bude se snažit vysvětlit, co žene pisatele k poetické tvorbě a jaké prostředky k tomu používají.

II. TEORETICKÁ ČÁST

1. TEORIE DOPISU

Některé práce uvažují o dopise **jako o útvaru či žánru**. Například *Základy české stylistiky* (Jedlička – Formánková – Rejmánková, 1970, str. 30) užívají osobní korespondenci jako příklad projevu patřícího do stylové oblasti běžně dorozumivací (hovorové). Autoři zároveň jmenují dopis jako příklad tradičního útvaru, který je obtížné vymezit, protože jej nelze definovat podle základního slohového postupu, neboť „může obsahovat různé útvary vydělené jako zpráva, popis, vypravování, výklad, ale i útvary z nich vycházející, popř. útvarů několik. Jako samostatný útvar je dopis určován hlavně podle toho, že je to písemné sdělení posílané adresátovi pomocí pošty nebo nějakého posla“ (Jedlička – Formánková – Rejmánková, 1970, str. 159). M. Blahynka ve *Slovníku literární teorie* (Vlašín, 1984, str. 80-81) uvádí, že dopis je „písemné sdělení, výzva nebo dotaz, text určený obvykle jednotlivému adresátovi, kterého pisatel (odesílatel), na konci dopisu podepsaný, alespoň v záhlaví oslovuje“. Autor si uvědomuje spjatost stylizace dopisu s osobností pisatele: „Stylizace dopisu velmi často bezděčně prozrazuje značné množství informací o pisateli, o době, o prostředí atd.; odtud mají dopisy a zvláště jejich rozsáhlejší sbírky značnou hodnotu dokumentární“ (Vlašín, 1984, str. 80). Dle J. V. Bečky (1992, str. 386) je soukromý dopis „písemné sdělení jedné osoby jiné osobě“ a „svým způsobem písemná paralela k běžnému soukromému rozhovoru“. Autor uvádí, že dopis má s rozhovorem společnou spontánnost, subjektivitu a polaritu, i když písemná forma spontánnost tlumí.

Jiné práce vymezují samostatný **epistolární či korespondenční styl**. Stylistika současné češtiny (Čechová a kol., 1997, str. 135) řadí dopisy mezi „komunikáty epistolárního (dopisového) funkčního stylu“. Epistolární styl podrobněji analyzuje M. Jelínek v samostatné práci (1995). Za typické reprezentanty epistolárního stylu pokládá dopisy soukromé, neboť „vlastním prostředím epistolárního stylu je důvěrný vztah mezi pisatelem a jeho adresátem“ (Jelínek, 1995, str. 126). Mezi základní vlastnosti dopisů řadí kolísání mezi spisovností a nespisovností, kolísání mezi subjektivními faktory a epistolární etiketou, kolísání mezi explicitním a implicitním vyjádřením, otevřenost emocionálně

zabarveným prostředkům, užívání kontaktních prostředků, tendenci preferovat výpovědi s určitým slovesem a prostředky konkrétní před abstraktními.

J. Hoffmanová (1993) zdůrazňuje **dialogičnost** dopisu. Uvádí, že jsou dopisy replikami dialogu mezi komunikačními partnery, v němž jednotlivé dopisy zároveň slouží jako kontext pro dopisy jiné. Důvodem vnitřní dialogičnosti je výrazná projekce autora a adresáta do textu. Dialog ovšem nemusí být veden pouze s adresátem, autor může vést dialog i sám se sebou. Hoffmanová uzavírá otázku dopisu poznatkem, že dopis osciluje mezi texty psanými a mluvenými a mezi dialogem a monologem (Hoffmanová, 1993, str. 155).

S. Skwarczyńska (S. Skwarczyńska in Saicová Římalová 2005, str. 13) řadí dopis do literatury „aplikované“ či „užitkové“ vyznačující se **„funkcionální estetikou“**. Charakterizuje jej jako jazykový útvar, který je zaměřen na naplnění cíle a který se snaží o správnosti cíle přesvědčit adresáta. Uvádí, že dopis je podřízen percepčním možnostem adresáta, ekonomicky hospodáří s jazykovým materiálem a nemá čistě estetickou funkci. Pozdější čtenář však může vnímat jako esteticky působící některé rysy, které původní adresát za esteticky působící nepokládal. Autorka konstatuje, že při vzniku dopisu je důležitý adresát, jehož pokládá za spolutvůrce. Za základní faktory ovlivňující podobu dopisu autorka pokládá cíl, obsah a smysl dopisu, osobu adresáta a vztah mezi adresátem a pisatelem, individualitu pisatele, situační okolnosti vzniku dopisu a epistolografické konvence.

2. KOMUNIKAČNÍ STRATEGIE V DOPISECH

Pisatelé ve svých dopisech sledují určité záměry, jak na partnera zapůsobit, ovlivnit ho. K tomuto účelu využívají komunikační strategie. Termín **komunikační strategie** označuje „rozumové/kognitivní i emocionální zpracování záměru, jak dosáhnout komunikačního cíle, komunikační postupy (komunikační plán), které určují obsahovou i formální strukturu konkrétního textu (zahrnují výběr tématu, kompozici, výstavbu textu a volbu jazykových prostředků), tedy to, jak je text vystavěn“ (Machová – Švehlová, 2001, str. 111). V jiné práci J. Kořenský, J. Hoffmanová, A. Jaklová a O. Mullerová (1987) popisují komunikační strategii jako uspořádání dílčích záměrů vedoucí k naplnění záměru mluvčího: „Dílčí komunikační záměry jsou navzájem jistým způsobem uspořádány k záměru hlavnímu. Komunikanti postupují prostřednictvím realizace jednotlivých záměrů až k naplnění (nenaplnění) základního cíle“ (Kořenský – Hoffmanová – Jaklová – Mullerová, 1987, str. 31).

Termínem blízkým komunikační strategii je **komunikační taktika**. M. Švehlová (Machová – Švehlová, 1996) pokládá komunikační taktiky za „dílčí techniky, („kroky“, „manévry“) vedoucí k dosažení komunikativního cíle“ (Machová – Švehlová, 1996, str. 124). Autorka uvádí, že komunikační taktiky ovlivňují např. pravdu a lež, mlčení, smích a též to, jak autor „formuje obraz svého adresáta pro něho samého (zda mu pochlebuje, lichotí, podlézá, nebo naopak je-li věcný)“ (Machová – Švehlová, 1996, str. 124).

Komunikační strategie souvisejí mj. i se **zdvořilostními principy**. J. Hoffmanová (Hoffmanová, 1994) uvádí projevy taktu aplikované na dopisy. Patří sem výběr tématu (taktí je zvolit téma, které partnerovi vyhovuje) a výběr jazykových prostředků (zejména přizpůsobení se partnerovi, jehož cílem může být přimět ho ke sdílnosti, získat si jeho důvěru nebo s ním dosáhnout shody). Mezi základní tematické třídy situací řečové etikety autorky řadí např. oslovení, pozdravování, poděkování, loučení.

Např. „*Milá Zdeno! Děkuji Ti za dopis, z kterého jsem měl velikou radost a na který jsem se těšil.*“, „*Jinak se velice těším na Tvůj další dopis a brzké shledání. S vděčností Jarda*“ nebo „*Milý Jardo! Nejdřív Ti děkuju za Tvůj milý dopis.*“, „*Teď se těším na nedalekou budoucnost, na naše sobotní setkání. Zatím se s Tebou loučí Tvoje Zdena*“

Hoffmanová si všímá i ustálených zdvořilostních formulí vyprázdnění významu – v konkrétní situaci se důležitější než jejich přesný význam stává jejich přítomnost (či

absence). V dopisech by k ustáleným situacím, v nichž se objevují zdvořilostní formule, patřily nejspíše úvodní a závěrečné části, které jsou také nejvíce vázány normou žánru.

S ustálenými frázemi souvisí **fatická funkce** komunikace. Fatická komunikace se někdy označuje jako „komunikace pro komunikaci“. Její hlavní funkce je socializační – vytváří, doprovází a potvrzuje společenské kontakty. Její sdělná hodnota nebývá vysoká. Hirschová (2006) se zabývá typickými formálními rysy fatické komunikace, mezi které patří „stereotypní navázání kontaktu, reakce ve formě přijetí kontaktu a odpovědi opakující stejný prostředek, předznamenání ukončení kontaktu odkazem na budoucí komunikaci, vlastní ukončení kontaktu stereotypním způsobem“ (Hirschová, 2006, str. 219). Fatická komunikace je primárně zdvořilostní, zaměřená na pozitivní tvář adresáta.

Předpokladem úspěšné komunikace a komunikační strategie je vhodně zvolený způsob **ztvárnění „sebe“** (tj. pisatele), **čtenáře a vzájemného vztahu**. Je důležité s ohledem na čtenáře a zamýšlený záměr odhadnout míru důvěrnosti, vybrat vhodné charakteristiky sebe i čtenáře, zdůraznit to, co usnadní dosažení záměru a potlačit to, co by naopak úspěch zkomplikovalo. V milostných dopisech, jejichž záměrem je především pracovat na vztahu (utvářet a vyvíjet), může dosažení cíle napomoci vhodná míra zdvořilosti, zdůraznění vlastních pozitivních vlastností, vzájemných kladných vztahů a vychválení charakteristik partnera.

Z obecných charakteristik komunikačních strategií (popř. taktik) uvedených výše je důležité následující:

1. Jde o určité postupy, které mluvčí volí (nemusí jít nutně o uvědomovanou volbu) k dosažení svého komunikačního záměru, cíle.
2. U komunikačních strategií je důležitý ohled na adresáta, jsou na adresáta zaměřeny.

Komunikační strategie je téma značně globální a týká se mnoha složek komunikátu. Za součást komunikační strategie může být pokládána např. již volba dopisu jako prostředku k dosažení komunikačního záměru. Také vnější podoba dopisu (např. papír či grafická úprava) není z hlediska komunikačních strategií zanedbatelná.

Tato práce se mj. pokusí uchopit dopisy z hlediska komunikačních strategií, tedy záměrů pisatele a pokusí se odpovědět na otázku, čeho chce pisatel v dopise dosáhnout. Bude se při tom soustředit zejména na vztahový aspekt komunikačních strategií.

3. VZTAHOVÝ ASPEKT DOPISU

Existují dva důležité aspekty komunikace – aspekt obsahový a vztahový. Oba aspekty se projevují i v dopisech. Watzlawick (1999) k tomu uvádí: „Každá komunikace má obsahový a vztahový aspekt, a to tak, že druhý aspekt určuje předcházející, a je tedy metakomunikací“ (Watzlawick, 1999, str. 48). Vztahový aspekt je přitom podle autorů pro úspěšnou komunikaci nezbytný a je navíc spojen s problematikou definování sebe/já i druhých/ty: „Schopnost přiměřeně metakomunikovat je nejenom nezbytnou podmínkou úspěšné komunikace, ale je úzce spojena s obrovským problémem uvědomování si sebe a ostatních“ (Watzlawick, 1999, str. 47). V rámci vztahového aspektu komunikace si komunikanti vyměňují definici sama sebe, kterou je možné parafrázovat tvrzením „takto se vidím já“, „takto vidím tebe“, „takto vidím, že mě vidíš ty“ atd. (Watzlawick, 1999, str. 74-75).

Např. *„Když jsem Tě poprvé spatřil hned ses mi líbila a byla mi sympatická, jenomže jako nesmělý jinoch jsem si netroufl požádat tě o tanec, protože ač mile tvářila ses dosti zatrpkle a nedostupně, tak jsem se radši vzdálil a pozoroval Tě z povzdálí a čekal na nějakou náhodu nebo zázrak“*, *„Nezlob se, že jsem to nebyla já, kdo Tě přizval mezi nás. Já už asi taková jsem, že nenajdu k něčemu takovému odvalu a že vypadám zpočátku asi dost nepřístupně. Proto mi také dost dlouho trvá než se spřátelím s lidmi, které jsem před tím neznala.“*

Také J. Křivohlavý (1988) uvádí mezi možnými obsahy komunikace i „obrazy“ obou komunikantů a jejich vztah. Autor uvádí výčet oblastí, kterých se komunikace dotýká:

„Co si spolu navzájem sdělujeme, když se setkáme?“

1. Zprávy a informace – novinky
2. Jak chápat to, co říkáme
3. Jak nám je a jak se cítíme
4. Postoj k věci, o níž hovoříme
5. Postoj k posluchači, s nímž hovoříme
6. Svě sebepojetí – za koho se považujeme
7. Ratifikace, „tebe-pojetí“ – za koho tě považují
8. Náznak dalšího průběhu našich vzájemných vztahů
9. Žádoucí pravidla další fáze setkání

10. Co si přejeme – žádosti“ (Křivohlavý, 1988, str. 14-15).

Body číslo 3 a 6 se vztahují k „obrazu“ mluvčího, č. 5 a 7 k „obrazu“ posluchače, body č. 8 a 9 regulují vzájemný vztah a průběh interakce. O výměně „sebeobrazů“ mezi komunikanty autor podrobněji uvádí: „Nesdělujeme si jen holá fakta a postoje. Sdělujeme si navzájem i to, za koho se považujeme. V jednání s partnerem mu předkládáme určitý obraz sama sebe – své sebepojetí. A nejen to. Očekáváme, že toto naše sebepojetí potvrdí, ratifikuje. Ratifikace sebepojetí patří k základním procesům sociální komunikace“ (Křivohlavý, 1988, str. 16).

Vztahový aspekt komunikační strategie se v dopisech, jak již bylo uvedeno, projevuje především jako stylizace pisatele, čtenáře a jejich vztahu.

3.1 Stylizace

V dopise (a nejen v něm) nikdy nemůže být vnější svět zobrazen úplně, nelze jazykem vytvořit přesnou „repliku“ světa mimojazykového. Vždy dochází k určitému výběru a uspořádání skutečnosti, k podřízení možnostem jazyka – a ke stylizaci. Stylizaci pisatele Saicová Římalová (2005) nazývá **sebestylizace** a ztvárnění komunikačního partnera **stylizace čtenáře** („tebestylizace“).

Sebestylizaci je možné chápat jako způsob, jakým je ztvárněn pisatel, tj. podobu, „obraz“, který autor připisuje sám sobě, jak sám sebe vykresluje, jaké si připisuje charakteristiky, co o sobě vypovídá, a to bez ohledu na to, zda tak činí záměrně a zda jsou charakteristiky ztvárněny explicitně.

Dle Saicové Římalové (2005) nepatří dosud sebestylizace mezi ustálené a rozpracované pojmy. Pokud se o sebestylizaci uvažuje, pak především v souvislosti s texty uměleckými. F. X. Šalda užívá termínu autostylizace. Ve své stati o básnické autostylizaci (Šalda, 1935, str. 13-15) rozlišuje dva její typy:

- a) Autostylizaci v širším smyslu jako zaujetí postoje básníka, které podmiňuje vznik básně.
- b) Autostylizaci v užším smyslu jako to, jak básník charakterizuje sám sebe, tj. explicitní výroky o sobě

Některé z poznatků o autostylizaci v uměleckém díle je možné aplikovat i na dopis, tj. na útvar ne ryze umělecký, ale stojící spíše na pomezí, kolísající mezi póly uměleckosti

a neuměleckosti. Na širokou uplatnitelnost autostylizace upozorňuje K. Hausenblas, který uvádí, že autostylizace se týká „prakticky každého jazykového projevu, v němž autorský subjekt výrazněji vystupuje do popředí“ (Hausenblas, 1971, str. 46).

I při psaní dopisu zaujímá autor nejdříve určitý postoj „pisatele dopisu“ (tj. Šaldova autostylizace v širším smyslu), který se nejspíše projevuje uvědoměním si určitých záměrů, žánrových norem, charakteristik adresáta (co, komu, proč a jak chce psát...). Sebestylizaci v užším smyslu je pak možné v textu vysledovat jako podobu, obraz pisatele.

Na rozdíl od uměleckého díla lze v dopise předpokládat jistá omezení volby rozmanitosti sebestylizací. Je-li dopis oběma komunikanty, autorem i čtenářem, vnímán jako písemný ekvivalent rozhovoru, jako prostředek umožňující komunikaci s nepřítomným partnerem, čtenář očekává, že k němu z textu bude „promlouvat“ pisatel, tj. že pisatel ztvárněný v textu se bude do značné míry shodovat s jeho představou o autorovi. Sebestylizace výrazně nepravděpodobná, pokud by nebal autorem prezentována a čtenářem přijata jako forma určité hry, by mohla vést k selhání komunikace. Autor dopisu, jeho sebestylizace a možná celý dopis by se pro čtenáře mohl stát nevěrohodný.

Zproblematizovaný je také předpoklad záměrnosti sebestylizace v dopise. Autor v textu ztvárňuje sám sebe, nikoli nějakou fiktivní postavu, u níž by měl větší možnost volby při výběru charakteristik, které jí připíše. Pisatel vychází ze své představy o sobě, z toho, jak sám sebe vidí a jak si přeje, aby ho viděli druzí. Tento obraz sebe sama, přestože je neztotožnitelný s podobou skutečnou, je na jistých reálných údajích o psychofyzické osobě autora více či méně založen.

Nakonečný (1998) zmiňuje termín **sebe prezentace**, který však označuje pouze „předvádění se v pozitivních charakteristikách“ (Nakonečný, 1998, str. 504). V jeho základech je přání člověka zdát se druhým lepší: „Člověk chce být vždy považován za lepšího, než ve skutečnosti je“ (Nakonečný, 1998, str. 504-505). Sebestylizace však není omezena pouze na snahu zdát se lepší, může za ní být třeba i snaha opačná.

Mezi další termíny označující jevy, které se mohou stát základem sebestylizace, patří například **sebepojetí** a **sebeúcta**. Z. Vybíral (2000) sebepojetí definuje jako „to, jak se vidím, self-concept. Je součástí představ člověka o sobě“ (Vybíral, 2000, str. 59). Sebeúcta je „to, jak si sebe vážím, self-esteem“ (Vybíral, 2000, str. 59). Oba jevy se týkají psychofyzické osoby, nepochybně však ovlivňují (mj.) to, jak se daná osoba vnímá, a tím i sebestylizace toto osobou užívané. Sebestylizace subjektů v textu ztvárněných se však nerovnají sebepojetí či sebeúctě autora.

Stylizace čtenáře je jeho obraz, ztvárnění v dopise. Zahrnuje různé charakteristiky, které mu jsou připisovány. Vztahy k sebepojetí a příbuzným jevům jsou obdobné jako u sebestylizace. Rozdílné je však to, že autor dopisu při stylizaci čtenáře odkazuje k jiné osobě, jejíž „skutečná“ podoba je mu ještě méně dostupná než podoba vlastní, k osobě, která má své sebepojetí a své sebestylizace, na něž je třeba brát ohled atd.

3.2 Prostředky stylizace

Prostředky indikující stylizaci jsou velmi rozmanité. Mohou se jimi stát v zásadě všechny prostředky, které k oběma komunikantům různými způsoby odkazují. Dle Macurové (1974) k nim patří prostředky jazykové, tematické, textové, tektonické, popř. i mimojazykové.

Mezi jazykové prostředky stylizace v dopisech patří **označování** komunikantů: vlastními jmény a jejich deminutivy, substantivy, zájmeny, popř. i s přívlastky. Norma žánru dopisu předepisuje označení obou komunikantů již v rámcových částech, úvodním oslovení adresáta a závěrečném podpisu autora. A již tyto rámcové části mívají v dopisech různý charakter (citově zbarvené oslovení, obrazná, familiérní atd.).

Pro sebestylizaci a stylizaci jsou důležité také **charakterizační a hodnotící výroky** o sobě a o druhých. Charakteristiky pisatele i čtenáře vypovídají o tom, jak je čtenář pisatelem vnímán, popř. o tom, jak si autor myslí, že má čtenáře vnímat.

Na udržení kontaktu a získávání čtenáře jsou zaměřeny rozmanité prostředky **kontaktní a prostředky komunikačního souladu**, vedle již zmíněných oslovení např. ověřovací otázky (např. Sejdeme se ve tři hodiny, vid'?) V dialogizovaném textu dopisů jsou prostředky zaměřené na kontakt celkem frekventované.

Z mimojazykových prostředků jsou možnými indikátory sebestylizací a stylizací např. **druh písma, grafická úprava, výběr papíru**. Dodržování či porušování norem v této oblasti může vypovídat o autorovi a okolnostech vzniku dopisu (např. dopis psaný ve spěchu, pečlivě připravený atp.) i o vztahu ke čtenáři (např. zda autorovi stojí čtenář za tu námahu s úpravou aj.).

I **strukturování a organizace textu**, horizontální a vertikální členění textu, různé textové orientátory atp. zprostředkovaně vypovídají o autorovi, okolnostech vzniku textu i

o vztahu ke čtenáři. Např. explicitní signalizaci změny tématu lze interpretovat jako projev ohledu ke čtenáři, snahy usnadnit mu orientaci v textu.

3. SPECIFIKA MILOSTNÉ KORESPONDENCE

Dopisy nabízejí příležitost k vyjádření citů, myšlenek, přání. Zamilovaní lidé se v nich otvírají, přemýšlejí nad svými nehlubšími city a formulují je do smysluplných výpovědí. To umožňuje nejenom čtenáři, ale i samotnému pisateli pochopení a orientaci ve svých prožitcích. V milostných dopisech se tedy objevují určitá specifika, která umožňují, aby se v nich člověk více otevřel, byl vnímavější k partnerovi a vytváří tak podmínky ke vzniku milostného citu.

3.1 Časová prodleva

Důležitým faktorem, který hraje roli ve zprostředkované komunikaci, je, že mezi otázkou a odpovědí nastává časová prodleva. Zatímco v normálním rozhovoru mohou být komunikanti tlačeni vteřinami ticha k odpovědi, pisatelé si mohou odpověď předem připravit. Mají dostatek času důkladně se zamyslet nad svými pocity a patřičně je zformulovat. Oddálená reakce pak umožňuje představovat si odpověď partnera, jak asi bude na jeho dopis reagovat. Délka mezi podnětem a odpovědí je různá podle zvoleného způsobu reagování. Nejrychlejším prostředkem je v tomto případě sms zpráva, kdy může trvat reakce jen několik vteřin, o něco delší je reakce e-mailem. V tomto případě se doba odpovědi prodlužuje až na několik minut. Reagování prostřednictvím dopisu může trvat až dny. Ať už se ale jedná o vteřiny nebo dny, vždy je reakce prodloužená a tento časový úsek skýtá možnosti, které komunikace tváří tvář nenabízí. Zprostředkovaná reakce se pak liší od běžného spontánního reagování. Časová prodleva ovlivňuje, co se při psaní dopisu děje jak v pisateli, tak v čtenáři.

3.2 Co se děje v pisateli

Ve vztahu je nutné nejenom popisovat skutečnosti, ale také prožívat. V korespondenci není možné rozpoznat, co pisatel cítí, jinak, než popisem svých prožitků.

Při líčení pocitů se pisateli dostává příležitost současně své city a prožitky vyjadřovat a zamýšlet se nad nimi. Při tom platí, „čím hlouběji se autor dostane do svých prožitků, tím živější a pronikavější budou jeho pocity“ (Moore, 2007). Dle Neumanna (2002, str. 179) pouze skutečné pojmenování pocitů vede k ochotě čtenáře soucítit s partnerem a k vybudování důvěry.

3.2.1 Introspekce

Když nejsou zamilovaní partneři momentálně spolu, orientují se na budoucnost a s nadějí se upínají k chvíli, kdy si budou zase na blízku, potom čas ubíhá velmi pomalu. Psaní pak vytrhává člověka z utápění se ve vzpomínkách a z pouhého očekávání budoucnosti a zaměřuje ho na aktuální prožívání. Také podle Laustera (1994) nás přílišné zabývání se minulým nebo budoucím odvádí od přítomnosti, která zůstává neprožita. „Kdo se neustále zaměštnává minulostí nebo si maluje budoucnost, propásne přítomnost“ (Lauster, 1994, s. 76). Psaní dopisů tak vtahuje zamilovaného do přítomných, aktuálních prožitků. Zamýšlí se nad svými pocity a převádí je do slov. Dopis tedy neslouží pouze jako sdělní příjemci, ale umožňuje pisateli zorientovat se ve svém nitru a uvědomit si, co skutečně cítí. (Např. „*Mám ti říkat, že tě stále vidím všude kolem sebe, musím tě ke každé holce přirovnávat (a samozřejmě jsi vždy nahoře) a že se mi zdá jako by dny a týdny daleko pomaleji utíkaly než když jsi se mnou.*“)

„Bezčasovost přítomnosti není žádná redukce, ale plné nasycení okamžiku“ (Lauster, 1994, s. 78). Zaměřenost na momentální stav zvyšuje senzitivitu. Člověk je otevřený svým prožitkům, nekriticky přijímá přicházející emoce. Lauster (1994) dochází k závěru, že intenzivní prožívání současnosti přináší pocit štěstí a lásku.

„Každé chování v přítomnosti druhého člověka má povahu sdělení, určeného tomuto člověku“ (Watzlawick, 1999). V případě korespondence je do určité míry člověk, jemuž je dopis určen, spíše pisatelem představovaný než skutečný. Této představě pak sděluje písemnou formou své myšlenky. A tak se vlastně v dopisech pisatel může zabývat vlastním nitrem, jako by se to týkalo někoho jiného. Někdy se tak může pisatel, i když je dopis určen konkrétní osobě, zjevně zabývat obecněji platnými vážnými úvahami a adresát pro něj představuje jen podnět, jak dodat myšlenkám konkrétní podobu. (Např. „*Už se těším, až budu s Tebou, že mě nebudeš najisto čekat a že Tě snad mile překvapím. To, k čemu dojde nečekaně a neplánovaně bývá často nejpěknější. Možná proto, že člověk*

nemá čas a tím možnost vytvořit a vysnit si růžové představy o tom, co bude a tím není zklamaný z toho co přijde, ale naopak je spíš příjemně překvapený.“)

3.2.2 Interdependence

Pojem interdependence uvádí Watzlawick (1998) jako označení pro jev vzájemné závislosti dvou komunikujících. Watzlawick tvrdí, že řada našich komunikací s druhými má výrazně interdependentní charakter. V praxi to vypadá tak, že se aktéři komunikace dohadují, co chce od nich druhý slyšet, odhadují, co je ještě vhodné mu říci a zkoumají, zda už pochopil atd. Rovněž v psaném projevu si pisatel představuje, co by chtěl čtenář slyšet a podle toho upravuje svoji výpověď. Interdependence při psaní dopisů tedy umožňuje pisateli, aby se hlouběji zamýšlel nad čtenářem, nad jeho vlastnostmi, přáními a potřebami a obsah sdělení přizpůsoboval těmto domněnkám. K tomu mu značně dopomáhá časová prodleva při odpovědi.

Interdependenci ovlivňuje také způsob zprostředkované komunikace. Dopisy mohou být realizovány buďto formou dialogu a nebo monologu. Rozdíl mezi dialogem a monologem vyjádřil Tondl (1996, s. 185): „Podstatný rozdíl dialogu a monologu je v tom, že sice obě formy komunikace předpokládají odezvu těch, na které se daná forma obrací, avšak u dialogu je očekávána přímá a někdy i explicitně vyžadovaná odezva, u monologu taková přímá odezva není vyžadována.“ Dialog má někdy podobu předem očekávaných replikových dvojic, které tvoří ustálené sekvence: otázka – odpověď, nabídka – přijetí / odmítnutí, prosba – vyhovění / nevyhovění, pozdrav – pozdrav. I když si aktéři v dopisech pokládají otázky, je jasné, že se nedočkají okamžité odpovědi. Někdy tuto situaci řeší navržením vlastní odpovědi. Snaží se vžít do druhého, představit si, co by mohl odpovědět. Odpovídání na vlastní otázky také umožňuje lepší pochopení partnera.

3.3 Co se děje ve čtenáři

Při čtení dopisu vnímá čtenář mnohem zřetelněji celou hloubku osobnosti pisatele než při mluvené řeči. Po přečtení jednoho úseku dopisu nereaguje čtenář okamžitým odesláním odpovědi, nepřerušuje tedy proud řeči svého partnera, jak se to běžně děje

v rozhovoru. Namísto toho zmíněný úsek vstřebává, přemýšlí o něm, čte ho znovu a odpovídá až po připomenutí všeho, co ví o odesilatelci. Komunikace prostřednictvím dopisů tedy nechává více času na přemítání nad slovy a nabízí příležitost znovu posoudit celý text.

Při čtení je čtenář ochuzen o neverbální projevy, které usnadňují určit pravý význam napsaného a detekovat správné emoce. Tato nevýhoda zvýšené pravděpodobnosti nepřesného rozpoznání emocí nejspíše neplatí, když se příjemce snaží soustředit na obsah slov. Tehdy je lepší pouze číst sdělení, které není rušeno vizuálními nebo akustickými signály a neodvádí pozornost čtenáře od obsahu tím, že velmi rychle a invazivně zaplňuje krátkodobou paměť (Corston, Coleman, 1997 in Vybíral, 2000). Při komunikaci tváří v tvář je aktérům více odváděna pozornost detaily neverbální prezentace (svádějící k atribučování). Čtení dopisu tedy umožňuje větší soustředění na obsah sdělení a také zamyšlení nad záměrem pisatele.

Tento jev při čtení dopisů je blízký aktivnímu naslouchání při mluvené řeči. Podle Rogerse (1997) pociťuje člověk, který se svěruje, pozitivní pocity z toho, že bude vyslechnut. Navíc opravdové naslouchání druhému člověku obohacuje život naslouchajícího. Je samozřejmé, že závazek lásky předpokládá, že si budou partneři pozorně naslouchat. V mezilidské komunikaci to ovšem není samozřejmostí. Dopis jako zprostředkovaná forma komunikace eliminuje rušivé vlivy v podobě neverbálních prvků, soustředění se na vlastní psychické dění a současné rozmyšlení odpovědi. Dopis poskytuje dostatek času na důkladné přečtení a zamyšlení se nad obsahem.

Díky zvláštním způsobům vyjádření vyvolávaných formou dopisu je možné nahlédnout do hlubších citů člověka, a to jinak než prostřednictvím mluvených slov. Psaní dopisu umožňuje zamýšlet se nad vlastními pocity a podporuje jejich upřímné vyznání. Navíc prohlubuje schopnost vnímání přání partnera v nerušeném vyjádření svých potřeb.

4. DOPIS JAKO LITERÁRNÍ DÍLO

Dle Moora (2007) se v čase lásky život přenáší do estetické roviny, kde je fantazie zřetelnější než realita. „Vloží-li se myšlenky a city do dopisu, přestávají být mluvenými slovy, ocitají se v odlišném kontextu, promlouvají na jiné úrovni a slouží tak k přemýšlení a snění“ (Moore, 2007, str. 176). Dopisy svoji vnitřní diferenciací a kvalitativními posuny přerůstají ve svébytný beletristický žánr, jehož poetika vstupuje do živého literárního procesu. I když nadále udržuje do určité míry funkci osobně sdělnou, směřováním k vytříbenějšímu stylu naznačuje, že podléhá více či méně stylizaci. Dopisy se tak stávají z prostředku sdělení uměleckým dílem, vypovídajícím o názorech a pocitech svého autora, jeho vzdělání, rozhledu a stylistické vytříbenosti.

4.1 Estetická funkce

Hlavní funkcí uměleckého díla je estetická funkce, která s sebou nese podmínky estetického prožívání. Pro její objasnění je nutné rozlišit a vysvětlit dva pojmy: obsah a forma díla. **Obsah** je vlastní podstatou díla, jsou v něm vyjádřeny představy, myšlenky a city. **Forma** je souhrnem vlastností díla, které působí jeho estetickou účinností. Forma se uskutečňuje na podkladě díla, v případě literárního díla je tímto podkladem řeč. Právě prostřednictvím řeči vstupují do díla prvky obsahu. Řeč v běžném styku slouží obvykle ke sdělování, má tedy funkci sdělovací. V komunikaci je pak stěžejní, co se sděluje a ne jakým způsobem je to sdělováno. Oproti tomu řeč básnická strhává pozornost na formu sdělení. Není tolik důležitý obsah zprávy, ale její provedení a následný dopad na prožívání příjemce zprávy. „Řeč básnická tedy přenáší těžiště naší pozornosti: dává nám prožívat sám akt vyjadřování, mluvení“ (Mukařovský, 1982, str. 27). Estetická funkce využívá básnickou řeč k navození estetického prožívání díla.

Estetická funkce tedy spočívá ve vytvoření podmínek pro estetický prožitek literatury, vzbuzuje cítění, fantazii, chce zanechat zážitek. Nejde ale o chvilkový pocit libosti či nelibosti, ale o složitý a do značné míry vědomý proces. Dle Mukařovského (Mukařovský, 1982) patří literární dílo jako estetický objekt k nejbohatším estetickým objektům vůbec, jak pro rozsah komponent, tak pro významotvorné možnosti jazyka.

Psaný text tedy umožňuje vzbudit ve čtenáři prožitky umocněné fantazií. (Např. „*Ted' je už pěkně pozdě večer. Asi tak 11 hodin. Za oknama hvízdá vítr a v protějších domech se pomalu zhasíná jedno okno za druhým. Všichni pomalu usínají a až na ten vítr tu je docela ticho.*“)

Estetická funkce má dynamickou povahu. Projevuje se jen v určitém společenském kontextu, důležitý je vnímatel. Bez adresáta by tedy dopisy nemohly uměleckým dílem. Hlavní funkcí tedy není vyjádřit se, ale vyjádřit svoje myšlenky, emoce a přání druhému a zapůsobit na něj. I když estetická funkce převažuje v umění, tím oblast její působnosti zdaleka nekončí. „Je potenciálně přítomná ve všech subjektech“ (Mukařovský, 1982, str. 260). Estetická funkce na sebe poutá pozornost, získává sympatie, zprostředkovává bližší kontakt. Estetika utvoří v dopisech to, co jejich čtenáře okouzljuje a svádí.

4.2 Vázání se na umělecké vzory

Eva Wyss uvádí, že mnoho dopisů působí překvapivě stereotypně. Pokusy napsat jedinečný text naopak často končí neustálým opakováním toho samého. „Milostné psaní se stává jedním velkým citátem; slova a obraty se pořád opakují“ (Wyss, 2004).

Také Mukařovský se zabývá osobitostí básnického díla, která je v jednoznačném poměru k básnickově osobnosti. „Osobitost je dána individuálními jazykovými návyky, které se mohou projevit v jakémkoli jazykovém projevu, i nebásnickém“ (Mukařovský, 1982, str. 259). S osobitostí souvisí i **otázka „vzoru“, tj. básnické osobnosti**, která osobitými rysy své tvorby vykonává vliv na básníky jiné. Mukařovský uvádí funkce vzoru, které jsou různé: „jednou pohlcuje téměř úplně osobitost svých napodobitelů, jindy je naopak podnětem k formování vlastní osobnosti napodobícího“ (Mukařovský, 1982, str. 259). Volba vzoru tedy není pouze pasivním přizpůsobením, „kopírováním“ předlohy, ale aktivním činem, hledáním vlastní identity a inspirací. Vzor pak slouží ke hledání vlastní osobnosti pisatele.

Také Wyssová (2004) spatřuje v dopisech umění a v odkazování na literární vzory nevidí nic zvláštního. Naopak uvádí, že použitá forma psaní dává najevo, s jakým záměrem autor dopis píše. (Např. „*Jak jste si všimla milá komteso ovládám spíše zbraň v boji litém nežli zbraň písaře a žen. K této zbrani jsem řádně nepřimyk, i když se ji učím ovládat již dvanáctý rok, taktéž jsem nepřivykl učení zvanému gramatika i když nejsem mudrc (učitel) o mne přerazili hůl...Těším se na další brzký dopis s láskou a oddaností se loučí Jára.*“)

Dle Wyssové (2004) se umění milostné korespondence nejvíce rozvíjelo ve středověku, a to zejména na královských dvorech v podání šlechticů. Naráží tak nejspíš na dvorskou milostnou (kurtoazní) lyriku, která má svůj původ v jižní Francii (Okcítanie) a její počátky se datují kolem roku 1100. Kurtoazie představovala soubor dvorních konvencí a mravů, které se převážně soustředily na idealizaci ženy. V tomto pojetí urozená dáma svou krásou a půvabem byla odrazem krásy absolutní a svou mravní dokonalostí odrazem božského dobra. Skladatelé okcitéanské lyriky byli trubadúři a jejich lyrika je poezií milujících mužů. Krásná a urozená dáma byla obdivována a milována někým, kdo nedosahoval její společenské úrovně, přičemž naděje na vztah mezi nimi byla minimální. Navíc často vystupuje motiv vzdálené lásky a milostného rozloučení, které přináší milujícímu další útrapy. Zatím co on – dvorný obdivovatel, je naprosto skromný, spokojí se s pochvalou své písně a přijetím za služebníka, vystupuje z podřízené pozice a touží dobývat, získávat přízeň dámy, ona – obdivovaná dáma, vystupuje z dominantní pozice, je krutá a odmítavá. Trubadúra láska inspiruje k tvorbě poezie a zároveň mu umožňuje zdokonalovat se – to vše pro lásku své paní. Bere-li si současný zamilovaný inspiraci z kurtoazní lyriky, dokazuje tak partnerce, jak je pro něj významná, přirovnává jeho lásku k dokonalé lásce trubadúra a stejně tak jako trubadúr, i současný pisatel vyznává své paní lásku. Takové připodobnění pak povyšuje psaní na umělecké dílo s odkazem na historické literární vzory.

Užívání konvenčních uměleckých klišé může být také způsobenou snahou o šíři a **trvalost působení díla**. Odmítne-li tedy autor trvalost, vytváří dílo aktuální, které platí pouze nyní a pro určité čtenáře, ale snaží-li se naopak o trvalost, vzniká dílo přesahující jedince a platící obecně pro různé čtenáře v různých dobách. Také podle Mukařovského „dílo určené k pomíjivému účinku může se stát hodnotou trvalou“ (Mukařovský, 1982, str. 261). A tak mohou dopisy psané se záměrem zapůsobit na aktuálního čtenáře, daleko přesáhnout tento účel a oslovovat i budoucí čtenáře, kteří nebyli jejich adresáty.

Autor literárního uměleckého díla využívá jazyk jako nástroj uměleckého přetváření. Každý autor má k dispozici jednak osobité jazykové návyky, a také tradiční básnický jazyk. „Prostřednictvím básnické tvorby přechází pak nezdědka osobitý způsob vyjadřování básníka jakožto jedince do nadosobní tradice básnického výrazu nebo i do obecného jazykového úzu“ (Mukařovský, 1982, str. 261). Cílem využití tradičních vzorů je pak dosažení umělecké působivosti.

III. VÝZKUMÁ ČÁST

1. TEORIE VÝZKUMU A UŽITÝCH VÝZKUMNÝCH METOD

1.1 Formulace výzkumných otázek

1. Proč si lidé píšou milostné dopisy? Co je žene k tomu vyjádřit své emoce prostřednictvím zprostředkované komunikace?
2. Poskytují dopisy nějaké výhody pro vývoj milostného vztahu?
3. Jakým způsobem se v milostných dopisech odráží vývoj vztahu?
4. Proč se pisatelé obracejí k literární tvorbě? Čeho chtějí dosáhnout?

1.2 Výzkumný soubor

Ve své práci jsem využila metodu totálního výběru vzorku. Výzkumný soubor je tvořen všemi možnými prvky uvažovaného základního souboru. Výběrový soubor se tedy rovná souboru základnímu. Pracuji se všemi dostupnými dokumenty relevantními pro tuto studii.

V kontextu dané práce považuji za dokument osobní dopisy, které si vyměnila partnerská dvojice v době jejich vztahu v rozmezí jednoho roku.

Dopisy byly uskladněny v papírové krabici ve sklepě. V krabici byly uloženy ve dvou řadách – v jedné byly dopisy partnerky srovnané podle pořadí, jak přišly a v druhé řadě dopisy partnera. Dopisy byly v původních pečlivě otevřených obálcích (navíc opatřené tužkou napsaným číslem v kroužku podle pořadí).

Jelikož s autory dopisů udržuji dlouhodobě přátelský vztah, nebyl problém od nich dopisy získat. Pro zachování osobních údajů jsem ovšem pozměnila jejich jména.

Soubor činí 79 dopisů (z toho 40 napsal on, 39 ona).

Dopisy vznikaly v době před 34 lety v rozmezí jednoho roku v době jejich vztahu. První dopis je z 21. 8. 1975, dva týdny po jejich seznámení. Poslední dopis byl napsán 5. 7.

1976, před začátkem jejich společných prázdnin. Dopisy si vyměňovali téměř každý týden, obvykle se dohodli, kdo napíše jako první a ještě ten samý týden partner poslal odpověď.

Výzkumný soubor tvoří všechny existující dopisy autorů

Soubor tvoří 79 milostných dopisů, které si vyměnila partnerská dvojice v době jejich vztahu v rozmezí jednoho roku. Z toho on poslal jí 40 dopisů a ona jemu 39. V psaní dopisů se oba partneři střídali. Když ona napsala dopis první, on byl na řadě s odpovědí a obráceně. Jejich vzájemná korespondence trvala od 21. 8. 1975 do 5. 7. 1976, mapuje tedy téměř rok jejich vztahu, a to od prvního seznámení na konci prázdnin v roce 1975 až po konec školního roku 1976. Po posledním vyměněném dopisu následují prázdniny, které partneři strávili společně, a nebyl tedy důvod pokračovat v korespondenci.

Na základě rozhovoru s autory těchto dopisů vyšlo najevo, že na tradici dopisování navázali opět po prázdninách, kdy partner nastoupil na vojnu, a trvala po celou dobu vojenské služby. Tyto dopisy se ale bohužel nedochovaly. Analýza dokumentu tedy vychází z jejich 82 dopisů napsaných v prvním roce jejich vztahu.

1.3 Popis použitých metod

Práce s dokumenty tvoří velmi specifickou oblast aplikace kvalitativního přístupu. Její specifičnost je dána tím, že tyto materiály existují nezávisle na naší výzkumné činnosti v tom smyslu, že je obvykle nevytváříme. Nejde tedy v jejich případě o metodu získávání dat v pravém smyslu slova, kdy data v průběhu výzkumu různými postupy a metodami skutečně vytváříme. Zde již data máme vytvořená, fixovaná a pouze je musíme shromáždit. To s sebou přináší určité výhody i omezení. Výzkumník například nemůže ovlivnit podobu těchto dat. Je omezena možnost zkreslení a každý, kdo by s daným materiálem pracoval, má prakticky stejné možnosti. Omezením je limitovaná možnost získat nový, případně rozšířený materiál.

Termín analýza dokumentů je definován různě. Rozeznat můžeme jeho širší a užší pojetí. V širším pojetí analýzou dokumentů v oblasti kvalitativního přístupu chápeme analýzu jakéhokoli materiálu, který je zdrojem informací relevantních cílům studie. V užším pojetí pod termínem analýza dokumentů chápeme výzkumnou strategii založenou na analýze již existujícího materiálu. Výzkumník v procesu výzkumu tedy již obvykle nevytváří nové zdrojové materiály pro analýzu, ale naopak pracuje s materiálem, který již existuje.

Pojem analýza dokumentů je relativně široce definován jako „kvalitativně-interpretativní analýza, nezahrnující pouze listiny a části textu s nějakým zvláštním významem, ale také veškerá předmětná svědectví, jež mohou sloužit jako pramen k vysvětlení lidského jednání“ (Plummer in Miovský, 2006, str. 99). Analýza dokumentů se vyznačuje rozmanitostí svého záběru a rozhodující místo v ní zaujímá kvalitativní interpretace. Analýza dokumentů má za účel zpracovávat materiál, který nebyl vytvořen výzkumníkem v procesu výzkumu, který již existuje, a výzkumník pouze dle svého výzkumného cíle materiál, vybírá. Při této metodě je ze strany výzkumníka nejmenší možnost tyto zdrojové materiály ovlivnit. McQuail (1999) uvádí o práci s textovými dokumenty, že má oproti výzkumu s živými subjekty výhodu v tom, že tyto dokumenty jsou vůči badateli tzv. „nereaktivní“ a současně nepodléhají znehodnocení časem. Na druhé straně se však vlivem času ztrácí informace o kontextu, a tím i možnost skutečně se dozvědět, co původně znamenaly pro své autory a příjemce.

Analýzu dokumentů můžeme charakterizovat jako intenzivní rozbor a analýzu dokumentu, který je ve své jedinečnosti co nejobsáhleji objasňován a interpretován. Miovský (2006) uvádí, že „texty jsou považovány za objektivizaci psyché tvůrce“ (Miovský, 2006, str. 100). Viewegh (1999) však podotýká, že tím samozřejmě nemůžeme postihnout samu psychickou podstatu. „Postihujeme pouze výsledek projekce vnitřních neuchopitelných a neměřitelných pohnutek, motivů a prožitků do vnějšího světa“ (Viewegh, 1999, str. 13–17).

„Analýza dokumentů patří několik desítek let mezi poměrně velmi populární metody, neboť jejím prostřednictvím lze poměrně efektivně získat množství cenných psychologických údajů“ (Maršálová in Miovský, 2006, str. 190).

2. ANALÝZA DOPISU

Soubor dopisů je rozdělený do několika fází na základě vývoje vztahu partnerů.

1. etapa – DOPISY NA CHMEL

První etapa trvala zhruba dva týdny. Krátce po seznámení odjela Zdena na chmel a prvních 7 vyměněných dopisů tedy pochází z této doby. Partneri nebyli fyzicky v kontaktu a jejich vztah se tedy utvářel pouze pomocí dopisů.

První dopis napsala Zdena 21. 8. 1975. Jedná se z větší části o vyprávění, jak se jí daří na chmelu, popis ubytování a náplň práce. Přitom se značně rozepisuje a využívá poutavý styl výpovědi. Popisuje například kombajn a s ním hrozící nebezpečí („*kolik lidí se už na kombajnu zabilo, kolik jich přišlo o skalp a komu to utrhlo prsty*“). Dále upozorňuje, že se jedná o rizikové pracoviště. Vykresluje tak situaci jako nebezpečnou a může vzbuzovat ve čtenáři strach a obavy. Nebo se snaží pouze upoutat pozornost a pobavit. Každopádně její popis zaujme.

Kromě vyprávění, co dělá, se zmiňuje také o Jardovi. Jednou větou přiznává, že vzpomíná na jejich společné výlety a v druhé větě píše, že se těší, až se uvidí. Navrhuje také termín setkání (v sobotu v jednu hodinu v zatáčce u lesa). Ovšem tyto první pokusy o intimnější formu jsou velmi nesmělé a opatrné. Když vzpomíná, tak na jejich výlety a na prázdniny, ale nenapíše přímo, že vzpomíná na něj. („*Často vzpomínám na naše výlety a lituju, že už budou končit prázdniny.*“) Rovněž píše, že se jí stýská po tichu Havlovic, místo stýskámí po partnerovi. („*Když jsem se v Pardubicích vydala do rušných ulic, zastesklo se mi po tichých Havlovicích.*“) Dále její návrh dne, hodiny a místa setkání vyznívá dosti nejistě. Připojuje vzápětí poznámku: „*Jenom jestli by se ti to hodilo*“ nebo „*Jestli máš jiný nápad, tak mi ho napiš*“. A na závěr přikládá svoji adresu na chmel, kterou komentuje slovy: „*Kdybys měl čas, byla bych moc ráda, kdybys mi napsal.*“ Ani v tomto případě nenapíše přímo, že by chtěla, aby jí na dopis odpověděl, ale opatrně navrhuje, že by jí mohl napsat, když bude mít čas. Málo prostoru věnovaného intimní oblasti a všudypřítomná nejistota může pramenit z nevyjasněného vztahu mezi partnery. Znají se pouze krátce a ještě nevědí, co si k sobě mohou dovolit a co jeden od druhého může očekávat. Kdyby psala otevřeně o svých citech, mohla by se setkat se zklamáním z neopětování. První dopis je tedy spíše opatrný a pouze natukává „ožehavá“ témata

(vzpomínání na prožité společné chvíle, plánování budoucnosti). Daleko jistější je pisatelka ve vyprávění, co prožívá, protože je neosobní a nemůže jí nikterak citově ublížit. Další variantou, jak interpretovat autorčinu nesmělost, je možnost, že se jedná o její povahovou vlastnost a takovýmto způsobem jedná i v jiných případech.

Zmiňovaná opatrnost je patrná již v první větě dopisu: „ *Píšu Ti až druhý den našeho pobytu na chmelu...* “ Vložené slůvko *až* vzbuzuje dojem, že pisatelce přijde druhý den dvoutýdenního pobytu jako pozdě na napsání dopisu. Dále to obhazuje vysvětlením, že chce partnerovi popsat, jak to na chmelu chodí. U prvního dopisu je zřejmě obtížné odhadnout, kdy je vhodné ho odeslat. Kdyby ho odeslala příliš brzy (v tomto případě nejspíš hned první den), mohla by vypadat příliš horlivě a jeho oddálená odpověď by znamenala nevyváženost vztahu. Kdyby ale dopis na druhou stranu odeslala zase až moc pozdě, mohlo by se zdát, že jí na partnerovi nezáleží. V tomto ohledu je napsání a odeslání prvního dopisu obtížným úkolem a vyžaduje odvalu a citlivost pro nalezení vhodného kompromisu.

I když by se mohlo zdát, že hlavní funkcí dopisu je informovat o dění na chmelu a to zastihuje milostnou složku dopisu, není tomu úplně tak. Spíše nesmělý dopis končí přímo dráždivým náznakem: „ *Dnes jsem si vzpomněla, jak jsme byli na houbách a trhali něčí jablka, protože jsme dnes byli krást hrušky a švestky. Zakázané ovoce přece nejlépe chutná.* “ Opět nepíše nic přímo, ale naznačuje, otevírá prostor pro fantazii a nechává na čtenáři, ať si domyslí, co zůstalo nevysloveno. Tedy to poslední, co v partnerovi zůstává, je náznak něčeho intimnějšího, co stojí jakoby za všemi těmi zdánlivě neosobními slovy.

Jarda odpověděl na Zdeny dopis 25. 8. 1975. Jeho dopis se ale značně odlišuje od jejího. Zatímco její byl spíše nesmělý a většinu prostoru věnovala popisování, jak se jí daří a co dělá, v jeho dopisu není o tom ani zmínka. Téměř celý dopis je naopak o tom, co cítí. O svých pocitech ale na rozdíl od Zdeny píše otevřeně. Např. „ *Také stále vzpomínám na naše výlety a ještě častěji na tebe.* “ Přiznává, že na ni často myslí a „neschovává se“ za vzpomínky na prázdniny, výlety.

Doznání, že na Zdeny stále vzpomíná, opakuje v dopise ještě jednou. „ *Stále vzpomínám na tebe a chtěl bych Ti říct, že tě mám rád, chtěl bych ti to pořád opakovat od rána do večera je to lepší než cokoli jiného jelikož je to aktuální téma. A kdybych ti to opakoval od rána do večera každý den ta věta se nebude zdát nikdy otřelá a zastaralá, protože vyjadřuje všechny mé city k tobě.* “ Opakování stejné věty může znamenat zdůraznění sdělení, které je pro pisatele důležité. Příčinou může být ovšem také vzrušení

spojené s výpovědí a vyznáním, co k partnerce cítí. Jarda jí tedy již ve svém prvním dopisu otevřeně vyznává lásku. Z jeho vyznání je patrná intenzita („*chtěl bych ti to pořád opakovat od rána do večera*“, „*vyjadřuje všechny mé city k tobě*“) a autentičnost citu („*je to lepší než cokoli jiného jelikož je to aktuální téma*“). Zároveň vyjadřuje nekonečnost jeho lásky („*ta věta se nebude zdát nikdy otřelá a zastaralá*“).

Vyznání lásky ještě pokračuje: „*Mám ti říkat, že tě stále vidím všude kolem sebe, musím tě ke každé holce přirovnávat (a samozřejmě jsi vždy nahoře) a že se mi zdá jako by dny a týdny daleko pomaleji utíkaly než když jsi se mnou. To vše a mnoho jiných věcí, které nemohu formulovat a nedají se popsat znamená jen jediné mám tě rád a bych velice rád kdybych tě co nejdříve spatřil a díval se do tvých zelených očí a hladil tvé černé vlasy.*“ Pisatel dokazuje svoji lásku tím, že musí na partnerku stále myslet, což způsobuje, že mu čas strávený bez ní utíká pomaleji než v její blízkosti. Navíc přiznává, že ji přirovnává k jiným dívkami. Takové přiznání by mohlo být v jiném kontextu pochopeno nepříliš lichotivě, dokonce by mohlo ženu urazit. Upozorňuje tak vlastně, že vnímá i další ženy ve svém okolí, které mu nejsou lhostejné. Pisatel ovšem partnerku ujišťuje, že ze srovnání vychází vždy vítězně. Působí až komicky, že se tímto sdělením snaží partnerce zalichotit.

I když se Jarda o svých citech značně rozepisuje, naráží na problém nepopsatelnosti slovy. Některé své pocity neumí správně formulovat a něco ani není možné slovy popsat. Nechává tak prostor pro fantazii a naznačuje, že jeho vyznání ještě není u konce a mohl by dále pokračovat. Jeho vyjádření lásky tedy nekončí tím, co napsal, ale daleko přesahuje možnosti dopisního papíru.

Na závěr pisatel vyjadřuje přání být v partnerčině blízkosti a dívat se jí do očí. Zdůrazňuje barvu jejích očí („*a díval se do tvých zelených očí*“). Dokazuje tím, že je pozorný, dobře ji zná a všímá si i takových detailů, jako je barva očí. Dále touží pohladit její černé vlasy. Kromě dalšího důkazu o znalosti jejího vzhledu, zmiňuje se poprvé o potřebě fyzického kontaktu. Nejen že se těší, až se uvidí, ale chtěl by se jí také dotýkat.

I když není Jarda tak opatrný a nasmělý jako Zdena, a píše přímo o svých pocitech a přáních, dokáže se přizpůsobit a rozhodnutí nechává na partnerce. Např. „*Kdykoliv budeš chtít a budeš mít čas tak napiš a já přijedu.*“ Dává tím najevo, že je pro něj důležitá a že by za ní velice rád přijel. Stačí, ať si ona řekne, jak by se jí to hodilo a on se podřídí. Zároveň také působí opatrně, nechce se partnerce vnučovat.

Pisatel ve svém dopise reaguje na dopis partnerky. Oceňuje, že napsala tak brzy. („*Čekal jsem toužebně Tvé psaní a jsem velice rád, že jsi napsala tak brzy.*“) Touto pochvalou vlastně řeší partnerčino dilema s vhodnou dobou odeslání dopisu. Souhlasí tedy

s rychlou odpovědí a naznačuje tím, že je pro něj dopisní komunikace s ní významná. Dále reaguje na její pozvání do Pardubic (*„Bylo by prima, kdyby jsi se někdy dostal do Pardubic. Mohli bychom si prohlídnout, co je tam pěkného.“*) Ujišťuje ji, že je to dobrý nápad a že by ho velmi rád zrealizoval. Vrací se také k jejím obavám, že nebude čitelné její písmo a utěšuje ji. (*„S tím rukopisem si nedělej žádné starosti, podívej se na můj, jsem češtinářský antitalent, tak se na mne prosím nezlob je mi to velice líto ale je to tak.“*) Nejen, že partnerku uklidňuje, ale přiznává, že sám má s gramatikou problémy a omlouvá se.

Nejen, že je Jardův dopis odvážnější (ať už co se týká upřímnosti, ale také intimity), je také odlehčený využitím humoru. (*„Velice se mi líbila jedna věta z tvého dopisu: Víím, že píši nečitelně a ještě k tomu to smolím na koleně, protože tu není jiný kus nábytku.“*) Pisatel tedy není tak opatrný jako partnerka, nečeká, až se lépe poznají a bude vědět, co si může dovolit. Zároveň tak dostává ve vztahu určitou převahu, protože touto narážkou vlastně zesměšňuje, co partnerka napsala.

Zdena odpověděla 27. 8. 1975. Její dopis je opět z větší části vyprávěním, co dělá na chmelu. Přesto je v něm o poznání více zmínek o nich dvou. Těší se na jejich setkání a plánuje, co by mohli dělat, až se uvidí. (*„Opravdu se těším, až se zase setkáme. Kam se tentokrát vydáme? Někdy bychom se mohli podívat i dál, ale to by muselo být na celý den.“*) Tímto plánováním připouští, že se vztahem počítá i do budoucna.

Dále často vzpomíná na partnera. (*„Často na Tebe myslím a snažím si představit Tvoji podobu (v tom mi pomůže fotka), chování a jednání, které mi bylo milé.“*) Stejně jako Jarda píše o vzhledu partnera, ale oceňuje rovněž jeho chování.

Vzpomíná také na jejich seznámení. *„Vzpomínám na první chvíle, kdy jsme se setkali, na Benátskou. Taky jsi mi tam připadal jiný než jakého Tě znám teď. Ale od první chvíle jsi mi byl nějak blízký. Na Benátskou se mi zrovna moc nechtělo jít. Rozhodly jsme se s Naďou až na poslední chvíli, a dnes jsem ráda, že jsem tam šla. Jinak bych byla stále ještě sama a dnes doufám, že už snad nejsem.“* Pisatelka se vrací do doby, kdy se poprvé spatřili, čímž dokazuje významnost této chvíle. Upozorňuje na to, že jejich setkání bylo náhodné a nechybělo mnoho a vůbec by se neseznámili. Poukazuje zejména na pozitivní stránky jejich seznámení (*„od první chvíle jsi mi byl nějak blízký“*.) Tento odstavec končí poznámkou, že *„už snad není sama“*. Opět je patrná nejistota a opatrnost. Nesměle naznačuje, že snad už může napsat, že má partnera. Jakoby se bála to napsat přímo, co

kdyby to nebyla pravda? Mohla by se setkat se zklamáním. Možná to pojímá také jako výzvu pro partnera, aby jí ujistil.

Stejně jako v prvním dopise nepíše o svých prožitcích, o tom, co k partnerovi cítí (na rozdíl od partnera, který jí vyznal lásku již v prvním dopise). Přímou přiznává, že není tolik schopná psát o pocitech („*Nedovedu dost dobře psát a hlavně mluvit o tom, co cítím a prožívám.*“). Ovšem i druhý dopis končí dráždivým náznakem. („*Vidím před sebou Tvé zelenohnědé oči a ostříhané háro. Pro tento případ je prima, že jsme daleko, protože nemůže být mučáčo.*“) I v tomto případě nechává na partnerovi, ať si domyslí, co znamená takové „mučáčo“ a vlastně tím i nepřímo naznačuje, co by se stalo, kdyby teď byli spolu.

Jardův druhý dopis ze dne 28. 8. 1975. Stejně jako její druhý dopis, tak i jeho další psaní je velmi podobné jeho prvnímu dopisu. Opět nepíše o tom, co dělá a jak se má, tentokrát ale také nepíše tolik o svých pocitech. Nejvíce se věnuje reakci na její dopis. V první části popisuje, jak netrpělivě očekával její dopis („*Žil jsem v naději a v nedočkavosti kdy přijde Tvůj dopis.*“) a jak promýšlel, kdy by asi mohl přijít („*Počítal jsem asi takto, můj dopis jsem psal v pondělí tak přijde ve středu nebo ve čtvrtek, takže od tebe bych dopis dostal v sobotu nebo v pondělí.*“) Tím vším dokazuje, jak je pro něj její psaní významné. Nejen, že se na něj těší, ale také ho pozná na první pohled. („*Když jsem otevřel schránku a přečetl adresu hned jsem tě poznal podle písma.*“) I když mu partnerka před tím poslala pouze jeden dopis, on již pozná její písmo. Tím také naznačuje, že je pro něj významná a důvěrně známá. Příchozímu dopisu se věnuje také v závěru. („*Jinak se těším na Tvé další psaní které mi vždy rozehřeje srdce a hned je mi daleko lépe a svět vidím daleko veselejší.*“) I na konci oceňuje partnerčiny dopisy, které způsobují, že se mu po jejich přečtení zlepšila nálada. Pisatel tím dokládá význam milostných dopisů.

Poprvé se ovšem v tomto dopisu setkáváme s náznakem výčitky. Do této doby partneri vyzdvihovali hlavně pozitivní stránky toho druhého (i sami sebe) a jejich vztahu. („*Tvůj dopis mne velice potěšil i když jsem byl rád trošku mne zamrzela jedna věta tvého dopisu, kterou formuluješ tak že nevíš jestli nejsi sama to mne velice mrzelo.*“) Jarda reaguje na jednu větu v dopise Zdeny týkající se jejich vztahu. Tato věta vyznívá nejistě, a tak se může zdát, že si není Zdena jista jejich vztahem. I když možná mohla očekávat uklidnění z jeho strany, měla to spíše opačný dopad – znejistěla tím i partnera. Mrzí ho, že to není jasné, že o tom snad pochybuje. Zvláštní na této výtce je, že začíná pochvalou. Jarda nejprve ocení dopis Zdeny a uzná, že je za něj rád a pak následuje, co se mu nelíbí. Upozorňuje tak na to, že ho nezklamal celý dopis (ani ona), ale pouze tato jedna věta.

Začíná také zprvu slabším výrazem „trošku mne zamrzelo“ a ještě v té samé větě končí slovy „to mne velice mrzelo“. Toto zesílení výrazu působí jako by se pisatel osmělil a při druhém pokusu připustil, co skutečně cítí. Touto jednou větou končí jeho myšlenka, nerozvádí dále, proč ho to mrzelo, ani nepodává partnerce ujištění. Pouhá zmínka tedy může stačit jako utvrzení, že už partnerka skutečně není sama. Navíc tím je problém uzavřen a pisatel se věnuje jiným tématům. Na druhou stranu jindy sebejistý Jarda se mohl dostat také do situace, ve které nepůsobí tak odvážně.

Pisatel se také věnuje plánování setkání. Žádá o upřesnění času srazu. (*„Až mi napíšeš kdy přijedeš tak prosím napiš sraz (tedy kdy se máme sejít u lesa v zatáčce) v sobotu ráno abychom mohli mít celý den pro sebe.“*) Je zajímavé, že Zdena navrhla den, hodinu i místo setkání již v prvním dopise, ale Jarda na to v předchozím dopise nereagoval, až nyní by se rád domluvil. Celý jeho předešlý dopis byl plný vyznání citu, tak se do něj realistické plány třeba jen nevešly. Také je možné, že jejímu dopisu nevěnoval takovou pozornost, a návrh na setkání jednoduše přehlédl a nebo zapomněl (od přečtení prvního dopisu již uběhl týden). A nebo se chtěl věnovat tématu setkání a upřesnit ho na sobotu ráno (Zdena v prvním dopise uvádí jednu hodinu odpoledne), aby mohli strávit společně co nejvíce času. Dále plánuje společné činnosti (*„...doufám že přijedeš 13. a 14. 9. 1975 protože to bude v neděli 14. 9. Hornický den a tam bychom mohli spolu jít bývá to vždy fajn jsou tam vždy populární zpěváci pop-muzik. Předloni tu byli sourozenci Ulrychovi a v loni Špinarová.“*) Tím, že plánuje, co by spolu mohli dělat, dává najevo, že počítá se společnou budoucností.

Dalším tématem objevujícím se v dopisech je počasí. Popisuje, jaké je v Úpici aktuální počasí. (*„Jak jsem psal v pondělí, že je tu špatně, tak se to jako zázrakem převrátilo a je tu úplně ideální počasí, obloha bez jediného mráčku a doufám že to ještě pár týdnů vydrží aby ses trochu opálila.“*) Informováním o současném počasí si může partnerka lépe představit, jak se mu daří a co asi může dělat. Jarda ovšem tuto informaci vztahuje ke Zdeně a píše jí, že by se mohla ještě opálit. Buďto toto oznámení myslí skutečně jako pouhou informaci bez žádných skrytých tendencí a nebo jí tím dává najevo, že by se měla ještě opálit, že by to bylo za potřebí.

Další dopis napsala Zdena 30. 8. 1975 a začíná ho poděkováním za příchozí dopis, který nečekala tak brzy. (*„Když mi včera daly holky dopis od Tebe, byla jsem ohromně překvapená. Vůbec jsem to nečekala, nejdřív tak v pondělí. Tak si představ to pěkné překvapení, když jsem hned v pátek dostala dopis od Tebe.“*) Pisatelka přiznává, že

přemýšlela o tom, kdy by jí od něj mohl dopis přijít a dokazuje tím, jak se na něj těšila, jak jsou pro ni dopisy od něj důležité. Zároveň pochvalou motivuje pisatele k další včasné odpovědi.

Dále reaguje na jeho zmínku o počasí. (*„Píšeš, že je u Vás ideální počasí. Tady taky bylo, ale moc dlouho to nevydrželo. Včera ještě bylo jasno a teplo. Dnes už je zataženo a vypadá to na delší dobu.“*) Vybírá si z jeho dopisu neosobní téma, kterou komentuje. Vyhýbá se tím tedy intimnějším oblastem. Nebo je pro ni naopak zrovna zmínka o počasí důležitá. Partner totiž vztahoval počasí k ní, a to konkrétně k jejímu opálení. Mohla mu tedy vysvětlením, že není pěkné počasí, dát najevo, že se ani opálit nemůže.

V tomto dopise se pisatelka opakovaně vrací k jednomu tématu. Popisuje, co se aktuálně děje při psaní. (*„Ted právě se nemůžu dost dobře soustředit na psaní, protože jedné kamarádce přišel z domova balík, což všichni vítají hlasitou radostí. Kamarádka vytahuje z balíku další a další dobroty, které jsou vždy dost hlasitě hodnoceny.“* ... *„Nezlob se, prosím tě, jestli to dnes píšu páté přes deváté, protože to, co dnes holky vyvádějí, je už trochu moc.“* ... *„Ted se tady udělal krásný klid, protože všechny holky vypadly do jídelny.“*) Třikrát se zmiňuje o momentální situaci. Popisuje, co se kolem ní odehrává, jak ji spolužačky ruší a ona se nemůže soustředit na psaní. Opakováním sdělení zdůrazňuje. Vyjadřuje pohoršení nad jejich chováním. Její sdělení se týká skupiny dívek, které je také pisatelka součástí. Zatímco ostatní odcházejí, ona zůstává pouze pro něj. Naznačuje tím, že partner si vybral ze všech ostatních žen pouze ji. Dále tím také vysvětluje, v jakém se nachází rozpoložení při psaní dopisu, což se může odrazit na celkovém ladění textu. Čtenář by si pak mohl špatně vysvětlovat význam sdělení a snadno by mohlo dojít k nepochopení. Popsáním momentální situace tedy může usnadnit porozumění. Dále nastínění aktuálního dění umožňuje čtenáři, aby si představil, co se dělo, když pisatelka dopis psala. Autorka dopisu si rovněž představuje, jak se jejímu partnerovi právě daří. (*„Vzpomínám na tebe, co právě asi děláš.“*) Pisatelka tedy píše o tom, co právě dělá a zároveň přemýšlí, jak se momentálně má i její partner. I když nemohou být partneři fyzicky spolu, popsání aktuální situace zpřítomňuje partnera a kompenzuje tak jejich odloučení.

Poslední Jardův dopis v této etapě byl napsán 3. 9. 1975. Na začátku děkuje za příchozí dopis a za jeho obsah. Dále se opět věnuje plánování jejich setkání. (*„Hned úvodem jsem se chtěl omluvit, ty jsi mi asi nerozuměla když píšeš, že se „můžem vidět když chceš“, já opravdu chci abychom se sešli už v sobotu ráno ale jestli se Ti to nehodí nutit tě nemohu a proto radši napiš pravdu kdyby se Ti to nehodilo, já se nebudu zlobit.“*) Vrací se

k jedné větě z příchozího dopisu, který si vysvětluje tak, že se partnerka zřejmě nechce sejít, a nebo se jí to nehodí. Zajímavé ale je, že se tato citovaná věta v jejím dopise vůbec neobjevuje. Zdena o jejich plánovaném setkání píše: „*Myslím, že bychom se mohli setkat v sobotu 13. 9. Píšeš, že už dopoledne, tak tedy v 8 a kdyby rostly houby, mohli bychom se po nich trochu podívat. V sobotu se domluvíme co a jak dál.*“ Překroucení výpovědi a domýšlení si skrytých úmyslů může pramenit z nejistoty nebo z obav, že se s ním partnerka třeba již nechce sejít. Jarda je potom citlivý na to, co o setkání Zdena napíše. Vyžaduje upřímnost a vyzývá ji, aby mu řekla pravdu. Nebo chce jenom ujištění, že Zdena se schůzkou počítá.

Jarda dále také vypráví, co prožil. („*Poslední neděle o prázdninách byla zase pouťová v Batňovicích samozřejmě jsem se zúčastnil rušného veselí i já a stál ve středu pozornosti.*“) Z popisu prožitého víkendu je patrná snaha prezentovat se jako společenský člověk. Pisatel považuje za samozřejmost, že se účastní společenských akcí a že je mezi lidmi populární. Vycházíme-li z předpokladu, že je společenské uznání obecně považováno za pozitivní charakteristiku, mohlo by být záměrem takovéto sebe prezentace snaha zapůsobit na partnerku.

Pisatel se zmiňuje v dopise o svém vzhledu. („*Musím ti ještě sdělit, že na té fotce jsem skutečně já ale můj nynější účes tomu úplně neodpovídá. Abych ti popsal můj účes – je to prostě ofinka. Koupil jsem si sekáček na vlasy a trochu si je kompletně upravil. Musím se přiznat že se to zamlouvá babičce*“) Značný prostor, který věnuje tomuto tématu napovídá, že je pro něj vzhled důležitý. V závěru se dokonce nepřímou chválí, když upozorňuje na hodnocení babičky. Kromě svého účesu se pisatel věnuje také vzhledu partnerky. („*Jsem zvědav jestli tě poznám, když stále přibýváš, mohu ti poradit cvičení a ovládnutí se při jídle, po této radě tě doufám aspoň poznám.*“) Dosti netaktně zde upozorňuje na postavu partnerky a snaží se jí poradit, jak si udržet štíhlou postavu. Zatímco v jiných situacích postupuje opatrně, zde mluví přímo, bez náznaků. Je si zřejmě v této oblasti jistý a zároveň je pro něj důležité, jak partnerka vypadá.

Poslední dopis z chmelu poslala Zdena 5. 9. 1975. V úvodu dopisu se věnuje reakci na příchozí dopis. Cituje z něj jednu větu: „*Musím se přiznat, že se ten účes zamlouvá babičce.*“ a komentuje, že jí tato věta přímo dojala. Její partner uvádí komentář babičky jako důkaz kvality účesu. Pisatelka to dále nerozvádí, ale pouhou zmínkou upozorňuje, že jí jeho poznámka zaujala a zřejmě přišla v daném kontextu humorná. Dále se Zdena vrací k Jardově připomínce o její postavě. („*Tvůj návod, jak neztloustnout mě zrovna moc*

nepotěšil. *Nechodíme totiž na dopolední svačinu a na večeri a účinek to nemá stejně žádný. Chodíme do Loun vzdálených 5 km a taky nic.*") Pisatelka připouští, že jí jeho rada neudělala příliš radost a obhajuje se, proč nemůže zhubnout. Celé komentování vzhledu a postavy partnerky je komickým prvkem lásky. Do vztahu mezi dvěma lidmi vstupují hodnoty, které jsou spojeny s atraktivností partnera. Čím bude partner přitažlivější, tím bude mít pro druhého vyšší hodnotu a ujistí se tak, že do něj neinvestuje zbytečně. I když jsou narážky na vzhled a váhu pro ženy citlivé téma, pisatelka nepíše nic o tom, že by se zlobila nebo urazila.

Dále Zdena reaguje na plánované setkání a na Jardovu žádost, aby upřímně řekla, zda se s ním chce opravdu sejít. *(„Píšeš, že jsem Ti asi nerozuměla, když píšu, že se „můžem vidět když chceš už ráno“ (v sobotu v 8, v zatáčce u lesa). Myslím ale, že jsem Ti rozuměla a nic mi nebrání v tom, abychom se setkali už ráno. Lepší by bylo napsat spíš, že doufám, že mi v tom nic nezabrání. Nikdo nikdy neví, co se může stát.“)* Pisatelka vysvětluje nedorozumění. Ujišťuje, že na srazu neplánuje nic měnit. A zároveň doplňuje, že i když by se s partnerem vidět chtěla, může se stát něco neočekávaného, co by mohlo setkání překazit. Pojišťuje se tak pro případ, že by jejich sraz přece jen nedopadl.

Zbytek dopisu je opět vyprávěním, co prožila, jak se jim daří na chmelu, jaký film viděli. Končí prosbou, ať jí Jarda již na chmel nepíše, protože by dopis nejspíš nedostala.

2. etapa – NÁVRAT Z CHMELU

Druhá etapa následuje po opětovném setkání tváří v tvář. Zdena se vrátila z chmelu a při první možné příležitosti se setkali v Havlovicích. Jelikož Zdena studuje v Pardubicích a Jarda přes týden pracuje v Úpici, vídají se o víkendech a dnech volna. Dopisy si tedy vyměňují zejména přes týden. O víkendu se většinou domluví, kdo napíše jako první a ještě ten samý týden mu partner odpoví.

První dopis druhé etapy napsal Jarda 17. 9. 1975. Dopis je krátký a téměř celý je vyznáním. *(„Ani bys neřekla jak na tebe stále myslím, myslím na tebe stále dnem i nocí (spíš nocí). Rád bych se zeptal zda jsi prožila noci kdy nemůžeš usnout a v hlavě se ti honí jedna myšlenka za druhou a ty ležíš a přemýšlíš. Tak tyto noci mám hodně často a jistě si*

dovedeš představit na koho myslím a na co.“) Vyznání je ovšem o poznání odvážnější než v předešlé fázi. Pisatel přiznává, že na partnerku hodně myslí zvláště v noci. Noc v sobě skrývá mnoho tajemného, utajeného, ve tmě se děje to, co nemá být spatřeno. Je spojováno také s fyzickým kontaktem, čímž pisatel naráží na to, co je hlavní náplní jeho představ. Vyžaduje, aby se k tomu partnerka vyjádřila. Chce vědět, jestli na něj také myslí a jaké má představy. Na závěr nechává na partnerce, aby si domyslela, na koho a na co myslí. Neřekne jí to tedy přímo, ale otevírá tak opět prostor pro fantazii, ve které se mohou odehrávat nejrůznější scénáře a zároveň se tak „schovává“ před tím, aby řekl skutečnost na rovinu. Náznaky jsou tedy jednodušší pro vyjádření a zároveň umožňují rozvádět různé varianty interpretace bez nebezpečí, že pisatel napíše něco nevhodného.

Závěr dopisu je věnován plánovanému setkání. (*„Píši ti hlavně proto, že je tam ještě napsáno společenský úbor, abys tedy něco měla.“*) Pisatelova zpráva tedy slouží k tomu, aby čtenáře informovala o programu a aby se domluvili na všech detailech, které jim nebyly známy při posledním setkání.

Zdena odpověděla na partnerův dopis 22. 9. 1975. Setkáváme se zde s novým oslovením: *„Milý Jarku!“* Oslovení je osobnější, intimnější. Je použito v prvním dopise, který následuje po fyzickém setkání partnerů. Příčinou tedy může být prohloubení vztahu, ke kterému došlo při jejich kontaktu tváří v tvář. Nové oslovení tedy může být důkazem posunu ve vztahu.

Hned v úvodu dopisu autorka popisuje, v jaké se nachází momentální situaci při psaní. (*„Je pondělí, právě tři čtvrtě na 11. Předě mnou leží německé fráze a ani trochu mi nelezou do hlavy. Už jsem to vzdala a odložila na zítřejší ráno, protože máme od 10 hod. Tím jsem zaměnila práci mírně řečeno nepříjemnou (ale nutnou) za činnost příjemnou a dobrovolnou a tou je psaní dopisu Tobě.“*) Pisatelka tímto popisem uvádí čtenáře do děje, a ten tak ví, v jakém rozpoložení se nachází a podle toho si může případně interpretovat další text. V závěru odstavce pak dává pisatelka partnerovi najevo, jak je pro ni psaní dopisů pro něj milé a příjemné, dokazuje tak významnost jejich dopisů.

Poprvé se také v dopisech Zdeny objevuje vyznání lásky. (*„Během celého dne na tebe musím každou chvíli myslet. Ať už při matice, při těláku nebo cestou ze školy. Nejčastěji se mi vybavují zážitky poslední soboty a neděle. Chtěla bych Ti napsat, že Tě mám ráda. Nevím, jak Ti zní tato věta. Mně se zdá jako nejprostší a nejupřímnější. Bez velkých a pečlivě vybraných slov jenom jednoduché – mám Tě ráda. Myslím, že bych ti to řekla někdy jindy samo od sebe. Nemohla jsem se nějak odhodlat, takže jsi mi svým*

dotazem vlastně pomohl. Neměla jsem totiž ještě nikdy možnost a důvod někomu něco podobného sdělit, proto to mlčení.“) Sdělení uvádí pisatelka přiznáním, že musí na partnera stále myslet a nejvíce vzpomíná na minulý víkend, kdy se spatřili po dlouhé době. Zřejmě se stalo něco významného, co ovlivnilo její vzpomínky a také nové osobnější oslovení na začátku dopisu. K vyznání pak volí jasná slova: „*Mám Tě ráda.*“, o kterých ještě v pár větách přemýšlí a dochází k závěru, že právě tato slova nejlépe charakterizují, co cítí. Z dalšího textu vyplývá, že se jí partner při jejich setkání zřejmě zeptal na její city k němu a ona mu nebyla schopná odpovědět. K tomu se odvážila až v dopise. Její zaváhání při otázce položené tváří v tvář však vysvětluje pisatelka nezkušeností. Zřejmě se ostýchala odpovědět na tak osobní dotaz partnerovi do očí, navíc bez rozmyšlení. Tento prvek osobního setkání však dobře odstraňuje psaný dopis, který umožňuje časovou prodlevou nutnou k odeslání odpovědi vše si důkladně promyslet a připravit se. Navíc ostych před partnerem je inhibován jeho fyzickou nepřítomností při reakci. Dopis tedy umožňuje odvážnější a upřímnější vyznání než při komunikaci tváří v tvář.

Dále se Zdena rozepisuje o škole. („*Jinak ve škole to začíná být stále „zajímavější“.* *Neuvěřitelným tempem vplouváme do běžných kolejí zkoušení a písemek. Opět nás straší svět číslic a to hlavně čísla od jedné do pěti...*“) Vyprávění o škole věnuje značnou část dopisu, z čehož lze vysoudit, že je to pro ni důležité a aktuální téma (je v maturitním ročníku). Na závěr ještě žádá partnera o podporu. („*A jestli si na mě někdy vzpomeneš, tak mi drž prosím Tě pěsti, abych ve škole někde neztroskotala.*“) Poslední slova dopisu se týkají také školy, navíc zapojuje partnera a vtahuje ho do zájmu o její školní povinnosti. Tím dává jasně najevo, na čem jí záleží a co jsou její priority.

Kromě oslovení se vyvíjí také závěrečný pozdrav: „*Myslí na Tebe a políbení poštou Ti zasílá Zdena*“. V jejích dopisech je to opět nový prvek, poprvé odkazuje na fyzický kontakt – polibek. Je tedy patrné, že je celý dopis odvážnější, jako by se pisatelka osmělila při jejich posledním setkání a již se nebála psát osobnějším stylem a nevyhýbat se intimnostem.

Jarda odpověděl 24. 9. 1975. Na začátku opět děkuje za příchozí dopis. („*Zasílám Ti hodně pozdravů z Úpice a velký dík za Tvůj dopis, který mne potěšil daleko více než všechny předešlé dohromady.*“) Dopis od partnerky vyzdvihuje nad její ostatní dopisy, které mu napsala. Je tedy něčím jiný, výjimečný. Jak bylo napsáno výše, dopis Zdeny obsahuje nové prvky - je odvážnější a osobnější, poprvé v něm partnerka vyznává lásku. Jarde dopis velmi oceňuje, čímž naznačuje, že se mu nový styl psaní velmi zamlouvá a

povzbuzuje tak partnerku v dalším podobném psaní. Dále se Jarda rozepisuje o tom, že poznal příchozí dopis na první pohled. (*„Jen jsem se podíval do schránky hned jsem poznal že je to dopis od Tebe podle červeného orámování a po otevření schránky samozřejmě podle Tvého rukopisu.“*) Pisatel tedy dopisy partnerky již pozná jak podle obálky, tak podle písma. Dokazuje tím, že se již dobře znají, že jejich vztah překračuje obyčejnou známost mezi dvěma lidmi.

V další části dopisu pisatel prosí, zda by mu mohla partnerka splnit jednu prosbu. (*„Nezlob se, že tě otravuju s prosbou ale kdybys měla trochu času a cestu kolem knihy tak se prosím zastav. Kdyby se náhodou dotěrná prodavačka ptala po příčině Tvé návštěvy tlumoč ji mou prosbu jestli v tomto bohulibém kšeftě vlastní knihy jménem Edith Piaf a Masožravé rostliny.“*) Jarda žádá Zdenu, aby se v Pardubicích podívala, zda nemají v knihkupectví dvě zmiňované knihy. Žádostí o pomoc také může dát najevo, že je jejich vztah důvěrný.

Od tohoto odstavce až po konec dopisu mění pisatel způsob psaní a dále používá jakýsi „vyšší styl“. (*„Jak jste si všimla milá komteso ovládám spíše zbraň v boji litém nežli zbraň písaře a žen. K této zbrani jsem řádně nepřivykl, i když se ji učím ovládat již dvanáctý rok, taktéž jsem nepřivykl učení zvanému gramatika i když nejsem mudrc (učitel) o mne přerazili hůl. Jak samozřejmě víte milá komteso je pro mne jak pro zkušeného bojovníka za spravedlnost je lehké odhalit léčky v boji leč horší to je s léčkami v gramatice které jsou stále záluďné, útočné, vychytralé. Chtěl bych též omluvit svůj slohový styl tím, že můj osobní písař byl v jedné šarvátce s bandity zabit a skalpován. Tím se tedy vysvětluje vše a můj rukopis bude špatný do té doby co nájmu nového písaře, který ovládá jak meč a bambitky tak i pero rukou lehkou. Těším se na další brzký dopis s láskou a oddaností se loučí Jára.“*) Použitím vzletných slov může pisatel odkazovat na dobu minulou, kdy stateční rytíři bojovali za srdce své paní, kterou vroucně a oddaně milovali. Pisatel tak projevuje obdiv a oddanost své partnerce. Zároveň je vybraný styl nevšední, originální a může působit také humorně. Nápaditě se rozepisuje o svém nedostatku (problémy s gramatikou a písmem), vtipně ho zlehčuje a vymýšlí originální výmluvy (např. písař byl zabit). Současně předkládá svoje pozitivní vlastnosti, i když z části smyšlené, tedy statečnost a boj za spravedlnost. Chybovost v gramatice se pak jeví jako nepodstatná.

Na závěr se pisatel podepisuje stejně, jak ho partnerka v předešlém dopise oslovila: „*Jára*“. Dává tím najevo, že oslovení akceptuje a přijímá ho.

Další dopis poslala Zdena 29. 9. 1975. V úvodu se věnuje víkend, který s partnerem prožili. (*„Nejdřív Tě mockrát pozdravuju a vzpomínám na Tebe, jakým způsobem a kdy jsi dojel domů. Doufám, že jsi se svou cestou neměl moc starostí. Jsem ráda, že jsi v sobotu přijel. Když jsem se Tě uviděla stát ve dveřích, bylo to pro mě velké překvapení a udělalo mi to radost.“*) Jarda Zdenu nečekaně navštívil v Pardubicích, což ji velmi potěšilo a ještě teď na to vzpomíná. Doufá, že domů dojel v pořádku. Vyjadřuje tak starost o jeho bezpečí a zároveň zájem o to, jak se mu daří.

Zdena reaguje na partnerovu prosbu o zakoupení dvou knih. (*„Taky jsem přemýšlela, jestli tady v Pardubicích nemáme ještě nějaké zastrčené knihkupectví, ale bohužel o žádném už nevím, a tak žádaná literatura ti zůstane asi nadále nedostupnou, pokud ty knížky neobjevis někde jinde.“*) Pisatelce na žádosti partnera záleží a snaží se mu vyhovět.

Dále popisuje, v jaké se nachází momentální situaci při psaní dopisu. (*„Zase Ti píšu dopis večer. Je to asi fakt nejvhodnější doba. Celý barák je klidný (nikde neskřípou dveře), jenom z dálky slyším jedoucí vlak a nějaké hlášení z nádraží. To doléhá až sem otevřeným oknem i na tu velkou dálku.“*) Čtenář si může dobře představit, v jaké náladě se pisatelka nachází a co všechno může ovlivnit její psaní.

V dopise se ještě dočteme, že se pisatelka na partnera těší a že plánuje jejich setkání.

Jarda odpověděl 1. 10. 1975. Dopis nejprve začíná pozdravem a přáním úspěchu ve škole. Pisatel tedy reaguje na partnerčin zájem o školu a snaží se ji podporovat.

Také vzpomíná na prožitý společný víkend v Pardubicích. (*„Musím Ti velice poděkovat za Tvé srdečné přivítání, které mne potěšilo a bylo mi milé. Stále vzpomínám na chvíle, které jsme prožili spolu blouděním ulice města (i když jsi se někde vyznala třeba v okolí hotelu Grand) a na „tiché a útulné“ kino kde jsme shlédli aspoň podle tebe drasťák co trhá nervy jako provazy, musím přiznat, že to drasťák byl aspoň se mi to jednou zdálo a to hlavně přičiněním zvuku.“*) Rekapituluje, co prožili a co mu utkvělo v paměti. Pisatel upozorňuje na to, že spolu bloudili, čímž nepřímou naznačuje, že ho partnerka nezvládla dobře provést po městě a také na film, který ona hodnotila jako napínavý, zatímco jemu se to tak nejevilo (bál se pouze jednou, a to ještě díky zvuku). Z takového srovnání vychází partnerka jako neschopná průvodkyně a bojácná a pisatel jako ten statečný. Dokazuje tím svoje kvality.

Kromě společně strávených chvil se také vrací k cestě domů z Pardubic. Vypráví, že ačkoliv se rozloučili v jedenáct hodin večer, domů do Úpice dorazil až po šesté hodině ranní. Popisuje také, jaké útrapy během své cesty prožil. Končí ale větou: „*Nic z toho co jsem prožil nemůže skazit můj zážitek z krásně prožité soboty.*“ Ačkoliv byla cesta více než nesnadná, to vše uskutečnil jen kvůli partnerce a vůbec toho nelituje. Dává tím najevo, že je pro ni ochoten udělat cokoliv.

Jarda plánuje setkání a navrhuje aktivity. („*V sobotu bychom mohli jít do kina dávají Divoký Mesiáš nebo bysme mohli jít k vám pustit si desky a nebo další možnost jít jen tak ven. Pokud mne se týče tak je mi to úplně jedno jen když budu s tebou.*“) Partner je iniciativní, vymýšlí program a možnosti, jak se společně zabavit. V závěru ještě podotýká, že hlavní je, že budou spolu. Zdůrazňuje tak, že je pro něj ona nejdůležitější.

Na závěr Jarda píše o svých citech ke Zdeně. („*Nemohu myslet na nic jiného jen na tebe když mám nějakou nepříjemnost tak si vzpomenu na tebe a je mi zase dobře a chci žít a vím proč. chci žít, že mám nějaký cíl.*“) Vyjadřuje tím, jak je pro něj partnerka významná, díky ní je schopen zvládnout všechny nesnáze a dává mu sílu do života. Takové vyznání lásky vychází z hlubších citů než na začátku. Nestojí pouze na tom, že na sebe partneri musí stále myslet, ale pisatel teď našel v partnerce smysl života.

Zdena napsala 6. 10. 1975. Její dopis začíná i končí vztahovou tematikou. Začíná stýskáním po partnerovi a vzpomínáním na něj. („*Stále na Tebe myslím a přicházím na mnoho dalších věcí, které jsem Ti chtěla říct, ale nějak jsem se k tomu nedostala. Na to si vždycky vzpomenu, až když mi zmizíš v dáli na kole a já si vybavuju, co pěkného jsme spolu prožili.*“) Při komunikaci tváří v tvář si pisatelka nevybaví, co vše by chtěla partnerovi ještě říci. To jí umožňuje až dopis, při jehož psaní si v klidu rozmyslí, co by chtěla sdělit. Také má dost času na vhodnou formulaci.

Na závěr se pisatelka zamýšlí nad jejich vztahem a popisuje jeho výhody. („*Když se mi něco přihodí, tak si představím, jaké by to bylo, kdybys mohl být u mě. Je to moc prima, když má člověk někoho, ke komu má pěkný vztah, má ho rád, může mu všechno říct. Přála bych si, abychom si mohli vždycky říkat to, na co myslíme, co se nám líbí, ale i to, co se nám nelíbí. Kdyby se ti něco nezdálo, tak mi to řekni. Možná, že někdy chceš dělat něco jiného, než co podnikáme. Jestliže máš na něco jiný názor, tak to klidně řekni. Já ti to taky řeknu a když tak mi to můžeš vyvrátit a přesvědčit mě, že to tak není.*“) Výhodou partnerského vztahu je pro Zdenu možnost spolehnout se na toho druhého a ochota sdílet zážitky, pomoci si v nesnázích. Oceňuje, že to mezi nimi takovým způsobem funguje a

vyjadřuje přání, aby se na tom nic nezměnilo ani do budoucna. Pisatelka si váží ve vztahu upřímnosti a vyzývá partnera, aby si říkali pravdu a to nejen v příjemných, ale i v nepříjemných věcech. Zamýšlí se nad tím, že se někdy jejich přání možná neshodují, a tak by si přála, aby si o všem mohli vždy otevřeně promluvit. Pisatelka chce na vztahu pracovat a je ochotná o všem diskutovat. Jedná se tedy pouze o vizi, jak by měl jejich vztah i na dále do budoucna fungovat a nebo si je vědoma některých problémů mezi nimi, které se snaží touto úvahou odbourat. Zatím ale otevřeně o žádných problémech mezi nimi nemluví.

Také Zdena má na Jardu prosbu. Žádá partnera, aby se podíval, zda nenajde doma v knihovně knížku, ze které musí napsat Zdena referát do školy. Dopis končí ujištěním, že na partnera myslí a těší se na setkání.

Další dopis poslal Jarďa 8. 10. 1975. Téměř celý dopis je o partnerce, jak se na ni těší a plánuje setkání. (*„Byl bych rád kdybys přemýšlela a přišla na to kam bysme mohli jít kde by nás nikdo nerušil a kde bychom mohli být v teple a aspoň chvíli sami.“*) Pisatel se těší na partnerku a na kontakt s ní a upřednostňuje, aby spolu byli o samotě. Nepřímo tak dává najevo, že touží po intimnostech s partnerkou, kterým nesmí být nikdo přítomen.

Pisatel reaguje na prosbu partnerky. (*„Tvoje žádost mne potěšila a budu se snažit Ti něco sehnat.“*) Je rád, že ho požádala a pověřila tím úkolem. Může pro partnerku něco udělat, je tak důležitý, pro partnerku významný.

Konec dopisu věnuje vyznání lásky. (*„Na závěr bych ti chtěl říct, že tě mám rád a stále na tebe vzpomínám.“*) Ujišťuje partnerku o svých citech. Volí k tomu samý závěr dopisu, kdy už má k dispozici jen malý prostor, aby napsal to důležité, čímž je právě vyznání.

Zdena napsala dopis 20. 10. 1975. Zatímco v předchozích dopisech je úvod často věnován poděkování za příchozí dopis, tento začátek je jiný. (*„Marně jsem čekala minulý týden dopis od Tebe. Snažím se nějak si to vysvětlit, ale snad se to dozvím přímo od Tebe.“*) Zdena je udivena skutečností, že jí partner nenapsal celý týden dopis. Přemýšlí nad příčinami, které mu v tom mohly zabránit. K tomuto tématu se vrací ještě několikrát během psaní. (*„Už se těším, až se uvidíme. Jenom mě mrzí, že od Tebe nemám žádnou zprávu. Hlavou se mi honí všechny možné důvody, které by Ti mohly zabránit napsat dopis. Jenom doufám, že to nebude snad nic závažného.“* „*Snad jsi v pořádku.“*). Je patrné, že stále přemýšlí o tom, proč jí Jarďa nenapsal. Doufá, že se mu nic zlého nestalo. Pravidelné

vyměňování dopisů tedy slouží jako ujištění, že je vše v pořádku. Ať už se jedná o zdraví partnera a nebo o fungování vztahu. Příčin může být celá řada a proto je nadeslaný dopis signálem, že se něco děje.

Zbytek dopisu je převážně vyprávěním, co Zdena prožila, když se neviděli a nebyli ani jinak v kontaktu. Píše o návštěvě babičky v Českých Budějovicích a hlavně o škole – o napsaném referátu, písemce z matematiky a strachu ze známek.

Na závěr se ještě ptá, jak Jarda dopadl u odvodu. (*„V pátek jsem na Tebe vzpomínala, jak se Ti vede u odvodu, jestli už se v duchu vidíš v letadle nebo na provazech padáku. Držela jsem Ti pěsti, aby to do dobře dopadlo, uvidím, jestli to nějak pomohlo.“*) Pisatelka má zájem o to, jak se partnerovi daří a navíc svoji informovanou otázkou dokazuje, že jí není lhostejný a pamatuje si, jaké má před sebou povinnosti, které s ním chce prožívat.

Ten samý den 20. 10. 1975 napsal dopis také Jarda. Hned v úvodu se omlouvá za zpoždění. (*„Předem mého dopisu bych se chtěl omluvit za zpoždění. Píši Ti proto pozdě abych mohl informovat o svém programu.“*) Vysvětluje ho tím, že čekal, až bude znát všechny podrobnosti, které by mohly partnerku zajímat. Pisatel si je tedy vědom, že byl na radě s psaním dopisu, ale udělal to vlastně kvůli partnerce.

Většina dopisu je vyprávěním, co pisatel za celý týden prožil (byl v kině, na taneční zábavě, běžeckých závodech a u odvodu). Poslední list dopisu ovšem věnuje jejich vztahu. (*„Na konec bych se rád zmínil o nás dvou. Víím, že máš hodně učení a kvůli mně se nemůžeš pořádně připravit. Velice by mě mrzelo kdyby ses nedostala na vejšku a stále bych si vyčítal že je to kvůli mně. Já bych nerad byl sobecký a měl tě jen pro sebe i když víím, že vzdělání Ti dá daleko větší možnosti než já. Byl bych rád kdyby ses rozhodla a jestliže se uvidíme, tak mi to dej vědět.“*) Pisatel si uvědomuje, že je pro partnerku učení důležité (už jen z toho, že o škole často píše v dopisech) a že mu musí věnovat hodně času. Nerad by byl příčinou jejího neúspěchu u maturity a u přijímaček na vysokou školu. Nabízí tak partnerce velkorysou nabídku, že ji nebude stát v cestě ke vzdělání a očekává od ní odpověď. Dokazuje tím, že je tolerantní a pochopil by, kdyby se chtěla věnovat intenzivně škole. Jeho nabídka však může vycházet také z nejistoty, z pocitu méněcennosti pramenícího v tomto případě z nižšího vzdělání. Zatímco jeho partnerka studuje gymnázium a má před maturitou, on je vyučený a pracuje. Vyjadřuje tak pochyby o vlastní hodnotě, neobstojí ve srovnání s dalšími možnostmi, které před partnerkou stojí. Je zajímavá skutečnost, že pisatel tuto úvahu poprvé vyjádřil po týdnu, kdy spolu

s partnerkou nebyli nijak v kontaktu (ani tváří v tvář a ani dopisováním). Jedná se poprvé o tak dlouhou dobu od jejich seznámení. Možná právě toto odloučení ovlivnilo jeho uvažování, začal mít obavy o jejich vztah a tak touto poznámkou vlastně vyžaduje ujištění. Žádá totiž, ať se k tomu partnerka vyjádří.

Zdena odpověděla na příchozí dopis 22. 10. 1975. Reaguje na partnerovy obavy a jeho nabídku. („*Musím přiznat, že poslední dopis od Tebe mě dost zarazil. Chci říct, že poslední stránka nadepsaná „Nakonec bych se rád zmínil o nás dvou“. Nevím, jakým způsobem jsi došel k takovým úvahám, co Tě k takovým myšlenkám přimělo. Moc ráda si s Tebou o tom promluví.*“). Uznává, že takový dopis nečekala a že ji jeho obsah překvapil. Nechápe, proč si myslí, že ji brání ve vzdělání, z čehož vyplývá, že vědomě mu takové náznaky ani nenabízí. Je ochotná se s ním o tom promluvit. Jak již psala dříve, i nyní chce na vztahu pracovat, problémy prodiskutovat a vyřešit.

V další části opět reaguje na partnerův dopis, a to na termín a místo srazu. („*Mám Ti dát vědět, jestli se uvidíme. Byli jsme domluveni na sobotě na 2 hodiny odpoledne, tak by snad mohlo tak zůstat. Vůbec Ti nechci zasahovat do Tvých plánů, jak budeš trávit volný čas. Jestli v té době budeš mít něco jiného, tak to nevádí, můžeme se setkat jindy.*“). Také její nabídka se jeví tolerantní a obětavá. Není však snad náhodu, že následuje po partnerově skeptických úvahách o vztahu. Pisatelka nechce zasahovat do partnerových plánů, stejně jako on nechce bránit jejímu vzdělání. Odkazuje tím snad na jeho nabídku a třeba také dokazuje její nesmyslnost.

Význam jejího psaní třeba trochu objasní závěr dopisu. („*Všechno, co Ti dnes píšu, je moc stručný a asi taky moc suchý. Nezlob se proto na mě, nemám zrovna nejlepší náladu.*“). Špatná nálada může být stejně tak příčinou i následkem jejího současného uvažování. Rozesmutnět ji mohl ne zrovna optimistický dopis partnera, čímž by se vysvětlilo i celkové ladění jejího dopisu. Náladu pisatelky dokazuje i absence jindy tradičních a samozřejmých témat, kterými je vzpomínání na partnera, těšení se na setkání a třeba drobné vyznání lásky.

Další dopis napsala opět Zdena 29. 10. 1975. Z větší části píše o plánech na víkend (výlet s babičkou do Havlovic) a svěřuje se, co prožila, když nebyli partneři spolu (zapomněla vypnout „magneták“).

Na závěr žádá partnera, aby ji podpořil. („*Kdybys někdy náhodou neměl nic na práci, tak by jsi mě mohl taky chvíli držet pěsti (= štěstí), abych proplula nástrahami*

školních lavic bez úrazu.“) Stejně jako ve svých prvních dopisech pouze opatrně navrhuje, aby si na ni vzpomněl, ale jen když se mu to bude hodit. Vyžadovaná podpora se týká školy, čímž opět naznačuje, jak je pro ni vzdělání důležité.

Loučí se slovy: „tak ať Tě potká klika“ a vzápětí to vysvětluje, že se jedná o jakési heslo, které si spolu říkají s otcem. Zasnívá tak partnera do rodinných záležitostí, vysvětluje mu, co zůstává pro ostatní lidi neznámé.

3. etapa – PRVNÍ KONFLIKT

Partneři se poprvé nepohodli. Vyměnili si dopisy, ve kterých navrhovali radikální řešení svých problémů. Jarda partnerce nabídl, aby se věnovala více škole než jemu a Zdena zase partnerovi navrhla, ať má vlastní program a ať se za ní staví, jen když se mu bude chtít. Partneři se po zmiňovaných vyměněných dopisech setkali o víkendu, během kterého si chtěli problémy vyříkat. Po této první neshodě následuje třetí fáze charakterizovaná novým vzplanutím.

Jarda napsal partnerce 3. 11. 1975. Téměř celý dopis (až na jednu větu věnovanou tomu, co dělal, když se neviděli) pojednává o jejich vztahu a o jeho citech ke Zdeně. Na začátku děkuje za příchozí dopis (*„Předem mého dopisu Ti chci poděkovat za Tvůj hezký dopis, který mě jako obvykle potěšil a na který se vždy znovu a znovu těším a nalézám v něm vždy něco nového co mě potěší.“*) Oceňuje ho a dále píše, že ho její dopisy vždy potěší.

Informuje také partnerku, že píše dopis hned v pondělí ráno (tedy druhý den po tom, co se viděli), aby jí dopis přišel co nejdříve a ona mu mohla ještě odpovědět. Tím dává najevo svoji touhu po zprávách od partnerky.

Dále se vrací k prožitému víkendu. (*„Rád bych Ti poděkoval za krásně prožitou sobotu i neděli na kterou budu myslet celý týden a představovat si naše příští setkání.“*) Společný víkend hodnotí jako překrásný a bude se mu ještě vracet ve vzpomínkách. Naznačuje tím, že byl pro něj víkend výjimečný a upíná se k dalšímu takovému setkání.

Pisatel se také vyznává, že musí na partnerku stále myslet. (*„Musím Ti napsat, že na tebe musím stále víc myslet ať jsem kdekoliv a dělám cokoliv. A když mě někdo našťve*

nebo mě otráví tak si vzpomenu na Tebe a je mi zase fajn a všechny nepříjemnosti se mi zdají úplně všední.“) Přiznává také, že na ni musí myslet ještě více než kdy dřív. Jako by se jeho city prohloubily a on pociťoval lásku k partnerce ještě intenzivněji. Dále píše o tom, že pouhá myšlenka na partnerku mu pomáhá překonávat nesnáze. Uvědomuje si, že ona je pro něj nejdůležitější a vše ostatní se proti tomu jeví nepodstatné.

V dopise se objevuje ještě další vyznání lásky. („*Kdybych neměl někoho koho mám rád, jako jsi ty, tak bych neměl proč žít a nic by mě netěšilo.*“) Opět se opakuje motiv smyslu života. Partnerka je pro něj důvodem proč žít.

Na závěr přidává poslední vyznání. („*Koncem dopisu bych Ti chtěl říci, že tě mám rád, že tě miluji.*“) Na konec tedy píše přímo, že partnerku miluje. Shrnuje tím všechna předchozí vyznání v dopisu, která se týkala smyslu života, důvodu k překonání nesnází a neustálých vzpomínek. To vše sjednocuje to nejdůležitější a tím je jeho láska k partnerce.

Zdena odpověděla 5. 11. 1975. Reaguje na příchozí dopis. Oceňuje, že přišel tak brzy, čímž pisatelku překvapil. Dopis a zejména jeho obsah ji velmi potěšil. Vrací se k partnerově vyznání lásky a popisuje takové své pocity. („*Když jsem si přečetla Tvůj dopis, měla jsem pocit jakoby jsi mi četl myšlenky. Mám podobné pocity jako ty. V mých myšlenkách jsi stále častěji. I do toho odporného učení se mi chce o něco lépe, protože mám takový přímý pocit. Pocit, že mám Tebe a že tě opět v sobotu uvidím.*“) Naprosto souhlasí s jeho slovy a tím, co cítí. Také ona jejich vztah prožívá intenzivněji a musí na partnera stále častěji myslet. Dodává jí také energii a optimismus do života a zvládá snadněji nepříjemnosti jako je třeba škola.

Pisatelka opět popisuje aktuální dění při psaní dopisu. („*Teď už ale opravdu musím klusat do školy, takže dopis dokončím snad odpoledne. Sdělím Ti, jestli mi to ve škole prošlo a nebo ne. Je devět hodin večer. Teprve teď jsem se dostala k psaní. Co se dnes dělo ve škole, to Ti ani nebudu psát. Dá se to vyjádřit jediným slovem – smůla. Když se člověk učí a nakonec to ve škole povorá, pak má takový pocit, že by nejradši se všim praštil. V takovém nějakém rozpoložení se teď nacházím.*“) Jedná se vlastně o takový dopis na pokračování. Autorka zde upozorňuje na přerušení, i když by mohla plynule navázat na předešlou část bez povšimnutí. Pisatelka se k psaní vrací až po nějaké době. V tomto případě musela odejít do školy a dokončení dopisu si nechala až na večer. Výhodou pokračování tedy je, že se může podělit s partnerem o to, jak její obavy dopadly. Došlo také ke změně nálady zapříčiněním neúspěchu ve škole. Mohl by tak být patrný rozdíl

v jednotlivých částech dopisu, což by mohlo čtenáře zmást a znesnadnit tak interpretaci textu.

Na závěr však pisatelka partnera ujišťuje o svých pocitech. (*„To ale vůbec nic nemění na tom, že mě těší pomyslení na Tebe a jako nejlepší zvýšení nálady mi slouží pohled na fotky, které jsem si od tebe v sobotu odnesla.“*) I přes nevydařený den ve škole je pro ni útěchou. Dokazuje tím, jak je pro ni partner důležitý a jak na něj myslí.

Další dopis napsal Jarda 11. 11. 1975. Celý dopis je opět psán „vyšším stylem“. (*„Vážená a milovaná pano Zdeno! Toužebně jsem očekával příjezd poštovního dostavníku který jak jsem doufal přivezl od vaší milosti dopis. Když se tento dostavník počal k nám přibližovati tajil se mi již dech a mé srdce a myšlenky patřily pouze a jen Vám“*). Psaní je originální, zajímavé a zábavné. Zatímco se předchozí dopis psaný stejným způsobem věnoval hlavně gramatice pisatele, tento text pojednává celý o citech k partnerce. Vyznává jí lásku, jako za dávných časů vyznávali rytíři dámám svého srdce. Popisuje, co se v pisateli odehrává, když čeká na dopis a když ho potom dostane do rukou. Děkuje za její dopis a obzvláště za jeho obsah, který ho vždy potěší.

Zdena odpověděla 17. 11. 1975. Hned v úvodu se pisatelka omlouvá, za použitý papír a za úpravu dopisu. (*„Prosím Tě, omluv mě, že Ti píšu na ten nejobyčejnější papír z bloku, protože mi došel dopisní papír. Víím, že není zrovna nejlepší začínat dopis omluvami, ale když už jsem u toho, tak omluv taky písmo, protože se mi zdá, že je den ze dne nečitelnější. Mám kliku, že se ve škole neznámkuje krasopis, to by dopadlo asi bledě.“*) Pisatelce je líto, že je použitý dopisní papír nevzhledný a také si uvědomuje, že píše nečitelně. Z této omluvy je patrné, že jí záleží na úpravě dopisu, je pro ni důležité, aby se čtenáři dopis líbil nejen po stránce obsahové.

Pisatelka v dopise vzpomíná na prožitý víkend s partnerem. (*„V současné době stále ještě žiju pod vlivem dojmů ze soboty a neděle. Je zajímavý, že než začnu psát dopis, tak mám hlavu plnou myšlenek.“*) Společné chvíle jí na tolik naplňují, že se z nich těší ještě v průběhu týdne, kdy se nevidí. Vzpomínky se jí hlavně vybavují, když se chystá napsat dopis partnerovi. Přemýšlí o něm a snaží se zformulovat, co cítí.

Zdena pokračuje v psaní o škole, plánuje setkání a dopis končí ujištěním, že na partnera stále myslí a už se na něj těší.

Jarda napsal 19. 11. 1975. Na začátek se pisatel věnuje příchozímu dopisu. („*Velice mne Tvůj dopis potěšil hlavně proto, že jsme se nedohodli na tom kdo bude první psát a proto jsem nedočkavě čekal na dopis, který je signálem k napsání mého.*“) Jarde oceňuje, že partnerka napsala jako první, i když se o víkendu nedomluvili, kdy napíše dříve. Přiznává, že proto čekal na její psaní, aby ji mohl odpovědět. Jelikož se na pořadí psaní nedohodli, mohlo by se stát, že by oba čekali na příchozí dopis a nenapsal by ani jeden z nich. Zdena se tedy projevila jako iniciativnější v korespondenci.

Zbytek dopisu je o plánech, kdy se s partnerkou setkají a jak se na ni těší. („*Ten týden mi připadá nekonečný ale když si představím, že mi přijde dopis od Tebe v pátek, hned se mi zdá kratší.*“) Dopis usnadňuje a urychluje čekání na opětovné setkání s partnerem. Umožňuje tedy lépe přečkat odloučení.

Další dopis napsala Zdena 30. 11. 1975. Objevuje se zde nové oslovení „*Jájinku*“, které je osobnější než předešlé. Se jménem dále experimentuje: „*Jájine, Jájo, Jájinku, Jarku, Jarine, Járo, Jardo, Jaroslávku!*“ Zkouší různé obměny partnerova křestního jména. Vyjmenovává různé zdobněliny jména, což by mohlo působit infantilně. V milostných dopisech, plných upřímného vyznání lásky, si to ovšem pisatelka může dovolit.

Dopis je psaný opět na pokračování. („*Píšu dopis o volných chvílích. To, co jsi právě přečetl, jsem psala včera. Teď právě je pondělí 6:40 hodin. Za 5 minut musím vyrazit do školy, abych to do těch 7 stihla...Právě v této chvíli mé hodinky ukazují 23:30. Ten dnešní dopis je zřejmě směs různých informací psaných stylem páte přes deváté. Doufám, že Ti to snad nebude vadit. Chtěla bych totiž, abys můj dopis dostal co nejdříve.*“) Pisatelka upozorňuje na přerušení, i když by to mohla přejít bez povšimnutí. Vysvětluje ho tím, že se snaží dopis odeslat co nejdříve. Záleží jí tedy na tom, kdy partner dopis dostane.

Pisatelka vzpomíná na partnera. Chtěla by s ním být co nejčastěji a vyjadřuje lítost nad tím, že společné chvíle vždy rychle utečou. Vypráví také, co prožila, když spolu nebyli. Závěr dopisu věnuje partnerovi. („*Ještě mám mnoho námětů ke psaní, ale už se mi to sem nevejde, a proto vybírám větu nejdůležitější a zároveň nejhezčí. Jájiku, mám tě ráda.*“) Na konci dopisu již není mnoho prostoru, a tak musí volit poslední téma. Vybírá pro ni to nejdůležitější, a tím je její láska k partnerovi. Při vyznání lásky partnera oslovuje, čímž ho vtahuje do děje, do svých pocitů, vzpomínek.

Jarda odpověděl 3. 12. 1975. Na začátku dopisu se objevuje nové oslovení „*milá Zdenko*“. Jedná se o zdrobnělinu křestního jména partnerky. Novým oslovením tak reaguje na dopis Zdeny, která také poprvé zkusila změnit oslovení a použila více osobní. Impulzem ke změně by mohly být události jejich posledního setkání, na které oba partneři ve svých dopisech vzpomínají. („*Jako Ty i já stále vzpomínám na naše krásné chvíle v sobotu a lituji jen toho že byly tak krátké. Ale doufám, že si to všechno vynahradíme o svátcích.*“) Pisatelé se vracejí k minulému víkendů a shodně ho hodnotí velmi pozitivně. Utkvěl jim v paměti zřejmě tak silně proto, že prožili něco pro oba významného. Oslovení tak může odrážet vývoj vztahu.

Pisatel děkuje za příchozí dopis. („*Rád bych Ti poděkoval za tento milý dopis který mě zvláště potěšil na svém konci a doufám, že mi to budeš moci říci přímo.*“) Oceňuje jeho obsah a vyzdvihuje závěr dopisu, ve kterém mu partnerka vyznává lásku. Vyzývá ji také k tomu, aby se vyjádřila ústně, až se uvidí.

Na závěr dopisu si pisatel opět nechává prostor pro to nejdůležitější, a tím je vyznání lásky. („*Nakonec bych Ti rád napsal něco hezkého ale stejně se mi nejvíc líbí mám tě rád.*“) Podpisem také reaguje na partnerčin dopis, protože se podepisuje tak, jak ho ona oslovovala. Přijímá tak její oslovení.

Zdena píše 9. 12. 1975. Partnera opakuje stejné oslovení jako v minulém dopise „*milý Jájiku*“, z čehož je možné vysoudit, že s ním byla spokojená. V dopise vypráví, co během týdne prožila a svěruje se partnerovi se starostmi o zdravotní stav dědečka. Také plánuje setkání.

Věnuje se opět aktuální situaci, ve které se nachází, když píše dopis. („*Teď je už pěkně pozdě večer. Asi tak 11 hodin. Za oknama hvízdá vítr a v protějších domech se pomalu zhasíná jedno okno za druhým. Všichni pomalu usínají a až na ten vítr tu je docela ticho. Přemýšlím, jaké by to bylo, kdybys tu byl se mnou a celé to prožíval také. Ten klid. Taky by se Ti to určitě líbilo.*“) Pisatelka popisuje, jaké je počasí a co se děje v okolí. Při tomto líčení se zamýšlí nad tím, jaké by to bylo, kdyby teď právě mohli být s partnerem. Jak bylo napsáno výše, psaní dopisu nabízí příležitost přemýšlet o partnerovi a představovat si ho, co by řekl, jak by reagoval. Zdena tedy píše o tom, co právě prožívá a zároveň si do té konkrétní situace zpřítomňuje partnera, s kterým by se o to chtěla podělit.

Jarda napsal 10. 12. 1975. V úvodu děkuje Zdeně za příchozí dopis, zmiňuje se pak o počasí a vymýšlí plány na společný víkend. Přiznává, že na partnerku musí stále myslet.

(„*Rád bych to napsal trochu jinak ale ať to napíše jakkoli vyzní z toho to, že se už na Tebe hrozně těším a už si v duchu představuju chvíli kdy se setkáme a jak bude naše setkání hezké a později na ně budu vzpomínat a představovat si další a další setkání a jiné chvíle našeho štěstí protože naše štěstí je štěstí společné, společné nás dvou a kdyby to nebylo štěstí jednoho tak se rozpadne i štěstí druhého.*“) Upozorňuje, že je důležité štěstí obou partnerů. Stejně tak, jak má rád on ji, musí mít ráda i ona jeho, aby mohl vztah dobře fungovat. Kromě ujištění, co k partnerce cítí, zároveň zdůrazňuje, že ona by měla k němu cítit to samé. Doufá tedy ve vzájemnost jejich citů. Také píše o tom, jak jsou pro něj vzpomínky na partnerku důležité. Pomáhají mu přečkat jejich odloučení.

Vzpomínám na partnerku věnuje i závěr dopisu. („*Na závěr bych Ti chtěl opakovat, že Tě mám stále více rád. Se vzpomínkou. Jarda.*“) Ujišťuje ji o svých citech a zdůrazňuje, že má pocit, jako by byl do partnerky ještě více zamilovaný.

Zdena odpověděla 15. 12. 1975. Dopis začíná původním osvědčeným oslovením „milý Jardo“. Pisatelka na partnera myslí a zajímá se o jeho plány na dobu, kdy se neuvidí. („*Zítřejedeš do Prahy, a tak Ti přeju, aby se Ti tam líbilo a dojel jsi ve zdraví, i když moje přání přijde poněkud opožděně.*“) Dokazuje tím, že má přehled o jeho činnostech, ale také vyjadřuje obavy, aby byl v pořádku. Není tedy podstatné, že si přečte její přání opožděně. Důležité je, že bude vědět o jejím zájmu a starosti.

Většina dopisu je věnována škole. Zdena popisuje, jaká je ve škole situace před Vánocemi, co se musí všechno ještě naučit a jakou práci napsat. Svěřuje se také se smutnou rodinnou novinou. („*Týden končí tou nejsmutnější událostí, strejdovou kremací. Proti tomu se nedá už vůbec nic dělat. To člověk musí brát tak, jak to je. Jako něco, co se nedá změnit, s čím se musí člověk vyrovnat, i když to asi často nebývá lehké.*“) Zamýšlí se nad smrtí a nad tím, jak taková zpráva na člověka dopadne a jak se s tím musí každý vypořádat. Sdílí tedy s partnerem nejen každodenní starosti (třeba se školou), ale i závažnější události, jako je úmrtí v rodině. Umožňuje jí podělit se o své myšlenky s blízkou osobou.

Sdělení v závěru dopisu pisatelka graficky odděluje čarou. („*Ted' jsem si musela předcházející věty oddělit aspoň čarou, protože těžko se navazuje na takové myšlenky něčím radostným. Jájíku, těším se na Tvůj dopis a hlavně na to, že snad v sobotu přijedeš.*“) Ty radostné myšlenky patří partnerovi, jeho dopisu, na který se těší a blízcímu se setkání. Motivuje tak na závěr partnera k psaní.

Jarda napsal dopis 18. 12. 1975. Vypráví v něm partnerce, co prožil a plánuje jejich setkání. Píše také o počasí. („*Právě před hodinou jsem se probudil a místo ranního slunce mě přivítala jasná bělost krásného čistého sněhu, který napadl během noci a zaujal bojové postavení. Jak se tak koukám na jeho pozici i když je v malém počtu (4 centimetry nad zemí) bude se držet zuby nehty a jistě vydrží déle než ten minulý který nás sice potěšil ale brzo podlehl krutému nátlaku počasí a raději ustoupil do vyšších pásem a bude provozovat partizánský boj (náhlé přepady a rychlé ústupy) kdy nepřítel ničí hlavně duševně.*“) Přirovnává počasí k bitvě, využívá originální metafory a nachází zajímavé podobnosti. Nespokojuje se s pouhým popsáním počasí, ale v jeho podání se z toho stává poutavé vyprávění.

Na závěr opět vyznává partnerce lásku a těší se na další setkání.

První dopis v novém roce napsala Zdena 5. 1. 1976. Hned v úvodu přeje partnerovi, aby byl tento rok pro ně pro oba plný štěstí a spokojenosti. Upozorňuje také na jejich dopisování. („*Doufám taky, že poštovní úřady nezmění k letošnímu roku systém vybírání poštovních schránek a že dopisy opět budou chodit včas.*“) Zdůrazněním pošty a psaní dopisů v novoročním přání dokazuje jejich významnost pro vztah. Pisatelka doufá, že se na jejich korespondenci nic nezmění.

Velký prostor věnuje pisatelka opět škole. Blíží se pololetní vysvědčení, a tak vyjadřuje obavy z písemek a zkoušení. Uklidňuje ji jen blízkost partnera. („*No nějak to budu muset ten týden vydržet, ale už se těším na sobotu. Hlavně na Tebe a na to, že spolu půjdeme na ples.*“) Vzpomínání na partnera ji dodává energii a odvahu čelit nepříjemnostem ve škole. Plánuje také jejich setkání. („*Nedohodli jsme se kdy a kde se sejdem. Takže já Ti teď napíšu návrh, který můžeš buďto schválit nebo mi napsat jinou možnost. Skutečně nevím, jak by se Ti to hodilo nebo jak by jsi to chtěl. Snad by to šlo takhle: v sobotu ve dvě hodiny odpoledne bych na Tebe počkala v zatáčce u lesa a co a jak dál bychom se už dohodli. Ještě lepší by bylo kdybys mi to „co a jak dál“ napsal.*“) Jelikož se s partnerem na srazu nedomluvili, sama navrhuje, kdy a kde by se mohli sejít. Záleží jí ale na tom, aby nerozhodovala za ně za oba a zdůrazňuje, že kdyby se to partnerovi nehodilo, může změnit plány. Radši se přizpůsobí. Pisatelka opět působí nejistě jako na začátku vztahu, když se ještě neznali a nevěděli, co od sebe očekávat. Po půlletém vztahu je ale možné předpokládat, že se již důvěrně znají, navíc je z dopisů patrné postupné osmělování. Pisatelky opatrný návrh na sejití tedy může být způsobený současnou situací,

ve které se nachází. Je nervózní ze školy, což se přenáší i do vztahu. Vyžaduje také, aby partner vymyslel program jejich setkání. Přenechává mu tedy veškerou iniciativu.

Na závěr píše o svých citech k partnerovi. (*„Jájíku, musím na Tebe stále myslet a vzpomínat na prázdniny. Na to, jak jsem se probudila a uviděla Tebe. Nedovedeš si představit, jak jsem byla ráda. Tenkrát jsem Ti to neřekla a asi ani dnes bych se styděla Ti to říct do očí.“*) Pisatelka vzpomíná na společně strávenou noc a na ráno, kdy se vedle sebe probudili. Popisuje, co při tom prožívala. Přiznává, že mu to nebyla schopná říct při kontaktu tváří v tvář. Dopis tedy umožňuje psát o věcech, o kterých by pisatel při přímém kontaktu nemluvil.

Pisatelka by ještě pokračovala ve psaní, ale už nemá dostatek místa. (*„Psát Ti všechno, na co myslím, nemůžu, protože by se to do dopisu nevešlo.“*) Pisatel má omezený prostor pro vyjádření. Musí proto vybírat to nejdůležitější, co by chtěla partnerovi ještě sdělit.

Další dopis napsal Jarda 7. 1. 1976. Stejně jako Zdena v úvodu píše novoroční přání. (*„Tak jako Ty i já jsem Ti napsal první dopis a doufám, že Ti budu moct psát jen a jen zprávy dobré a že na špatné se nedostane nikdy nebo prostě nebudou nikdy existovat. Kdybychom byli jen my dva tak by nemohlo existovat nic špatného a taky bych Ti nemusel žádnou špatnou zprávu psát.“*) Věnuje se jejich dopisování a doufá, že si budou moci vyměňovat jen samé dobré zprávy. Přeje si, aby je nepotkalo nic zlého a jejich vztah se dobře vyvíjel.

Pisatel reaguje na příchozí dopis partnerky. (*„Podle toho, že jsi mi napsala tak soudím, že jste dobře dojeli.“*) Doručená zpráva je tedy ujištěním, že je partnerka v pořádku a nemusí mít obavy.

Jarda v dopisech vypráví o svých zážitcích z autoškoly. (*„Nebudu už dlouho napínat svoji první hodinu (jízdy) jsem měl v úterý a dopadla docela slušně - tedy žádný přejetý a ani instruktorku netrefil infarkt i když měla na mále. Druhou hodinu mám v pátek od půl jedenácté tak mi drž palce.“*) Vyprávění je humorné s trochou nadsázky. Žádá také partnerku, aby na něj myslela a podpořila ho.

V závěrečné části dopisu se pisatel věnuje vztahu s partnerkou. (*„Rád bych Ti napsal (chtěl jsem Ti to říct už dřív, ale nesmíš si to blbě vyložit). Kdybys poznala někoho lepšího než jsem já tak mi to prosím řekni a nedělej z toho žádnou tragédii. Byl bych určitě radši kdybys byla šťastná s někým jiným než nešťastná se mnou.“*) Dává jí zprávu, že si je vědom, že by pro ni mohl být někdo lepší, než je on. Není tedy přesvědčen o své kvalitě,

není si jistý tím, co jí může nabídnout. Je připravený na to, že by ho mohla opustit. Když s touto možností dopředu počítá, brání se tak zranění, které by mohlo nastat. Dále by si přál, aby s ním mluvila upřímně a řekla mu, že se zamilovala do někoho jiného. Vyžaduje tedy ve vztahu upřímnost. Pisatel pak také partnerku ujišťuje, že na prvním místě je její štěstí, dokazuje jí tak, jak je tolerantní. A nebo se jedná pouze o záminku, kterou si říká o ujištění, že je pro ni tím nejlepším. Pisatel o sobě pochybuje, jeví se jako nejistý ve vztahu, a zároveň se touto zprávou snaží nejistoty zbavit.

4. etapa – VÝROČÍ SEZNÁMENÍ

Partneři slaví výročí půl roku od seznámení. V dopisech rekapitulují, jak na ně chvíle, kdy se poprvé setkali, působila, co vše si z ní pamatují a jak je pro ně důležitá. Tyto vzpomínky jsou pak impulzem k přemýšlení o jejich současném vztahu.

Zdena napsala 12. 1. 1976. Mezi posledním Jardovým dopisem a tímto dopisem se partneři viděli, a tak Zdena nereaguje na nic z přichoziho dopisu. Většinu prostoru zde opět věnuje škole. Vypráví, co se všechno musela naučit, z čeho byla vyvolaná a jak to dopadlo. Na závěr ale uznává, že o škole píše skutečně často. („*Myslím, že bych měla rychle opustit téma škola nebo bych Tě mohla odradit a to nechci.*“) Uvědomuje si, že je škola jejím častým tématem psaní a že by to mohlo partnera přestat zajímat. Z toho důvodu opouští toto téma.

Pisatelka se v dopise vrací do doby, kde se s partnerem seznámili. („*Dnes je 12. ledna. Přesně před půl rokem jsem Tě uviděla poprvé, spíš by se tam hodilo slova všimla jsem si Tě poprvé, protože je klidně možné, že jsme se potkali již někdy před tím, ale víc jsme si jeden druhého nevšimli. Můžu jen děkovat shodě okolností, že tenkrát přestalo pršet, že mě tenkrát Naďa přiměla k tomu, abych na Podhradí šla a že jsi tam náhodou také přišel Ty. Co Tě přimělo k tomu, že jsi právě mě řekl „Smím prosit?“ to nevím, ale jsem moc ráda, že se to stalo a nikdy na to nezapomenu.*“) Impulzem pro vzpomínání je pisatelce půlroční výročí od jejich seznámení na taneční zábavě. Zdena rekapituluje, co se oné noci stalo a co jí předcházelo. Přiznává, že na tu chvíli nikdy nezapomene. Svým popisem situace dokazuje, jak bylo pro ni celé setkání významné a jak ovlivnilo její život.

Už tím, že se v dopise k seznámení vrací, zajišťuje trvalost vzpomínek. Uvažuje také nad tím, co při tom prožíval partner. Nepřímo ho tak vybízí k tomu, aby se také vyjádřil.

Partnerka se v závěru nově podepisuje „*tvoje Zdena*“. Dává tím partnerovi najevo, že se necítí sama, ale že patří jemu, nebo lépe řečeno patří k němu. Samozřejmě použitý podpis neznamená, že by byla jeho majetkem, ale chápeme ho ve smyslu citové blízkosti.

Jarda odpovídá 14. 1. 1976. Pisatel upozorňuje na partnerčin podpis a oceňuje ho. Dává tím najevo nejen, že si ho všiml, ale také že ho zaujal a potěšil. Pochvalou podporuje opakování samého podpisu i v budoucnu. To, že mu nový podpis vyhovuje, dokazuje i tím, že se podepisuje stejným způsobem „*tvůj Jarda*“. Partneri se od této chvíle loučí stejnými slovy. Podpis je osobnější, vyjadřuje jejich propojenost, oddávají se jeden druhému.

Zbytek dopisu reaguje na partnerčin návrat ve vzpomínkách do minulosti, do chvíle seznámení. („*Obsah Tvého dopisu mne zavedl o půl roku zpět do doby našeho setkání a na benátskou noc kdy jsem Tě poprvé spatřil. Nic jsem z toho nezapomněl. Stále Tě vidím jak stojíš s Nad'ou a s tím traktoristou u plotu vedle jednoho stánku. Když jsem Tě poprvé spatřil hned ses mi líbila a byla mi sympatická, jenomže jako nesmělý jinoch jsem si netroufl požádat tě o tanec, protože ač mile tvářila ses dosti zatrpkle a nedostupně, tak jsem se radši vzdálil a pozoroval Tě z povzdálí a čekal na nějakou náhodu nebo zázrak Ten se stal když šla Nad'a s oním tancovat a ty jsi zůstala sama, tak jsem si dodal odvahy a požádal tě o tanec během něhož jsme si začali tykat. Po skončení ses mi stratila a já Tě našel až za půl hodiny ve stejném týmu a zas jsem čekal na náhodu a zas jsi zůstala sama a tak jsem toho podruhé využil. Po tanci ses mi ztratila a já Tě našel asi za 10 minut. Stáli jste frontu na kafe, bohužel nehráli tak jsem šel jakoby nenápadně kolem Vás. Ty jsi si mě ani nepovšimla zato Nad'a mne pozvala mezi Vás a to byl aspoň malý krůček k našemu seznámení. Druhý se odehrál v neděli u rybníka po 3 hodině. Ležel jsem na pláži a už jsem nedoufal, že Tě uvidím když tu jsem se otočil a spatřil Tebe a dva kluky jak jedete na kolách. Bohužel jste jeli na žbeluň (pokračování v příštím čísle).“)*

Pisatel se také věnuje tématu seznámení. Popisuje chvíli, kdy se poprvé spatřili, vzpomíná na pocity spojené s touto situací a zpětně hodnotí, jak to na něj celé působilo. I po šesti měsících dokáže popsat do všech podrobností okamžik, kdy se seznámili. Musel to pro něj být silný a emočně nabitý zážitek, když si pamatuje jednotlivé detaily. Pisatel využívá první dojem, který mu zůstal uchován v paměti, a emoce s ním spojené k vyznání lásky. Přiznává, že již tenkrát mu byla partnerka sympatická a líbila se mu. Objasňuje také svoje chování (nepožádám o tanec), které by se mohlo mylně interpretovat jako nezájem o partnerku a

uvádí příčinu tohoto chování ve vlastní nesmělosti. Pisatel tedy rekapituluje, jak se jejich seznámení odehrálo, co v té chvíli cítil a vysvětluje také příčiny svého chování. Přesnými a detailními vzpomínkami dokazuje, jak je pro něj chvíle seznámení důležitá.

Zdena napsala 19. 1. 1976. Navazuje na partnerův dopis a pokračuje ve vzpomínání na seznámení. Pisatelka upřesňuje partnerovo sdělení. (*„Ještě bych taky chtěla podotknout, že jak jsme stáli frontu na kafe, ty jsi šel okolo a já si tě ani nevšimla, tak že jsi na omylu. Dobře jsem Tě viděla, ale ty jsi se koukal někam úplně jinam. Nezlob se, že jsem to nebyla já, kdo Tě přizval mezi nás. Já už asi taková jsem, že nenajdu k něčemu takovému odvalu a že vypadám zpočátku asi dost nepřístupně.“*) Vysvětluje své chování ve zmiňované situaci a obhajuje se před partnerem. Je pro ni tedy důležité, aby ji partner správně pochopil a nevysvětloval si mylně její „nezájem“.

Dále komentuje výraz a chování partnera, které si zřejmě neuvědomoval. (*„Přeplavala jsem z druhé strany rybníka ke stavidlu, ale ty jsi vypadal asi stejně nepřístupně jako já, ani jsi se na mě nepodíval, a proto se nezlob, že jsem se k Tobě hned nehlásila, protože těžko se začíná s někým mluvit, když se dívá někam v dál i když stojíš kousek vedle něho... Na pláži jsme našli mladého muže, který se s námi zpočátku ani moc nebavil, ale pak s námi jel až na Vízmburk.“*) Rekapitulace seznámení tak slouží jako zrcadlo partnerovi, odkrývá nevědomé, upozorňuje na nežádoucí projevy a umožňuje tak přijetí všech svých složek osobnosti. Zpětná vazba je důležitá pro vytvoření správného sebepojetí.

Na závěr svých vzpomínek upozorňuje ještě na jednu okolnost jejich seznámení, o které partner zřejmě netušil. (*„Pak jsi ale plaval zpět na pláž a já jsem začala mít nepříjemný pocit, že tím to skončilo a že Tě víckrát neuvidím. Mrzelo mě to a vůbec jsem nechtěla, aby to tak dopadlo, a proto jsem udělala něco, na což reagovala Naďa slovy: „To jsem od Tebe vůbec nečekala.“ Otočila jsem kolo a přiměla Naďu, abychom jely za Tebou na pláž. (Ano, čteš dobře, o to jsem se postarala sama a ne Naďa.“* Popisuje svoje emoce – obavy o budoucnost vztahu a zároveň vyjadřuje ochotu bojovat. Dokládá tím také významnost vztahu.

Pisatelka navazuje na vzpomínky a hodnotí, jak vypadá jejich současný vztah. (*„Takový nějaký byl začátek. A jaké jsou mé pocity dnes? Mám Tě ráda, chtěla bych Ti pomáhat a způsobovat jen potěšení. Víím, že někdy řeknu něco nevhodného, třeba to tak vůbec nemyslím a ty si z toho vybereš, co chceš. Byla bych ráda, kdybychom spolu mluvili skutečně otevřeně, a kdyby se Ti něco nezamlouvalo, tak mi to řekni, nějak ten problém*

rozeberem a rozřešíme. Zkrátka aby jeden nebyl naštvaný a druhý marně nepřemýšlel proč.“) Vzpomínání na začátek vztahu zde slouží jako impulz pro zamyšlení se nad aktuální situací ve vztahu. Autorka si bere z minulosti ponaučení a vyjadřuje přání a návrhy na zlepšení jejich komunikace.

Další dopis napsal Jarda 21. 1. 1976. V úvodu se ještě krátce vrací k jejich seznámení a rekapituluje styčné body. (*„U rybníku jsem Tě požádal o adresu, že bysme si mohli třeba napsat. A tys mi na to odpověděla, že jedeš na chmel, že budeš ráda když ti napíšu a já ti napsal. A od té doby si spolu píšeme pořád což mě velmi těší.“*) Pisatel oceňuje jejich společnou korespondenci, která trvá od začátku vztahu. Dokazuje tím, jak je pro něj významná.

Pisatel opouští téma seznámení a věnuje se partnerce. Upozorňuje ji na kluzké silnice a varuje, aby jeli do Havlovic opatrně. Tím dává najevo, že má o partnerku obavy a záleží mu na ní. Těší se, až se opět setkají

Zdena napsala 26. 1. 1976. Tento den má Jarda narozeniny a tak mu přeje vše nejlepší. (*„A tak k těm devatenáctým Ti přeju, aby se Ti dařilo stavět ten svůj vlastní svět tak, abys byl v životě co nejšťastnější. Aby Tvé kroky byly šťastné, ať jsou velké nebo jenom malinké – krůčky, protože i ty pidikroky jsou důležité a dovedou udělat člověku těžkou hlavu.“*)

Dále se věnuje společnému víkendu, kdy spolu byli partneři na plese a vrátili se až v 5 hodin ráno. Popisuje, jak se opatrně plížila do postele, aby nevzbudila rodiče. Cituje komentář svého tatínka: *„Kdybys chtěla, aby ti bylo teplo, tak bys musela ze zábavy běžet a ne někde hodinu stát.“* Partnerovi tak sděluje, jak její tatínek komentoval ranní příchod domů a že si je vědom, že se spolu ještě dlouho loučili před chatou.

Také Zdena upozorňuje na stav silnic a přeje štěstí v autoškolě. *„Silnice jsou sypané, ale pěkně uklouzané, tak ať se Tě drží štěstí i v autoškolě.“* Dokazuje tím, že na partnera myslí a já o něj obavy.

Jarda napsal dopis 28. 1. 1976. Také on se vrací k prožitému víkendů a pozdnímu návratu z plesu. (*„Tak jako ty bych ti rád sdělil co jsem dělal v neděli. Tak prvně jsem se probudil a to přesně v 11 hodin a přihnal jsem se přímo k prostřenému stolu. Rád bych se Tě zeptal co to tatínek myslel když prohlásil, že máš jít přímo domů a ne někde hodinu stát.“*) Jejich zájem dokazuje, že se jedná pro oba o novou situaci, se kterou nemají ještě

mnoho zkušeností. Nejistota se pak může projevit v obavě z toho, co si o tom myslí druzí. Pisatel žádá o vysvětlení tatínkovy otázky, i když se jeví jeho připomínka jasná a pochopitelná.

Pisatel se dále vrací ke svému chování při posledním setkání. (*„Rád bych Tě ještě potěšil sdělením, že to co jsem dělal před chatou a ne jen před chatou a ne jen tudle neděli, že se již nebude opakovat a kdybych zase začal dělat hlouposti tak mi to připomeň. Myslím, že když se budu chovat normálně tak to bude k tobě daleko férovější.“*) Uznává, že se choval nevhodně a že si to uvědomuje. Ujišťuje partnerku, že se to už nebude opakovat.

Píše také, jaké je právě venku počasí. (*„U nás jsou stále stejné mrazy -10 - - 15 °C a stále stejně sněhu, který je dnes nějak hezký. Škoda, že nemůžeš být teď se mnou a vidět ten sníh. Šli by jsme se určitě projít, ale tentokrát bych se už do sněhu strčit nenechal. To bylo tak krásné.“*) Pisatel vztahuje počasí k možným činnostem, které by se daly dělat. Umožňuje mu tedy přemýšlet o partnerce a zároveň vzpomínat na společné zážitky.

Zdena odpověděla 1. 2. 1976. Začíná poděkováním za příchozí dopis. (*„Nejdřív Ti děkuju za Tvůj milý dopis. Když jsem šla ve čtvrtek ze školy, napadlo mě: „co když na mě čeká ve schránce dopis?“ Pak jsem ale tuto myšlenku zavrhla, že si nebudu dělat zbytečnou naději. Ale dopis tam skutečně byl a udělal mi radost.“*) Píše, že se na jeho dopisy vždy těší a že jí dělají velkou radost.

Reaguje znovu na zmiňovaný tatínkův komentář. (*„Ptal jsi se, co tatka myslel slovy „Kdybys chtěla, aby ti bylo teplo, tak bys musela ze zábavy běžet a ne někde hodinu stát.“ Nejdřív Tě chci ujistit, že to nemyslel nijak vážně. A co tím myslel, to Ti asi neobjasním, protože to nevím. Můžu si jenom (asi jako ty) domýšlet různé možnosti proč to řekl. Ale to není důležité.“*) I když pouhá jedna věta otce nemusela mít žádný hlubší význam, opakovaně se k tomu partneri vrací a rozebírají ji. Shodně oba tvrdí, že tomu nerozumí, přesto ona připouští, že si význam domýšlí a domnívá se, že jemu to je také jasné. Přesto je patrné, že je pro ně tato téma důležité a zajímavé, když mu věnují v dopisech tolik prostoru. Nikdo z nich ho ale více nekomentuje, je pro ně zatím neznámá oblast.

Na závěr partnera ujišťuje, že na něj moc myslí a těší se na jejich setkání.

Další dopis napsal Jarda 3. 2. 1976. Pisatel se odvolává na partnerčin dopis, ve kterém mu nepoložila žádnou otázku. (*„Tak jsem se dočkal a dočetl Tvůj dopis kde jsi mi nedala ani jednu otázku a proto nemám na co odpovědět, je to možná lepší protože mi zbyde více místa na mé otázky, mé přání a vzpomínky, které mám strašně rád.“*) Dopisy

tedy umožňují vyjádřit se, vypsát se ze svých pocitů a přání. Takové vyjádření má smysl nejen pro čtenáře, který se dozví o tom, co k němu partner cítí, ale také pro samotného pisatele, který se může prostřednictvím psaní věnovat svým myšlenkám a lépe se v nich zorientovat. Při líčení pocitů se totiž pisateli dostává příležitost současně své city a prožitky vyjadřovat a zamýšlet se nad nimi.

Pisatel plánuje setkání s partnerkou. („... *snažím se nám vymýšlet co možná nejlepší setkání i když jsou všechna hezká už jenom tím, že můžeme být spolu když né sami tak aspoň ve společnosti.*“) Při plánování se jeví jako iniciativní, snaží se vymýšlet různé činnosti a partnerku zabavit. Zároveň dokazuje, jak je pro něj partnerka významná a že je pro něj nejdůležitější její blízkost. Upřednostňuje opět soukromí před kontaktem s více lidmi. Vyjadřuje tím potřebu intimity.

Další dopis napsal opět Jarda hned druhý den po předchozím 4. 2. 1976. Nečeká na partnerky odpověď a vyjadřuje, co prožívá. („*Celý den jsem ležel a vzpomínal na Tebe co asi děláš a jak Ti to právě vychází ve škole, zapomněl jsem se ještě zeptat jak Ti vyšlo vysvědčení a co jsi za ně od rodičů dostala.*“) Dopis zde slouží k vyjádření svých pocitů. Přemýšlí o partnerce a zajímá se, jak se jí daří. Jeví se tedy jako pozorný partner, který má přehled o jejich aktivitách.

Kromě plánovaného setkání se ještě zamýšlí nad jejich vztahem a jeho vývojem. („*Když o tom někdy přemýšlím tak doufám v to, že zas budem jednou uplně sami a ta chvíle bude strašně dlouhá – né pro nás protože naše společné chvíle strašně rychle utečou. Jediná možnost jak zůstat sami je ta abych byl hodný a potom se snad stane nějaký zázrak a budem spolu celý život.*“) Pisatel si uvědomuje svoje charakteristiky a své postavení ve vztahu, touží po partnerce, chtěl by s ní být co nejvíce a zároveň přiznává, že jejich budoucnost záleží na kvalitě jejich vztahu. Bude se muset polepšit, poslouchat jejím přáním a postupovat tak, jak ona bude chtít. Nic není samozřejmost a zvláště láska vyžaduje snahu a ochotu pracovat na společném cíli.

Na závěr vyjadřuje obavy o partnerku. („*Je stále větší obleva a země se stává zase tou šedivou a bezútěšnou. Byl bych rád kdybyste opravdu přijely a nic špatného se vám nestalo*“) Dokazuje tak, že má o partnerku starost a záleží mu na ní.

Zdena napsala 9. 2. 1976. I když se v době mezi posledním partnerovým dopisem a právě psaným dopisem partneri viděli a měli možnost si vše sdělit ústně, reaguje pisatelka na minulý příchozí dopis. („*Chtěla bych Ti nejdřív poděkovat za Tvé pěkné dopisy, které*

jsem dostala minulý týden. Měla jsem z nich velkou radost a příjemně mě překvapily, protože v tak rekordním čase a v takovém počtu jsem je nečekala.“) Navazuje tak plynule na linii jejich dopisní korespondence. Zároveň se ale vrací k prožitému společnému víkend. (*„V neděli jsme se museli narychlo rozloučit. Vůbec se mi nechtělo domů, nejradši bych v Havlovicích zůstala, ale ve škole by proti tomu asi měli určité výhrady.*“) V dopisech se tedy objevují dvě dějové linie. Jedna sleduje, co prožili při fyzickém setkání a druhá, co si napsali v dopisech. Tyto linie se někdy spojují a jindy rozdělují, ale nepromíchávají se.

Pisatelka se v myšlenkách vrací k prožitému víkend. (*„Včera jsme se rozloučili a já teď vzpomínám na sobotu a neděli a je mi při tom pěkně. Vždycky když na Tebe myslím, tak mám lepší náladu a taky chuť i do ne zrovna příjemné činnosti jako je učení. Když Ti píšu dopis nebo když dostanu dopis od Tebe, tak v duchu děkuji našim dávným předkům, že vymysleli písmo jako prostředek dorozumívání na dálku. Ty dopisy my aspoň trochu zkrátí pomalu ubíhající týden.*“) Pisatelka vzpomíná na partnera a uvádí, že jí tyto vzpomínky zlepšují náladu a dodávají energii a chuť zvládat třeba i nepříjemné činnosti. Psaní dopisu a s tím související vzpomínání na partnera pak umožňuje přečkat odloučení.

Jarda odpověděl 11. 2. 1976. Na začátek reaguje na příchozí dopis od partnerky. (*„Dnes jsem od Tebe dostal dopis a mám tu čest na něj odpovědět.*“) Cítí se poctěn tím, že na něj může odpovědět, čímž dokazuje, jak si váží jejich korespondence.

Pisatel popisuje aktuální počasí a vypráví, co prožil. Dále se partnerce svěřuje s tím, co ho trápí. (*„Taky jsem se byl zeptat v Trutnově na průmce a tam mně řekli, že to neexistuje (zkoušky před vojnou) takže mám velice špatnou náladu ale snad se to časem vytřídí.*“) Zmiňuje se o svých pocitech a o svém trápení. Sdílí tedy s partnerkou nejen běžné každodenní zážitky, ale také starosti.

Vymýšlí plán na setkání. (*„Víš je to prima takhle plánovat co budeme dělat až zase budeme spolu. Myslím při tom na Tebe a je mi hezky.*“) Uvádí výhody plánování společného času. To mu umožňuje myslet při tom na partnerku, představovat si strávené chvíle. Navrhuje jít na ples sportovců, o kterém uvádí, že se jedná tedy ples. Prezентuje se tedy jako sportovec. Dokazuje partnerce, že je aktivní a má rád pohyb.

Na závěr vyjadřuje obavy o partnerku. (*„Doufám, že se Ti nic nestane a v sobotu v 1 hodinu se u lávky setkám s moji nejhezčí Zdeničkou.*“) Zároveň partnerce lichotí, hodnotí její krásu.

5. etapa - INTIMITA

Partneři spolu strávili noc a oba se k této události ve svých dopisech vracejí.

Zdena napsala 16. 2. 1976. Objevuje se nové oslovení „miláčku“. Jedná se o univerzální oslovení milované osoby, které je rozšířené ve společnosti a hojně užíváno. Jeho použitím se řadí mezi ostatní zamilované páry. Výraz „miláček“ je intimnější, nemůže ho používat každý, je vzácnější. Existuje tedy mezi nimi něco zcela výjimečného, co je opravňuje používat tento speciální výraz. Na druhou stranu není oslovení „miláček“ pouze jejich osobním výdobytkem, ale je to dávno používané, univerzální slovo lásky, které si říkají mnozí zamilovaní. Z tohoto pohledu je nový pojem spíše odosobňující a pár nijak neodlišuje od ostatních.

Pisatelka vypráví, jak prožila cestu vlakem domů. Líčí všechny nesnáze, které se jí přihodily, ale vyprávění uzavírá zdůrazněním, že by pro partnera byla ochotná udělat cokoliv. (*„Jenom vlak byl strašně našviháný. Ale jsem moc ráda, že jsem tu cestu absolvovala. Že jsem Tě mohla vidět, být s tebou. Díky tomu mám teď na co vzpomínat do doby než se opět uvidíme.“*) Dokazuje tím, jak je pro ni významný.

Dál pisatelka reaguje na minulý partnerův dopis, který přišel ještě před tím, než se setkali. Navazuje na jeho obsah. (*„V minulém dopise jsi psal, že máš špatnou náladu, protože neexistuje nic takového jako zkoušky na průmyslovku před vojnu. Nic si z toho nedělej, ty to nemůžeš ovlivnit. A když se nedostaneš ke svému cíli touto cestou, určitě se najde nějaká jiná. Nebude asi tak rychlá, bude složitější, ale dá se také projít.“*) I když měli možnost si o všem promluvit tváří v tvář, poskytuje pisatelka partnerovi podporu v jeho problémech, o kterých psal. Opět se tedy setkáváme s dvěma liniemi. Jedna sleduje jejich poslední fyzické setkání a druhá se vrací k napsanému. Na druhou linii partnerka dále navazuje. (*„Teď jsem si uvědomila, že to, co jsem napsala, platí taky přesně pro mě. Právě dnes mi přepisovala třídní posudek. Musela tam totiž výslovně dopsat, že byl otec vyloučen. Vzpomněla jsem si na dobu, kdy se mu to stalo. Bylo mi asi 11 a brečela jsem kvůli tomu. Zdálo se mi to nespravedlivé a to jsem ještě nevěděla, jaké to bude mít následky.“*) Pisatelka se svěřuje i se svými problémy, vypráví, co se jí událo a vzpomíná na dětství. Kromě podpory partnerovi má také možnost vyjádřit své obavy.

Jarda odpovídá 18. 2. 1976. Používá stejné oslovení jako partnerka v předešlém dopise a komentuje ho. („Miláčku! Toto oslovení se mi zatím psalo ze všech nejlépe asi proto, že se mi nejvíce líbí.“) Pisatel oslovení hodnotí jako nejlepší a nejvíce se mu líbí. Jeho zájem o oslovení partnerky dokazuje, že o něm přemýšlí a není pro něj nevýznamný.

Pak pisatel ještě plánuje jejich setkání a přechází k pro něj důležitému tématu. („*Tak teď bych už rád něco napsal o nás dvou, jistě si dovedeš představit, jak se mi krásně v neděli spalo na posteli, vždyť jsem ještě všude cítil Tebe a kolikrát jsem se musel rukou přesvědčit, že vedle mne bohužel neležíš. Byl bych též rád kdyby se naše krásné společné chvíle jako v neděli co nejdříve opakovaly. Těším se předem na tento víkend, protože se uvidíme skoro 3 celé dny a budu skoro pořád spolu. Doufám, že to skoro bude co nejmenší. ale zato bychom mohli být v co nejmenší společnosti.*“) Jarda se vrací k noci, kterou spolu strávili. Ta noc mu utkvěla ve vzpomínkách. Leží v posteli, ve které spali spolu a myslí přitom na partnerku. Touží po tom, aby se takové setkání opakovalo, aby mohli být opět spolu sami. Je zde patrný posun v intimitě. Partneři spolu prožili krásnou noc, na kterou vzpomínají a přejí si to zažít znovu. Pisatel se upíná k dalšímu takovému setkání. V jejich vztahu se tedy stalo něco významného, co je posouvá dál. Objevuje se nové intimnější oslovení a většina dopisu je vzpomínkou na krásné chvíle a těšením se na jejich opakování.

Zdena píše 23. 2. 1976. Pisatelka opakuje opět oslovení „*miláčku*“. Popisuje aktuální situaci, ve které se nachází při psaní dopisu. („*Takže ti píšu právě z toho pokoje a gauče, kde jsi ještě před třemi dny spal. Pomyšlení na to mi způsobuje radost, příjemný pocit a myšlenky.*“) Partneři spolu opět strávili noc. Pisatelka na ni vzpomíná a popisuje, co v ní tyto vzpomínky vyvolávají. Rozveselují ji, přinášejí příjemný pocit a zamyšlení. Neuvádí již konkrétně, na co myslí. Je opět na partnerovi, aby si odvodil význam jejich slov a zapojil fantazii při čtení dopisu. Z jejího textu je také patrné, jak je pro ni takový zážitek významný, jak na něj vzpomíná. V závěru dopisu vzpomíná také na partnera. („*Také mám ráda chvíle, kdy jsme spolu sami i chvíle, kdy si můžeme na plese zatancovat. I když na plese si někdy přeju, abychom spolu zůstali sami.*“) Poprvé se pisatelka svěřuje, že by chtěla být s partnerem o samotě raději než ve společnosti. Je zde tedy patrný posun ve vztahu směrem k větší intimitě.

Další dopis napsal Jarda 25. 2. 1976. V úvodu pisatel hodnotí příchozí dopis od partnerky, za který děkuje, dále vypráví, co prožil v době, kdy se neviděli a na závěr plánuje společné setkání. Ujišťuje partnerku, že se na ni velmi těší („*Na co se teď nejvíce těším? Samozřejmě prožít krásné chvíle s Tebou.*“) a co k ní cítí („*Na brzkou shledanou se těší nádherně zamilovaný Jaroušek.*“). Objevuje se zde jedna změna oproti předešlým dopisům. Jinde totiž převážně uvádí, že se těší na partnerku a nyní píše, že se těší na společně prožité chvíle. Tyto chvíle již přesněji nerozvádí, ale vzhledem k tomu, že předchozí dopis věnoval vzpomínání na strávenou noc a přání, ať se takové zážitky opakují, je možné vysoudit, že si přeje opět prožít intimní setkání s partnerkou o samotě.

Zdena napsala 1. 3. 1976. V úvodu děkuje za příchozí dopis. („*Nejdřív Ti chci poděkovat za ten minulý pěkný dopis. Po jeho přečtení jsem měla výbornou náladu. Ta nálada je asi dost závislá na tom co mi píšeš.*“) Uvádí, že jí partnerovy dopisy zlepšují náladu, ale upozorňuje, že se její nálada odvíjí hlavně od obsahu těchto dopisů. Zde je patrný také posun ve vztahu. Nezobecňuje všechny dopisy od partnera, které by ji potěšily nezávisle na tom, o čem v nich píše, hlavně když jsou od něj. Nýbrž zde dokládá, že je důležitý i jejich obsah.

Popisuje aktuální situaci při psaní dopisu. („*Právě dávají v rádiu „Toulky za písničkou.“ Když slyším písničku, tak se cítím na tanečním parketě a v ruce cítím Tvou dlaň, na tváři jemný dotek Tvých vlasů. Je mi hezky.*“) I když nemohou být s partnerem spolu, pisatelka na něj vzpomíná a představuje si ho. Vzpomínky na něj umocňuje ještě poslouchaná písnička.

Dál v dopise pisatelka vypráví, co prožila, popisuje počasí a plánuje setkání. V závěru partnera ještě jednou oslovuje. („*Jarko, loučí se s Tebou Tvoje Zdenička*“) Zatímco v úvodu je použitou oslovení „miláčku“, na konci partnera oslovuje jeho křestním jménem. Jméno používá, když chce zaujmout jeho pozornost a zdůraznit sdělení. Rozloučení je pak daleko osobnější.

Další dopis napsal Jarda 3. 3. 1976. Začíná opět stejným oslovením „*miláčku!*“, ale v zápětí následuje křestní jméno „*Moje malá, milá, hezká a milovaná Zdeničko*“. I když se zprvu oslovení „miláčku“ jevílo partnerům jako nejlepší, začínají ho kombinovat se zdobnělinami jejich křestních jmen. Překonávají tím odosobnění oslovení „miláčku“, které mohou využívat všichni zamilovaní a doplňují ho křestním jménem, které je ujišťuje, že je dopis určen právě tomu konkrétnímu člověku. Zdobnělina jména pak naznačuje, jaký

je mezi pisateli vztah. V tomto dopise použité oslovení také popisuje partnerčiny charakteristiky z pohledu autora. Dává tím najevo, že partnerku dobře zná, zároveň jí lichotí a vyznává lásku.

Pisatel plánuje setkání, na které se již velmi těší. (*„V každém případě se hrozně moc těším na Tebe a na Váš ples. Podle kalendáře bude MDŽ v pondělí ale spolu to oslavíme již na plese, škoda že jsem se nestačil zeptat jaké má maminka ráda květiny ale jestli něco seženu tak se doufám neurazíte.“*) Pisatel plánuje partnerku a její maminku překvapit květinou k MDŽ, čímž dokazuje, jak je pozorný.

Dále také upozorňuje na úpravu svého dopisu. (*„Nevím, jestli je to trošku znát nebo jsi to dokonce poznala ale já se snažím aby má úprava byla aspoň jednou trošičku lepší abych Ti dokázal že dovedu také něčím potěšit na Váš svátek.“*) Pisatel se snaží partnerku potěšit. Aniž by ho o to partnerka záměrně žádala, přesto je motivován k lepším výkonům. Má příležitost zdokonalovat se, pracovat na sobě a na svých schopnostech.

Na závěr partnerku opět oslovuje. (*„Ty moje malá Zdeničko, když si vzpomenu na naše prožité dny tak mi je úplně krásně ale když si vzpomenu na to co nás teprve čeká tak mi je ještě lépe, pořád si musím představovat co asi právě děláš, kde jsi, jestli myslíš na mě nebo na něco zábavnějšího - učení, škola, matura apod.“*) Pisatel vzpomíná na partnerku, představuje si ji a doufá, že ona na něj také myslí. Objevuje se zde nový prvek. Kromě vzpomínání na prožité chvíle, myslí také na jejich budoucnost. Představuje si, co je teprve čeká. Dokazuje tak, že počítá s tím, že spolu zůstanou.

Zdena napsala 8. 3. 1976. V tomto dopisu pisatelka opouští opakované oslovení „miláčku“ a vrací se ke křestnímu jménu „Můj milovaný Jaroušku“. Nahrazuje také slovo „milý“ slovem „milovaný“, který vyjadřuje, jaký je mezi partnery vztah a co k sobě cítí.

Pisatelka vzpomíná na společně prožité chvíle. (*„Stále musím vzpomínat na náš společný pátek sobotu a neděli. Tvoji nedávnou přítomnost mi připomínají stále stejně pěkné a milé gerbery. Mám z nich velkou radost. Nejen proto, že jsou tak pěkné, ale hlavně proto, že jsou od Tebe.“*) Děkuje za dárek od partnera, který ji potěšil hlavně proto, že je od něj. Dává tím najevo, jak je pro ni významný a jak si váží jeho dárků. Zdena se dále vrací k prožitému víkendů a zamýšlí se nad jejich vztahem. (*„Ze soboty ve mně zůstal ještě jeden moc pěkný pocit. Vědomí, že si vzájemně můžeme říct všechno, že můžeme společně řešit i ty nejdůvěrnější otázky o kterých si nepovídám s nikým jiným než s Tebou. Že můžeme klidně společně číst nahlas knížku, kterou bych jinak četla sama aniž by o tom někdo věděl. Myslím, že je jediné dobré, když člověk ví, co ten druhý má nebo nemá rád a*

zároveň ten druhý to ví o něm samotném.“) Pisatelka se v dopise zamýšlí nad vlastnostmi partnera a nad kvalitou jejich vztahu. Zdůrazňuje, čeho si na něm váží a její popis jde tentokrát do hloubky a nespokojuje se s povrchním popsáním vzhledu. Takovéto rozebrání charakteristik vyžaduje bližší znalost partnera. Je založené na zkušenostech a na důkladném vzájemném poznání.

V dopise se partnerka ještě věnuje škole, popisu aktuální situace, ve které dopis píše, počasí a plánům na společný víkend. Na závěr se pisatelka s partnerem loučí. (*„Pac a pusinku Ti posílá Tvoje Zdena“*) Rozloučení je intimní a zároveň infantilní. Takový styl si může pisatel dovolit pouze k člověku, ke kterému má velmi osobní vztah a dobře ho zná.

Další dopis napsal Jarda 10. 3. 1976. Také Jarda přistupuje k novému oslovení *„Milovaná Zdeničko!“* V úvodu se vrací k přichozímu dopisu. (*„Dneska je středa a já jsem jako obvykle dostal od Tebe krásný a milí dopis, který obsahuje vždy něco nového a milého.“*) Pisatel dostává dopisy opakovaně vždy stejný den v týdnu, z jejich dopisování se tak stává zvyk. Přesto ho ale vždy něco překvapí.

Dále vzpomíná na prožité chvíle a plánuje další setkání. (*„Včera jsem byl v Trutnově a vzpoměl si na to, že máte vzduchovku tak jsem si dovolil koupit diaboli a terče, takže jeden plán na sobotu – střílet ze vzduchovky a potom spolu jít na ples.“*) Pisatel se snaží vymýšlet co nejnápaditější program, a tím pobavit, popř. zaujmout partnerku. Když vyjmenovává možnosti, jak strávit víkend, jakoby mimochodem se zmiňuje o tom, že jeho rodiče nebudou doma. (*„Naši jedou v sobotu do Mariánských lázní a budou se tam nudit celý týden.“*) Nejenom že tím partnerku informuje o plánech rodičů, ale také upozorňuje na významnou skutečnost, že bude mít volný byt, kde by mohli být o samotě. Výhody odjezdu rodičů ovšem nijak nezdůrazňuje. Na závěr pisatel doufá, že budou o víkendu sami. (*„Můj miláčku už se strašně těším na naše setkání a budeme aspoň jednou sami.“*) Pisatel dává partnerce najevo, že by si velmi přál být s ní o samotě a že existuje možnost, jak to uskutečnit. Nedává to ovšem nijak více do souvislosti. Pohybuje se stále ještě v nové, doposud neprobádané oblasti, a tak postupuje opatrně, v náznacích.

Zdena napsala 15. 3. 1976. V úvodním oslovení kombinuje univerzální i osobnější výraz *„miláčku, Jaroušku“*. Nahrazuje tak jindy volený pozdrav *„milovaný Jaroušku“* a vyjadřuje tím, co k partnerovi cítí.

V dopise plánuje setkání s partnerem. (*„Bude moc prima, jestliže spolu budeme moct společně oslavit narozeniny.“*) Tak významný den v roce by chtěla strávit

s partnerem. Dokazuje tím, jak je pro ni důležitý. Popisuje také aktuální počasí, které vztahuje také k jejich plánům. („*Nejlepší by bylo, kdyby se počasí konečně umoudřilo a bylo tepleji jako v jiných letech v této době. Kdyby bylo pěkně, mohli bychom se jet třeba někam podívat.*“) Aktuální stav tedy vztahuje k partnerovi, zamýšlí se nad počasím a vymýšlí, co by mohli spolu dělat.

Jarda odpověděl 17. 3. 1976. V úvodu pisatel reaguje na dopis partnerky, ve kterém vzpomínala na společně prožitý víkend. („*Dnes je středa a já jsem i přes Tvé obavy dostal dopis kde jsi psala o našem setkání, bohužel jsi se nezmínila o našem táboráku a opékání burřů z toho soudím, že to je blbost a budeme dělat něco zajímavějšího.*“) Vzpomínání na prožité chvíle s partnerem a rekapitulace zážitků není v dopisech nevýznamnou součástí. Pouhou zmínkou dokazují, že jim ty chvíle utkvěly v paměti a jsou pro ně důležité.

Pisatel plánuje další setkání a domlouvá čas a místo srazu. („*Ještě bych se rád vrátil k Tvému dopisu kde píšeš, že se setkáme ve dvě hodiny a tak to tedy potvrzují a sejdem se ve 2:00 hod u našeho známého stanoviště (u vytouženého balvanu, u dívčí skály, golémovy kuličky nebo u kamene naděje).*“) Partneri mají domluvené místo, kde se scházejí. Znají ho jen oni dva, což je spojuje. Jelikož se tam scházejí pravidelně, je pro ně již důvěrně známé a pisatel vymýšlí různé přezdívky. Pojmenování místa souvisí s jeho významem pro partnery. Vyjadřuje tady například naději s jakou na sebe čekají, touhu se kterou za partnerem přicházejí.

Pisatel reaguje také na zmínku partnerky o jejich narozeninách. („*Ani jsi mi nemusela připomínat, že máš narozeniny protože jsem skoro na nic jiného nemyslel, takže v sobotu budeme stejně staří a už mě nebudeš muset poslouchat a dělat co já chci ale doufám, že se moc nezměníš a nebudeš se na mne vytahovat i když bys měla proč.*“) Projevuje se jako pozorný partner, který už dlouho myslí na její narozeniny a chtěl by ji potěšit. Budou teď s partnerkou stejně staří a mohou se porovnávat. Z jejich srovnání ovšem vychází pisatelova nejistota. Zatímco on je vyučený a pracuje, partnerka se připravuje na gymnázium na maturitu a chystá se na vysokou školu. Uvědomuje si tedy, že by mohla mít důvod se na něj povyšovat, ale zároveň si přeje, aby zůstala stejná, tedy skromná.

Na závěr si nechává pisatel opět prostor pro vyznání lásky. („*Chtěl bych Ti opakovat stále, že Tě miluji a mám rád jako nikoho jiného a až se budu ženit tak bych byl rád kdybys to mohla být Ty i když Tě do toho nenutím.*“) Poprvé se zde objevuje zmínka o svatbě a o společném životě. Dokazuje tím, jak je jeho cit intenzivní a vidí jejich společnou

budoucnost. Zároveň se dostává do nejisté situace – jedná se o první zmínku tohoto typu, a tak si „nabídku sňatku“ pojišťuje dodatkem, že partnerku samozřejmě do ničeho nenutí. Nechce na ni vyvíjet tlak, mohla by se zaleknout takového výrazného posunu ve vztahu a přitom by na to nemusela být připravena. Navíc je celé sdělení směřováno do neurčité budoucnosti, čímž naznačuje možnost nebo přání spíše než danost.

Další dopis napsala Zdena 29. 3. 1976. Pisatelka vzpomíná na prožité týdenní prázdniny strávené s partnerem a stýská se jí po něm. („*Jaroušku, chybíš mi. Připadá mi to všechno tak nějak prázdné. Vstát do školy, najíst se, naučit se, spát... a zase znova a znova, celý pracovní týden. Můžu se těšit jen na sobotu a neděli, na Tebe.*“) Pisatelka se těší, až budou zase spolu, bez něj nemá chuť do života. Vyjadřuje se tedy, že je partner jejím smyslem života. Navíc využívá na začátku křestní jméno k oslovení partnera, čímž ho upozorňuje, že se jedná o osobní sdělení.

Dále pisatelka vypráví o škole, plánuje jejich setkání a na závěr se ještě jednou věnuje jejich vztahu. („*Miláčku, jsem moc ráda, že Tě mám, že mám přátelství, lásku. To všechno je moc prima a kdo to nezná, ten to asi těžko pochopí.*“) Pisatelka si cení jejich lásky a také přátelství. Partnera tedy bere zároveň jako přítele.

Další dopis napsal Jarda 31. 3. 1976. Setkáváme se zde se zcela novým oslovením „*Moje breberuško!*“ Pisatel vybírá přezdívku vycházející z živočišné říše. Takové oslovení již není všeobecně rozšířené, týká se již pouze této dvojice. Na rozdíl od křestního jména a jeho zdobnělin pak tuto přezdívku nemusí nikdo jiný znát. Partnery to spojuje ve společném tajemství. I v dalším textu pisatel experimentuje s různými přezdívkami. („*Můj malý broučku, moje maloučinká berušičko, moje holčičko a můj nosánku takto a daleko rozličněji Tě nazívám že se musím smát když si představím jak se tváříš a co bys mi odpověděla.*“) Tato pojmenování často odkazují na malý vzrůst partnerky. Vymýšlením různých přezdívek se snaží motivovat partnerku k reakci.

Pisatel se svěřuje, že musí na partnerku stále myslet. („*Stále vidím Tvůj obličej a musím se Ti stále obdivovat a myslet jen a jen na Tebe a na nikoho jiného, je zajímavé, že čím lépe a dýl Tě znám tak se mi stále více líbíš a mám Tě stále raději.*“) Pisatel popisuje, co k partnerce líbí a že jsou jeho city stále silnější. Věnuje se také jejímu vzhledu, který obdivuje a partnerce lichotí.

Závěr dopisu opět věnuje jejich vztahu a vyznání lásky. („*Moje nejmilejší holčičko nevím co mám honem hezoučkého napsat ale ať piši cokoli tak to ber jako poklonu nebo*

jako prohlášení mé velikánské lásky.“) Snaží se na závěr dopisu napsat něco, co by partnerku potěšilo.

Zdena napsala 5. 4. 1976. Stejně jako partner experimentuje s oslovením. (*„Můj milovaný kvítečku! Představuju si čím bys byl, kdybys byl kvítečkem. Dlouho jsem přemýšlela, ale je skutečně obtížné vybrat si z tolika pěkných kytiček tu nejmilejší. Snad by jsi mohl být hvozdíkem. Hvozdík je vytrvalý, vysoký, štíhlý, líbivý rostlina a červenofialovými kvítky. Trochu mi něčím připomíná karafiát; až ho spolu někde uvidíme, tak Ti řeknu: „Podívej, to je krásný hvozdík. Líbí se Ti? Mně moc.“)*) Pisatelka hledá podobnosti mezi květinami a partnerem a tím mu naznačuje, jak ho vnímá, jaký je. Stejně jako hvozdík je tedy vytrvalý, vysoký, štíhlý a líbivý. Takové oslovení je osobnější, protože se vztahuje ke konkrétnímu člověku. Jak bylo napsáno výše, vytváří také intimitu a soukromí páru. Znají ho pouze oni dva, je důvěrné a potvrzuje tak jejich jedinečnost.

Dále se vrací k jejich poslednímu setkání a hlavně k rozloučení. (*„Když jsem šla z nádraží, bylo mi tak nějak smutno a v hlavě se mi honily vzpomínky na právě prožitou sobotu a neděli. Bylo mi smutno z toho, že už jsi musel odjet a že já jsem musela zůstat v Pardubicích. Chtěla bych Tě poprosit, aby ses na mě nezlobil, že mi někdy tečou slzy.“)*) Popisuje, jak jejich rozchod prožívala. Slzy znamenají lítost a smutek z rozloučení. Chtěla by být s partnerem co možná nejvíce a už se nerozdělovat.

Závěr dopisu je věnován vyznání lásky. (*„Kdybys věděl, jak Tě mám ráda. Bohužel to neumím napsat, co všechno cítím a na co mvlím. Ale ono to snad ani není potřeba, protože to snad víš.“)*) Pisatelka má problém popsat do dopisu, co cítí. Některé emoční zážitky není nezbytné převádět do slov. Zatímco jindy by stačil úsměv, nebo zamilovaný pohled a partner by hned věděl, co má na mysli, dopis je ochuzen o podobné neverbální projevy a s tím i o usnadnění a správné pochopení sdělení.

Další dopis napsal Jarda 7. 4. 1976. V úvodu pisatel děkuje za dopis a vzpomíná na prožité společné chvíle. Opět experimentuje s hledáním vhodného oslovení partnerky. (*„Moje breberuško, beruško, kvítečku, kočičičko, rád bych Tě pojmenoval ještě jinak a daleko lépe ale ze všeho co mě napadlo se mi líbí nejlépe Zdeničko, Zdeničičko.“)*) Pisatel vymýšlí různé přezdívky, ale dochází k závěru, že se mu stejně nejvíce zamlouvá křestní jméno partnerky.

Přikládá partnerce do dopisu dva vtipy. První vtip je kreslený. Na obrázku jsou novomanželé, před kostelem na sebe upadnou a svatebčané na ně volají „To si nechte na

potom.“ Pisatel vybírá vtip s lechtivou tematikou, týká se pohlavního styku mezi partnery. Vtip slouží k pobavení čtenáře a zároveň náznakem upozorňuje na fyzický kontakt mezi nimi.

Další vtip se týká stejné oblasti. (*„Rád bych Ti napsal jeden vtip, ale doufám že se nenaštveš je dosti vulgární ale přesto má něco do sebe (promiň některé výrazy) Manželé přijdou k doktorovi a radí se s ním „pane doktore rády bychom měli děti ale nevíme jak na to.“ Pan doktor chvílku přemýšlí a potom se podívá z okna, rychle pojdte sem vidíte na náměstí toho psa s fenkou co tam tak poskakují, tak takhle to přesně je! Manželé se chvíli dívají a pak poděkují a odejdou. Za dva měsíce přijdou k tomu samému lékaři. „Tak co vyšlo to?“ „Ale ano pane doktore ale ty ostudy, ty ostudy.“*) Pisatel uvádí vtip jako vulgární a předem se omlouvá za silnější výrazy. Nechtěl by partnerku nijak pohoršit. Zvolené téma opět odkazuje k sexuálnímu chování. Vyprávění vtipu pomáhá pisateli věnovat se tomu, co ho momentálně zajímá a o čem by chtěl psát (sexualita), ale zároveň o ní nemusí mluvit otevřeně a tak se před partnerkou odhalit. Vtip tedy umožňuje vyjádřit své tajné myšlenky a přání bez rizika odmítnutí/odsouzení okolím.

Zdena napsala 11. 4. 1976. Na začátek reaguje na příchozí dopis, který ji potěšil. Pak vypráví, co prožila a plánuje setkání. K dopisu pisatelka přikládá malý dárek. (*„Posílám ti kytičku – původní budějovickou, dnes utrženou na trávníčku před branou Budvaru. Básník nebo nějaká umělecká duše by řekla možná „první posel jara“ nebo něco podobného... Ale je důležité, že je to letos první, kterou jsem potkala.“*) I když je přiložená květina spíše symbolický dárek, dokazuje, že pisatelka chtěla partnera potěšit a že na něj myslí i když nemohou být spolu a nemohou být v kontaktu ani prostřednictvím dopisu.

Na závěr píše, že se na partnera už moc těší a co k němu cítí.

Jarda odpovídá 13. 4. 1976. V úvodu popisuje, jak se těšil na příchozí dopis partnerky. (*„Něco mne dnes stále hnalo domů a našeptávalo, že jsem dostal dopis, já jsem tomu nechtěl věřit i když bych ho radši dostal dřív když jsem otevřel dveře do chodby tak jsem si byl skoro jistý, že přišel, rychle jsem otevřel dveře do kuchyně a tam se opravdu skvěl v celé své kráse.“*) Dává tím najevo, jak její dopisy očekává, jak na ni myslí a těší se. Dokazuje tím, jak jsou pro něj její dopisy významné a vlastně tak dokazuje i významnost partnerky.

Dále vypráví děj filmu, na kterém byl v kině. (*„Včera jsem byl na filmu „Můj brácha má prima bráchu“ který mne úplně šokoval. Kdybych nevěděl, že to není možné tak*

bych si pomyslel že to je příběh nás dvou. Holka byla jedináček a byla Ti dost podobná, kluk měl mladšího brácha. Holka měla před maturou a kluk byl na vojně odjel 14 dní na to co spolu byli poprvé v postely. Samozřejmě měli smůlu byli spolu poprvé a museli se hned brát. Holce to vyšlo na maturitě a klukovi na vojně.“) Ve filmu hledá podobnosti s jejich vztahem a nachází jich dokonce víc, než jich reálně existuje. Vlastně shody s jejich životem končí hned v úvodu vyprávění – hlavní hrdinka byla jedináček před maturitou a hlavní hrdina byl na vojně (ve skutečnosti se pisatel na vojnu teprve chystá). Vyprávění o podobnostech pokračuje otěhotněním hlavní hrdinky. Ve skutečnosti ale Zdena neotěhotněla a ani se nemuseli brát (Jarda a Zdena se vezmou až za dva roky). Jedná se tedy spíše o přání, aby to s nimi dobře dopadlo. Nepřímo tak pisatel naznačuje, že by se s partnerkou rád oženil.

V závěru se pisatel s partnerkou loučí. (*„Líbám Tě na čelíčko a na místo kam jsem nakreslil pusu tam jsem dopis políbil a když ho tam taky políbíš tak bude takový polibek na dálku.“*) Posílá jí polibek a originálně překonává fyzickou vzdálenost. I když nemohou být spolu, dotýkat se, líbat se, jediný možný kontakt je přes dopisní korespondenci. Partneři drží v ruce dopis, který ten druhý vyrobil, dotýkají se stejného papíru, kterého se ještě před nedávnem dotýkal partner. V tomto dopise partner dokonce nakreslil na papír rty a v tom místě papír políbil. Když ho teď políbí partnerka, bude to, jako by se jejich rty potkaly. Samozřejmě se polibek odehraje jen ve fantazii partnerů, ale i tak je konkrétnější a hmatatelnější než ve vzpomínkách, které jim při odloučení zbývají.

Další dopis napsala Zdena 20. 4. 1976. Téměř celý dopis je věnován maturitní písemce, kterou dnes Zdena napsala. Popisuje, jaké byly otázky, jak se jí to psalo, a co při tom a před tím prožívala. Svěřuje se partnerovi s důležitými životními událostmi.

Na závěr píše, jak moc se na partnera těší a doufá, že ho potěší její dopis. (*„Jestli Ti udělá příchod tohoto nečekaného dopisu radost, tak budu jediné ráda.“*) Partneři se zřejmě nedomluvili, kdo napíše jako první a nebo se dohodli, že první bude dopis od Jardy. Zatím pisatelé vždy dodržovali domluvené pořadí. Náhlá změna může být zapříčiněna snahou partnera potěšit a nebo potřebou sdělit mu novinky, kterými teď žije. Dopis tak slouží jako prostředek ke sdílení zážitků.

Jarda napsal dopis 21. 4. 1976. Pisatel přeje partnerce hodně štěstí u maturitní písemky a dopis doplňuje obrázkem „šťěstěny“. (*„Na této šťastěně vidíš jak se Ti snažím pomoci a zhotovil jsem pro Tebe speciální Šťěstěnu, která Ti ve chvílích těžkých pomůže“*

když né radou tak alespoň svou přítomností.“) Pisatel se snaží partnerku podpořit při těžkých životních zkouškách. Dokazuje také, že na ni myslí, že je pro něj důležitá. Projevuje dále svoji originalitu a snahu vytvořit pro partnerku něco, co by ji potěšilo.

Pisatel se na partnerku velmi těší. (*„Když si představím jak to bude krásné až budem zase spolu až Tě políbím a budeme stále spolu a vedle sebe.“*) Touží být v její přítomnosti, dotýkat se jí, líbat ji. Zdůrazňuje tedy především fyzický kontakt.

Také dále píše, že na partnerku často myslí. (*„Můj miláčku a moje nejmilejší breberuško nemyslím na nic jiného než na Tebe a hned si Tě představuju jak spolu jsme sami nebo jak jedeš na kole ale jedna představa se mi stále vnucuje a to jak se válíš na zahradě a opaluješ se.“*) Pisatel vyjmenovává situace, ve kterých si partnerku představuje. Zmiňuje chvíli, kdy jsou spolu pouze sami. Jedná se nejspíše o intimní představy. Zdůrazňuje jednu představu, a to že partnerka leží na zahradě a opaluje se. Vybírá tedy takovou aktivitu, při které je partnerka pouze v plavkách, takže je odkryta většina jejího těla. Opět odkazuje k intimitě, z čehož je zjevné, na co partner myslí. Pisatel dává tímto dopisem partnerce najevo, že se těší na chvíle, kdy budou pouze sami a že touží po fyzickém kontaktu s ní.

Závěr opět věnuje vyznání lásky. (*„Když ne celý dopis tak aspoň konec dopisu bych chtěl věnovat tomu jak Tě mám rád MILUJI. TĚ a láskou bych Tě celou sněd (obrazně) miluji a mám Tě rád jak nic jiného!“*) Když musí vybírat to nejdůležitější, co by chtěl partnerce ještě sdělit, ujišťuje ji, co k ní cítí. Kdyby se tedy stalo, že v dopise z toho nic nezazní, má jistotu, že na konci si vzpomene, protože závěr dopisu již tradičně patří vyznání lásky.

Další dopis napsala Zdena 26. 4. 1976. Pisatelka se vrací k prožitému společnému víkend, rekapituluje, co prožili. Vzpomíná na jejich práci na zahradě. (*„Taky jsem Ti moc vděčná za to, že jsi se mnou šel dolů na zahradu a udělal takový kus práce. Když tu práci dělám společně s Tebou, baví mě to mnohem víc. Moc bych si přála, kdybychom tu zahradu mohli ošetřovat společně, společně se radovat z toho, jak všechno roste, společně sklízet to, co by se nám podařilo vypěstovat, společně rozhodovat o tom, co kde zasadit.“*) Pisatelka oceňuje, že jí partner pomáhá a raduje se z udělané práce. Upozorňuje, že jí nebaví práce jako taková, ale hlavně přítomnost partnera, že mohou být spolu a něco společně vytvářet, o něco se starat, sledovat růst... Našli si tedy aktivitu, která je spojuje.

Pisatelka musí na partnera stále myslet. (*„Dnes jsme měli od sedmi a ve vyučování se mi vytvořily nečekané mezery volna. Vzpomínala jsem na Tebe a začala Ti psát. Takže*

toho vloženého papíru se nelekni, ten pochází ze školy.“) Pisatelka do dopisu vkládá ještě jeden dopis, který partnerovi napsala ve škole, když si na něj vzpomněla. Dokazuje tak, že dopis může vzniknout z potřeby vyjádřit svoje myšlenky na partnera. Milostný dopis je pak vlastně důkazem, že na sebe partneri vzpomínají a že k sobě stále chovají silné city.

Ve svých představách se pisatelka obrací také k budoucnosti. (*„Možná, že namítneš: „Vždyť jdu na vojnu, co potom?“ Chtěla bych Tě ujistit, že se toho moc nezmění. Stále budu velmi ráda jezdit do Havlovic, vzpomínat na Tebe a šťastné společné chvíle a těšit se, že se zase uvidíme, těšit se na každou zprávu od Tebe.*“) Pisatelka dokazuje, že počítá se společnou budoucností a partnera ujišťuje, že se mezi nimi nic nezmění, i když odjede na vojnu. Uklidňuje partnera, že na něj bude čekat. Dále se zamýšlí i nad vlastní budoucností. (*„Ale kdo ví, co budu příští rok dělat. Třeba budu někde na okrese Trutnov učit maličké děti. Na tom ale nezáleží kde budu a co budu dělat, jen když budu vědět, že Tě mám. Mám Tě moc ráda. A ten cit je čím dál hezčí a silnější a pevnější.*“) Dává tím najevo, že se netrápí tím, co ji čeká, protože jediné důležité je, že budou spolu. Vyznává mu zároveň lásku, která je pevnější a silnější než bývala.

Na závěr by chtěla také napsat, co k partnerovi cítí. (*„Vůbec mi to nejde popsat, co všechno cítím. Skutečně to nejde. To, co píšu, nemůže vyjádřit všechny mé myšlenky, nálady a pocity. Láska jde dost špatně zachytit slovy na papír. To umí snad básník, ale tím bohužel nejsem, a tak píšu všechno tak, jak to umím a cítím.*“) Pisatelka naráží na nevýhodu dopisů, a tou je neschopnost popsat slovy, co cítí. I když často píše o svých pocitech a vyznává partnerovi lásku, přesto si uvědomuje, že její slova přesně nevyjadřují její emoce.

Jarda odpověděl 28. 4. 1976. Téměř celý dopis je věnován partnerce a tomu, co k ní cítí. Děkuje za příchozí dopis a plánuje jejich setkání. (*„Jsem nadšen Tvojm dopisem jenom je mi líto že se uvidíme až v 5 hod a proto bych navrhol toto: já přijdu již ve 4 hodiny když tam budeš tak to bude fajn a když tam nebudeš tak počkám třeba do neděle.*“) Partnerka nevěděla přesně, kdy dorazí a tak raději odložila čas srazu až na pátou hodinu, aby na ni nemusel partner čekat. S tím se on ale nechce smířit a přijde raději již dříve a počká na ni. Tím ji dokazuje, jak mu chybí a jak ji touží vidět. Zároveň je schopen na ni čekat, i když nemá jistotu, zda vůbec dorazí. Naznačuje jí, že by pro ni udělal cokoli a jak je pro něj důležitá.

Dále vyjadřuje obavy o její bezpečnost. (*„V každém případě bych si přál abys nespěchala a jela (jeli) jste opatrně, i když přijedete v 10 hodin večer tak budu radši než*

aby se vám něco stalo.“) Dává najevo, že o ni má starost a že je pro něj důležitější její zdraví než to, že na ni bude čekat až do večera.

Vrací se také k prožitému víkendů a hodnotí jejich práci na zahrádce. (*„Strašně se těším na to až se zase uvidíme a budeme spolu. Je zajímavé, že sám bych se stěžka odhodlal dělat něco na zahradě ale když jsem s Tebou tak se na to strašně těším.“*) Partnerka mu dodává energii a elán, její přítomnost a společná práce ho motivují dělat takové aktivity, které by ho jinak nebavili. Díky partnerce se překonává, možná i mění.

Na závěr tradičně vyznává partnerce lásku. (*„Vím že ode mne často neslycháš jak Tě mám rád ale v dopisech ti to myslím vynahradím dost a dost.“*) I když s partnerkou při běžném kontaktu tváří v tvář nemluví tolik o svých citech, v dopisech tomu věnuje velkou pozornost (minimálně v jeho konci). Dopisy tedy umožňují vyjádřit i to, co si běžně partneri neříkají. Podporují tak otevřenost a lepší poznání mezi partnery.

Zdena napsala 3. 5. 1976. Hned v úvodu pisatelka vzpomíná na prožitý víkend, který se jí velmi líbil a dále se věnuje svým citům k partnerovi. (*„Mám Tě úžasně ráda. Těchto několik slov má vyjádřit jaký mám právě pocit, krásný pocit plný radosti, naděje i vzpomínek.“*) Pisatelka vyznává lásku a upřesňuje, co její slova znamenají. Překonává tak několikrát zmiňovanou nemožnost vyjádřit slovy přesně to, co pisatelka cítí. Dává čtenáři najevo, že se v jejím sdělení skrývá řada dalších významů. Vyznání lásky je tedy daleko hlubší, odráží všechny emoce a s nimi spojené myšlenky a vzpomínky.

Zmiňuje se také o aktuálním počasí. (*„Dnes bylo krásné teplé počasí. Teplejší než v neděli, ale odpoledne trochu zamračeněji. Teď je půl sedmé večer a obloha vypadá dost zamračeně, možná, že za chvíli bude pršet. Taťka je na rybách, takže tomu by se to asi moc nelíbilo, ale někomu by se to líbilo. A hádej komu! Neuhodneš. No přece našim jahodám.“*) Počasí vztahuje k jejich zahrádce. Dává tak najevo, že myslí na jejich nový společný koníček a že ji není lhostejný.

Pisatelka se na partnera už těší. (*„Nedovedeš si představit jak už se těším na další sobotu a neděli. Tedy abych byla přesná ne na sobotu a na neděli, ale na Tebe broučínku.“*) Pisatelka si uvědomuje rozdíl mezi sděleními, že se těší na víkend a že se těší na partnera. Když napíše, že už se těší na víkend, mohlo by to znamenat, že je ráda, že nemusí do školy a užije si dny volna, že se těší na strávené chvíle s rodiči na chatě atd. Bylo by možné se pouze domýšlet, že tím myslí i na partnera. Ovšem když upřesní, že se těší hlavně na něj, pochyby jdou stranou. V tomto rozlišení je patrný rozdíl mezi současnými a jejími dřívějšími dopisy. Na začátku jejich dopisování byla patrná nejistota,

kteřá ji nedovolovala otevřena přiznat, že by chtěla být s partnerem, a tak se schovávala za neurčitou informaci, že se těší na víkend. Nyní se již odvažuje přiznat, že je to hlavně partner, se kterým se touží vidět.

V závěru se loučí slovy: „Zbožňuje a líbá Tě Tvoje Zdenička“. Tím dává najevo, jaký je mezi partnery vztah a co k němu cítí. Pisatelka používá silný výraz „zbožňovat“, který znamená hloubku a intenzitu jejího citu a posílané polibky zase dokazují intimitu jejich vztahu.

Další dopis napsal Jarda 5. 5. 1976. Vypráví v něm partnerce, že plánoval zajít na jejich zahrádku. V tom mu ale zabránila přítomnost partnerčiných příbuzných. („*Když jsem došel až za Prouzovu zahrádku a spozoroval, že na všech okolních zahradách je fůra Tvých příbuzných tak jsem poprvé zaváhal, raději jsem se zastavil a párkrát přešlápl z nohy na nohu, v tom začalo krápat a to rozhodlo. Vrátil jsem se k Prouzom.*“) Pisatel popisuje, že si netroufal jít kolem příbuzných partnerky a otevřeně přiznává, že se styděl. Jedná se o posun v přístupu pisatele. Zatímco v předešlých dopisech se snažil na partnerku hlavně zapůsobit, prezentoval převážně svoje kladné charakteristiky, zde je upřímný. Nesnaží se tedy jevit v lepším světle a vystupuje tak, jaký skutečně je.

Na závěr vzpomíná na partnerku a těší se, že budou spolu a opět zdůrazňuje, že by si přál být s partnerkou pouze o samotě.

Další dopis napsal opět Jarda 10. 5. 1976. Pisatel se zabývá počasím a vzpomínkami na partnerku. Uvádí, že na ni musí stále myslet a podporuje ji v učení na přijímací zkoušky. Na závěr píše, jak se těší na dopis od partnerky. („*Můj miláčku, napiš mi kdy se uvidíme a taky něco hezoučkého něco co si opravdu myslíš (všechno nemusí být hezké hlavně když to bude pravda)*“) Pisatel vyžaduje pravdu, chce, aby byl upřímně vystaven realitě.

Zdena odpověděla 12. 5. 1976. V úvodu pisatelka děkuje za příchozí dopis. Svěřuje se partnerovi s rodinnými starostmi, vypráví o úrazu babičky. Setkáváme se zde opět s dopisem na pokračování. („*Právě přišli naši, takže to dopíšu až doma. Tak jsme konečně doma a já jsem moc ráda, protože tady je trochu radostnější prostředí.*“) Pisatelka informuje čtenáře, že změnila místo psaní dopisu. Nové prostředí je ve srovnání s tím předešlým o něco radostnější, a tak se může změnit i styl psaní. Pisatelka tak na to partnera

upozorňuje. Dalším důvodem k upozornění na změnu místa je, že má pisatelka nové informace o zdravotním stavu babičky, o které se může s pisatelem podělit.

Dále se rozepisuje o škole, které teď bude muset z důvodu blížící se maturity věnovat více času a nebude moci být tak často s partnerem. Vyjadřuje nad tím lítost a upozorňuje, že je to pouze na dobu přechodnou. V závěru píše o tom, jak se na partnera už těší a plánuje čas a místo jejich setkání.

Další dopis napsala opět Zdena 18. 5. 1976. Dopis je převážně vyprávěním o průběhu přijímacích zkoušek, ze kterých má pisatelka dobrý pocit. Na závěr téma opouští a věnuje se partnerovi. Vyjadřuje, že se na něj těší a upřesňuje jejich sraz.

Jarda napsal 19. 5. 1976. V úvodu děkuje za příchozí dopis a gratuluje k úspěšným přijímacím zkouškám. Vyjadřuje tím partnerce podporu a dává najevo, že ho zajímá její vyprávění. Dále vymýšlí možné aktivity na společný víkend.

Celou poslední stránku věnuje jejich vztahu. („*Tato celá stránka patří jenom nám. Moje malinká a milovaná breberuško stále na Tebe myslím a těším se...*“) Již tradičně patří závěr dopisu vyznání, co k partnerce pisatel cítí. Z ukázky je patrné, že si to pisatel uvědomuje a dělá to záměrně.

Zdena napsala 24. 5. 1976. Začíná vyprávěním o učení. Za týden ji totiž čeká maturita. Pak se věnuje jejich prožitému víkendu a pozastavuje se u chvíle jejich rozloučení. („*Byla bych docela ráda, kdybys mi napsal, co způsobilo Tvoji zaraženost a nechut' se se mnou bavit. Nebaví mě stále se Tě ptát, co se Ti nelíbí a co Ti je. Byla bych skutečně ráda, kdybys mi řekl, co Ti je a nesešel jsi jenom tiše a zaraženě. Vždycky mě to mrzí, když si nejsem vědoma ničeho, co bych Ti byla udělala. Dost záleží na tom, jak se s Tebou vždycky rozloučím. Říká se konec dobrý – všechno dobré. A je to celkem pravda. Platí to ale i naopak. Je fakt, že když se s Tebou rozejdu ve špatné náladě, tam mi to zkalí i vzpomínky na to, co jsme spolu předtím prožili pěkného.*“) Pisatelka se vrací k nevyřešenému problému, popisuje, co se jí nelíbilo, co ji vadilo a zamýšlí se nad příčinou. Vyzývá dále partnera, ať se jí to pokusí vysvětlit. Je ochotná se o všem bavit a proto vyčítá partnerovi, že se jí nesvěří, nevysvětlí jí, proč se tak chová. Při popisování svých pocitů, vysvětluje, proč se tak cítí a očekává to také od něj. Chtěla by s ním otevřeně o všem mluvit. Ze strany pisatelky se nejedená o kritizování se snahou ublížit partnerovi

ale o společné hledání cesty, prodiskutování a popsání prožívaných pocitů („vadí mi“, „nebaví mě“, „nechápu“). Motivací k řešení problémů je hledání vzájemné spokojenosti.

Dopis ovšem nekončí pouze výčitkami. (*„Ted', když jsem si to po sobě přečetla, tak jsem si uvědomila všechnen ten pesimismus, který v tom je a že Tě to zrovna nenadchne. Nezlob se na mě prosím Tě. Vidím dneska všechno černě. To, co je jindy normální, mě dneska dráždí. I na matku jsem byla nějaká nevrlá, protože mi řekla: „Co jsem Ti udělala?“ a šla spát.“*) Pisatelka si po sobě čte napsaná a dostává se tak do pozice čtenáře. Získává tak zpětnou vazbu na své sdělení a uvědomuje si, jak může partnerovi vyznít. Řešení problémů prostřednictvím psaného textu tak umožňuje pisateli náhled na vlastní emoce a příležitost lépe si připravit, co a jakým způsobem chce vlastně partnerovi sdělit. Navíc si pisatelka může celou situaci rozmyslet a dát do souvislostí. V tomto případě si Zdena přiznává, že nemá dobrou náladu, z čehož mohou pramenit i její výčitky. V závěru dopisu plánuje jejich setkání, na které se (přes všechny vyřčené problémy) těší a chválí partnera a děkuje mu za péči o zahrádku.

Jarda odpověděl 26. 5. 1976. Reaguje na příchozí dopis, který ho velice potěšil. I když partnerka píše o tom, co se jí na partnerovi nelíbí, není o tom celý dopis, a tak může pisatel reagovat i na jiná sdělení než jsou výčitky. *„Píšeš, že jsem byl zaražený a ty nevíš proč. Potom mi velice vadilo to když jsi napsala „už se tě nebudu ptát co ti je a proč jseš takový.“ S toho jsem usoudil, že jsi na mne našťvaná a mne to velice mrzí. Máš úplnou pravdu nemusíš se mne na to ptát já sám bych Ti měl všechno říci i všechno to co bych chtěl a podobně ale prosím tě uznej, že se nedá všechno říci a o všechno Tě žádat nebo dokonce o všem rozhodovat. Někdy i když je to zřídka se Ti stydím něco říci. Rád bych Ti ted' vysvětlit to proč jsem byl jak Ty říkáš nemluvný a zaražený...“* Partner reaguje na příchozí dopis uznáním oprávněnosti kritiky. Rozeznává emoce pisatelky a záměr jejího sdělení. Také se poděluje o své prožitky („vadí mi“, „mrzí mě“) a snaží se vysvětlit příčinu svého chování. Partneři se učí upřímně si sdělovat nejen příjemné, ale také nepříjemné věci a patřičně na ně reagovat. Uznat je a omluvit se, popřípadě se obhájit a vysvětlit. Pisatel poskytuje následující vysvětlení: *„Velice mne zarmoutilo to, že jsi mi tu desku vrátila protože mě může vždy velice potěšit když Ti můžu něco hezkého dát a Ty s toho máš radost ale nikdy se nemá odmítnout dar hlavně ten, který je ze srdce ale může se upozornit pro příště.“* Jarďa byl tedy zklamáný tím, že partnerka nepřijala jeho dárek a svoje pocity dával najevo nemluvností. Z celé situace je patrné, jak je dávání a přijímání darů ve vztahu důležité. Partner vybírá dárek a následovně obdarovává s úmyslem potěšit toho druhého,

zaujmout a třeba i získat sympatie. Tím, že partner dar přijme, dává tak najevo, že souhlasí s projevenou náklonností. Pisatel tak bral navrácení daru jako odmítnutí.

Když podle jeho názoru partnerce vše uspokojivě vysvětlí, přechází k jiným tématům. Plánuje, co by spolu mohli uskutečnit, až se uvidí a přeje partnerce hodně štěstí u maturity.

Další dopis napsala Zdena 1. 6. 1976. V úvodu děkuje za příchozí dopis, který ji potěšil a povzbudil v těžké chvíli. (*„Nejdřív Ti děkuji za Tvůj kouzelný dopis, který mi způsobil skutečně velkou radost a přišel vážně v nejvhodnější dobu, protože v ten den jsem měla zrovna ten největší útlum a krizi a byla jsem zralá akorát na to, abych nad vším brečela. Hodně mě povzbudil a dodal zase nějakou energii.“*) Obsah dopisu tedy může ovlivnit náladu čtenáře. V tomto případě Zdenu rozveselil a dodal chuť do nepříjemné práce.

Pisatelka vypráví, jak proběhla její maturitní zkouška a jak u ní uspěla. Děkuje také partnerovi za jeho podporu, která jí pomohla. Vzpomíná také na partnera, její líto, že nemohou být spolu a naopak oceňuje, že jsou v kontaktu aspoň prostřednictvím dopisu. (*„Miláčku, nevím jak to do soboty vydržím být s Tebou jenom v myšlenkách. Možná Ti budu psát každý den a tak to snad zvládnou.“*) Psaní dopisů tak umožňuje snadněji zvládnout nepřítomnost partnera. Když mu píše dopisy, myslí při tom na něj a tak snadněji vydrží jejich odloučení.

Jarda napsal 3. 6. 1976. Na začátek blahopřeje partnerce k úspěšné maturitě a sdílí s ní její radost. Těší ho také, že už se konečně opět uvidí a tak většinu dopisu věnuje plánům na setkání. Vymýšlí čas a místo setkání a různé činnosti, které by spolu mohli dělat. Na závěr ještě jednou opakuje, že se na partnerku těší. (*„Miláčku strašně se těším až Tě uvidím a budu s Tebou, byla to strašně dlouhá doba co jsem Tě nemohl políbit.“*) Naznačuje, že mu chybí partnerka i fyzický kontakt s ní.

Zdena napsala 7. 6. 1976. V dopise vypráví, jaká byla cesta domů a svěruje se, jaký je zdravotní stav babičky. Dále na partnera vzpomíná a plánuje jejich setkání, na které se již moc těší.

Další dopis napsal Jarda 9. 6. 1976. Děkuje za příchozí dopis, na který reaguje ujasňováním si společného srazu. Mrzí ho, že se nemohou setkat dřív, ale zároveň se projevuje tolerantně, když chápe, že pro to má jistě partnerka dobrý důvod. Vzpomíná také na prožitý víkend, kdy spolu šli dlouhý pochod a hodnotí výkon partnerky. (*„Moje milovaná beruško jsem šťasten, že se na mne nezlobíš kvůli svým nožičkám ale musím uznat, že jsi toho vydržela opravdu hodně a opravdu ses dobře držela. Příště si můžem podobný výlet udělat sami.“*) Pisatel partnerku chválí, oceňuje její zdatnost a navrhuje, že si takový výlet mohou zopakovat. Na závěr píše, jak se těší na jejich další setkání.

Zdena napsala 14. 6. 1976. Hned v úvodu se zajímá o partnera a jak se mu daří. (*„Jaroušku, vím, že máš tento týden nabitý. Práce, autoškola, zkoušky před sebou. Jak Ti to jde?“*) Svým zájmem dává najevo, že si pamatuje program partnera a že na něj vzpomíná.

Dále se vrací k prožitému víkendu, který rekapituluje a popisuje ho ze svého pohledu, jak ho prožívala. (*„Sousedí mi hned oznámili, že Ti řekli, že přijedeme až v poledne. Nikde jsem Tě nenašla, a tak jsem Tě čekala v poledne a později. Když jsi se ale stále neobjevoval, začala jsem mít obavy a přemýšlela jsem proč asi. Říkala jsem si, že asi děláte na baráku a nakonec jsem se rozhodla, že za Tebou pojedu.“*) Zpětně vysvětluje, proč se rozhodla za partnerem přijet, i když měli příležitost si o všem promluvit, když se viděli. Oddálená odpověď při pasní dopisu umožňuje vše si lépe promyslet, a tak může situaci lépe pochopit.

Jarda napsal 16. 6. 1976. V úvodu partnerce děkuje za příchozí dopis. Reaguje na její vyprávění o učení, také on se musí učit na zkoušky. (*„Předem bych Ti rád poděkovat za Tvůj miloučkový dopis kde ses mi svěřila, že se Ti nechce vůbec učit a tak je to se mnou úplně stejné, vím o tom, že se učit mám ale vůbec se mi nechce jsem totiž strašně líný.“*) Pisatel se svěřuje se svými negativními vlastnostmi. Přiznává, že je líný. Nesnaží se už zaujmout pouze samými pozitivními charakteristikami, ale v jejich převládá upřímnost a realita. Tím, že popravdě napíše, že je líný, může mu partnerka pomoci.

Pisatel vypráví, co ho druhý den čeká a vzpomíná také na partnerku. (*„Proto bych byl rád abys si na mne aspoň vzpomněla já naopak Ti budu držet celý pátek pěsti a přát Ti všechno štěstí, které nebudu mít já.“*) Pisatel vyžaduje od partnerky podporu, stejně tak bude přát hodně štěstí jí. Navíc upřednostňuje dobro partnerky nad svým úspěchem. Dokazuje, že je pro něj nejdůležitější.

Na závěr plánuje setkání. (*„Můj miláčku strašně rád bych se s Tebou sešel už v pátek a proto na Tebe budu čekat někdy kolem 7 hodiny v pátek večer, když ale nepřijedete tak na Tebe počkám co nejdříve ráno a půjdem na trávu. Jestli to nestihnete v pátek ani v sobotu ráno tak prosím nespíchejte já na Tebe stejně počkám a aspoň nebudu mít o Tebe tak veliký strach.“*) I když partnerka navrhla setkání v sobotu ráno, protože neví přesně v kolik v pátek večer přijedou, pisatel se s tím nechce smířit. Touží ji vidět co nejdříve, a tak dorazí již v pátek i kdyby vůbec nepřijeli. Překoná kvůli ní všechny nesnáze, je mu jedno, že bude dlouho čekat a několikrát chodit na vzdálené místo srazu. Dokazuje tím, co je všechno pro ni ochoten udělat. Zároveň vyjadřuje obavy o její bezpečnost.

Poslední dopis napsala Zdena 5. 7. 1976. Těší se již na společné prázdniny a plánuje, co by spolu mohli všechno uskutečnit. Zároveň dělá potřebné přípravy, kupuje si například spacák, protože by ráda s partnerem jezdila na výlety a spala venku. Myslí na něj, co právě dělá. (*„Teď je půl 11 a já na Tebe myslím a říkám si: „Co asi ten můj Jaroušek dělá?“ A ty už asi spinkáš, aby jsi mohl zítra brzy vstát.“*) Pisatelka při psaní na partnera vzpomíná, představuje si, co asi právě dělá.

3. VÝVOJ MILOSTNÉHO VZTAHU V DOPISECH

1. etapa - DOPISY NA CHMEL

První etapa trvala zhruba dva týdny. Krátce po seznámení odjela Zdena na chmel a prvních 7 vyměněných dopisů tedy pochází z této doby. Partneři nebyli fyzicky v kontaktu a jejich vztah se tedy utvářel pouze pomocí dopisů.

Z prvních dopisů je patrná **nejistota**. Partneři ještě nevědí, co si k sobě mohou dovolit a jak bude ten druhý reagovat. Proto nechávají rozhodnutí na druhém, aby se nemohlo stát, že by partner s jejich návrhem nesouhlasil. (Např. „*Mohli bychom se snad vidět v sobotu (myslím, že to je 6. 8.) v 1 hodinu odpoledne v zatáčce u lesa. Jenom jestli by se Ti to hodilo.*“) Také nechtějí toho druhého omezovat a vnučovat mu vlastní představy o setkání a o fungování vztahu vůbec. Na začátku vztahu tedy není nic samozřejmé a partneři zjišťují, co by jim vzájemně vyhovovalo.

Z nejistoty a z neznalosti také pramení různá **nedorozumění**, která mohou ztěžovat komunikaci. Dá-li jeden partner najevo, že vychází tomu druhému vstříc, příjemce sdělení již nemá jistotu, že by si to skutečně přál a obává se, že je jeho souhlas jen slušností a snahou vyhovět. Ujistění pak přináší opět partner, který musí vysvětlit, jak to skutečně myslel a že jeho souhlas je opravdový. Takové ujasňování nedorozumění je součástí partnerského vyladování, kdy zprvu dva cizí lidé, kteří toho o sobě moc nevědí a netuší, co si ten druhý myslí, zjišťují, jak mohou reagovat, co se jim líbí a jací jsou a tím se lépe poznávají. Kdyby o svých obavách nepsali, nedozvěděli by se, zda jsou neopodstatněné, a tím se uklidnili, a nebo jsou skutečně oprávněné, z čehož se mohou ponaučit a v budoucnosti se vyvarovat podobných problémů.

Obsah dopisů první etapy se často stáčí k **plánování setkání**. Partneři nemohou být fyzicky v kontaktu, a tak se upínají k chvíli, kdy se opět setkají. Téměř v každém dopise se k tomuto tématu vracejí, upravují čas srazu a vymýšlejí, co spolu budou dělat. Tím dokazují, že o setkání přemýšlejí, těší se a partnera si představují. Kromě plánování jsou představy o partnerovi spojené s jeho vzhledem. Pisatelé popisují vzhled partnera (barvu očí, vlasů), čímž dokazují, že na něj myslí a že ho dobře znají. Kromě toho také přímo přiznávají, že se na partnera těší, že se uvidí a že spolu budou realizovat společné plány.

První dopisy nejsou příliš otevřené v oblasti tělesného kontaktu, touze po partnerovi. Často jsou schovány v **náznačích**, které podněcují fantazii a je na partnerovi, aby si je vysvětlil. To dokazuje, že na intimitu sice myslí, ale nemají odvahu o ní přímo mluvit.

Dopisy se také často věnují **vzhledu** partnerů. Vzpomínají, jak ten druhý vypadá, lichotí mu. Jelikož jsou na začátku vztahu, nestihli se ještě dobře poznat, mnohé povahové rysy se zatím neprojeví a nebo ty zjevné mohou klamat. Vzhledem si naopak mohou být jisti. Toho, jak partner vypadá, si všimli hned při prvním setkání a mají jistotu, že se vzhled nezmění.

Především Jarda klade důraz na svůj vlastní vzhled (popisuje se, posílá partnerce fotky), upozorňuje ovšem také na vzhled partnerky. Když Zdena podotkne, že nejspíš přibírá na váze, Jarda hned reaguje radou, jak zhubnout. Má tedy starost, aby byla partnerka štíhlá a ve své snaze přimět ji k hubnutí občas působí až netaktně. Stejně tak naznačuje, že by se měla ještě opálit. Z těchto narážek je zjevné, že Jardovi záleží na tom, jak partnerka vypadá. Jelikož investuje do vztahu, nabízí sám sebe a svoje kvality, očekává, že z druhé strany se mu dostane spravedlivá zpětná vazba. Že partnerka bude přitažlivá tak, jak očekává, jak by si přál. Vyjadřuje tedy obavy a nejistotu, zda se mu jeho snaha vrátí, zda bude opětována a ujišťuje se o kvalitě partnerky a o správnosti volby.

Tato otázka vzhledu ovšem trápí Jardu daleko více než Zdenu. Ta sice přistupuje na jeho „hru“ a odpovídá na všechny jeho upozornění. Když partner popisuje svůj účes, reaguje tím, že mu to určitě sluší, když jí pošle svoji fotku, patřičně ho pochválí. Na jeho upozornění, aby neztloustla a aby se opálila, odpovídá s klidem, racionálně například vysvětluje, proč to není možné. Jeho narážky tedy snáší, neinterpretuje si je jako útok na sebe a převádí je do civilizované formy. Občas pouze nenápadně upozorní na směšnost jeho zájmu o vzhled, když zopakuje jeho větu z dopisu, kdy Jarda obhajuje svůj vzhled komentářem babičky. Jak asi působí babička v pozici módního znalce.

Na počátku vztahu je tedy důležité, jak partneri vypadají. Zdenu ale partner zřejmě zaujal i z jiného důvodu. Tolik vzhled nekomentuje a upozorňuje i na partnerovy vlastnosti.

Příklad dopisu první etapy

Milá Zdeno!

Děkuji Ti za dopis, z kterého jsem měl velikou radost a na který jsme se těšil. Taktéž děkuji za zpravodajství z chmelu, které bylo velice aktuální a do kterého jsem se začel.

Hned úvodem jsem se chtěl omluvit, ty jsi mi asi nerozuměla když píšeš, že se „můžem vidět když chceš“, já opravdu chci abychom se sešli už v sobotu ráno ale jestli se Ti to nehodí nutit tě nemohu a proto radši napiš pravdu kdyby se Ti to nehodilo, já se nebudu zlobit.

Škoda, že nemůžeš přijet už tudle sobotu protože bude ve Rtyni pouť a posvícení. Poslední neděle o prázdninách byla zase pouťová v Batňovicích samozřejmě jsem se zúčastnil rušného veselí i já a stál ve středu pozornosti (příčiněním mého účesu). Musím ti ještě sdělit, že na té fotce jsem skutečně já ale můj nynější účes tomu úplně neodpovídá.

Abych ti popsal můj účes – je to prostě ofinka. Koupil jsem si sekáček na vlasy a trochu si je kompletně upravil (musím se přiznat že se to zamlouvá babičce)

Jsem zvědav jestli tě poznám, když stále přibýváš, mohu ti poradit cvičení a ovládání se při jídle, po této radě tě doufám aspoň poznám. Domluvil jsem se s Láďou Bártou na tom, že jednou navštívíme obec Pardubice za účelem seznámení se pamětihodnostmi města a okolí. Láďa mi to navrhl první. Pojedem k jeho příbuzným a já bych přespal někde v lese nebo v hotelu podle finanční situace a podle kurzu dolaru.

Jinak se velice těším na Tvůj další dopis a brzké shledání.

S vděčností Jarda

2. etapa - NÁVRAT Z CHMELU

Druhá etapa následuje po opětovném setkání tváří v tvář. Zdena se vrátila z chmelu a při první možné příležitosti se setkali v Havlovicích. Jelikož Zdena studuje v Pardubicích a Jarda přes týden pracuje v Úpici, vídají se o víkendech a dnech volna. Dopisy si tedy vyměňují zejména přes týden. O víkendu se většinou domluví, kdo napíše jako první a ještě ten samý týden mu partner odpoví.

Dopisy druhé etapy jsou o poznání **odvážnější a přímější**. Oba partneři se více rozepisují o tom, co prožívají a co cítí k druhému. Také Zdeny dopisy jsou více osobní, nebojí se partnerovi vyznat lásku a nevyhýbá se ani odkazům na fyzický kontakt. Zatímco dříve touhu po fyzickém kontaktu maskovali, nyní o něm otevřeně píší. Těší se, že budou

spolu o samotě a vymýšlejí místa, kde by se mohli setkat a kde by je při tom nikdo nerušil. Osmělení je patrné také v rozloučení, kdy si partneři posílají políbení. Polibek se v dopisech objevuje až v této etapě, tedy po společně prožitém víkendu, který inspiroval jejich korespondenci k tělesnosti. Z častých zmínek o intimitě je patrné, že na ni oba pisatelé často myslí. U políbení ovšem jejich soukromí v této etapě končí.

Jarda naopak kromě citů zase začíná psát více o tom, co dělá, vypráví partnerce, co prožil a svěřuje se jí s každodenními starostmi. To umožňuje **sdílení zážitků**. Partneři se začínají svěřovat, otvírat tomu druhému, čímž se také více poznávají a prohlubují vztah.

V dopisech se dále projevuje snaha zalíbit se partnerovi. Pisatelé prezentují nejen svoje nejlepší vlastnosti, ale také takové, o kterých se domnívají, že by se mohli partnerovi zamlouvat. Jedná se vlastně o takový **proces svádění** spojený s lichocením, jehož účelem je navázat a udržet s partnerem milostný vztah. Pisatel se tedy snaží jevit lepší, což obnáší ukazovat své přednosti, které mohou, ale také nemusí být skutečné. Jarda se z dopisů jeví jako zábavný společník, který vždy stojí ve středu zájmu a také jako sportovec, kterého baví pohyb. Dále se snaží zaujmout svoji originalitou ve vymýšlení různých činností, které by mohli s partnerkou realizovat, až se uvidí a také psanými dopisy. Používá zajímavý styl, nalézá neotřelá spojení slov a lichotí partnerce. Pisatelka se zase projevuje jako starostlivá, myslí na partnera a vyjadřuje o něj obavy. Vystupuje také tolerantně. Nevadí jí, když bude mít partner jiný názor, ráda ho vyslechne a společně se na všem domluví, přiznává také, že mu ráda ve všem vyhoví. Chvála a lichocení přináší člověku příjemné pocity a umožňuje pozitivní sebepoznání. Navíc zvyšuje sympatie k člověku, který lichotí. Je proto samozřejmou součástí začátku vztahu, ve kterém je především cílem získat si partnera.

Ve vztahu se dále objevuje nový prvek, a tím je **podpora**. Partneři na sebe myslí, více se poznávají a zajímají se o druhého. Podporují ho v jeho zájmech, přejí štěstí při náročných úkolech. Tím dokazují, že jsou již podstatnou součástí života partnera.

Na konci této etapy, která je charakteristická ujištěním se ve vztahu a otevřeností, přesto opět přichází **nejistota, obavy**. Partneři si navzájem navrhují radikální změny ve vztahu. Nezdá se ovšem, že by chtěli svoje návrhy zrealizovat, spíše vyslovují svoje obavy a čekají, jak na ně partner zareaguje. Touží spíše po ujištění. Je jich vztah se vyvíjí, lépe se znají, jsou citově angažovaní, a tak jim záleží, aby to partner cítil stejně a aby vyvrátil jejich obavy. V dopisech se sice k vysloveným výzvám nevracejí, ale zmiňují se, že si o všem promluví, až se setkají. Z dalších dopisů je patrné, že si nejasnosti vysvětlili a ujistili se. Do dalších fází vztahu tak jdou nezatěžkáni žádnými problémy.

Příklad dopisu druhé etapy

Milý Jardo!

Stále na Tebe myslím a přicházím na mnoho dalších věcí, které jsem Ti chtěla říct, ale nějak jsem se k tomu nedostala. Na to si vždycky vzpomenu, až když mi zmizíš v dáli na kole a já si vybavuju, co pěkného jsme spolu prožili. Jen kdyby bylo pěkné počasí. Zdá se mi to čím dál horší. Rtuť v teploměru klesá stále níž a níž. Myslím, že od počasí už můžeme očekávat jen sníh a na ten se náhodou těším. Ale jinak všeobecně dám přednost létu před zimou.

Tak v neděli jsme se vydali na cestu do Pardubic tak v 5 hodin, ale domů jsme dorazili až v 8. Stěhovali jsme totiž babiččino ovoce, takže naše cesta vypadala takto: zastavit, naložit bedny s jablkama, popojet, zastavit, vyložit bedny a tak podobně. Takže když jsme konečně byli u cíle, na učení mi už moc času nezbylo. Ale dnes jsem měla ve škole kliku, z ničeho jsem nebyla (jinak by to dopadlo asi dost špatně). Každého musí potkat někdy štěstí.

Je prima, že dnes nemám tolik učení. Proto jsem uvítala, když u nás zazvonila Nad'a, jestli bych nešla do kina na film „Dva muži hlásí příchod“. V kině jsme se ale dozvěděly, že toto představení je pouze pro členy filmového klubu. Proto jsme šly na jiný film – western „Podivné dědictví“. Tento film ti doporučuji, jestliže si budeš chtít zlepšit náladu. Jsou tam mnohé krásně legrační scény.

Jardo, chtěla bych tě poprosit, jestli by ses nepodíval, jestli doma nemáte náhodou nějakou knížku od Bertholda Brechta. Mám mít totiž na češtinu referát z toho autora do 14 dnů a nemůžu sehnat žádné jeho dílo (a taky začínám pochybovat, že nějaké seženu).

Myslím, že Ti musí asi dělat dost velké potíže přeloučtit mé dopisy, protože jak zjišťuji, tak to nemohu sama po sobě mnohdy přečíst. Tím spíš, že tyto stránky tvořím vleže na tvrdé podložce (sešitu z matiky).

Teš už se těším na tebe. Jsem s Tebou moc ráda a když se máme vždycky rozloučit, tak se mi nechce. A když už se rozloučíme, tak si na Tebe každou chvíli vzpomenu a když se mi něco přihodí, tak si představí, jaké by to bylo, kdybys mohl být u mě. Je to moc prima, když má člověk někoho, ke komu má pěkný vztah, má ho rád, může mu všechno říct. Přála bych si, abychom si mohli vždycky říkat to, na co myslíme, co se nám líbí, ale i to, co se nám nelíbí. Kdyby se ti něco nezdálo, tak mi to řekni. Možná, že někdy chceš dělat něco

jiného, než co podnikáme. Jestliže máš na něco jiný názor, tak to klidně řekni. Já ti to taky řeknu a když tak mi to můžeš vyvrátit a přesvědčit mě, že to tak není.

Teš se těším už na Tvou odpověď a hlavně na Tebe.

Zdena

3. etapa – PO PRVNÍM KONFLIKTU

Partneři se poprvé nepohodli. Vyměnili si dopisy, ve kterých navrhovali radikální řešení svých problémů. Jarda partnerce nabídl, aby se věnovala více škole než jemu a Zdena zase partnerovi navrhla, ať má vlastní program a ať se za ní staví, jen když se mu bude chtít. Partneři se po zmiňovaných vyměněných dopisech setkali o víkendu, během kterého si chtěli problémy vyříkat. Po této první neshodě následuje třetí fáze charakterizovaná novým vzplanutím. Do další etapy tak vstupují bez obav, bez pochybností. Možná i proto jsou nyní odváznější a přímější ve vyjadřování emocí, ve vyznávání lásky.

Pisatelé většinu prostoru v dopisu věnují **popisování svých prožitků a hodnocení vztahu**, který je naplňuje. Ujistili se o citech partnera a nebojí se před ním také odhalit. Vyznání lásky již nestojí na povrchních charakteristikách, ale na hlubším poznání partnera. Věnují se tomu, jaký partner je a co pro ně znamená jejich vztah. Uvádějí, že je smyslem jejich života, dává jim sílu vypořádat se s každodenními starostmi a překonávat překážky. Navíc se často zamýšlejí nad tím, že jsou jejich city intenzivnější a že jim na sobě ještě více záleží. Je tak znát posun ve vztahu, který si oba uvědomují.

Nespokojí se již s obvyklými způsoby vyjádření, nýbrž hledají nové možnosti, jak dát partnerovi najevo, co k němu cítí. Jarda se pokouší psát jakoby vyšším stylem, používá vzletná slova a tak originálně dokládá, jak je pro něj partnerka významná. Ona zase maluje dopisy, vykresluje oslovení partnera a používá speciální dopisní papír.

Pisatelé se často věnují prožitým společným chvílím, na které **vzpomínají a těší se na další setkání**. Jelikož je upínání se ke společně prožitým chvílím často jedinou náplní dopisu, slouží tak jejich korespondence jako prostředek k přečkání odloučení. Uvádějí, že jim dopisy umožňují zastavit se v celodenním spěchu a zavzpomínat na partnera.

Stejně jako v předešlé etapě se věnují tomu, co prožili, když nebyli spolu v kontaktu, sdílejí každodenní radosti i starosti i těžké životní události (např. úmrtí v rodině). Partneri tak spolu sdílejí zážitky a ještě více prohlubují jejich vztah.

Postupně se začíná ustalovat **stálá forma dopisu**. Jakoby každá část měla přesně svoje místo a pořadí, i když se jednotlivá témata prolínají a různě střídají. Dopisy vždy začínají oslovením a poděkováním za přichozí dopis, popřípadě reakcí na něj nebo hodnocením, jak se jim líbil. Následuje vyprávění, co partneri dělali, když nebyli spolu a nastínění aktuální situace, ve které se pisatel nachází, když píše dopis. Pisatelé se také často vrací k prožitým společným chvílím, na které vzpomínají a pak také plánují další setkání. Dopis většinou končí vyznáním lásky nebo ujištěním, že na sebe myslí a těší se. Dopis končí závěrečným pozdravem. K tomuto schématu přistupují oba partneri a většinou se v dopisech objeví všechna zmíněná témata. Použitím ustálené formy psaní tak nezapomenou na nic důležitého, co by si chtěli sdělit a předem vědí, co je v přichozím dopise asi čeká. Postupné sjednocení obsahu dopisů navíc odráží vyladěnost páru.

Na závěr třetí etapy se opět objevují **pochybnosti**. Jarda připouští, že nejspíš není pro Zdenu nejlepším partnerem a že je možné, že někdy potká někoho, kdo by pro ni byl lepší. Pochybuje tak o své hodnotě a o budoucnosti vztahu. Tím, že otevřeně vyjadřuje své pochyby, dává možnost partnerce, aby je vyvrátila a ujistila ho. I když tato etapa začíná zažehnáním starostí a uklidněním, bezstarostnost netrvá věčně a partneri opět začínají pochybovat. Proto musí přijít další vyřešení a vyjasnění problémů, které opět posouvá vztah na další úroveň.

Příklad dopisu třetí etapy

Milá Zdeno!

Předem mého dopisu Ti chci poděkovat za Tvůj hezký dopis, který mě jako obvykle potěšil a na který se vždy znovu a znovu těším a nalézám v něm vždy něco nového co mě potěší.

Tento dopis píši v pondělí v 9:00 hodin ráno a doufám, že Ti přijde co nejdříve abych se tento týden dočkal odpovědi.

Abych Tě informoval o tom, co je v Úpici nového, tak od neděle se tu vůbec nic nezměnilo. V neděli jsem se byl podívat na ten francouzský film, který se mi samozřejmě líbil a který ti vřele doporučuji.

Abych se Ti přiznal, tak nevím jak tento týden tu bez tebe vydržím, protože se mi zdá, že se týdny jako naschvál stále prodlužují a do pátku je čím dál víc času.

Jednou až nebudeš moct přijet s rodiči do Havlovic tak napiš nebo se dohodnem předem a já bych velice rád přijel za tebou.

Rád bych Ti poděkoval za krásně prožitou sobotu i neděli na kterou budu myslet celý týden a představovat si naše příští setkání.

Musím Ti napsat, že na tebe musím stále víc myslet at' jsem kdekoliv a dělám cokoliv. A když mě někdo naštvě nebo mě otráví tak si vzpomenu na Tebe a je mi zase fajn a všechny nepříjemnosti se mi zdaj úplně všední

Kdybych neměl někoho koho mám rád, jako jsi ty, tak bych neměl proč žít a nic by mě netěšilo.

Koncem dopisu bych Ti chtěl říci, že tě mám rád, že tě miluji.

Napiš co by jsi chtěla.

Ahoj

Jarda

4. etapa - VÝROČÍ SEZNÁMENÍ

Partneři slaví výročí půl roku od seznámení. V dopisech rekapitulují, jak na ně chvíle, kdy se poprvé setkali, působila, co vše si z ní pamatují a jak je pro ně důležitá. Tyto vzpomínky jsou pak impulzem k přemýšlení o jejich současném vztahu.

Pisatelé dokazují, že **umí popsat do všech podrobností** okamžik, kdy svého partnera spatřili poprvé, nebo okamžik, kdy pochopili, že se do něho zamilovali, i když se vše odehrálo již před šesti měsíci. Partneři si pamatují tento zážitek do nejmenších podrobností, čímž dokazují, že se pro ně jedná o důležitou a emočně nabitou událost.

První dojem, který zůstává uchován v paměti, a emoce s ním spojené rovněž slouží jako vyznání lásky a nebo **připomenutí hodnoty vztahu**. Partneři se vracejí do doby, kdy byl jejich vztah nejintenzivnější, do chvíle vzplanutí lásky. Intenzita milostného vztahu ovšem zákonitě vyhasíná. Partneři mohou sklouzávat k mechanickému pokračování.

Opakování momentu seznámení pak partnerům připomíná, proč jsou spolu a posiluje tak jejich vztahovou identitu. Vzpomínání na začátek vztahu slouží také jako impulz pro zamyšlení se nad aktuální situací ve vztahu. Partneři si mohou brát z minulosti ponaučení a vyjádřit návrhy na zlepšení jejich vztahu.

Pisatelé ve vzpomínkách zdůrazňují **fatalitu momentu**. Jaká náhoda to byla, že se potkali, moc nescházelo a vůbec by se neseznámili. Stejně tak jako partneři, kteří se vracejí k počátku, kdy mezi nimi ještě nic neexistovalo a vyprávějí příběh o jejich seznámení, o stvoření vztahu, nejrůznější kultury vykládají mýty stvoření, vracejí se ke svému vzniku. Jejich vyprávění vždy provází jistá slavnostnost, která jim propůjčuje zásadní význam. Mýty o stvoření bývají za určitých okolností opakovány. Jedná se o například o výročí seznámení, které vybízí k vzpomínkám na počátek. Partneři tak mají příležitost uvědomit si, kde jsou kořeny jejich vztahu a co se vše od té doby událo.

Rekapitulace prvního momentu seznámení tedy přispívá k budování vztahu. Jednak tím, že dokládá významnost situace a potvrzuje tak hodnotu všeho, co se mezi partnery od té chvíle událo. Dále umožňuje zamyslet se nad svými pocity tenkrát (jaké motivy ovlivnily vznik vztahu, potažmo lásky) a porovnání s aktuální situací, popřípadě také návrhy (ponaučení) do budoucna. V neposlední řadě slouží vzpomínky na seznámení také jako důkaz smysluplnosti vztahu.

V této etapě stále přetrvává potřeba pozitivního přijetí (jako v druhé etapě lichocení), doplňuje ji i silící **touha po opravdovosti, upřímnosti**. Druhý člověk se svými diferencovanými možnostmi projevu poskytuje partnerovi zpětnou vazbu. Pisatel náznaky a nebo přímým upozorněním ukazuje čtenáři, jak ho vidí, co si o něm myslí, kým pro něj je. Tento zážitek nabízí sebezpoznání v zrcadle druhého. Pisatel projevuje lásku, vyzdvihuje pozitivní vlastnosti, chválí a dodává tak čtenáři pocit vlastní hodnoty a smyslu. I v kritice a pokárání poznává, jaký je pro druhého. Rozdílem oproti předešlé idealizované etapě je touha po upřímnosti. Partner vyžaduje, aby nebyl klamán, ale upřímně vystaven realitě. Právě sebezpoznání totiž přináší až nezkreslené přijetí partnerem. Partneři se v dopisech zamýšlejí nad vlastnostmi toho druhého a jejich výčet je založen na zkušenostech a na důkladném vzájemném poznání.

Příklad dopisu čtvrté etapy

Drahá Zdenko!

Rád bych Ti poděkoval za Tvůj dopis a hlavně za poslední slova „tvá Zdena“, která mne zvláště potěšila.

Obsah Tvého dopisu mne zavedl o půl roku zpět do doby našeho setkání a na benátskou noc kdy jsem Tě poprvé spatřil. Nic jsem z toho nezapomněl. Stále Tě vidím jak stojíš s Nadou a s tím traktoristou u plotu vedle jednoho stánku. Když jsem Tě poprvé spatřil hned ses mi líbila a byla mi sympatická, jenomže jako nesmělý jinoch jsem si netroufl požádat tě o tanec, protože ač mile tvářila ses dosti zatrpkle a nedostupně, tak jsem se radši vzdálil a pozoroval Tě z povzdálí a čekal na nějakou náhodu nebo zázrak. Ten se stal když šla Naďa s oním tancovat a ty jsi zůstala sama, tak jsem si dodal odvahy a požádal tě o tanec během něhož jsme si začali tykat. Po skončení ses mi stratila a já Tě našel až za půl hodiny ve stejném týmu a zas jsem čekal na náhodu a zas jsi zůstala sama a tak jsem toho podruhé využil. Po tanci ses mi ztratila a já Tě našel asi za 10 minut. Stáli jste frontu na kafe, bohužel nehráli tak jsem šel jakoby nenápadně kolem Vás. Ty jsi si mě ani nepovšimla zato Naďa mne pozvala mezi Vás a to byl aspoň malý krůček k našemu seznámení. Druhý se odehrál v neděli u rybníka po 3 hodině. Ležel jsem na pláži a už jsem nedoufal, že Tě uvidím když tu jsem se otočil a spatřil Tebe a dva kluky jak jedete na kolách. Bohužel jste jeli na žbeluň (pokračování v příštím čísle).

Na závěr bych chtěl říci, že určitě přijedu, buďto ráno v 8 hodin, nebo dýl ale určitě přijedu.

Tvůj Jarda

5. etapa - INTIMITA

Partneři prožili společnou noc, na kterou v dopisech často odkazují a vzpomínají. Od tohoto momentu se jejich dopisy často týkají **tělesného kontaktu**, otevřeně přiznávají, že po sobě touží, chtějí se dotýkat, líbat se. Jejich touha se často odráží v jejich představách, například představa téměř nahého těla partnerky. Opět se objevují odkazy na vzhled, tentokrát ale jako obdivovaná dokonalá krása, která nemá srovnání. Zatímco v předešlých etapách se pisatelé odvolávali na vzhled jako na důkaz hodnoty partnera - tedy čím atraktivnější vzhled, bezchybná postava, tím je partner cennější a žádanější. V této etapě je partner obdivovaný bez výhrad.

Kromě vzpomínání a představování si partnera, se v dopisech začínají objevovat **zmínky o svatbě** a společném životě. Je samozřejmé, že vývoj vztahu směřuje k potvrzení stálosti vztahu, důkazu, že partneri berou vztah vážně. Zmínky o svatbě slouží také jako vyznání lásky. Jedná se o důkaz, jak intenzivní je jejich cit a informaci do budoucna, co bude přirozeným vývojem jejich vztahu. Partneri se již dobře znají, poznali již svoje dobré i ty špatné stránky, vědí, co od sebe mohou čekat a přesto touží strávit zbytek života společně. Dávají si tak najevo, že se mají rádi takoví, jací jsou.

Stejně jako v předešlé etapě od sebe partneri vyžadují upřímnost. Stranou jde lichotivé chválení a přehlížení nedostatků, partneri si již uvědomují svoje slabé stránky a upozorňují na ně. V této fázi se tedy partneri učí upřímně si sdělovat nejen příjemné, ale také nepříjemné věci a patřičně na ně reagovat. Uznat je a omluvit se, popřípadě se obhájit a vysvětlit. Cílem tedy není kritizovat, ale **upozornit na nedostatky** nebo problémy a společně pracovat na jejich odstranění.

Nyní partneri dokážou pravdu o sobě nejen přijímat, ale také sami sobě i partnerovi přiznávat. Neprezentují již pouze svoje pozitivní charakteristiky jako v prvních etapách, ale svěřují se i s těmi nelichotivými. Pouze tehdy, budou-li k sobě partneri opravdu upřímní, mohou na sobě dále pracovat a prohlubovat vzájemné sebezpoznání.

Kromě uvědomování si nedostatků přináší tato etapa také **příležitost zdokonalovat se**, pracovat na sobě a na svých schopnostech. Partneri se vyzývají, aby napnuli své síly, aby mířili za hranice svých možností a aby se pokusili o to, co se jim vždy zdálo těžké. Partner pak, cítí-li podporu, iniciativně se snaží maximalizovat své schopnosti. Aniž by se o to záměrně žádali, jsou motivováni k lepším výkonům. Láska tedy dodává energii a odvalu.

Jak bylo uvedeno výše, důležitou podmínkou v celém procesu je **podpora** ze strany partnera. Ten by měl doprovázet svého milovaného na cestě k sebezdokonalování a dodávat jistotu k leckdy odvážným činům. Na problém už nejsou sami a je tak pro ně snazší čelit problémům.

Příklad dopisu páté etapy

Miláčku!

Toto oslovení se mi zatím psalo ze všech nejlépe asi proto, že se mi nejvíce líbí.

Když budeš číst tyto řádky tak bude ½ 4 a já budu právě na cestě, pojedu za tím nejmilejším a nejhezčím cílem – za Tebou. Jestliže tedy dojedu tak bych mohl přijít k Vám bude to nejvýhodnější. Z Úpice vyjždíme ve 3 hodiny takže do Pardubic přijedem o půl 6 nebo dřív. K Vám bych přišel asi v 6 hodin plus, minus ½ hodiny. Kdybychom se i potom nasetkali nebo já nemohl přijet tak přijdu k zatáčce v 1 hodinu. Kdybych v 1 hodinu nepřišel tak jsem nemocný a byl bych rád kdybys přišla Ty k nám.

Tak teď bych už rád něco napsal o nás dvou, jistě si dovedeš představit, jak se mi krásně v neděli spalo na posteli, vždyť jsem ještě všude cítil Tebe a kolikrát jsem se musel rukou přesvědčit, že vedle mne bohužel neležíš.

Byl bych též rád kdyby se naše krásné společné chvíle jako v neděli co nejdříve opakovaly. Těším se předem na tento víkend, protože se uvidíme skoro 3 celé dny a budem skoro pořád spolu. Doufám, že to skoro bude co nejmenší ale zato bychom mohli být v co nejmenší společnosti.

Na naše setkání a prožití společných chvil se těší Tvůj Jarda

4. STEREOTYP VERSUS JEDINEČNOST V DOPISECH

Komunikace mezi lidmi občas upadá do klišé, plytké všeobecnosti, která na každého sedí. Frázím se nevyhne ani milostná korespondence, která také působí překvapivě stereotypně. Milostné psaní se tak stává jedním velkým citátem, slova a obraty se pořád opakují. Například věty „*Mám Tě rád*“ nebo „*Myslím na Tebe*“, „*Stýská se mi*“ se stávají standardním obsahem dopisů. Jejich stálé opakování může svědčit o lenosti v myšlení a působit opotřebovaně a neosobně. Přesto je lidé stále nejen píšou, ale také vyžadují. Např. „*Napiš mi něco hezkého.*“ Pisatel tak přímo vyzývá čtenáře, aby napsal kladně hodnotící sdělení, aby ho nepřekvapil ničím nečekaným, naopak, aby pokračoval v tradičním pozitivním ladění dopisu. Opakující se formulace pak již neslouží k výměně informací, nemají vysokou výpovědní hodnotu.

Jak bylo napsáno výše, stěžejní funkcí dopisu je fatická funkce, která se projevuje tehdy, když slova neslouží již ke komunikaci zprávy, ale v zásadě k udržování kontaktu mezi dvěma partnery. J. Janoušek (2007, str. 50) uvádí příklady fatičnosti v komunikaci zamilovaných nebo ve výměně zdvořilostních formulí. Mohlo by se tedy zdát, že obsah milostných dopisů se blíží zdvořilostním frázím. Jejich sdělná hodnota nebývá vysoká. Mezi typické formální rysy fatické komunikace patří stereotypní navázání kontaktu, reakce ve formě přijetí kontaktu a odpovědi opakující stejný prostředek, předznamenané ukončení kontaktu s odkazem na budoucí komunikaci, vlastní ukončení kontaktu stereotypním způsobem. Rozšířená fatická komunikace se týká témat jako počasí, roční období, bezprostřední okolí, v němž je dopis psán. Do fatické komunikace patří i mnohé komplimenty a jiná lichotivá sdělení doprovázející např. uvítání. Neobsahuje zpravidla jiná než kladně hodnotící sdělení – prvořadým cílem je nenarušit předpokládané „dobré vztahy“.

Pisatelé tak postupně přecházejí do standardizované formy dopisu, která začíná oslovením, poděkováním za příchozí dopis, popřípadě jeho ocenění, vyzdvižení takových částí, které čtenáře zaujali a reakce na ně, vzpomínání na společné chvíle, plánování dalšího setkání, vyznání lásky, psaní o počasí a závěrečné rozloučení.

4.1 Vyznání lásky

Mezi časté stereotypní formulace v milostných dopisech patří vyznání lásky. Věty „*Miluji Tě, Mám Tě rád*“ jsou velmi osobním a významným vyznáním. Jak mohou být ovšem významné a speciální, když jsou napsané téměř v každém dopise těsně před podpisem? Takové vyznání pak působí pro nezainteresovaného čtenáře spíše jako dodatek ke sdělení.

Partneři se zamýšlejí nad svými city a snaží se co možná nejlépe a nejpřesněji popsat, co prožívají. „*Stále vzpomínám na tebe a chtěl bych Ti říct, že tě mám rád, chtěl bych ti to pořád opakovat od rána do večera je to lepší než cokoli jiného jelikož je to aktuální téma. A kdybych ti to opakoval od rána do večera každý den ta věta se nebude zdát nikdy otřelá a zastaralá, protože vyjadřuje všechny mé city k tobě. Jak jinak to říct? Mám ti říkat, že tě stále vidím všude kolem sebe, musím tě ke každé holce přirovnávat (a samozřejmě jsi vždy nahoře) a že se mi zdá jako by dny a týdny daleko pomaleji utíkaly než když jsi se mnou. To vše a mnoho jiných věcí, které nemohu formulovat a nedají se popsat znamená jen jediné mám tě rád a bych velice rád kdybych tě co nejdříve spatřil a díval se do tvých zelených očí a hladil tvé černé vlasy.*“ Pisatel vyznání dokonce opakuje několikrát po sobě, snaží se ho upřesnit dalším vysvětlením (mít rád znamená neustále na milovanou osobu myslet, srovnávat ji s jinými a toužit po její přítomnosti), ale přesto dochází k závěru, že ono vyznání je stejně nejuvýstižnější. Je v něm obsaženo vše, co cítí a na co myslí a všechna další slova jsou zbytečná, pouze by odváděla pozornost od toho nejdůležitějšího. Pisatel také naráží na problém nepopsatelnosti slovy. Neví, jak přesně zachytit slovy na papír, co prožívá a klasická formulace (mám tě rád) je osvědčená, lidé se shodli na jejím významu a všichni vědí, co znamená. Ale až prožitky zamilovaného jí dávají ten pravý význam. Pisatel jakoby pochopil, co znamená a co vyjadřuje a proto se mu nejvíce zamlouvá.

Také pisatelka vyznává partnerovi lásku: „*Chtěla bych Ti napsat, že Tě mám ráda. Nevím, jak Ti zní tato věta. Mně se zdá jako nejprostší a nejupřímnější. Bez velkých a pečlivě vybraných slov jenom jednoduché – mám Tě ráda. Myslím, že bych ti to řekla někdy jindy samo od sebe. Nemohla jsem se nějak odhodlat, takže jsi mi svým dotazem vlastně pomohl. Neměla jsem totiž ještě nikdy možnost a důvod někomu něco podobného sdělit, proto to mlčení.*“ Také ona dochází k závěru, že tradiční vyznání lásky bez složitých slov, ve kterých by se mohlo celkové vyznění ztratit, je nejlepší a nejuvýstižnější. I když není nijak originální, nehledá všelijaká rozmanitá přirovnání jako v poezii, přesto je

nejupřímnější, vychází z nejhlubších pocitů zamilované osoby. Žádná jiná slova nejsou zapotřebí.

Na neschopnost popsat emoce naráží i druhá ukázka. „*Kdybys věděl, jak Tě mám ráda. Bohužel to neumím napsat, co všechno cítím a na co myslím. Ale ono to snad ani není potřeba, protože to snad víš.*“ Pokud oba partneři cítí k sobě to samé, není nutné vymýšlet stále nové inovace vyznání lásky. Oba pak vědí, co ta prostá věta znamená.

Závěr dopisu je tedy standardně věnován vyznání lásky. „*Na závěr nevím, co Ti mám rychle napsat a tak volím větu nejhezčí a to že Tě mám rád že Tě miluji.*“ Dopisy většinou končí vyznáním lásky, ujištěním, co pisatel ke čtenáři cítí. Partneři si jsou vědomi stále opakujících se výpovědí. Někdy se ovšem v závěrečném rozloučení objeví nestandardní prvek, který znamená odklon od fatičnosti. Tímto prvkem může být třeba ironie. „*Rád bych se rozloučil slovy která Tě překvapí Mám Tě rád a těším se na Tebe.*“ Pro ironické výpovědi je charakteristický rozdíl mezi vyjádřeným významem doslovným (konvenčním) a nevyjádřeným významem intendovaným. Intendovaný význam je zde opakem významu doslovného. Jelikož je závěrečné rozloučení stereotypně spojováno s vyznáním lásky, čtenář ho již očekává a nemůže ho tedy překvapit. Pisatel tak zlehčuje standardizovanou podobu dopisu a navrácí zpět jeho obsahovou hodnotu.

Partneři hledají stále nové způsoby vyznání lásky, široce popisují svoje prožitky a vymýšlejí další nápady, jak vyjádřit, co cítí. Kde by k sdělení stačilo jediné slovo, nebo věta (například „Mám tě rád“), k tomu, aby partner správně pochopil význam výpovědi, pisatelé užívají celé dlouhé řady vět a souvětí k vyjádření jedné myšlenky. Řeč sdělovací je tedy nahrazena řečí poetickou, která si klade za cíl umocnit prožívání čtenáře.

4.2 Oslovení

Dalším opakujícím se prvkem je oslovení milovaného partnera. Pisatelé zprvu konvenčně využívají křestní jména, popřípadě zdvořilostní jména a poté je nahrazují oslovením „miláček“, „brouček“, které je všeobecně užívané ve společnosti. Takovým miláčkem pak může být prakticky kdokoliv, kdo si dopis přečte. Partner tak ztrácí tu zvláštnost, která ho odlišuje od ostatních. Kontakt se tedy navazuje stereotypním zdvořilostním způsobem.

Oslovení může být pouhou identifikací. (Např. „Milý Jardo, milá Zdeno“ čtenáře informuje, komu je dopis určen), ale zpravidla nese i další informace. Obecně platí, že u oslovení je přímá úměra mezi sociální distancí mezi komunikanty a formálností oslovení. Partneri postupně zkoušejí různá oslovení a přezdívky. Pisatel se tedy již nespokojí např. s křestním jménem „Zdena“, ale využívá deminutiva jména „Zdenička“ nebo dokonce jeho sekundární deminutiva „Zdeničička“. Kombinuje je také s lexikálním vyjádřením zdvořilosti: „*moje malá Zdenička*“. Takovým upřesněním ještě dává najevo charakteristiky partnerky a jaký k sobě mají vztah. Zdrobněliny podtrhují explicitnost celkového záměrného (někdy na odiv stavěného) pozitivního emocionálního vztahu mezi partnery. Stejně tak pisatelka variuje s oslovením partnera. „*Milý Jájinku, Jájine, Jájo, Jájinku, Jarku, Jarine, Járo, Jardo, Jaroslávku!*“ Pisatelka si hraje se jménem partnera, nespokojí se s jedním oslovením, ale hledá další možnosti vyjádření.

Partneri hledají vhodné oslovení i mezi přezdívkami. Nejsou to ovšem náhodná pojmenování, ale stojí na poznaných charakteristikách partnera. „*Můj milovaný kvítečku! Představuju si čím bys byl, kdybys byl kvítečkem. Dlouho jsem přemýšlela, ale je skutečně obtížné vybrat si z tolika pěkných kyticek tu nejmilejší. Snad by jsi mohl být hvozdíkem. Hvozdík je vytrvalá, vysoká, štíhlá, libivá rostlina s červenofialovými kvítky.*“ Hledá podobnost mezi květinami a partnerem, čímž nachází originální oslovení. Nejedná se o květomluvu nýbrž o autentický projev s poetickými rysy. Partneri se tedy vypořádávají se zdvořilostními frázemi originální autentickou formou, popisují skutečnost jinými způsoby.

Užíváním zdrobnělin a hledáním nejvhodnějších přezdívek se pisatelé vypořádávají se stereotypní formou dopisu, která vždy začíná oslovením. Konvence ovšem překračují vynalézavostí a originalitou. Zamýšlejí se nad partnerem a nacházejí další možnosti, jak partnera oslovit, a tím ho potěšit, něco mu sdělit.

4.3 „Vyšší styl“

Občas se v korespondenci objevuje originální styl psaní. („*Jak jste si všimla milá komteso ovládám spíše zbraň v boji litém nežli zbraň písaře a žen. K této zbrani jsem řádně nepřivykl, i když se ji učím ovládat již dvanáctý rok, taktéž jsem nepřivykl učení zvanému gramatika i když nejsem mudrc (učitel) o mne přerazili hůl. Jak samozřejmě víte milá komteso je pro mne jak pro zkušeného bojovníka za spravedlnost je lehké odhalit*

léčky v boji leč horší to je s léčkami v gramatice které jsou stále záhudné, útočné, vychytralé...“)

Použitím netradičního stylu se pisatel vymaňuje ze standardní formy dopisu. Snaží se projevit obdiv a oddanost své partnerce. Odkazuje tak na dobu minulou, kdy stateční rytíři bojovali za srdce své paní, kterou vroucně a oddaně milovali. Pisatel se nechává inspirovat vzory literární milostné řeči, která je léty osvědčená. Může se tak také vyvarovat chyb a partnerku zaujmout.

4.4 Počasí

Pisatelé se již od počátku dopisování často věnují počasí a postupem času si komentář počasí získává neotřesitelné místo ve struktuře dopisu. Nabízí se otázka, zda není rozhovor o počasí do značné míry samoučelný v protikladu k obsahově zaměřené debatě či tematickému rozhovoru. Stále se opakující diskutování o počasí se tak může jevit po obsahové stránce v milostných dopisech jako bezdůvodné a zbytečné, může působit jako pouhé slovní tlachání. I když se na první pohled jeví bez vyšší smysluplnosti interpersonální interekce, může mít i hlubší smysl. Ten může spočívat v udržování kontaktu a pocitu sounáležitosti. Psaní o počasí si samozřejmě neklade žádné vyšší cíle jako je změna v myšlení a v postojích účastníků. Pouze informuje o momentální situaci a přibližuje tak oba partnery. Tím, že popisují momentálním počasím, umožňují čtenáři představit si v jaké situaci se pisatel nachází. (*„Jak jsem psal v pondělí, že je tu špatně, tak se to jako zázrakem převrátilo a je tu úplně ideální počasí, obloha bez jediného mráčku a doufám že to ještě pár týdnů vydrží aby ses trochu opálila.“*) V jiných případech zase slouží psaní o počasí jako prostředek k plánování společného setkání (např. *„Počasí nám zrovna nepřeje, venku se začíná ozývat zima, a tak přemýšlím co spolu budeme o víkendu dělat. Doufám, že nás ale počasí nezastaví a něco pěkného spolu prožijeme.“* nebo *„Už se na tebe moc těším. Tohle těšení mi pomáhá přečkat celý týden ve škole. Kolikrát se přistihnu, že místo abych poslouchala ve fyzice teorii relativity, tak myslím na Tebe. Ráda vzpomínám na to, co jsme spolu prožili pěkného a už se těším na prázdniny, kdy bude pěkné počasí a fůra volného času.“*) a tím i příležitost vzpomínat na partnera.

4.5 Aktuální dění

Partneři se často věnují tomu, co prožili, když nebyli spolu. Vyprávějí například o cestě domů nebo o návštěvě příbuzných. Informují tak partnera o svých činnostech a vtahují ho do svého života. Nebo se věnují vážnějším událostem, jako je například úraz babičky, vyjadřují své obavy a vzájemně se podporují. Svěřování se umožňuje sdílet s partnerem každodenní starosti a posilovat tak pocit sounáležitosti.

Pisatelé v dopisech také popisují, co se při psaní aktuálně odehrává. Např. „*Na balkóně po zábradlí právě vesele poskakuje vrabčák a zvědavě se naklání a nakukuje k sousedům o patro níž. Vypadá legračně, je vypasený a hlasitě čimčará.*“ nebo „*Zase Ti píšu dopis večer. Je to asi fakt nejvhodnější doba. Celý barák je klidný (nikde neskřípou dveře), jenom z dálky slyším jedoucí vlak a nějaké hlášení z nádraží. To doléhá až sem otevřeným oknem i na tu velkou dálku.*“ Popisují tak okamžik inspirace. Co se v nich (ale i kolem nich) odehrává při tvoření dopisu. Co vnímají smysly z prostředí, jaké zvuky k nim doléhají, jaké obrazy z prostředí na ně působí. Dopis pak není pouhou výpovědí, ale i zprávou o situaci vypovídání. Čtenář si pak dokáže představit, co se odehrávalo při tvoření dopisu, v jaké byl pisatel náladě, co na něj působilo z prostředí atd.

Pisatelé zaznamenávají, kolik je právě hodin, kde dopis píše a co se kolem děje. Tím umožňují, aby si čtenář představil, v jaké situaci byl dopis napsán a podle toho pak přistupoval k jeho obsahu. („*Všechno, co Ti dnes píšu, je moc stručný a asi taky moc suchý. Nezlob se proto na mě, nemám zrovna nejlepší náladu.*“) Pokud pisatel upozorní, že se právě nenachází v dobré náladě, čtenář bude text interpretovat jinak, než kdyby věděl, že se pisatel cítí šťastně a obráceně. Proto je nutné, aby pisatel poskytl klíč ke správnému pochopení sdělení.

Kromě přiblížení atmosféry a nálady, ve které se pisatel nachází, zamýšlí se také nad tím, jaké by to bylo, kdyby mohli být partneři spolu a celou situaci vnímat společně. Např. „*Ted' je už pěkně pozdě večer. Asi tak 11 hodin. Za oknama hvízdá vítr a v protějších domech se pomalu zhasíná jedno okno za druhým. Všichni pomalu usínají a až na ten vítr tu je docela ticho. Přemýšlím, jaké by to bylo, kdybys tu byl se mnou a celé to prožíval také. Ten klid. Taky by se Ti to určitě líbilo.*“ Líčení aktuálních prožitků tak slouží také jako záminka pro vzpomínání na partnera, představování si společných chvil v daném okamžiku, přiblížení se tomu druhému aspoň na dálku. I když v době psaní dopisu dělá zřejmě každý něco jiného, takovým popisem si mohou představit, že jsou spolu.

Dalším příkladem aktuálního psaní jsou dopisy psané „na pokračování“. Jedná se o takový dopis, který je rozdělený na více částí, protože ho autor nepsal celý najednou, nýbrž se k němu vracel po určité době. Jednotlivé části vždy začínají dalším datem nebo hodinou a vysvětlením, proč se psaní přerušilo, co se od poslední změnilo. Nejedná se tedy o klasický dopis, který začíná datem a pak následuje souvislý text bez přerušení. Např. *„Právě přišli naši, takže to dopíšu až doma. Tak jsme konečně doma a já jsem moc ráda, protože tady je trochu radostnější prostředí.“* nebo *„Dnes jsme měli od sedmi a ve vyučování se mi vytvořily nečekané mezery volna. Vzpomínala jsem na Tebe a začala Ti psát. Takže toho vloženého papíru se nelekni, ten pochází ze školy.“* Pisatelé tedy dílo ještě nedodělali. Píší všude, v každém volném okamžiku. Stále myslí na partnera, představují si ho a když mají příležitost, opět se vracejí ke své tvorbě, aby ji dokončili. Zajímavé na těchto dopisech také je, proč autoři upozorňují na přerušení, i když by mohli plynule navázat na předešlou část bez povšimnutí. Odložení psaní často slouží ke sdělení dalších informací, které před tím ještě nebyly známy. Navíc dopis občas působí zmateně, a tak upozornění na přerušování vysvětluje příčinu nejasností.

4.6 Příroda, společné místo

Partneři si vytvářejí vlastní místo, na kterém se scházejí. Už ho nemusí upřesňovat, protože ho oba důvěrně znají. Např. *„Sejdeme se na našem místě v zatáčce u lesa.“* Týká se pouze tohoto páru, je to jejich společné tajemství, které nikdo jiný nezná. Sdílení tajností tak pomáhá budovat intimitu páru, sblížuje je to. Místo v zatáčce u lesa, které nazývají tradičním a hledají pro ně ještě další pojmenování, která by vyjádřila jeho významnost a tajemnost. Chodí k němu s nadějí a očekáváním. Opětovně se zde shledávají a budují vzájemný vztah.

4.7 Shrnutí

Pisatelé se v milostných dopisech obracejí ke klišé, odkazují na literaturu a stále dokola se opakují. Dopisy pak mohou působit stereotypně, bez fantazie. Jako by byla

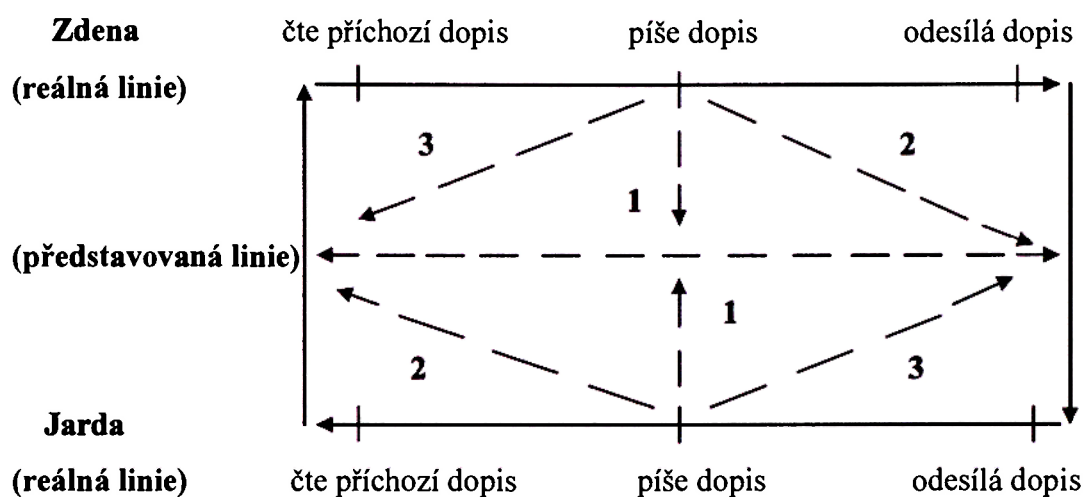
témata komunikace vyčerpána a nová se neobjevila. Na druhou stranu je možné se na jejich dopisy dívat jako na poetickou práci. Zamilovaní jsou puzeni k básnické tvorbě, hledají stále nové možnosti vyjádření, inovují zažité fráze humorem, ironií a originálním přístupem zcela jedinečným, který vychází z pouhých myšlenek na partnera. Pisatelé tak přecházejí od stereotypu k jedinečnosti. Odklánějí se od standardní formy dopisu a klasických způsobů vyjádření. Sice využívají osvědčená schémata, ta je ale inspirují, přetvářejí je pak podle vlastních představ. Partneri se tedy obracejí k literární tvorbě, využívají standardní fráze a klišé, ale přesto se jejich dopisy mění, vyvíjejí se.

5. PRAGMATIKA KORESPONDENCE

Dopisy jsou psané s určitým záměrem něčeho ve vztahu dosáhnout. Pisatelé v nich využívají různé prostředky, jak partnera ovlivnit. Přitom vycházejí z představy partnera a z jeho odhadované reakce.

5.1 Představovaný čtenář

Na pisatele působí při psaní dopisu představovaný čtenář, který z tohoto pohledu působí jako spolutvůrce a ovlivňuje výslednou podobu dopisu.

- 1 - pisatel si při psaní dopisu představuje, co právě dělá čtenář
- 2 - pisatel si při psaní dopisu představuje, jak bude na čtenáře dopis působit, až si ho přečte
- 3 - pisatel si při psaní dopisu představuje, jak bude čtenář na dopis reagovat

Pisatel si při tvoření představuje, co právě v té době asi dělá partner (např. „*Teď bude právě 7 hodin ráno, pondělí. Právě jsi asi v práci a možná, že máš škytavku, protože na Tebe moc vzpomínám.*“) Partneři touží být si na blízku, zajímá je, jak se partner má a co dělá. Psaní dopisu tak umožňuje myslet na partnera, když nemohou být právě spolu. Představovat si, v jaké situaci se právě nachází. Ovšem ve chvíli, kdy si partner dopis přečte, je představovaná aktuální situace minulostí. Partneři se tak oddálenou reakcí a

fyzickou nepřítomností míjejí. Přesto mají oba možnost vynahradit si samotu odloučení a sdílet s partnerem jeho život alespoň ve fantazii. Navíc představivost umocňuje prožívání a podporuje tvorbu vztahu.

Kromě představ, co čtenář dělá v době psaní dopisu, se pisatel zamýšlí i nad tím, jak na čtenáře přichodí dopis zapůsobí. Text je tak ovlivněn záměrem pisatele. Chce-li například čtenáře potěšit, bude využívat komunikační strategie směřující k tomuto cíli (např. „*Nevím, jestli je to trošku znát nebo jsi to dokonce poznala ale já se snažím aby má úprava byla aspoň jednou trošičku lepší. abych Ti dokázal že dovedu také něčím potěšit na Váš svátek.*“) Pisatel se snaží zlepšit úpravu písma (upozorňuje na to), aby udělal partnerce radost. Při psaní se tedy zamýšlí nad tím, čím by Zdena k svátku potěšila. Zdena se také snaží partnera zaujmout, představuje si, jak bude reagovat na její dopis a aby dosáhla svého cíle, přikládá k dopisu květinu, kterou se snaží také partnera potěšit. (Např. „*Slyším Tvůj hlas, jak nazýváš tento dopis opět kvítečkovaným (to je krásné slovo), protože Ti posílám kytičku.*“) Pisatelé tak využívají nejrozličnější strategie, kterými sledují dosažení svých záměrů

Podle toho, jak na čtenáře dopis zapůsobí, je možné očekávat také jeho reakci. Pisatel tak vychází z představy, jak chce, aby partner reagoval, a tak volí vhodnou strategii. Chce-li něčeho dosáhnout, může o to přímo partnera vyzvat (např. „*Budu velice rád když mi napíšeš. Napíš mi něco hezkého.*“) Nebo může postupovat nepřímě. (Např. „*V minulém dopise jsi psal, že máš špatnou náladu, protože neexistuje nic takového jako zkoušky na průmyslovku před válkou. Nic si z toho nedělej, ty to nemůžeš ovlivnit. A když se nedostaneš ke svému cíli touto cestou, určitě se najde nějaká jiná. Nebude asi tak rychlá, bude složitější, ale dá se také projít.*“) Pisatel tak svým postěžováním docílil toho, že ho partnerka utěšuje a podporuje. Na začátku psaní tak stojí záměr pisatele, představovaná reakce čtenáře, a podle toho formuluje pisatel svoje sdělení.

Proces psaní významně ovlivňuje vztahový rámec korespondence, na který působí jak pisatel, tak čtenář a jejich vzájemný vztah. I když nemůže být adresát fyzicky přítomen, je alespoň pisatelem představovaný a tato představa ovlivňuje výslednou podobu dopisu.

5.2 Funkce dopisu

Je možné uvažovat o různých funkcích dopisu, které záleží na tom, čeho chtějí partneři dosáhnout. Zaměříme-li se ovšem na milostnou korespondenci, která je specifická vztahem mezi partnery (jejich vztah se vyvíjí „na dálku“), všemi dopisy prostupuje hlavně jedna stěžejní funkce, a tou je vytváření a udržování vztahu.

5.2.1 Fatická funkce

Fatická komunikace je zaměřená na kontakt mezi komunikanty. Sdělná hodnota dopisů je až druhořadá, na místo toho je podstatným významem příchozího dopisu ujištění, že jsou partneři stále v kontaktu, že o sobě vědí, myslí na sebe. Partneři si tak dávají najevo, že kontakt pokládají za důležitý a prvořadým cílem je nenarušit dobré vztahy mezi nimi.

Partneři potřebují zažívat pocit sounáležitosti, mít jistotu, že k někomu patří, že si s někým rozumí, že nejsou na světě sami. Tento motiv se uplatňuje zejména tehdy, nemohou-li být partneři v každodenním styku, i když by o kontakt oba velmi stáli. Vzájemná výměna zpráv pak slouží k potvrzení vztahu. Z tohoto pohledu pak není ani tak důležité sdělování obsahu, ale realizace vztahových záměrů: navázání a udržení kontaktu, jeho rozvinutí, povzbuzení, ujištění, že je vše v pořádku. Např. „*Lituju, že tento týden nemůžu na chatu, ale už se těším na Tvůj dopis.*“ I když nemohou být fyzicky spolu, zůstanou v kontaktu alespoň prostřednictvím dopisu.

Fatická komunikace je také charakteristická pro zahajování a ukončování dopisu. Na samém začátku dopisu je prostor téměř výhradně věnován poděkování za příchozí dopis a jeho ocenění. Např. „*Čekal jsem toužebně Tvé psaní a jsem velice rád, že jsi napsala tak brzy.*“ „*Děkuju Ti za dopis, z kterého jsem měla ohromnou radost.*“ Kromě toho, že poděkování za dopis patří ke slušnému chování, dokazuje také, jak je příchozí dopis pro čtenáře důležitý. Oceněním dopisu tak vlastně oceňuje pisatel výtvar partnera a pozitivním ohodnocením také zvyšují pravděpodobnost napsání dalšího dopisu. Pisatel vlastně vybízí svým napsaným dopisem čtenáře k odpovědi. Např. „*Kdybys měl čas, byla bych moc ráda, kdybys mi napsal.*“ Motivuje tak partnera, aby pokračoval v komunikaci, a umožňuje tím rozvíjet vztah.

I když si nemohou být partneři fyzicky na blízku, milostný dopis je může uklidnit, že je vše v pořádku („*Z toho že mi přišel dopis od Tebe vím, že jste zřejmě dobře dojeli domů a jste v pořádku.*“), že vztah trvá a popřípadě ujistit, že na sebe myslí, vzpomínají, těší se na setkání a co k sobě cítí. Např. „*Opravdu se těším, až se setkáme.*“, „*Často na Tebe myslím.*“ Bez takového ujištění by snadno mohly přijít obavy, které by mohly narušit vztah.

5.2.2 Estetická funkce

Uvažujeme-li o dopise jako o písemném sdělení, je možné k němu přistupovat také jako k literárnímu dílu. Pisatelé v něm hledají prostředky, jak vyjádřit, co prožívají. Občas naráží na nemožnost popsat slovy, co cítí. Např. „*Nevím, jak mám napsat, co k Tobě cítím.*“ nebo „*To vše a mnoho jiných věcí, které nemohu formulovat a nedají se popsat znamená jen jediné mám tě rád*“ Každý popis s sebou přináší oblast nevyslovitelného a v některých případech dokonce zůstává více nevyovězeno, neboť nelze vyslovit všechny subjektivní významy slova. Prožitky jsou příliš individuální a slova obecně platná. Pisatelé proto využívají básnickou řeč, která obrací pozornost od obsahu sdělení a působí na čtenáře spíše svoji formou. Celkové ladění psaného textu pak vyznívá daleko opravdověji.

Pisatelé využívají různé způsoby, jak zapůsobit na čtenáře a oslovit ho hlouběji než běžnou sdělovací řečí. Jednotlivé tematické prvky v díle přetvářejí tak, aby nabyly estetické účinnosti. Například děj. Jednotlivé dějové události jsou spojeny časově a příčinně. „*...jely jsme s matkou k dědovi autem a nemohly jsme se vůbec vyhrabat od benzínové pumpy. Byly to chvíle napětí, protože auto se šinulo kam chtělo a vůbec ne tam, kam chtěla matka...*“ Ve čtenáři postupně vzniká napětí, co se stane. Děj nabývá na dynamice, čtenář ho přestává vnímat jako pouhý fakt a začíná pozornost obracet k jeho průběhu, který prožívá samoučelně, tedy esteticky.

Pisatelé jsou puzeni k estetické tvorbě. „*Slyším Tvůj hlas, jak nazýváš tento dopis opět kvítečkovaným (to je krásné slovo), protože Ti posílám kytičku – původní budějovickou, dnes utrženou na trávníčku před branou Budvaru. Básník nebo nějaká umělecká duše by řekla možná „první posel jara“ nebo něco podobného. Já bych to znehodnotila (jako duše naprosto neumělecká) asi slovy „Princezna Pampeliška“, ale tak trochu rozcuchaná a pomačkaná. Ta dlouhá cesta ji trochu ublížila. Ale je důležité, že je to letos první, kterou jsem potkala*“ I když si pisatelka uvědomuje, že není schopna

opravdové poetické práce, přesto se snaží tvořit, překračovat realitu a nacházet v ní zdroje inspirace. Tak v této ukázce se odkazuje na básníky a sama se pokouší esteticky působit. I když je cílem estetické funkce především zapůsobit na prožívání adresáta, podporuje také vývoj vztahu. Umožňuje totiž vyjádřit emoce, které jsou mnohdy slovy nepopsatelné.

5.2.3 Persuazivní funkce

Snaha získat partnera na svou stranu, ovlivnit ho, je v milostných dopisech samozřejmou, více či méně vědomou součástí. Za funkci persuazivní je považován vliv dopisu na formování postojů čtenáře a následně na jeho jednání. Tato funkce je přítomna vždy, když se pisatel snaží partnera přesvědčit o svých kvalitách a vzbudit v něm obdiv, lásku. Oba partneři se určitým způsobem stylizují podle toho, co si myslí, že by mohlo toho druhého zaujmout. Jarda se charakterizuje jako společenský a zábavný člověk („*Samozřejmě jsem se zúčastnil rušného veselí i já a stál ve středu pozornosti.*“). Domnívá se tedy, že partnerka upřednostňuje u muže společenský úspěch. Jak bylo popsáno výše, Jarda také často mluví o svém vzhledu, čímž se také snaží zaimponovat. Zdena, většinou z dopisu působící jako nesmělá a opatrná, vypráví o nebezpečných situacích, které prožila a jak je hodnotí (Např. „*Musím sice doznat, že jednu cestu jezdíme stopem. Stopování se mi začíná líbit jako levná a rychlá doprava.*“) a také dokazuje, že občas porušuje pravidla a nedělá jen to, co se sluší. (Např. „*Ale příští týden se chceme vydat na černo do Loun, protože nás už nebaví stále tady sedět.*“) Stylizuje se do role odvážné dívky, která není vždy jen poslušnou studentkou. Partneři se tak snaží zaujmout toho druhého, přimět ho, aby je partner obdivoval a zamiloval se.

Persuazivní funkce se může realizovat jednak explicitně, například ve formě přímého sdělení, nebo nepřímo pomocí emotivních a apelativních složek. Přímá snaha ovlivnit partnera je patrná ve chvílích, kdy pisatel otevřeně píše o vztahu, popř. o partnerovi a hodnotí ho. Např. „*Nebaví mě stále se Tě ptát, co se Ti nelíbí a co Ti je. Byla bych skutečně ráda, kdybys mi řekl, co Ti je a neseseděl jsi jenom tiše a zaraženě. Vždycky mě to mrzí, když si nejsem vědoma ničeho, co bych Ti byla udělala. Dost záleží na tom, jak se s Tebou vždycky rozloučím. Říká se konec dobrý – všechno dobré.*“ A je to celkem pravda. Platí to ale i naopak. Je fakt, že když se s Tebou rozejdu ve špatné náladě, tam mi to zkalí i vzpomínky na to, co jsme spolu předtím prožili pěkného.“ Pisatelka upozorňuje, co se jí ve vztahu nelíbí a podává návrh na zlepšení. Chtěla by otevřeně o všem mluvit a všechny problémy vyřešit. Tím, že vyjadřuje, co cítí, dává partnerovi možnost, aby si

uvědomil svoje nedostatky a snažil se na nich pracovat. Podněcuje tak jeho změnu. Partner na výtku reaguje: „*Rád bych Tě ještě potěšil sdělením, že to co jsem dělal před chatou a ne jen před chatou a ne jen tudle neděli, že se již nebude opakovat a kdybych zase začal dělat hlouposti tak mi to připomeň. Myslím, že když se budu chovat normálně tak to bude k tobě daleko férovější.*“ Připouští, že jeho chování nebylo správné a snaží se polepšit. Explicitní snaha ovlivnit partnera se tak jeví jako účinná.

Partneři se ovšem mohou ovlivňovat nejen probíráním negativních stránek vztahu, ale také upozorněním na to, co se jim líbí. Např. „*Ze soboty ve mně zůstal ještě jeden moc pěkný pocit. Vědomí, že si vzájemně můžeme říct všechno, že můžeme společně řešit i ty nejdůvěrnější otázky o kterých si nepovídám s nikým jiným než s Tebou. Že můžeme klidně společně číst nahlas knížku, kterou bych jinak četla sama aniž by o tom někdo věděl. Myslím, že je jediné dobré, když člověk ví, co ten druhý má nebo nemá rád a zároveň ten druhý to ví o něm samotném.*“ Tím, že pisatelka chválí jejich vztah a popisuje jeho výhody, dává tak partnerovi zpětnou vazbu, co je pro ni důležité a on se může podle toho zachovat. Pochvala je také důležitá a působí motivačně. Čtenář tak má důvod pokračovat naznačeným správným směrem. Stejně tak Jarda např. chválí partnerku, jak dobře zvládla pochod: „*Moje milovaná beruško jsem šťasten, že se na mne nezlobíš kvůli svým nožičkám ale musím uznat, že jsi toho vydržela opravdu hodně a opravdu ses dobře držela. Příště si můžem podobný výlet udělat sami.*“ Oceňuje fyzickou zdatnost partnerky a navrhuje další podobné výlety. Pochvalou tak zvyšuje pravděpodobnost, že se uskuteční další výlety. Působí na partnerku, aby byla ochotná s ním realizovat sportovní výkony.

Kromě přímého upozornění se mohou partneři ovlivňovat i nepřímě např. tím, že se točí stále kolem jednoho tématu. Tím upozorňuje, že je pro ně tato oblast důležitá. Jarda se např. stále vrací ke vzhledu. „*Jsem velice zvědav jestli mě poznáš, protože jsem se sám ostříhal, už jsem se na sebe nemohl podívat do zrcadla a tak jsem udělal frk, frk a bylo to.*“ Stará se také o vzhled partnerky. Dává tak najevo, že mu na jejím vzhledu záleží a že by se měla také starat o svůj vzhled a postavu. Zdena zase často píše o škole. Svěřuje se se svými starostmi a popisuje, co se musí ještě naučit a co ji čeká. Např. „*Jinak ve škole se to začíná být stále „zajímavější“. Neuvěřitelným tempem vplouváme do běžných kolejí zkoušení a písemek. Opět nás straší svět číslic a to hlavně čísla od jedné do pěti. Od té jedné – to by šlo, ale od pěti radši dál. Ale ono i k té pětce se dá přijít zcela lehce. Stačí jeden diktát z češtiny, který přijde co nevidět. Nepřipadám si vůbec, jako bych chodila teprve týden do školy. Spíš mám pocit, jako bych se blížila právě někam k pololetí. Ale o škole abych radši nepsala. Nemám právě v úmyslu Ti to znechutit.*“ Kromě toho, že se stylizuje jako pilná

studentka, dává také partnerovi najevo, že je pro ni vzdělání velmi důležité. Také podporuje partnera v jeho studiu (chystá se na přijímací zkoušky) a pomáhá mu s přípravou. I když Jarda o škole zprvu moc nepíše, postupně se začíná ptát na její výsledky a je pro ni oporou při maturitě. Zdena tak svým zájmem o školu partnera ovlivnila. Jak uvažováním o jeho vlastním studiu, tak docílila, že se zajímá o její vzdělání a podporuje ji.

Zapůsobit na partnera může také pouhý náznak, jakoby nenápadná zmínka nijak dále komentovaná. Např. „*Zakázané ovoce přece nejlépe chutná.*“ Pisatelka se nepouští přímo do intimní oblasti, nepopisuje otevřeně, co k partnerovi cítí a co by mu dovolila, ale pouze neurčitě naznačuje. Nechává na partnerovi a na jeho fantazii, ať si domyslí, co se může pod nevysloveným skrývat. Pisatelka tak docílí toho, že o ní bude přemýšlet, bude si ji představovat, což je důležitým předpokladem rozvinutí citu. Nebo pisatelka cituje vybranou větu z partnerova dopisu, ale nijak ji více nekomentuje: „*Jedna věta v Tvém dopise mě přímo dojala. A to asi tato – „musím se přiznat, že se ten účes zamlouvá babičce.*“ Zdena tak upozorňuje na směšnost, s jakou jeho sdělení vyznívá. Vybírá právě větu, která se týká partnerova zájmu o vzhled a aniž by musela přímo popisovat, jak tento jeho zájem působí, bohatě stačí, když pouze naznačí. Nechává tak na partnerovi, ať si přebere, proč ji právě tato věta tak dojala. Náznakem se tak snaží dosáhnout to, aby si uvědomil nesmyslnost svého zaujetí.

Persuazivní funkce je využívána k působení na partnera ať už přímým sdělením a nebo náznakem, třeba jen nenápadnou zmínkou. Ať už explicitně a nebo nepřímě se pisatelé snaží partnera ovlivnit, aby dosáhli svého záměru zalíbit se mu, přesvědčit ho o svých kvalitách, docílit změny chování nebo postoje.

V milostné korespondenci jsou zastoupeny i další funkce, které si primárně nekladou za cíl prohlubovat vztah, ale obvykle předat myšlenku čtenáři. Ovšem i tyto funkce podporují vztahový aspekt komunikace.

5.2.4 Informativní funkce

Pisatelé ve svých dopisech často vypráví o tom, co prožili v době, kdy se neviděli. Např. „*Píšu Ti až druhý den našeho pobytu na chmelu, abych Ti mohla popsát jak to taďy*

chodí! Dovezli nás sem autobusem...“ Partneri tak mohou sdílet svoje prožitky. Už na to nejsou sami, nýbrž se mohou s druhým podělit o to, co cítí a jak se mají.

Informativní funkce je součástí snad každého dopisu. Její nezbytnost vychází především z jedné z hlavních výhod dopisů, a to je překonávání vzdálenosti. (Mluvíme ovšem o době, kdy nebyly telefony, natož internet samozřejmostí.) Milostný pár se scházel pouze o víkendech a dopisy tak sloužily jako spojnice mezi partnery – věděli, co dělají a jak se mají, když nejsou právě spolu. Dopisy tak umožňují mít přehled o partnerovi a jeho aktivitách a sdílet s ním jeho každodenní činnosti. Na rozdíl od funkce estetické, se zde příliš nedbá na výběr slov ani na větnou stavbu, ale pisatel se spokojí s jakoukoli formou vyjádření. Důležité je předat si informace a správně se pochopit. Nejde tedy o to jak partneri sdělují, ale co sdělují.

5.2.5 Instruktažní funkce

Další funkce je také běžná a souvisí s předchozí. Kromě informací o náplni volného času (tedy ne společného času) se mohou partneri domlouvat o místě a hodině setkání, které se mohlo během týdne upravit. Dopisy mohou být rovněž využívány v takových případech, kdy je třeba partnera instruovat, jak se má připravit na setkání („*Piši ti hlavně proto, že je tam ještě napsáno společenský úbor, abys tedy něco měla.*“) a nebo něco zařídit („*Můj miláčku prosím tě se na mě nezlob ale já mám k Tobě jednu velikou prosbu, kdybys mohla jít do Prioru a koupit ještě 1,4 m té látky co jsme si koupili samozřejmě Ti to vrátím.*“).

5.2.6 Kognitivní funkce

V milostných dopisech se objevují také **kognitivní** motivy. Pisatelé jsou motivováni potřebou něco sdílet, vyjádřit se o světě, o sobě, o druhých. Chtějí něco předat, přenést do druhého. Např. Zdena se svěruje se svými školními povinnostmi, popisuje, co se právě učí a co ji ještě všechno čeká: „*Něuvěřitelným tempem vplouváme do běžných kolejí zkoušení a písemek Opět nás straší svět číslic a to hlavně čísla od jedné do pěti. Od té jedné – to by šlo, ale od pěti radši dál. Ale ono i k té pětce se dá přijít zcela lehce. Stačí jeden diktát z češtiny, který přijde co nevidět. Nepřipadám si vůbec, jako bych chodila*

teprve týden do školy. Spíš mám pocit, jako bych se blížila právě někam k pololetí.“ nebo „*Tento týden žije již škola ve vlastním předvánočním ruchu. Všichni profesori se snaží dohnat látku, kterou nás mají naučit za prosinec, a tak k naší velké radosti nezbyvá už čas na zkoušení. Mimo jiné přepadla taky profesorský sbor epidemie chřipky, což jsme taky uvítali. A nakonec taky část profesorů odcestovala s prváky na lyžařský výcvik. Toto všechno nám umožňuje zanedbávat učení, jak jen to jde.“* Načež on souhlasně reaguje, nechává se vtáhnout do jejího světa školních povinností a starostí a přitakává: „*Ještě jsem Ti chtěl napsat, že je blbost abyste měli číst na gymnáziu povinou četbu jmenovitě Kytici nebo nějaký román když jsou takové krásné knížky a hlavně poučné jako například ta, kterou jsme četli.“*

Kognitivním motivem je rovněž potřeba podělit se o „myšlenkový přetlak“, o to co se dozvěděli, co si myslí. Např. Zdena zavede občas obsah dopisu k obecným úvahám a zamyšlením: „*Už se těším, až budu s Tebou, že mě nebudeš najisto čekat a že Tě snad mile překvapím. To, k čemu dojde nečekaně a neplánovaně bývá často nejpěknější. Možná proto, že člověk nemá čas a tím možnost vytvořit a vysnit si růžové představy o tom, co bude a tím není zklamaný z toho co přijde, ale naopak je spíš příjemně překvapený.“* Od svých plánů se tak dostává k přemýšlení o smyslu překvapení, které hodnotí z různých úhlů. Realisticky uvažuje jak o výhodách, tak o nevýhodách.

5.2.7 Zábavní funkce

Účelem další funkce je pobavit čtenáře. Ať už se jedná o humorné vtipy (Jarda přikládá k dopisu kreslený vtip), sebeironii („*Když nám skončil v neděli kurz tak jsem zavítal do Supraphonu a dal jsem si přehrát jednu desku. Když se začala točit tak jsem si vzal jedno ze sluchátek a dal si ho k uchu. V tom se ale ozvala hudba o síle mnoha decibelů ze dvou repráků najednou. To mě velice překvapilo a z trapné situace jsem se dostal tím, že jsem dal sluchátko zase na místo.“*), originální písemný projev („*Jak jste si všimla milá komteso ovládám spíše zbraň v boji lítém nežli zbraň písaře a žen. K této zbrani jsem řádně nepřimyk...*“), čtenáře zaujme a rozveselí. Využitím humoru může být rovněž podpořena predešlá funkce, snažící se zaujmout partnera (smysl pro humor může být považován za jednu z vyžadovaných kvalit partnera).

Psaní dopisu ale také slouží k pobavení a rozptýlení pisatele. Když nemohou být zamilovaní partneři spolu, čas a čekání na setkání utíká nesnesitelně pomalu. Častou

činností je vzpomínání na partnera a plánování společných chvil. Psaní pak umožňuje zkrátit si dlouhou chvíli, a to převedením stále se vnučujících myšlenek do slov a jejich formulací do smysluplné podoby. Psaní milostných dopisů je činnost, která spojuje myšlení na partnera se smysluplnou aktivitou. (Např. „*Tvé dopisy my aspoň trochu zkrátí pomalu ubíhající týden.*“, „*Miláčku, nevím jak to do soboty vydržím být s Tebou jenom v myšlenkách. Možná Ti budu psát každý den a tak to snad zvládnou.*“) Je to způsob, jak se zabavit a zkrátit si dobu oddálení od partnera.

Zábavní funkce dopisu umožňuje opět zaujmout partnera tentokrát smyslem pro humor. Nadsázka a vtip jsou originálním zásahem do jinak standardizované formy dopisu a umožňují odlehčit situaci a pobavit partnera. Pisatel také dokazuje, že má smysl pro humor, což může být partnerkou upřednostňovaná charakteristika. Zábavná historka také zůstane v paměti čtenáře daleko déle, čímž je zajištěno, že bude na pisatele také déle vzpomínat.

5.3 Prostředky pragmatiky

Pisatelé využívají různé komunikační strategie, kterými chtějí dosáhnout požadovaného záměru. Jak bylo zmíněno výše, milostná korespondence si klade za cíl hlavně zaujmout čtenáře, přesvědčit ho o svých kvalitách, a tak podpořit vývoj vztahu. Zároveň se snaží ho ovlivnit, podle představ pisatele.

5.3.1 Svádění

Svádění je proces a současně fáze širšího postupu, který lze nazvat budování vztahu. Fáze svádění má svůj časový rozměr. Někdy trvá jediný večer, jindy se protáhne na jeden měsíc nebo i na dva roky. Jde vlastně o jednoduchou věc – zalíbit se. Líbí-li se někdo tomu druhému od samého počátku, zvyšuje se tím možnost navázat milostný vztah. Z tohoto hlediska je naprosto v pořádku, že se tento dotyčný snaží v tom druhém vyvolat příznivý dojem.

5.3.1.1 Předvádění se

V dopisech se tedy svádění projevuje snahou zalíbit se. Pisatel se tedy snaží jevit lepší, což obnáší ukazovat své přednosti. Stylizuje se do rolí, o kterých se domnívá, že by mohly partnerku zaujmout. Dotyčný se sice tímto způsobem snaží vývoj trochu „postrčit“ žádoucím směrem, ale zůstává autentický.

Jarda se například snaží Zdenu okouzlit originalitou a aktivitou. „*Snažím se nám vymýšlet co možná nejlepší setkání.*“ Pisatel se pokouší vymýšlet co nejnápaditější program, a tím pobavit, popř. zaujmout partnerku. „*Včera jsem byl v Trutnově a vzpoměl si na to, že máte vzduchovku tak jsem si dovolil koupit diaboli a terče, takže jeden plán na sobotu – střílet ze vzduchovky a potom spolu jít na ples.*“ V dopisech navrhuje různé nápady na to, jak trávit společný čas. Jeho návrhy se skutečně málokdy opakují, čímž dává najevo svoji originalitu v plánování aktivit.

Jarda dále prezentuje svoje neobyčejné schopnosti a zájmy. Líčí se jako sportovec, když popisuje svoje sportovní výkony, a nebo když se „nenápadně“ zmiňuje: „*Mohli bychom jít na sportovní ples tedy také na můj ples.*“

Dále se snaží působit jako společenský a populární: „*Poslední neděle o prázdninách byla zase pouťová v Batňovicích samozřejmě jsem se zúčastnil rušného veselí i já a stál ve středu pozornosti (příčiněním mého účesu).*“ Dokazuje tak svůj úspěch ve společnosti. Kromě zvýšení své kvality může také vyvolat u partnerky žárlivost, tedy obavy ze ztráty partnera a zvýšit zájem o partnera.

Pisatel také prezentuje svoji samostatnost: „*Jak jsem Ti psal minule tak je v Jutě školní ples který bude podobný jako před 14 dny ale jak jsem z tvých slov vyrozuměl ráda bys na něj šla a proto zařídím vše potřebné.*“ Je schopný, nemusí čekat na její instrukce a iniciativně vše zařídí. Jeho samostatnost slibuje partnerce snadný a pohodlný život a partnera, na kterého je spolehnutí.

Pisatel se snaží partnerku zaujmout, představuje svoje nejlepší charakteristiky, o kterých se domnívá, že by jí mohla partnerka vyžadovat. Jeho úvahy tedy mají interdependentní charakter. Z předešlého výčtu povahových rysů vyplývá, že si pisatel myslí, že by Zdena mohla upřednostňovat a že by jí mohla imponovat společenskost, aktivita a dominance.

Zdena partnerovi dává najevo, že je samostatná a odvážná. „*Taky teď vím, jak se jede do Havlovic vlakem a plně jsem si uvědomila, že nejsem tak úplně závislá na tom,*

jestli rodiče na chatu jedou nebo ne a že se můžu klidně vydat na cestu sama.“ Dokáže zvládnout překážky, vypořádat se sama s nesnázemi. Vypráví také o nebezpečných situacích, které prožila a jak je hodnotí (Např. „*Musím sice doznat, že jednu cestu jezdíme stopem. Stopování se mi začíná líbit jako levná a rychlá doprava.*“) Dokazuje tak, že občas poruší i pravidla a že nedělá jen to, co se sluší. Z prezentovaných charakteristik vyplývá, že se pisatelka domnívá, že by mohla partnerovi imponovat svoji samostatností a odvahou.

5.3.1.2 Lichocení

Pisatelé se ovšem kromě prezentování vlastních kladů věnují i pozitivním charakteristikám partnera. Obdivují jeho vzhled (např. „*Moje nejkrásnější nejmilejší Zdeničko.*“ nebo „*Ale jinak Ti to moc sluší a už tenkrát jsi byl človíček k světu.*“) ale i vlastnosti („*Vzpomínám na tvůj vzhled, ale také na tvé chování a jednání, které mi bylo milé.*“).

Vychvalování partnera může být vědomé a nebo i z části neuvědomované. Lichocením partnerovi umožňují pozitivní sebehodnocení, ale také se vlastně ujišťují o kvalitě druhého a o správnosti volby. Obdiv ovšem může být také formou idealizace. Zamilovaní si partnera vytvářejí takového, jakého by chtěli mít a jakého si vysní.

5.3.2 Investice do vztahu

Chtějí-li partneři na vztahu pracovat, musí do něj také investovat. Není možné lásku pouze brát, ale také dávat, vzájemně na ní pracovat a posilovat. Když jeden partner druhému něco nabídne (ať už je to hmotný dar, zájem, pochopení, radost nebo vědomosti), dává tím druhému najevo, že je pro něj významný, že mu na něm záleží a stojí mu za onu investici. V aktu dávání se ovšem může z obdarovaného stát také dávající a reagovat na záměr partnera. Patřičná reakce tak může být původním cílem původce sdělení (dbá-li například jeden partner na vzhled a často o tom druhého informuje a také pobízí k zájmu, druhý partner může reagovat přijetím takových hodnot za své).

5.3.2.1 Dar v lásce

Napsání dopisu vyžaduje svůj čas. Forma dopisu hodně vypovídá jak o jeho tvůrci, tak o vztahu, který k pisateli má. Milostné dopisy jsou proto psané pečlivě s důrazem na úpravu i gramatiku. Milostný dopis je vyráběn se záměrem potěšit čtenáře a přináší pozitivní pocity jak obdarovanému, tak darujícímu. Pisatelé si dávají záležet se svým dílem, je pro ně důležité, jaký dopisní papír použijí, zda je písmo čitelné a navíc dopisy vyšperkovávají různými ornamenty, obrázky. Občas také přikládají do obálky malé dárky (např. sušenou květinu, vystřižený obrázek z časopisu, fotografii). V takové podobě je vlastně dopis samotným darem. Dávají tím partnerovi najevo, že na něj myslí a že jim na něm záleží. Stejně tak čtenář partnerův dopis oceňuje, a kromě jeho obsahu hodnotí i úpravu. Přijímá tak dar a uznává jeho kvalitu, uvědomuje si, jakou práci s ním jeho tvůrce měl a že se ho snažil potěšit, což se mu povedlo.

Ovšem nejen tvorba a přijímání dopisů vzbuzují pozitivní emoce. Důležité je, že partneři mohou reagovat na příchozí dopis, uvádějí, že se cítí poctěni tím, že mohou na dopis odpovědět a vzniká tak koloběh vzájemné výměny dopisů, jakási nepsaná smlouva, která přináší oběma stranám potěšení. Jednak se radují z „darovaného“ dopisu a také z možnosti sám vytvořit něco, co by zaujalo, oslovilo partnera. Milostné dopisy ovšem nejsou společenskou povinností, závazkem. Partneři nevyžadují dodržovat přesné pořadí v psaní (tedy vyměnit dopis za dopis). Pisatelé vždy nečekají na dopis od partnera a iniciativně píšou jako první. Významnou motivací k psaní je zde snaha mile překvapit a potěšit adresáta. Ne nutnost oplatit příchozí dopis.

Kromě výměny dopisů si partneři dávají různé jiné drobnosti opět s cílem potěšit nebo zaujmout partnera. V dopisech se pak k těmto darům vracejí a děkují za ně. Tím dávají najevo, že si jich váží. Řeší také otázku přijetí / nepřijetí daru. Když partnerka Jardu vrátí jeho dárek, reaguje podrážděně. Oba interpretují nastalou situaci rozdílně. Zdena nechce působit lakomě a přijímat drahé dárky, když ví, že to bylo pro partnera velké vydání a Jarda, který chtěl partnerku potěšit a svým darem vyjádřit, jak je pro něj významná, navrácení daru chápe jako odmítnutí sebe samého.

5.3.2.2 Vzhled

Důležitou součástí milostného vztahu je vzhled partnera. Líbí-li se někdo tomu druhému od samého počátku, zvyšuje se tím možnost navázat milostný vztah. Z tohoto hlediska je naprosto v pořádku, že se tento dotyčný snaží v tom druhém vyvolat příznivý dojem.

Na začátku vztahu se tedy partneři často věnují vzhledu. Popisují sami sebe (například nový účes, který partner vychvaluje a uvádí, jak se líbí ostatním), čímž se snaží dokazovat svoji vlastní hodnotu. Čím atraktivnější bude, tím bude pro partnerku cennější a zvýší pravděpodobnost, že se bude jejich vztah vyvíjet žádoucím směrem. Za vychvalováním svého vzhledu stejně tak jako svých pozitivních charakteristik (pisatel se snaží například prezentovat jako zábavný společník, který stojí vždy ve středu zájmu) tedy stojí snaha zalíbit se.

Stejně tak jako klade partner důraz na svůj vlastní vzhled (popisuje se, posílá partnerce fotky), upozorňuje na vzhled partnerky. Když Zdena podotkne, že nejspíš přibírá na váze, Jarda hned reaguje radou, jak zhubnout. Má tedy starost, aby byla partnerka štíhlá a ve své snaze přimět jí k hubnutí občas působí až netaktně. Stejně tak naznačuje, že by se měla ještě opálit. Z těchto narážek je zjevné, že Jardovi záleží na tom, jak partnerka vypadá. Jelikož investuje do vztahu, nabízí sám sebe a svoje kvality, očekává, že z druhé strany se mu dostane spravedlivá zpětná vazba. Že partnerka bude přitažlivá tak, jak očekává, jak by si přál. Vyjadřuje tedy obavy a nejistotu, zda se mu jeho snaha vrátí, zda bude opětována a ujišťuje se o kvalitě partnerky a o správnosti volby.

Tato otázka vzhledu ovšem trápí Jardu daleko více než Zdenu. Ta sice přistupuje na jeho „hru“ a odpovídá na všechny jeho upozornění. Když partner popisuje svůj účes, reaguje tím, že mu to určitě sluší, když jí pošle svoji fotku, pochválí ho, že mu to sluší. Na jeho upozornění, aby neztloustla a aby se opálila, odpovídá s klidem, racionálně například vysvětluje, proč to není možné. Jeho narážky tedy snáší, neinterpretuje si je jako útok na sebe a převádí je do civilizované formy. Občas pouze nenápadně upozorní na směšnost jeho zájmu o vzhled, když zopakuje jeho větu z dopisu, kdy Jarda obhazuje svůj vzhled komentářem babičky. Jak asi působí babička v pozici módního znalce.

Postupně se zájem o vzhled vytrácí. Partneři už tolik nekomentují, jak druhý vypadá. Zaměřují se spíše na to, jaký partner je a co k němu cítí. Ve vztahu jsou již jistější než na jeho začátku, nemusí se přesvědčovat, že byla jejich volba partnera správná.

Vzhledem se začínají více zabývat opět v poslední etapě. Je zde ale rozdíl od počátku, kdy byla krása podmínkou udržení vztahu. Nyní je obdiv partnerovi/partnerce bezpodmínečný, nechtějí na tom druhém nic měnit, je bezchybný. V této etapě jako by si partnera idealizovali. I když se dobře znají, překonali různé problémy, věnovali se i negativním stránkám jejich vztahu, přesto (a možná právě proto) jsou přesvědčeni o dokonalosti partnera. Dávají tím najevo, že i když si uvědomují i partnerovy nedostatky, přijali se takoví, jací doopravdy jsou.

5.3.3 Úprava dopisu

Kromě obsahu sdělení může také úprava dopisu ovlivnit čtenářovo vnímání skutečnosti. Způsob provedení je stejně tak důležitý, protože může pomoci podtrhnout významnost obsahu, pomoci jeho přijetí atd.

Pisatelé si dávají záležet na úpravě dopisu a písma. Např. „*Byl bych strašně rád, kdybys mi odpustila úpravu a pravopis je to jedna z mých špatných stránek.*“ nebo „*Nejdřív mě prosím Tě omluv za to hrozné písmo. Asi se to dá těžko přečíst. Navazuji totiž na starou tradici a píše Ti dopis v posteli a dopisní papír mám podložený prohýbající se klavírní školou pro začátečníky.*“ Omlouvají se za špatnou úpravu, čímž dávají najevo, že je pro ně důležitá a snaží se, aby se dopis čtenáři líbil.

I přesto, že ve zprostředkované komunikaci chybí mimika obličeje, která výrazně napomáhá detekci správných emocí, čtenář má přesto k dispozici určité mimoverbální prostředky, které na něj zapůsobí a usnadní správné pochopení textu. Některé části lidské zkušenosti není snadné popsat ani slovy, ovšem ani paralingvistickými či extralingvistickými znaky. Tyto znaky nestačí k popsání složitých vnitřních dějů, které jsou navíc silně subjektivní. Tuto stránku lásky lze možná nejlépe vystihnout graficky. V obrazech se pak odráží vizuálně to, co není snadno vysvětlitelné slovy. Neverbální stránky lásky pak mohou zvýraznit prožitek citu a vztahu.

Pisatelé v dopisech často doplňují text také obrázky. Např. zakončují-li dopis posláním polibku na rozloučenou, přimalují na závěr obrázek rtů, přejí-li štěstí, doplňují psaná slova obrázkem čtyřlístku. Také nezávisle na obsahu dopisu, vykreslují celý dopis obrázky srdíček, sluníček atd. Cílem je potěšit partnera, dát mu najevo, že je pro ně významný a stojí jim tu „za námahu“. I když jsou jejich kresby často infantilní, v tak intimním a blízkém vztahu si to mohou dovolit a nemusí se bát odsouzení, spíše naopak se

dočkávají ocenění úpravy. Např. „*Děkuji moji malinké berušce za hezký kvítečkovaný dopísek.*“ Pisatel tak děkuje za příchozí dopis a chválí jeho úpravu (dopis byl celý pomalovaný květy).

Způsob provedení dopisu je tedy také důležitý a vyjadřuje, jak pisateli na čtenáři záleží a v jakém jsou vztahu. Snaha o pěknou úpravu písma a doplnění o obrázky dává najevo, že pisateli na čtenáři záleží, snaží se ho potěšit a zaujmout.

5.4 Shrnutí

Předpokládáme-li, že milostné dopisy slouží k budování vztahu, jsou v nich použity komunikační strategie podporující tento vývoj. Na začátku vztahu je důležité okouzlit partnera a potvrdit správnost jeho volby. Pisatel se snaží přesvědčit čtenáře o svých kvalitách. Při jeho snaze dochází k interdependenci, stylizuje se tak do rolí, o kterých se domnívá, že by mohly partnera zaujmout a které nejspíš ve vztahu preferuje. Jarda tak například píše o svém vzhledu, protože se může domnívat, že se tak zvýší jeho atraktivita. Prezentuje se také jako společenský a oblíbený člověk, čímž zvyšuje svoji žádanost. Dává tak najevo partnerce, že je o něj zájem. Může v ní také vyvolat žárlivost, a tím snahu o udržení vztahu. Zdena se zase stylizuje do samostatné a odvážné dívky, která se nebojí překračovat pravidla a dělá, co se jí zachce. Takové stylizace vychází z domněnky, co jejímu partnerovi imponuje. Prezentuje se tak, protože odhaduje, že se partnerovi zamlouvá spíše odvaha než opatrnost.

Další komunikační strategií je stylizace čtenáře pisatelem, tj. obraz adresáta formovaný pisatelem. Lichocením, upozorňováním na pozitivní stránky čtenáře také ovlivňuje komunikaci a vnímání komunikace. Čtenáři tak umožňuje pozitivní sebehodnocení a zvýšení vlastní ceny partnerem. Tyto techniky umožňují zalíbit se a získat si druhého.

Kromě sebestylizace a stylizace adresáta využívají i jiné komunikační strategie, jak ovlivnit čtenáře. Snaží se zapůsobit originalitou (píše například netradičním stylem písma) a humorem (vyprávějí vtipy, jsou schopni se s nadsázkou vracet k vlastním vtipným zážitkům, využívají ironii), dávají dárky, kterými se snaží zapůsobit, potěšit příjemce a zajistit si přízeň partnera. Dávají si také záležet na úpravě dopisu, která hodně prozradí o tom, v jakém jsou pisatel se čtenářem vztahu. Pečlivá úprava, snaha o gramaticky správný

projev, doplnění o obrázky a vymalovávání dopisního papíru i obálky naznačuje, že jsou komunikanti ve velmi důvěrném vztahu a že jim na druhém záleží.

Dalším záměrem je ovlivnit partnera podle svých ideálních představ. Utvořit si ho takového, jakého by chtěl pisatel mít. Podle toho na sebe působí ať už vědomě nebo nevědomě a formují druhého (ať už je to vysněná představa vzhledu nebo vyžadované chování, zájmy atd.) Cíle dosahují různými prostředky. Buďto vysloví přímé hodnocení vztahu, partnera a navrhnou možnosti řešení, čímž umožňují čtenáři, aby si uvědomil, co se partnerovi nelíbí, a nebo náznaky a připomínkami bez hodnocení nechávají na čtenáři, aby se zamyslel a sám přišel na to, v čem je problém. Nevýhodou druhého způsobu ovšem je, že náznak může zůstat nepovšimnut a nebo nepochopen a neposkytuje tak záruku na vyřešení. Naopak přímé sdělení se v tomto případě jeví jako účinnější ve snaze zapůsobit na partnera.

6. DOPISY VE SLUŽBĚ INTERPERSONÁLNÍ PSYCHOLOGIE

Jak bylo zdůrazněno výše, důležitou funkcí milostné korespondence je vytváření a udržování vztahu. Psaní dopisu umožňuje přemýšlet o sobě, rozvíjet svoji identitu, přemýšlet o druhých. Pisatelé si kladou interpersonální otázky o vlastní ceně, o tom, co znamenají pro druhého a jaký je jejich vztah.

V dopisech můžeme rozpoznat pisatelův pohled na sebe pouze prostřednictvím sebestylizace (podoba pisatele v dopisech), úvahy o partnerovi je možné rozpoznat ze stylizace adresáta („tebestylizace“) pisatelem. Stylizace je způsob, jakým se pisatel ztvárňuje v dopisech a jeho obraz může ale i nemusí odpovídat realitě. Ztvárněný pisatel v dopisech pak například nemusí mít se skutečným pisatelem nic podobného a zároveň obraz adresáta nemusí odpovídat skutečné osobě čtenáře. Použitá stylizace v milostných dopisech odpovídá záměru, s jakým jsou dopisy psány (viz 6. kapitola).

Mají-li ovšem dopisy sloužit kromě zalíbení se partnerovi také k řešení interpersonálních otázek, musí v nich pisatelé odhodit „masky“, kterými se snaží okouzlit čtenáře a upřímně se snažit poznat sám sebe i partnera. Až upřímnost umožní pravé sebepoznání (jednak vlastní introspekci a zpětnou vazbou partnerovi).

6.1 Stylizace

Chceme-li odhalit skutečného pisatele a rozpoznat, jak vnímá sám sebe i partnera, musíme nejprve určit stylizace pisatele, které nestojí na pravém sebepoznání, nýbrž vycházejí z domněnky, co by zaujalo partnera. Takové stylizace jsou patrné především na počátku vztahu a sledují záměr zalíbit se partnerovi.

Jarda se stylizuje do role zábavného a oblíbeného společníka („...*samozřejmě jsem se zúčastnil rušného veselí i já a stál ve středu pozornosti...*“). Snaží se tak zapůsobit na partnerku a vzbudit v ní sympatie. Další ztvárněnou podobou pisatele je samostatnost a nápaditost. („*Snažím se nám vymýšlet co možná nejlepší setkání.*“, „*Jak jsem Ti psal minule tak je v Jutě školní ples který bude podobný jako před 14 dny ale jak jsem z tvých slov vyrozuměl ráda bys na něj šla a proto zařídím vše potřebné.*“) Vymýšlí různé aktivity a snaží se zabavit partnerku.

Stylizací Zdeny je samostatnost a odvážnost. (*„Taky teď vím, jak se jede do Havlovic vlakem a plně jsem si uvědomila, že nejsem tak úplně závislá na tom, jestli rodiče na chatu jedou nebo ne a že se můžu klidně vydat na cestu sama.“* nebo *„Musím sice doznat, že jednu cestu jezdíme stopem. Stopování se mi začíná líbit jako levná a rychlá doprava.“*) Ze ztvárněných podob pisatelky je možné odvodit, že se snaží partnera zaujmout svoji nezávislostí a statečností.

Stylizace čtenáře využívané za účelem zalíbení se byly rozpracovány výše (lichocení, svádění). V této kapitole se dále budeme věnovat skutečnému a upřímnému sebepoznání.

6.2 Sebepoznání v dopisech

Zvládnou-li partneři úspěšně počáteční fázi, jejíž cílem je okouzlit partnera a utvrdit se ve své volbě, získají-li potřebné sebevědomí, mohou si dovolit odhalit své nitro a odkrýt se partnerovi. Jak bylo zmíněno dříve, zprvu zdůrazňují hlavně své pozitivní charakteristiky a později se již objevuje pravé odhalení. Např. *„Nezlob se, že jsem to nebyla já, kdo Tě přizval mezi nás. Já už asi taková jsem, že nenajdu k něčemu takovému odvalu a že vypadám zpočátku asi dost nepřístupně. Proto mi také dost dlouho trvá než se spřátelím s lidmi, které jsem před tím neznala.“* Pisatelka vzpomíná na společné setkání a vysvětluje partnerovi svoje chování. Zamýšlí se nad tím, jak asi musí na druhé působit a co si o ní mohl partner myslet.

Také partner si uvědomuje své chování. *„Rád bych Tě ještě potěšil sdělením, že to co jsem dělal před chatou a ne jen před chatou a ne jen tudle neděli, že se již nebude opakovat a kdybych zase začal dělat hlouposti tak mi to připomeň. Myslím, že když se budu chovat normálně tak to bude k tobě daleko férovější.“* Vrací se k prožitým chvílím a hodnotí svoje chování. Připouští, že nebylo vhodné a navrhuje, co do budoucna zlepšit. Rekapitulace zážitků zde slouží jako příležitost k přemýšlení o svých vlastnostech a případně také jako ponaučení z minulých chyb.

„...Říká se konec dobrý – všechno dobré.“ A je to celkem pravda. Platí to ale i naopak. Je fakt, že když se s Tebou rozejdu ve špatné náladě, tam mi to zkalí i vzpomínky na to, co jsme spolu předtím prožili pěkného.

Teď, když jsem si to po sobě přečetla, tak jsem si uvědomila všechnen ten pesimismus, který v tom je a že Tě to zrovna nenadchne. Nezlob se na mě prosím Tě. Vidím dneska všechno černě. To, co je jindy normální, mě dneska dráždí. I na matku jsem byla nějaká nevrlá, protože mi řekla: „Co jsem Ti udělala?“ a šla spát. Neboj se, za 14 dní, až se uvidíme a vyrazíme na „Krvavého Čepelku“, to už budu snad normální, když všechno dobře dopadne. Spíš naopak. Jestli všechno dobře dopadne, tak budu na vrcholu blaha, protože ze mě spadnou jedny z nejhorších starostí. Jak to bude za 14 dní, to Ti ještě napíšu...“

Jak bylo zdůrazněno výše, dopis umožňuje zastavit se ve svém toku myšlenek a afektů, ještě jednou se nad vším zamyslet a dokonce se v úvahách vrátit nazpět. Jak dokazuje ukázka, psaní umožňuje také zpětnou vazbu, nabízí zrcadlo vlastního projevu. Tak i Zdena se zastaví v popisování problému a čte si vlastní slova. Přemýšlí nad tím, jak její sdělení vyznívá a jak bude působit na partnera. Zjišťuje, že je projev pesimistický, což vztahuje k momentální náladě. Psaní dopisu tedy umožňuje také uvědomit si vlastní prožitky a momentální stavy. Její uvědomění jde dokonce tak daleko, že z předešlého obviňování přechází do polohy omlouvání se. Psaní dopisů tedy dovoluje odpoutat se od svého vidění reality a přijmout i jiné varianty. Navíc pomáhá uspořádat si myšlenky a uvědomit si své současné prožitky.

6.3 Úvahy o vlastní ceně a o vztahu

Dalším tématem, které se v dopisech objevuje, je jejich vztah a jeho hodnocení. Partneři se zabývají vlastní rolí ve vztahu, kterou ovlivňuje jejich sebevědomí. Např. *„Na konec bych se rád zmínil o nás dvou. Vím, že máš hodně učení a kvůli mně se nemůžeš pořádně připravit. Velice by mě mrzelo kdyby ses nedostala na vejšku a stále bych si vyčítal že je to kvůli mně. Já bych nerad byl sobecký a měl tě jen pro sebe i když vím, že vzdělání Ti dá daleko větší možnosti než já. Byl bych rád, kdyby ses rozhodla a jestliže se uvidíme, tak mi to dej vědět.“* Toto sdělení působí tolerantně, vyrovnaně. Uvědomuje si, že je pro ni učení důležité a že mu musí věnovat hodně času a nerad by byl příčinou jejího neúspěchu u přijímacích zkoušek na VŠ. Chce tedy po ní, ať se rozhodne, zda s ním chce ještě trávit čas. Zároveň tím vyjadřuje pochyby o vlastní hodnotě, neobstojí ve srovnání s dalšími možnostmi, které před ní stojí. Jeho pocity méněcennosti zde zřejmě pramenní

z nižšího vzdělání. Zatímco jeho partnerka studuje na gymnáziu a má před maturitou, on je vyučený a pracuje.

Jeho nejistota vlastní cenou se projevuje i na dalších místech: „*Rád bych Ti napsal (chtěl jsem Ti to říct už dřív, ale nesmíš si to blbě vyložit). Kdybys poznala někoho lepšího než jsem já tak mi to prosím řekni a nedělej z toho žádnou tragédii. Byl bych určitě radši kdybys byla šťastná s někým jiným než nešťastná se mnou.*“ Dává jí najevo, že si je vědom, že by pro ni mohl být někdo lepší, než je on. Není tedy přesvědčen o své kvalitě, není si jistý tím, co jí může nabídnout. Z důvodu vlastní nejistoty se může cítit málo lásky hodný. Je připravený na to, že by ho mohla opustit. Když s tím dopředu počítá, brání se tak zranění, které by mohlo nastat. Dále by si přál, aby s ním mluvila upřímně a řekla mu, že se zamilovala do někoho jiného. Nechtěl by se tedy dočkat rány, kterou by bylo zjištění o nevěře. A v neposlední řadě ji ujišťuje, že na prvním místě je její štěstí, dokazuje tak, jak je tolerantní. Otázkou ovšem je, zda ji skutečně tímto způsobem dává volnost a nebo je to pouze záminka, kterou žádá o ujištění, že je pro ni tím nejlepším. Na jednu stranu tak manifestuje svoji nejistotu a zároveň se jí zbavuje.

Jeho nejistota také vychází ze srovnání s partnerkou: „*...takže v sobotu budeme stejně staří a už mě nebudeš muset poslouchat a dělat co já chci ale doujám, že se moc nezměníš a nebudeš se na mne vytahovat i když bys měla proč.*“ Uvědomuje si, že by mohla mít důvod se na něj povyšovat, ale zároveň si přeje, aby zůstala stejná – tedy skromná a nedávala mu pocítit její „nadřazenost“

Dalším zdrojem jeho pocitu méněcennosti může být také pravopis a úprava. Např. „*Jsem češtinářský antitalent, tak se na mne prosím nezlob je mi to velice líto ale je to tak,*“ nebo „*Byl bych strašně rád kdybys mi odpustila úpravu a pravopis je to jedna z mých špatných stránek.*“ Uvědomuje si svoje nedostatky a omlouvá se. (Písmo je skutečně často nečitelné a pravopis je překvapivě špatný se zhoršující se tendencí. Na rozdíl od něj je její písmo úhledné s minimem gramatických chyb.)

Jeho pocity nejistoty a méněcennosti zde vycházejí z nedostatečného vzdělání a nevhledné úpravy písma a špatného pravopisu. V obou případech ho partnerka převyšuje. Tím, že se s jeho pocity svěří, přiznává je, je může překonávat. Partnerka ho pak může vyvést z omylu, podpořit a zvednout tak sebevědomí.

6.4 Zpětná vazba partnerovi

Pisatelé se v dopisech věnují partnerovi a snaží se poznat, co prožívá a pochopit jeho chování. Např. „*Musím přiznat, že poslední dopis od Tebe mě dost zarazil. Chci říct, že poslední stránka nadepsaná „Nakonec bych se rád zmínil o nás dvou“. Nevím, jakým způsobem jsi došel k takovým úvahám, co Tě k takovým myšlenkám přimělo. Moc ráda si s Tebou o tom promluví.*“ Pisatelka zaznamená, když se vyskytne nějaký problém a je připravena ho prodiskutovat. Zamýšlí se nad tím, co partnera vedlo k jeho sdělení.

Druhý člověk se svými diferencovanými možnostmi projevu poskytuje partnerovi zpětnou vazbu. Pisatel náznaky a nebo přímým upozorněním ukazuje čtenáři, jak ho vidí, co si o něm myslí, kým pro něj je. Tento zážitek nabízí sebepoznání v zrcadle druhého. Pisatel projevuje lásku, vyzdvihuje pozitivní vlastnosti, chválí a dodává tak čtenáři pocit vlastní hodnoty a smyslu. I v kritice a pokárání poznává, jaký je pro druhého. Právě sebepoznání totiž přináší až nezkreslené přijetí partnerem.

Pisatel např. popisuje chování partnerky. „*...strašně se mi líbilo jak jsi nevěděla jestli to myslím vážně nebo si dělám legraci a přitom jsi byla tak legračně vážná a mně se to strašně líbilo.*“ Dává tak partnerce zpětnou vazbu, jak na něj působila, což by si sama nemusela uvědomovat.

Partneři se v dopisech zamýšlejí nad vlastnostmi toho druhého. „*Ze soboty ve mně zůstal ještě jeden moc pěkný pocit. Vědomí, že si vzájemně můžeme říct všechno, že můžeme společně řešit i ty nejdůvěrnější otázky o kterých si nepovídám s nikým jiným než s Tebou. Že můžeme klidně společně číst nahlas knížku, kterou bych jinak četla sama aniž by o tom někdo věděl. Myslím, že je jediné dobré, když člověk ví, co ten druhý má nebo nemá rád a zároveň ten druhý to ví o něm samotném.*“ Takovéto rozebrání charakteristik vyžaduje bližší znalost partnera. Je založené na zkušenostech a na důkladném vzájemném poznávání. Pisatelé zdůrazňují významnost vzájemného poznání a hodnotí důležité stránky jejich vztahu.

Partneři se ovšem nevěnují pouze jejich pozitivním stránkám, ale upozorňují rovněž na své chyby. „*Byla bych docela ráda, kdybys mi napsal, co způsobilo Tvoji zaraženost a nechut se se mnou bavit. Nebaví mě stále se Tě ptát, co se Ti nelíbí a co Ti je. Byla bych skutečně ráda, kdybys mi řekl, co Ti je a naseděl jsi jenom tiše a zaraženě. Vždycky mě to mrzí, když si nejsem vědoma ničeho, co bych Ti byla udělala. Dost záleží na tom, jak se s Tebou vždycky rozloučím. Říká se konec dobrý – všechno dobré.*“ A je to celkem pravda. Platí to ale i naopak. Je fakt, že když se s Tebou rozejdu ve špatné náladě, tam mi to zkalí i

vzpomínky na to, co jsme spolu předtím prožili pěkného.“ Cílem zde není partnerovi ublížit nebo se nad něj povyšovat. Pro zdravý fungující vztah je naopak nutné realisticky zhodnotit vlastnosti a chování partnera a snažit se společně pracovat na jeho případných chybách. Nejedná se o jednosměrný tlak na změnu partnera, ale o společné hledání cesty, prodiskutování a popsání prožívaných pocitů („vadí mi“, „nebaví mě“, „nechápu“). Motivací k řešení problémů je hledání vzájemné spokojenosti.

„Píšeš, že jsem byl zaražený a ty nevíš proč. Potom mi velice vadilo to když jsi napsala „už se tě nebudu ptát co ti je a proč jseš takový.“ S toho jsem usoudil, že jsi na mne našťvaná a mne to velice mrzí. Máš úplnou pravdu nemusíš se mne na to ptát já sám bych Ti měl všechno říci i všechno to co bych chtěl a podobně ale prosím tě uznej, že se nedá všechno říci a o všechno Tě žádat nebo dokonce o všem rozhodovat. Někdy i když je to zřídka se Ti stydím něco říci. Rád bych Ti teď vysvětlit to proč jsem byl jak Ty říkáš nemluvný a zaražený...“ Partner reaguje na příchozí dopis uznáním oprávněnosti kritiky. Rozeznává emoce pisatelky a záměr jejího sdělení. Také se poděluje o své prožitky („vadí mi“, „mrzí mě“) a snaží se vysvětlit příčinu svého chování. Partneři se tak učí upřímně si sdělovat nejen příjemné, ale také nepříjemné věci a patřičně na ně reagovat. Uznat je a omluvit se, popřípadě se obhájit a vysvětlit.

6.5 Shrnutí

Korespondence umožňuje zamýšlet se nad sebou samým, nad partnerem a nad vztahem vůbec. Pisatelé mají dostatek času vše si důkladně promyslet a zorientovat se ve svých prožitcích a názorech. Oddálená odpověď jim dále umožňuje nerušeně se vyjádřit a popsat, co cítí, co se jim na partnerovi líbí a co jim naopak vadí. V milostné korespondenci tak řeší interpersonální otázky, které mohou být odpovězeny s větší upřímností než při komunikaci tváří v tvář.

Jak bylo dokázáno výše, prostřednictvím zprostředkované komunikace se partneři vzájemně poznávají. Záleží proto na vstupních informacích, které autor zprávy poskytne. V případě milostné korespondence se jedná samozřejmě o pozitivní prezentaci (idealizovanou stylizaci), vychválení vlastností a schopností. Partneři představují svoje kvality, které mohou ale i nemusí být skutečné. S touto výbavou pak vstupují aktéři do

komunikace a nechávají se ovlivnit ve svém hodnocení. Také lichotivé stylizování čtenáře umožňuje přijímat svoji ideální podobu.

Trvalý vztah ovšem nemůže stát pouze na vybraných pozitivních vlastnostech, ale vyžaduje pravé poznání. Pisatelé se musí nad sebou zamyslet a s upřímností se odhalit partnerovi. Psaní dopisu tedy umožňuje uvědomit si sám sebe, vlastní prožitky a momentální stavy. Kromě toho nutí partnery vyjádřit se, popsat, co si myslí a sdílet to se čtenářem. Partneři se tak sbližují, poznávají své pozitivní i negativní stránky a učí se na vztahu pracovat. Jde stranou lichotivé stylizování adresáta a nastupuje upřímné vidění reality se snahou umožnit partnerovi (i sobě) změnu a zlepšit vztah.

7. DISKUSE

K dopisům je v této práci přístupováno jako k prostředníkům komunikace, kteří umožňují kontakt s nepřítomným partnerem (tento přístup odpovídá povaze výzkumného souboru tvořeného korespondencí partnerů, kteří si psali „na dálku“, když nemohli být spolu). Přesto se tato práce snaží odpovědět především na otázku, jaký je vůbec užitek milostných dopisů. Existuje nějaká funkce, v níž se dopisům nic jiného při vývoji vztahu nemůže vyrovnat? Jaké faktory způsobují zamilování se pomocí psaní?

Komunikace prostřednictvím dopisů je specifická fyzickou nepřítomností komunikantů a prodloužením reakčního času. Oba faktory způsobují určitá specifika oproti běžnému rozhovoru.

Fyzická nepřítomnost partnera (partner může být pisatelem představovaný) způsobuje omezené vstupní informace. Smyslové vnímání je radikálně omezeno často pouze na porozumění textu – odpadá tedy komunikace mimikou, postavením těla, hlasovou barvou a intonací apod. Absence těchto prvků neverbální komunikace může mít dopad na správné pochopení významu sdělení. Přesto nabízí psaný text jiné možnosti, které nasměrují příjemce sdělení ke správné interpretaci. Pochopení umožňuje znalost partnera, odhadování záměru partnera, dodržování zdvořilostních principů, grafická úprava textu atd. Při nedostatku vstupních informací nastupuje také **představivost**. Dle Moora (2007) je psaní dopisů obklopeno množstvím potěšující fantazie. Komunikanti si představují partnera – jeho vzhled (např. Jarda popisuje svůj účes: *„Abych ti papsal můj účes – je to prostě ofinka. Koupil jsem si sekáček na vlasy a trochu si je kompletně upravil.“* Umožňuje tak Zdeně, aby si ho představila; vybízí ji tím vlastně k zapojení fantazie, k tomu, aby na něj myslela.), představují si, co právě partner dělá (*„Teď bude právě 7 hodin ráno, pondělí. Právě jsi asi v práci a možná, že máš škytavku, protože na Tebe moc vzpomínám.“*)

Představivost je také vzbuzována estetickou svůdností díla. Partneři jsou hnáni touhou vyjádřit své city písemně, vyjevit druhému, co prožívají a vytvořit tak podmínky pro **estetický prožitek** dopisu. Popisováním svých pocitů, myšlenek, líčení situace tvoření a inspirace, obecné úvahy nad nadosobními problémy probouzejí ve čtenáři fantazii, která umocňuje jeho prožitky. Poetická tvorba pak oslovuje partnera jiným způsobem než je pouze obsah díla.

Dalším prvkem, který se zde také projevuje, je mechanismus **projekce**. Komunikanti mají tendenci vkládat do druhých vlastní myšlenky a úmysly (zvláště při

absenci zmiňovaných prvků neverbální komunikace). Z různých významů textu si partneři vybírají právě ten, který naplňuje jejich představu o rozhovoru. Sdělení je pak možné chápat jako ironický nebo jako upřímný dle toho, co se jim prostě více líbí, jakou mají náladu, co očekávají. Je samozřejmě snazší zamilovat se do idealizované podoby partnera, do vlastních projikovaných přání a představ. Zprostředkovaná komunikace tak usnadňuje vznik lásky, potažmo vztahu.

Oddálení doby odpovědi umožňuje rozmyslet si svůj projev, pisatel není nucen k rychlé, např. opatrné odpovědi a nebo odpovědi v afektu. Prodloužený reakční čas nabízí možnost důkladně se zamyslet nad textem a jeho významem a zformulovat adekvátní reakci. Pisatel tak umožňuje čtenáři nahlédnout do svých přání, představ a emocí a společně je sdílet. Navíc pisatel nemusí přímo čelit partnerovi a obávat se tak bezprostřední reakce, která by mohla být zraňující. Dopisy tak nabízejí možnost otevřeně a bez obav se vyjádřit, zamyslet se nad sebou i nad vztahem k partnerovi.

Milostná korespondence slouží zamilovaným k **vyznání lásky**. Pisatelé využívají slovní vyznání lásky (např. „*jsem bezhlavě zamilovaný*“, „*po uši zamilovaný*“, „*krásně zamilovaný*“). Napsané vyznání ovšem nemusí oslovovat čtenáře pouze svým obsahem, ale může strhávat pozornost k formě dopisu a působit tak na prožívání. V dopisech se běžná komunikace přetváří v umělecké dílo využitými estetickými prostředky (např. poetická řeč a úprava dopisu doplněná kresbami a barvami). Takovým dopisem se partneři obdarovávají a zároveň působí na city partnera, kterému tak dávají najevo (obsahem i formou), jak je pro ně důležitý a co k němu cítí. Právě takové vyjádření je tím, co ovlivňuje adresáta, co ho okouzlí a účinkuje jako nápoj lásky.

IV. ZÁVĚR

Tato práce k milostným dopisům přistupovala třemi různými způsoby. Pokusila se na dopisy pohlédnout z hlediska vztahové problematiky, pragmatiky komunikace a estetické literární tvorby.

Zprostředkovaný kontakt mezi partnery prostřednictvím dopisu zásadním způsobem ovlivňuje, jak spolu lidé komunikují a jak si projevují lásku. Partneri se v dopisech poznávají jednak vlastní introspekci, která se projevuje stylizací autora v dopisu, a také zpětnou vazbou od partnera, který mu dává najevo, jak ho vnímá, co si o něm myslí a jaký by chtěl, aby byl. Důležitým způsobem sdílení je přitom upřímnost, která se zakládá na pravdě. Stává se tak základem vztahu, kterému umožňuje růst a zároveň pomáhá při rozebírání sebe samého, při důkladném sebepoznání. Je základem také k pochopení druhých, je synonymem respektu a úcty k druhému. Upřímnost vytváří ve dvojici jistotu a otvírá ji životu.

Pisatelé si v dopisech věnují **řešení interpersonálních otázek**, zamýšlejí se nad svými vlastnostmi, schopnostmi a vzhledem, rozvíjí představy o partnerovi, které mu přímo (hodnocením) a nebo skrytě (v náznacích, nepřímém sdělení) dávají najevo. Zabývají se také jejich vztahem a jejich rolí v něm, pracují na vztahu a plánují budoucnost. Sebepoznání se projevuje v dopisech stylizací pisatele, která může být zprvu idealizovaná ve snaze zaujmout partnera a později umožňuje upřímnost a otevření se v důvěrném vztahu. Zpětná vazba partnerovi poskytuje vnější pohled druhého na jeho osobnost. Pisatel tak informuje, jak partnera vnímá, jaký je, co pro něj znamená. Čtenáři tak umožňují utvářet vlastní sebepojetí. V dopisech jsou řečeny také otázky vztahu a jeho smyslu pro oba partnery. Tím, že ho hodnotí, uvádějí pozitivní charakteristiky, které je obohacují, ale také problémy, které je sužují, mohou tak na vztahu pracovat, prodiskutovávat svoje pohledy na věc a ponaučit se z chyb. To umožňuje nerušené zamýšlení se nad sebou, partnerem a vztahem při tvoření dopisu.

Pisatelé v dopisech využívají určité postupy či kroky, které volí za účelem **dosazení svého záměru** a které jsou uspořádány na pozadí tzv. vztahového aspektu komunikace. Těmto postupům se říká komunikační strategie a projevují se ve výsledné podobě dopisu. Jsou ovlivněny řadou faktorů, např. individuálními charakteristikami autora, komunikačním záměrem, některými charakteristikami předjímaného adresáta.

Milostné dopisy slouží tvorbě vztahu. Jsou tedy psány se záměrem partnera potěšit, zalíbit se mu, ovlivnit ho a popř. působit na změnu jeho postoje. Pisatelé tedy v dopisech na sebe strhávají pozornost, ukazují se v tom nejlepším světle. Při tom vycházejí z představy, co by mohlo partnera zaujmout a na to se zaměřuje jejich stylizace. Kromě svádění může být záměrem pisatele ovlivnit čtenáře a měnit ho podle vlastních představ. Ať už vědomě nebo nevědomě dává najevo, co se mu líbí, co mu vadí a co od partnera očekává. Ten pak přijímá „požadavky“ a realizuje partnerovo očekávání.

Díváme-li se na dopis jako na **literární projev** s převažujícím zřetelem estetickým, jedním z množství jevů, které zaujmou při čtení dopisů, je jejich podobnost. Pisatelé stereotypně opakují stejná témata a fráze a dopisy tak mohou upadat do neosobních klišé (zejména v úvodu a závěru dopisu). Přesto jsou svým způsobem jedinečné a osobní. Pisatelé se inspirojí osvědčenou tradicí milostných dopisů, přijímají vzory a obohacují je vlastní invencí. Jsou puzeni k vlastní literární tvorbě, kterou chtějí vyjádřit, co k milované osobě cítí. Vymýšlejí nové možnosti a způsoby vyjádření a k tomu využívají estetickou řeč, která obrací pozornost k prožívání. Pisatelé poeticky líčí krajinu, popisují moment tvoření dopisu a vyznávají se ze svých citů. Použitá forma psaní pak strhává k prožitku. I když partneři překračují standardizovanou formu dopisu originalitou, humorem, nadsázkou atd., přesto docházejí k závěru, že nejuvýstižnější a nejuprímnější vyznání svých citů je prosté (např. „Mám tě rád.“), bez zbytečných slov, která by odváděla od obsahu sdělení. Pisatelé jsou tedy na jedné straně motivováni k literární tvorbě, k překonávání stereotypu a k složitému vyjadřování svých citů a na druhé straně zůstávají u osvědčených schémat a u jednoduchých, ale za to výstižných sdělení.

Tato práce také mapovala **vývoj vztahu** prostřednictvím milostné korespondence. Partneři se v dopisech postupně poznávají, osmělují se a jsou otevřenější. Zprvu působí nejisté, opatrně, nevědí, co od sebe mohou čekat, nechtějí partnera v počátku odradit. Naopak se snaží o to, aby ho utvrdili ve volbě různými prostředky (svádění, lichocení, dárky atd.). Stylizují se do ideálních rolí, které by mohly partnera zaujmout (on: oblíbený, společenský, sportovec; ona: statečná, samostatná). Postupně se ve vztahu přechází k realitě, partneři ji od sebe vyžadují a sami přiznávají své skutečné charakteristiky, včetně těch negativních (on: nejistý, cítí se méněcenný; ona: pilná ve škole i na úkor osobních zájmů). Stejně jako dochází ve vztahu k odhalování pravdy, vyvíjí se i větší intimita mezi partnery. Od nejistých prvních dotyků, přes polibky až k pohlavnímu styku. Ruku v ruce s pokroky na poli tělesném pokračuje i prohlubování intimnosti ve vztahu. Partneři vstupují do další etapy charakteristické lepším poznáním, otevřeností a ujasněním si, co

pro ně vztah znamená. Obracejí se k budoucnosti a vyjadřují svoje plány s partnerem, čímž dávají najevo, jak je pro ně jejich vztah významný a že má smysl.

I když milostné dopisy často slouží jako náhrada osobního setkání při fyzické nepřítomnosti partnerů, přesto se v nich objevují určitá specifika, která vytvářejí podmínky pro rozvinutí vztahu. Dopisy nabízejí možnost lépe se s partnerem poznat cestou vlastního důkladného sebepoznání. Právě zprostředkovaná komunikace umožňuje vyjádření nejhlubších pocitů, zamýšlení se nad sebou samým a zvýšenou vnímavost k sdělení partnera. Upřímnost na této cestě, podporovaná formou dopisu, umožňuje vyvíjení vztahu správným směrem k jeho trvalosti. Navíc napsaná slova slouží jako věčný důkaz lásky i při pomíjivosti emocí.

V. LITERATURA

- Birkenbihlová, V. Umění komunikace. Bratislava: Aktuell, 1999. ISBN 80-88915-21-X.
- Černý, V. Staročeská milostná lyrika. Praha: Mladá fronta, 1999. ISBN 80-204-0833-9.
- Edwardsová, S. Když muži věří v lásku. Praha: Práh, 1996. ISBN 80-85809-48-6.
- Faltýnek, L. Psychologické aspekty komunikace na internetu (diplomová práce). Univerzita Hradec Králové, 2002.
- Hauck, P. Jak milovat a být milován. Praha: Slovart, 1998. ISBN 80-7209-075-5.
- Hausenblas, K. Výstavba jazykových projevů a styl. Praha, 1971.
- Hirschová, M. Pragmatika v češtině. Olomouc: Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1283-7.
- Hoffmanová, J. Dopis jako text, metatext a kontext. Prešov, 1993.
- Kořenský, J. – Hoffmanová, J. – Jaklová, A. – Mullerová, O. Komplexní analýza komunikačního procesu a textu. 2. vyd. České Budějovice, 1987.
- Kučera, M. Formy citů. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1432-8.
- Křivohlavý, J. Jak si navzájem lépe porozumíme. Praha: Avicenum, 1988.
- Křivohlavý, J. Konflikty mezi lidmi. Praha: Avicenum, 1973.
- Lauster, P. Láska, psychologie jednoho fenoménu. Praha: Knižní klub, 1994. ISBN 80-7176-033-1.
- Macurová, A. Subjektová problematika jazykového projevu. Slovo a slovesnost, 35, 1974, s 121 – 128.
- Machová, S. – Švehlová, M. Sémantika a pragmatika jako lingvistické disciplíny. Praha 1996
- Miovský, M. Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1362-4.
- Moore, T. Kniha o lásce a přátelství. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-253-9.
- Nakonečný, M. Lidské emoce. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0763-6.
- Nakonečný, M. Základy psychologie. Praha 1998.
- Pechar, J. Prostor imaginace. Praha: Psychoanalytické nakladatelství, 1992.
- Plháková, A. Učebnice obecné psychologie. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-1086-6.
- Powell, J. Láska bez podmínek. Praha: Portál, 1994. ISBN 80-85282-11-9.
- Saicová Římalová, L. Komunikační strategie v dopisech Boženy Němcové. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0927-4.

- Stuchlíková, I. *Základy psychologie emocí*. Praha: Portál, 2002. ISBN 80-7178-553-9.
- Šalda, F.X. O básnické autostylizaci, zvláště u Bezruče. *Slovo a slovesnost*, 1, 1935, s 13-38.
- Vlašín, Š. *Slovník literární teorie*. Praha, 1984.
- Vybíral, Z. *Psychologie lidské komunikace*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-291-2.
- Vybíral, Z. *Lži, polopravdy a pravda v lidské komunikaci*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-812-0.
- Watzlawick, P. *Jak skutečná je skutečnost?* Hradec Králové: Konfrontace, 1998.
- Watzlawick, P. *Pragmatika lidské komunikace*. Hradec Králové: Konfrontace, 1999.
- Yovell, Y. *Láska a jiné nemoci*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-307-9.
- http://www.evawyss.ch/_d/publikationsliste.htm [cit. 2004-01-02].

VI. PŘÍLOHY

MILOSTNÁ KORESPONDENCE ZDENY A JARDY

21. 8. 1975

Milý Jardo!

Píšu Ti až druhý den našeho pobytu na chmelu, abych Ti mohla popsat jak to tady chodí! Dovezli nás sem autobusem a když jsme projížděli okresem Louny, nebylo vidět nic jiného než nalevo chmelnice, napravo chmelnice. Vysadili nás ve vesnici Jímlín, která je dost veliká. Mají tu dokonce hrad. Ubytovali nás v jazykové škole VDR, takže všechno je tu napsané česky a vietnamsky. Na pokoji je nás 16 holek, takže si dovedeš představit to štěbetání. Jedna křičí přes druhou a v tom se nedá myslet a tvořit solidné věty. Místo matrací nám dali krásně vonící seno. Nezlob se, prosím tě, když to nebudeš moct přečíst. Víím, že píšu nečitelně a ještě k tomu to píšu na koleně, protože tu není jiný kus nábytku než postele. (dopis je velmi dobře čitelný)

Dnes dopoledne jsme byli poprvé na kombajnu. Jeden pán nám nejdříve sdělil, kolik lidí se už na kombajnu zabilo, kolik jich přišlo o skalp a komu to utrhl prsty. Bylo to otřesné, a když nás začal rozdělovat na určitá pracoviště, nikomu se tam nechtělo. Společně s jednou kamarádkou jsme skončily u části kombajnu s velice sympatickým názvem „řezačka“. Ale není to tak zlé. Sedíme u pasu a vybíráme z rozsekaných stonků a listů zbytky chmele. Občas si zaházíme lopatou nebo odneseme plný koš chmele. Jak vidíš, nic namáhavého, ale je to rizikové pracoviště.

Často vzpomínám na naše výlety a lituju, že už budou končit prázdniny. Když jsem se v Pardubicích vydala do rušných ulic, zastesklo se mi po tichých Havlovicích. V úterý jsem vyvolala film a dělala fotky. Potom Ti je ukážu, ale není to nic valného. Bylo by prima, kdyby jsi se někdy dostal do Pardubic. Mohli bychom si prohlídnout, co je tam pěkného.

Už se těším až se uvidíme. Budeme tady jenom dva týdny (což nás všechny moc potěšilo). Takže domů máme přijet asi někdy ve čtvrtek v prvním týdnu školního roku. To znamená, že na chatu pojedem asi první sobotu a neděli v září (jestli do toho nepřijde nic nepředvídatelného). Mohli bychom se snad vidět v sobotu (myslím, že to je 6. 8.) v 1 hodinu odpoledne v zatáčce u lesa. Jenom jestli by se Ti to hodilo. Kdybys měl čas, byla bych moc ráda kdybys mi napsal.

Naše adresa: ubytovna česáčů chmelu

Jímlín

439 64 Opočno u Loun

Jestli máš jiný nápad, tak mi ho napiš.

Posílám Ti malinkou ukázkou zeleného zlata. Možná, že Ti připomene vůni pivovar.

Dnes jsem si vzpomněla, jak jsme byli na houbách a trhali něčí jablka, protože jsme dnes byli krásť hrušky a švestky. Zakázané ovoce přece nejlépe chutná.

Už se těším do Havlovic.

Tak ahoj Zdena

25. 8. 1975

Milá Zdeno!

Čekal jsem toužebně Tvé psaní a jsem velice rád, že jsi napsala tak brzy. Tvé psaní mne velice potěšilo a s tím rukopisem si nedělej žádné starosti, podívej se na můj (jsem češtinářský antitalent, tak se na mne prosím nezlob je mi to velice líto ale je to tak).

Velice se mi líbila jedna věta z tvého dopisu. „Vím, že píší nečitelně a ještě k tomu to smolím na koleně, protože tu není jiný kus nábytku.“

Také stále vzpomínám na naše výlety a ještě častěji na tebe. Budu velice rád až budeme spolu a podnikneme nové tajné výlety, které byly zajímavé a poučné.

S tím pozváním do Pardubic je to prima ještě nikdy jsem tam nebyl a velice rád bych se tam podíval. Kdykoliv budeš chtít a budeš mít čas tak napiš a já přijedu.

U nás je velice špatné počasí je pořád zataženo a prší doufám, že u vás je lépe.

Jsem velice zvědav jestli mě poznáš, protože jsem se sám ostříhal, už jsem se na sebe nemohl podívat do zrcadla a tak jsem udělal frk, frk a bylo to. Ted' velice lituju, že jste mě neostříhali, snad by to dopadlo lépe.

Stále vzpomínám na tebe a chtěl bych Ti říct, že tě mám rád, chtěl bych ti to pořád opakovat od rána do večera je to lepší než cokoli jiného jelikož je to aktuální téma. A kdybych ti to opakoval od rána do večera každý den ta věta se nebude zdát nikdy otřelá a zastaralá, protože vyjadřuje všechny mé city k tobě.

Jak jinak to říct?

Mám ti říkat, že tě stále vidím všude kolem sebe, musím tě ke každé holce přirovnávat (a samozřejmě jsi vždy nahoře) a že se mi zdá jako by dny a týdny daleko pomaleji utíkaly než když jsi se mnou. To vše a mnoho jiných věcí, které nemohu formulovat a nedají se popsat znamená jen jediné mám tě rád a bych velice rád kdybych tě co nejdříve spatřil a díval se do tvých zelených očí a hladil tvé černé vlasy.

Budu velice rád když mi napíšeš.

Napiš mi něco hezkého.

Tak ahoj

Jarda

27. 8. 1975

Milý Jardo!

Děkuju Ti za dopis, z kterého jsem měla ohromnou radost. Putovaly jsme s kamarádkou Markétou po okolí a když jsme se vrátily, našla jsem na posteli dopis od Tebe. To bylo v poledne a po obědě jsme hned nastoupili na odpolední směnu, která končí až k desáté hodině. Píšu proto až dnes ráno.

Až do včerejšího dne se tu počasí stále zhoršovalo. Natahovala jsem na sebe stále další a další vrstvy oblečení. Ale dnes se to krásně změnilo. Obloha je modrá, svítí sluníčko a začíná být teplo. v době volna tu nemám zrovna moc zábavy. Čteme nebo se jdeme s Markétou projít, a tak myslím, že tu úspěšně zakládáme na tuk. Už tu bylo pár průšvihů s pitím a kouřením, a proto nám všem přitáhli režim. Ale příští týden se chceme vydat na černo do Loun, protože nás už nebaví stále tady sedět.

S tím návratem domů to ale vypadá bledě. Vůbec nevíme, kdy se vrátíme. Nejdřív musíme očesat všechny chmel, co tu je. Podle mých představ bychom tady museli být do vánoc, když si prohlížím plné chmelnice. Proslýchá se, že by nás mohli propustit kolem 10. 9., ale nemůžu to vůbec zaručit. Dám Ti vědět, kdy bychom se mohli vidět.

Představuju si tě, jak jsi asi ostříhaný. Jestli jenom ofinu nebo celkově. Jsem rozhodně zvědavá, co jsi si na té hlavě stvořil. Myslím, že by ti kratší účes mohl slušet.

Opravdu se těším, až se zase setkáme. Kam se tentokrát vydáme? Někdy bychom se mohli podívat i dál, ale to by muselo být na celý den. Ted' už to bude horší. Začne škola, fůra učení a bude se blížit matura. Budu se snažit naučit všechno ve všední dny, abych měla v sobotu a neděli více volna.

Často na Tebe myslím a snažím si představit Tvoji podobu (v tom mi pomůže fotka), chování a jednání, které mi bylo milé. Nedovedu dost dobře psát a hlavně mluvit o tom, co cítím a prožívám.

Vzpomínám také na první chvíle, kdy jsme se setkali, na Benátskou. Taky jsi mi tam připadal jiný než jakého Tě znám ted'. Ale od první chvíle jsi mi byl nějak blízký. Na Benátskou se mi zrovna moc nechťelo jít. Rozhodly jsme se s Nad'ou až na poslední chvíli, a dnes jsem ráda, že jsem tam šla. Jinak bych byla stále ještě sama a dnes doufám, že už snad nejsem.

Pročítám si stále znova Tvůj dopis a mám radost, je mi dobře. Když jsem ho četla včera poprvé, hned jsem začala vidět všechno v jasnějších barvách.

Budu moc ráda, když mi zase napíšeš. Loučí se s Tebou „těžce pracující člověk“ Zdena

Vidím před sebou Tvé zelenohnědé oči a ostříhané háro. Pro tento případ je prima, že jsme daleko, protože nemůže být mučáčo.

Brzy ahoj.

28. 8. 1975

Milá Zdeno!

Žil jsem v naději a v nedočkavosti kdy přijde Tvůj dopis.

Počítal jsem asi takto, můj dopis jsem psal v pondělí tak přijde ve středu nebo ve čtvrtek, takže od tebe bych dopis dostal v sobotu nebo v pondělí. Takže si dovedeš představit můj údiv a radost nad tvým dopisem. Když jsem otevřel schránku a přečetl adresu hned jsem tě poznal podle písma. Tvůj dopis mne velice potěšil i když jsem byl rád trošku mne zamrzela jedna věta tvého dopisu, kterou formuluješ tak že nevíš jestli nejsi sama to mne velice mrzelo.

Jak jsem psal v pondělí, že je tu špatně, tak se to jako zázrakem převrátilo a je tu úplně ideální počasí, obloha bez jediného mráčku a doufám že to ještě pár týdnů vydrží aby ses trochu opálila.

Škoda, že tady nebudeš tudle sobotu a neděli protože je v Batňovicích pouť ale doufám že přijedeš 13. a 14. 9. 1975 protože to bude v neděli 14. 9. Hornický den a tam bychom mohli spolu jít bývá to vždy fajn jsou tam vždy populární zpěváci pop-muzik. Předloni tu byli sourozenci Ulrychovi a v loni Špinarová. Až mi napíše kdy přijedeš tak prosím napiš sraz (tedy kdy se máme sejít u lesa v zatáčce) v sobotu ráno abychom mohli mít celý den pro sebe. Bylo by to fajn.

Jinak se těším na Tvé další psaní které mi vždy rozehřeje srdce a hned je mi daleko lépe a svět vidím daleko veselejší.

S upřímným pozdravem

Jarda

30. 8. 1975

Milý Jardo!

Myslím, že poštovní úřady se překonávají. Když mi včera daly holky dopis od Tebe, byla jsem ohromně překvapená. Vůbec jsem to nečekala, nejdřív tak v pondělí. Připadalo mi to jakoby jste se na mě všichni domluvili. V úterý 1. dopis od Tebe, ve středu od matky a ve čtvrtek od Nadi. Tak si představ to pěkné překvapení, když jsem hned v pátek dostala dopis od Tebe. Udělal mi velkou radost. Děkuji Ti za fotku, na které Ti to sluší a jestli máš takový zástřih, tak by to nebylo špatné.

Píšeš, že je u Vás ideální počasí. Tady taky bylo, ale moc dlouho to nevydrželo. Včera ještě bylo jasno a teplo. Dnes už je zataženo a vypadá to na delší dobu.

Ted právě se nemůžu dost dobře soustředit na psaní, protože jedné kamarádce přišel z domova balík, což všichni vítají hlasitou radostí. Kamarádka vytahuje z balíku další a další dobroty, které jsou vždy dost hlasitě hodnoceny.

Stále ještě nevím, kdy pojedu domů, ale myslím, že toho 13. a 14. 9. snad už pojedeme na chatu (když si to naši nerozmyslí). S tím Hornickým dnem to není špatný nápad. Myslím, že bychom se mohli setkat v sobotu 13. 9. Píšeš, že už dopoledne, tak tedy v 8 a kdyby rostly houby, mohli bychom se po nich trochu podívat. V sobotu se domluvíme co a jak dál. Bude to lepší, než se domlouvat písemně. Kdyby to v sobotu nevyšlo, tak ti dám včas vědět.

Nezlob se, prosím tě, jestli to dnes píšu páté přes deváté, protože to, co dnes holky vyvádějí, je už trochu moc.

Jinak naše pracovní úsilí už trochu klesá. Sedíme s Markétou u pásu, koukáme jak běží dál a dál, občas vybereme kousek chmelu. Ani bavit se nemůžeme, protože je tam velký rachot. Tím pádem se každý oddává svým myšlenkám. Dá se říct, že děláme od jídla k jídlu. Po obědě myslíme na to, když už bude konečně volno a svačina. U toho pásu je to unavující. Nedovedu si představit, že to někdo dělá celý život.

A jak se nám starají o kulturu? Za chvíli začíná v jídelně představení country skupiny Barabové. Jinak za dobu svého pobytu tady můžeme shlédnout 3 sovětské filmy. Např. zítra to bude pohádka „Ruslan a Liudmila.“ Maximálně můžeme jít do sousední vesnice do kina, a to se ještě rozmýšlejí, jestli nás pustí, protože tu bylo už pár průšvihů.

Je 10 hodin dopoledne a právě vidím z okna jak vybírají poštovní schránku (přestože ji mají vybírat až o půl 12), takže dnes tento dopis neodcestuje.

Ted' se tady udělal krásný klid, protože všechny holky vypadly do jídelny.

Už se těším, až tě zase uvidím a někam vyrazíme. Zdá se mi to tady dlouhé. Pomalu to tady utíká a musím si stále vytyčovat nějaké cíle, na které se těším, aby mi to rychleji uběhlo. Stýská se mi tu taky po gramci a jeho písničkách. Vzpomínám na tebe, co právě asi děláš. Těším se na Tvůj další dopis.

Mnoho pozdravů Ti zasílá kombajnérka Zdena

3. 9. 1975

Milá Zdeno!

Děkuji Ti za dopis, z kterého jsem měl velikou radost a na který jsme se těšil. Taktéž děkuji za zpravodajství z chmelu, které bylo velice aktuální a do kterého jsem se začel.

Hned úvodem jsem se chtěl omluvit, ty jsi mi asi nerozuměla když píšeš, že se „můžem vidět když chceš“, já opravdu chci abychom se sešli už v sobotu ráno ale jestli se Ti to nehodí nutit tě nemohu a proto radši napiš pravdu kdyby se Ti to nehodilo, já se nebudu zlobit.

Škoda, že nemůžeš přijet už tudle sobotu protože bude ve Rtyni pouť a posvícení. Poslední neděle o prázdninách byla zase pouťová v Batňovicích samozřejmě jsem se zúčastnil rušného veselí i já a stál ve středu pozornosti (příčiněním mého účesu). Musím ti ještě sdělit, že na té fotce jsem skutečně já ale můj nynější účes tomu úplně neodpovídá.

Abych ti popsal můj účes – je to prostě ofinka. Koupil jsem si sekáček na vlasy a trochu si je kompletně upravil (musím se přiznat že se to zamlouvá babičce)

Jsem zvědav jestli tě poznám, když stále přibýváš, mohu ti poradit cvičení a ovládání se při jídle, po této radě tě doufám aspoň poznám. Domluvil jsem se s Lád'ou Bártou na tom, že jednou navštívíme obec Pardubice za účelem seznámení se pamětihodnostmi města a okolí. Lád'a mi to navrhl první. Pojedem k jeho příbuzným a já bych přespal někde v lese nebo v hotelu podle finanční situace a podle kurzu dolaru.

Jinak se velice těším na Tvůj další dopis a brzké shledání.

S vděčností Jarda

5. 9. 1975

Milý Jardo!

Děkuji Ti za dopis, který jsem už očekávala a byla jsem moc ráda, když přišel. Lád'ův nápad s návštěvou Pardubic je správný a bude to prima. Jen se musíme domluvit, až to bude možné. My totiž jezdíme téměř vždy, když je volno, do Havlovic. Jedna věta v Tvém dopise mě přímo dojala. A to asi tato – „musím se přiznat, že se ten účes zamlouvá babičce.“ Tvůj návod, jak neztloustnout mě zrovna moc nepotěšil. Nechodíme totiž na dopolední svačinu a na večeri a účinek to nemá stejně žádný. Chodíme do Loun vzdálených 5 km a taky nic. Musím sice doznat, že jednu cestu jezdíme stopem. Stopování se mi začíná líbit jako levná a rychlá doprava. Minule nás ale potkala stopsmůla (nebo se to taky dá nazvat stoppech). Nikdo nám nechtěl zastavit a v okoljedoucích autech jsme jenom viděli povzbudivě se na nás usmívající spolužáky.

Píšeš, že jsem Ti asi nerozuměla, když píšeš, že se „můžem vidět když chceš už ráno“ (v sobotu v 8, v zatáčce u lesa). Myslím ale, že jsem Ti rozuměla a nic mi nebrání v tom, abychom se setkali už ráno. Lepší by bylo napsat spíš, že doufám, že mi v tom nic nezabrání. Nikdo nikdy neví, co se může stát. Nám například oddalují stále postupně den odjezdu. Poslední verze zní 11. 9., tedy ve čtvrtek, vlakem. Takže počítáme s tím, že nejméně šest hodin strávíme ve vlaku a na nádražích přestupních stanic. Další hodinu zabiju tím, že poputuju s těžkým kufrem přes město z nádraží k domovu. Domů se už ale moc těším. Práce na kombajnu u pásu se mi jeví čím dál tím jako

nudnější, jednotvárnější, uspávající atd. Pracujeme už pouze automaticky. Nevím vůbec co a jak dělám a mé myšlenky se honí v různých oblastech. A to asi v těchto:

- prožité prázdniny
- jak si zařídit život po gymplu
- co si koupit za těžce vydělané peníze

a ještě v mnoha jiných oblastech. Co jsme tady, neznáme soboty a neděle. Dělá se nepřetržitě. Tento týden máme ranní, budí nás o půl páté a vstává se mi čím dál hůř. Oči se mi nechtějí otevřít. Mozek říká tělu vstaň, ale to nechce poslechnout.

Včera jsme se konečně dostali do kina na film „Jak utopit Dr. Mráčka aneb konec vodníků v Čechách.“ Myslím, že jsi to asi viděl. Mně se to líbilo a zase jsem jednou měla možnost se zasmát.

Ted' už se těším, až se uvidíme. Tak tedy v sobotu ráno. Doufám, že nebude pršet nebo že se nám to nebude pokoušet pokazit jiná vyšší moc (jako např. rodiče, kteří mohou dostat nápad zůstat pro tentokrát doma).

Počítám, že tento dopis může dorazit k cíli nejdřív v pondělí. Byla bych moc ráda, kdybych dostala Tvou dopověď, ale už mi sem radši nepiš, protože bych to asi nedostala.

Tak brzy na viděnou.

Mnoho srdečných pozdravů Ti zasílá Zdena

17. 9. 1975

Milá Zdeno!

Předem tohoto dopisu přijmi můj upřímný pozdrav. Doufám, že tento dopis dostaneš ještě před odjezdem na chatu, jistě jsem tě tímto dopisem překvapil a jsem tomu velice rád.

Ani bys neřekla jak na tebe stále myslím, myslím na tebe stále dnem i nocí (spíš nocí). Rád bych se zeptal zda jsi prožila noci kdy nemůžeš usnout a v hlavě se ti honí jedna myšlenka za druhou a ty ležíš a přemýšlíš. Tak tyto noci mám hodně často a jistě si dovedeš představit na koho myslím a na co.

Ale ted'ka o tom, co ti chci napsat, jak jsi si všimla toho plakátu „setkání mladých“. Tak to prý bude docela fajn a já jsem našim odřekl cestu k příbuzným a proto bysme mohli jít. Píši ti hlavně proto, že je tam ještě napsáno společenský úbor, abys tedy něco měla.

S upřímným pozdravem

Jarda

.

22. 9. 1975

Milý Jarku!

Zasílám Ti moc a moc pozdravů z Pardubic. Je pondělí, právě tři čtvrtě na 11 (takže nevidět už bude úterý). Předem mnou leží německé fráze a ani trochu mi nelezou do hlavy. Už jsem to vzdala a odložila na zítřejší ráno, protože máme od 10 hod. Tím jsem zaměnila práci mírně řečeno nepříjemnou (ale nutnou) za činnost příjemnou a dobrovolnou a tou je psaní dopisu Tobě.

Během celého dne na tebe musím každou chvíli myslet. Ať už při matice, při těláku nebo cestou ze školy. Nejčastěji se mi vybavují zážitky poslední soboty a neděle. „Setkání mladých“ se mi líbilo. Myslím, že hlavně proto, že jsi tam byl Ty. Škoda jenom, že chvíle s tebou mi vždycky tak rychle uteče. Chtěla bych Ti napsat, že Tě mám ráda. Nevím, jak Ti zní tato věta. Mně se zdá jako nejprostší a neupřímnější. Bez velkých a pečlivě vybíraných slov jenom jednoduché – mám Tě ráda. Myslím, že bych ti to řekla někdy jindy samo od sebe. Nemohla jsem se nějak odhodlat, takže jsi mi svým dotazem vlastně pomohl. Neměla jsem totiž ještě nikdy možnost a důvod někomu něco podobného sdělit, proto to mlčení.

Dnes se mi naskytla další příležitost k přemýšlení. Odpoledne mě totiž navštívila moje nejlepší kamarádka z devítiletky (proto se čas mého učení – nutného zla – posunul někam směrem k půlnoci). Přišla mě pozvat na svou vlastní svatbu. Postupně se mi vybavuje, co se nám kde společně přihodilo nebo co jsme kde vyvedly. Zdá se mi to úplně neuvěřitelné.

Jinak ve škole se to začíná být stále „zajímavější“. Něuvěřitelným tempem vplouváme do běžných kolejí zkoušení a písemek. Opět nás straší svět číslic a to hlavně čísla od jedné do pěti. Od té jedné – to by šlo, ale od pěti radši dál. Ale ono i k té pětce se dá přijít zcela lehce. Stačí jeden diktát z češtiny, který přijde co nevidět. Nepřipadám si vůbec, jako bych chodila teprve týden do školy. Spíš mám pocit, jako bych se blížila právě někam k pololetí. Ale o škole abych radši nepsala. Nemám právě v úmyslu Ti to znechutit.

Tak už máme úterý. Mé nepřesné hodinky ukazují něco kolem čtvrt na jednu. Takže bych měla jít pomalu spát, jestliže chci bez úrazu proplout nástrahami školních lavic.

Právě v tomto okamžiku Ti přeju dobrou noc a sladké sny, protože asi spíš. A až se ráno vzbudíš, tak Ti přeju, aby Ti všechno vycházelo tak, jak vycházet má a jak si to přeješ.

A jestli si na mě někdy vzpomeneš, tak mi drž prosím Tě pěsti, abych ve škole někde neztroskotala. myslí na Tebe a políbení poštou Ti zasílá Zdena

24. 9. 1975

Milá Zdeno!

Zasílám Ti hodně pozdravů z Úpice a velký dík za Tvůj dopis, který mne potěšil daleko více než všechny předešlé dohromady.

Jen jsem se podíval do schránky hned jsem poznal že je to dopis od Tebe podle červeného orámování a po otevření schránky samozřejmě podle Tvého rukopisu.

Abych se přiznal tak jsem dopis čekal v pátek a proto mne překvapil (a potěšil).

Je mi velice líto že se tudle sobotu neuvidíme a také lituji, že se nepodívám do Pardubic 4. a 5. protože je zlatá přílba a byl bych ji býval rád viděl. Zato se naskýtá jiná možnost „Velká pardubická“, která je v neděli 12. 10. 1975 a tu bych též rád shlédl. Jestliže přijedete na chatu 4. 9. tak bychom se mohli dohodnout jak a co. Teda spíš jak protože už víme co.

Nezlob se, že tě otravuju s prosbou ale kdybys měla trochu času a cestu kolem knihy tak se prosím zastav. Kdyby se náhodou dotěrná prodavačka ptala po příčině Tvé návštěvy tlumoč ji mou prosbu jestli v tomto bohulibém kšeftě vlastní knihy jménem Edith Piaf a Masožravé rostliny. Kdyby Ti prodavačka sdělila, že je v její moci splnit tak tyto dvě zbožné knihy bych doporučoval zakoupiti a do města Úpice donésti kde na vás toužebně čeká jeden muž, který by je od vás (za příslušnou odměnu) převzal. Jestliže zbyde trocha čas mezi psaním dopisu a učením tak bych vám doporučoval aspoň jednu knihu přečísti a to knihu už výše jmenovanou Edith Piaf.

Jak jste si všimla milá komteso ovládám spíše zbraň v boji litém nežli zbraň písaře a žen. K této zbraní jsem řádně nepřimykli, i když se ji učím ovládat již dvanáctý rok, taktéž jsem nepřivyklí učení zvanému gramatika i když nejsem mudrc (učitel) o mne přerazili hůl.

Jak samozřejmě víte milá komteso je pro mne jak pro zkušeného bojovníka za spravedlnost je lehké odhalit léčky v boji leč horší to je s léčkami v gramatice které jsou stále záhudné, útočné, vychytralé.

Chtěl bych též omluvit svůj slohový styl tím, že můj osobní písař byl v jedné šarvátce s bandity zabyt a skalpován. Tím se tedy vysvětluje vše a můj rukopis bude špatný do té doby co najmu nového písaře, který ovládá jak meč a bambitky tak i pero rukou lehkou.

Těším se na další brzký dopis s láskou a oddaností se loučí Jára

29. 9. 1975

Milý Jardo!

Nejdřív Tě mockrát pozdravuju a vzpomínám na Tebe, jakým způsobem a kdy jsi dojel domů. Doufám, že jsi se svou cestou neměl moc starostí. Jsem ráda, že jsi v sobotu přijel. Když jsem se Tě uviděla stát ve dveřích, bylo to pro mě velké překvapení a udělalo mi to radost. Čekala jsem za dveřmi kohokoliv jiného, ale že tam uvidím Tebe, to by mě snad ani ve snu nenapadlo. Překvapení jsou různá (milá a nemilá). Musím Tě ujistit, že toto patří k těm opravdu milým. Dnes už bych Tě mohla pozvat s klidným svědomím dál, protože jsem měla v neděli konečně čas si to tady v pokoji uklidit. Jinak jsem taky přemýšlela, jestli tady v Pardubicích nemáme ještě nějaké zastrčené

knihkupectví, ale bohužel o žádném už nevím, a tak žádaná literatura ti zůstane asi nadále nedostupnou, pokud ty knížky neobjevidíš někde jinde (ale jak jsem se přesvědčila, už v to nevěříš ani ty). Když jsem přišla v sobotu domů, bylo všude ticho, klid a mír – všichni už spali. Myslela jsem na Tebe, kudy asi bloudíš a hledáš cestu k nádraží nebo jak čekáš dlouhou dobu na vlak.

Zase Ti píšu dopis večer. Je to asi fakt nejhodnější doba. Celý barák je klidný (nikde neskřípou dveře), jenom z dálky slyším jedoucí vlak a nějaké hlášení z nádraží. To doléhá až sem otevřeným oknem i na tu velkou dálku. Už se těším na sobotu až budeme v Havlovicích. Vždycky si musím vytyčit nějaký cíl, na který se těším. Potom mi to nepříjemně nějak rychleji uteče. Takže těch 5 dní ve škole se nějak přetluče. Pak přijdou dny, na které se těším – sobota a neděle, ale ty utečou tak strašně rychle, že si to ani nestačím uvědomit a už zase sedím ve 2. lavici ve IV. C. Dnes je pondělí a já už se těším, až Tě v sobotu uvidím, co jiného mi zbývá. Je smutné, že je teprv pondělí, ale co se dá dělat.

Přestože už bude říjen, je stále pěkné počasí. Dnes bylo velké teplo. Kdyby to tak chtělo ještě nějakou dobu vydržet, vůbec bych se nezlobila.

A co podnikneme tento týden? Máš nějaký plán činnosti? Jestli ne, tak to vůbec nevádí, na něco snad přijdeme.

Už je 11 hodin a ještě musím přelouskat kus „Matky“ od Čapka, abych zítra ve škole nepohořela. právě to na nás začíná padat ze všech stran. Všichni profesori zkouší a jeden za druhým slibují písemky.

Jardo, chtěla bych ti poděkovat za návštěvu a za pěknou sobotu. Tak ahoj tu následující sobotu.

Upřímný pozdrav z Pardubic
od Zdeny

L. P. 1975

Milá Zdeno!

Tvůj dopis jsem dostal ve středu a mile mne překvapil.

Nejprve Tě pozdravuji a přeji úspěch ve škole a v osobním životě (rodina). Musím Ti velice poděkovat za Tvé srdečné přivítání, které mne potěšilo a bylo mi milé. Stále vzpomínám na chvíle, které jsme prožili spolu blouděním ulice města (i když jsi se někde vyznala třeba v okolí hotelu Grand) a na „tiché a útulné“ kino kde jsme shlédli aspoň podle tebe drasťák co trhá nervy jako provazy, musím přiznat, že to drasťák byl aspoň se mi to jednou zdálo a to hlavně přičiněním zvuku.

Jak jsi mi poradila píši tento dopis taktéž v noci je 19:35 a venku prší a prší.

Přeji Ti aby se Ti divadlo na které jdete v pátek líbilo. Když už jsem u toho divadla tak jsem byl v neděli na Semaforu byl tu Šimek a bylo to docela fajn.

V sobotu (jestli přijedeš) bychom mohli jít do kina dávají Divoký Mesiáš o životě velkého sochaře anglický film. Nebo bysme mohli jít k vám pustit si desky a nebo další možnost jít jen tak ven. Pokud mne se týče tak je mi to úplně jedno jen když budu s tebou.

Chtěl jsem Ti ještě říci jak jsem dojel domů. Spolu jsem se rozloučili v 23:10 suveréně jsem se dostal na nádraží ve 23:30 tam jsem si koupil lístek a přesvědčil se, že vlak na Hradec jede v 0.25 a proto jsem zůstal v místním bufetu kde jsem si koupil 5 chlebiček po 1,40 které mě přišli na 12 korun. Chvilku jsem postál to znamená hodinu a odjel vlakem (který měl 30 minut zpoždění) do Hradce. Byla 1 hodina a první vlak do Jaroměře odjížděl ve 4 hodiny. V polo leže, polo spánku a polo zmrzle jsem se vlaku dočkal. V Jaroměři jsem čekal na další vlak, takže domů jsem přijel po 6 hodině ale nic z toho co jsem prožil nemůže skazit můj zážitek z krásně prožité soboty.

Doufám, že se v sobotu uvidíme aspoň já se na to velice těším a nemohu myslet na nic jiného jen na tebe když mám nějakou nepříjemnost tak si vzpomenu na tebe a je mi zase dobře a chci žít a vám proč chci žít, že mám nějaký cíl.

S pozdravem se loučí
Jarda

6. 10. 1975

Milý Jardo!

Stále na Tebe myslím a přicházím na mnoho dalších věcí, které jsem Ti chtěla říct, ale nějak jsem se k tomu nedostala. Na to si vždycky vzpomenu, až když mi zmizí v dáli na kole a já si vybavuju, co pěkného jsme spolu prožili. Jen kdyby bylo pěkné počasí. Zdá se mi to čím dál horší. Rtuť v teploměru klesá stále níž a níž. Myslím, že od počasí už můžeme očekávat jen sníh a na ten se náhodou těším. Ale jinak všeobecně dám přednost létu před zimou.

Tak v neděli jsme se vydali na cestu do Pardubic tak v 5 hodin, ale domů jsme dorazili až v 8. Stěhovali jsme totiž babiččino ovoce, takže naše cesta vypadala takto: zastavit, naložit bedny s jablkama, popojet, zastavit, vyložit bedny a tak podobně. Takže když jsme konečně byli u cíle, na učení mi už moc času nezbylo. Ale dnes jsem měla ve škole kliku, z ničeho jsem nebyla (jinak by to dopadlo asi dost špatně). Každého musí potkat někdy štěstí.

Je prima, že dnes nemám tolik učení. Proto jsem uvítala, když u nás zazvonila Naďa, jestli bych nešla do kina na film „Dva muži hlásí příchod“. V kině jsme se ale dozvěděly, že toto představení je pouze pro členy filmového klubu. Proto jsme šly na jiný film – western „Podivné dědictví“. Tento film ti doporučuji, jestliže si budeš chtít zlepšit náladu. Jsou tam mnohé krásně legrační scény.

Jardo, chtěla bych tě poprosit, jestli by ses nepodíval, jestli doma nemáte náhodou nějakou knížku od Bertholda Brechta. Mám mít totiž na češtinu referát z toho autora do 14 dnů a nemůžu sehnat žádné jeho dílo (a taky začínám pochybovat, že nějaké seženu).

Myslím, že Ti musí asi dělat dost velké potíže přeloučit mé dopisy, protože jak zjišťuji, tak to nemohu sama po sobě mnohdy přečíst. Tím spíš, že tyto stránky tvořím vleže na tvrdé podložce (sešitu z matiky).

Teš už se těším na tebe. Jsem s Tebou moc ráda a když se máme vždycky rozloučit, tak se mi nechce. A když už se rozloučíme, tak si na Tebe každou chvíli vzpomenu a když se mi něco přihodí, tak si představí, jaké by to bylo, kdybys mohl být u mě. Je to moc prima, když má člověk někoho, ke komu má pěkný vztah, má ho rád, může mu všechno říct. Přála bych si, abychom si mohli vždycky říkat to, na co myslíme, co se nám líbí, ale i to, co se nám nelíbí. Kdyby se ti něco nezdálo, tak mi to řekni. Možná, že někdy chceš dělat něco jiného, než co podnikáme. Jestliže máš na něco jiný názor, tak to klidně řekni. Já ti to taky řeknu a když tak mi to můžeš vyvrátit a přesvědčit mě, že to tak není.

Teš se těším už na Tvou odpověď a hlavně na Tebe.

Zdena

8. 10. 1975

Milá Zdeno!

Úvodem dopisu bych Ti rád poděkoval za Tvé psaní, které mi došlo jak jsem čekal ve středu ráno, i když jsem ho čekal byl jsem stejně rád a šťasten jak bych dostal nečekané psaní.

Tvoje žádost mne potěšila a budu se snažit Ti něco sehnat. S tím počasím máš pravdu den ode dne je chladnější a ze severu vane stále chladnější vítr. Ten vítr nám naše setkání určitě neznepríjemní i když jsem mu domlouval a zaříkával nedá si říct. Je to škoda tím větší, že mi je divný být u Vás a k nám to máme daleko. Byl bych rád kdybys přemýšlela a přišla na to kam bysme mohli jít kde by nás nikdo nerušil a kde bychom mohli být v teple a aspoň chvíli sami.

U nás v Úpici je daleko studeněji jelikož a protože jsme jednou v Krkonoších a tím na horách. Doufám, že letos napadne trochu sněhu abych mohl vyzkoušet novou sjezdovku na Veselce.

Náš program na sobotu: kdybys přišla na to kam se schovat mohli bychom být spolu jestli na nic nepřijdeš tak máme jedinou možnost jít do kina. Dávají „Žlutou ponorku“. Film (kreslený) s písničkama. Byl bych rád kdybys přemýšlela o tom, co budeme dělat a v sobotu o 1:00 (o hodině) to sdělila mé maličkosti.

Na závěr bych ti chtěl říct, že tě mám rád a stále na tebe vzpomínám.

Jarda

20. 10. 1975

Milý Jardo!

Marně jsem čekala minulý týden dopis od Tebe. Snažím se nějak si to vysvětlit, ale snad se to dozvím přímo od Tebe.

Jinak Ti musím ještě jednou poděkovat za Brechtovy knížky. Moc mi pomohly při usilovném psaní referátu – obzvláště doslov. Referát jsem měla mít minulý týden v úterý, a tak jsem musela stihnout v pondělí dočíst knížku a napsat o ní pár slov. To mi trvalo do 4 hodin do rána. Tak nějak vypadal celý minulý týden. Dnes mám konečně trochu víc času.

V Budějovicích jsme se měli dobře. V sobotu dopoledne jsme ohlídlí jak jsou zásobené místní obchody. Musím říct, že výborně, vyjma knihkupectví. Ani v jednom neměli ani „Masožravé rostliny“ ani „Edith Piaf“. Když jsem se na tyto knížky ptala, prodavačky hned věděly, o co jde, a taky okamžitě odpovídaly: „Už nemáme“. Po celou sobotu a neděli v Budějovicích téměř nepřetržitě pršelo. Na cestu domů po kluzkých silnicích jsme se vydali patřičně napakovaní Budvarem.

V pátek jsem na Tebe vzpomínala, jak se Ti vede u odvodu, jestli už se v duchu vidíš v letadle nebo na provazech padáku. Držela jsem Ti pěsti, aby to do dobře dopadlo, uvidím, jestli to nějak pomohlo.

Dnes je pondělí, tak ještě nějak bez pohromy přežít úterý, středu, čtvrtek a pátek. To už jsou jenom čtyři dny. Naši budou možná tuto sobotu dělat, ale já se do Havlovic nějak dostanu. Když tak s Bednaříkovejma nebo nějak jinak.

A co podniknem tento týden, když bude špatné počasí (jakože bude, ve zlepšení už ani nedoufám). Jak to bude vypadat s oslavou Kájových narozenin. Není mi známo, jestli bude Kája v Havlovicích, nevím ani jestli tam bude Nad'a, protože jí plán může narušit autoškola. Myslím, že tento týden budou v Havlovicích slovovat rybník.

Už se těším, až se uvidíme. Jenom mě mrzí, že od Tebe nemám žádnou zprávu. Hlavou se mi honí všechny možné důvody, které by Ti mohly zabránit napsat dopis. Jenom doufám, že to nebude snad nic závažného.

Dopis jsem začala psát včera večer a dnes ráno ho dopisuju. Máme totiž až od 10 hodin. Do školy bych radši nešla, protože téměř každou minutu na Tebe musím myslet. Jestli budu nucena sdělovat své vědomosti členovi profesorského sboru, který tento výkon patřičně ohodnotí. Snad jsi v pořádku.

Měj se zatím pěkně. Bertolda Brechta dodám při nejbližší příležitosti.

Už se na tebe těší Zdena

20. 10. 1975

Milá Zdeno!

Předem mého dopisu bych se chtěl omluvit za zpoždění. Píši Ti proto pozdě abych mohl informovat o svém programu. Tak minulou neděli to je 12. 10. 75 jsem byl v divadle dávali estrádní pořad s pražskou skupinou „Hledám ženu“, i po shlédnutí jsem se nedozvěděl jak název souvisí s dějem. V hledišti byla tak třetina lidí a já se těm dvěma třetinám vůbec nedivil. Pořadatelé se vyznamenali totiž na plakátech měli napsanou žlutou ponorku takže mnoho lidí přišlo zbytečně. Například burďák chtěl jít do kina a zakoupil v vstupenky jedna stojí 17 korun a vůbec ho nepřekvapilo že za kreslený film zaplatil 51 Kč, toto nedorozumění se pro něho naštěstí včas vysvětlilo a lístky vrátil.

V pátek 17. 10. 75 jsme se zúčastnili zábavy ve Rtyni ze které jsem o půl jedenácté vypadl. Druhý den ráno jsme s Lád'ou vyrazili do Svatoňovic na přespolní závody. Na místě jsme se dozvěděli, že to poběží i 4 reprezentanti. Po této informaci se Lád'a nepřihlásil ale já aspoň ze srandy ano. Trať je dlouhá 6000 m a běží se 3 okruhy. Je to trať s velkými stoupáky. Na startu nás bylo 17, při stoupání se to roztahalo a dalo se vpřed značně rychle a vcuclo mě to do víru závodu. Když jsem uběhl první kolo tak ze mě jenom lilo což mi pomohlo jen k tomu, že jsem byl čtvrtý od konce což byl pro mne úspěch. Bohužel jsem v polovici druhého kola šlápl na kámen a vyvrátil jsem si nohu. V cíli se našla jedna hodná paní která mě namačkala do trabantu a odvezla do Úpice. Doma jsem se naobédval a stáhl nohu.

Zapomněl jsem Ti říci jednu důležitou věc. V pátek jsem byl u odvodu kde nás prohlédli a důkladně nás informovali o vojně. Byli jsme tam od 7 hodin ráno do 2 hodin odpoledne. jó a ještě výsledek: odveden! Na vojnu půjdu příští rok na podzim.

Na konec bych se rád zmínil o nás dvou. Víím, že máš hodně učení a kvůli mně se nemůžeš pořádně připravit. velice by mě mrzelo kdyby ses nedostala na vejšku a stále bych si vyčítal že je to kvůli mně. Já bych nerad byl sobecký a měl tě jen pro sebe i když víím, že vzdělání Ti dá daleko větší možnosti než já.

Byl bych rád kdyby ses rozhodla a jestliže se uvidíme, tak mi to dej vědět.

Ahoj

Jarda

22. 10. 1975

Milý Jardo!

Tentokrát Ti píšu jenom krátce, protože v sobotu se snad uvidíme.

Musím přiznat, že poslední dopis od Tebe mě dost zarazil. Chci říct, že poslední stránka nadepsaná „Nakonec bych se rád zmínil o nás dvou“. Nevím, jakým způsobem jsi došel k takovým úvahám, co Tě k takovým myšlenkám přimělo. moc ráda si s Tebou o tom promluvíím.

Mám Ti dát vědět, jestli se uvidíme. byli jsme domluveni na sobotě na 2 hodiny odpoledne, tak by snad mohlo tak zůstat. Vůbec Ti nechci zasahovat do Tvých plánů, jak budeš trávit volný čas. Jestli v té době budeš mít něco jiného, tak to nevádí, můžeme se setkat jindy. Jestli naši nebudou dělat, budu na chatě. Jestli dělat budou, tak budu u Bednaříků, v naší chatě nebo venku před chatou. Tam by jsi mě našel, až bys měl čas. Stačí hvíznout.

Jinak jsem včera mluvila s Nad'ou a Kájou. Oba jedou do Havlovic, takže ty narozeniny se asi slavit budou. Bližší informace Ti dodám, až se uvidíme.

Všechno, co Ti dnes píšu, je moc stručný a asi taky moc suchý. Nezlob se proto na mě, nemám zrovna nejlepší náladu.

Tak ahoj

Zdena

29. 10. 1975

Milý Jardo!

Nejdřív Ti posílám mnoho pozdravů z Pardubic. Píšu Ti teprve dnes (ve středu), protože teprve před chvílí jsem se dozvěděla, jak to bude tento týden přesně vypadat s naší cestou do Havlovic. Počátkem týdne taťka přišel s nepříjemnou zprávou, že bude muset v sobotu do práce a pak ještě projevila babička přání, jestli by u nás mohl být děda na sobotu a na neděli, ona že pojedě na dušičky do Rtně. Tím pádem nemůže do Havlovic ani taťka. Ale podařilo se mi to vyřešit následujícím způsobem. Nabídla jsem se babičce, že ji do Rtně odvezu a i naši mu kupodivu vyšli vstříc tím, že mi půjčí auto. Takže v pátek se s babičkou dopravíme do Rtně. Doufám, že se nám cestou auto neporouchá, to by byl konec, protože v motoru se vůbec nevyznám (a babička teprve ne). Ve Rtni nás čekají činnosti asi tohoto rázu: „obdělání“ pradědečkova hrobu, návštěva u příbuzných a podobně. V sobotu ráno se přesuneme k tetě do Havlovic, kde pobudeme do neděle. Cestou do Havlovic nás čeká ještě jedna zastávka, a to na hřbitově v Úpicí, kde uctíme památku dalších prarodičů. Tentokrát snad už k hrobu trefím na poprvé. To všechno dohromady znamená: jestliže se nevybouráme a jestli budeš mít čas, tak se snad v sobotu uvidíme. O půl druhé na rovině.

Ten výstřížek z novin jsem docela náhodou objevila v časopise Tvorba, který jsem našla ve škole a z dlouhé chvíle v něm listovala. Je to kritika na film, který se mi moc líbil – Divoký Mesiáš. To jen tak pro zajímavost.

Pak se mi stala taky jedna nepříjemná věc. Když jsme přijeli v neděli z Havlovic, zjistila jsem, že jsem v pátek před odjezdem zapomněla vypnout magneták, takže se celé dva dny točil a žhvil na prázdno. To se projevilo tak, že od té doby vydává jakési kňouravé zvuky. O proudu, co to užralo, ani nebudu psát.

Kdybys někdy náhodou neměl nic na práci, tak by jsi mě mohl taky chvíli držet pěsti (= štěstí), abych proplula nástrahami školních lavic bez úrazu. Jestli zítřejší den přežiju ve zdraví, tak se budu moc divit. Ale až dostaneš tento dopis, tak bude už pátek (aspoň doufám, že dorazí včas) a to mi bude hej.

Tak zatím ahoj a ať tě potká klika (takové máme s tatškou společné heslo).
Doufám, že to po mně nějak rozluštíš. Zjišťuju, že to místama nemůžu sama přečíst.
Zdena

3. 11. 1975

Milá Zdeno!

Předem mého dopisu Ti chci poděkovat za Tvůj hezký dopis, který mě jako obvykle potěšil a na který se vždy znovu a znovu těším a nalézám v něm vždy něco nového co mě potěší.

Tento dopis píši v pondělí v 9:00 hodin ráno a doufám, že Ti přijde co nejdříve abych se tento týden dočkal odpovědi.

Abych Tě informoval o tom, co je v Úpici nového, tak od neděle se tu vůbec nic nezměnilo. V neděli jsem se byl podívat na ten francouzský film, který se mi samozřejmě líbil a který ti vřele doporučuji.

Abych se Ti přiznal, tak nevím jak tento týden tu bez tebe vydržím, protože se mi zdá, že se týdny jako naschvál stále prodlužují a do pátku je čím dál víc času.

Jednou až nebudeš moct přijet s rodiči do Havlovic tak napiš nebo se dohodnem předem a já bych velice rád přijel za tebou.

Rád bych Ti poděkoval za krásně prožitou sobotu i neděli na kterou budu myslet celý týden a představovat si naše příští setkání.

Musím Ti napsat, že na tebe musím stále víc myslet ať jsem kdekoliv a dělám cokoliv. A když mě někdo naštvne nebo mě otráví tak si vzpomenu na Tebe a je mi zase fajn a všechny nepříjemnosti se mi zdají úplně všední.

Kdybych neměl někoho koho mám rád, jako jsi ty, tak bych neměl proč žít a nic by mě netěšilo.

Koncem dopisu bych Ti chtěl říci, že tě mám rád, že tě miluji.

Napiš co by jsi chtěla.

Ahoj

Jarda

5. 11. 1975

Milý Jardo!

Z Tvého dopisu jsem měla velkou radost. Když jsem si ho přečetla, dostala jsem chuť hned Ti odpovědět, protože mě okamžitě napadla řada věcí, které bych Ti chtěla napsat. Ale musela jsem to odložit, protože na druhý den jsem toho měla vážně dost. Vůbec jsem nečekala, že už v úterý objevím ve schránce známý rukopis. Čekala jsem dopis od Tebe nejdříve ve středu a o to větší jsem měla radost. Nejen z toho, že přišel tak brzy, ale také z jeho obsahu.

Tuto odpověď píšu ve středu ráno o půl 7. To znamená, že za hodinu a čtvrt musím vypadnout z baráku, abych včas dorazila do školičky.

Když jsem si přečetla Tvůj dopis, měla jsem pocit jakoby jsi mi četl myšlenky. Mám podobné pocity jako ty. V mých myšlenkách jsi stále častěji. I do toho odporného učení se mi chce o něco lépe, protože mám takový přímový pocit. Pocit, že mám Tebe a že tě opět v sobotu uvidím.

A co nového v Pardubicích? Pod okny se nám opět usadily houpačky a v neděli se pod okny na křižovatce opět srazila dvě auta. Je to nešťastná křižovatka. Zatím se tu nikdo nezabil, zatím „pouze“ vážná zranění. Jsem zvědavá, jestli po této bouračce s křižovatkou něco udělají. Když se to stalo, právě jsme sledoval napínavou detektivku. Pak se ozvala rána a sypaní skla. Všem v baráku bylo jasné co se stalo a zase se opakovala tato scéna: 1. sousedka křičí z okna „Potřebujete doktora?“ 2. sousedka „Mám zavolat sanitku a VB?“ atd.

V neděli jsme dojeli z Havlovic dobře. Nepodařilo se mi udělat žádný průšvih. Cesta nám trvala hodinu. Do Pardubic jsme dorazili už za tmy.

V pondělí jsme byli se školou na ruském filmu. Místo vyučování – tak to by šlo. Dnes jdeme zase do kina na první dva díly „Vojny a míru“ a zítra večer na další dva. Z toho už tak velkou radost nemám.

Teď už ale opravdu musím klusat do školy, (Je to aktuální) takže dopis dokončím snad odpoledne. Sdělím Ti, jestli mi to ve škole prošlo a nebo ne.

Je devět hodin večer. Teprve teď jsem se dostala k psaní. Co se dnes dělo ve škole, to Ti ani nebudu psát. Dá se to vyjádřit jediným slovem – smůla. Když se člověk učí a nakonec to ve škole povorá, pak má takový pocit, že by nejradši se vším praštil. V takovém nějakém rozpoložení se teď nacházím.

To ale vůbec nic nemění na tom, že mě těší pomyšlení na Tebe a jako nejlepší zvýšení nálady mi slouží pohled na fotky, které jsem si od tebe v sobotu odnesla.

Ještě jednou Tě moc pozdravuju a těším se na sobotu.

Ahoj

Zdena

Psáno pravou rukou L P 75

Vážená a milovaná pano Zdeno!

Toužebně jsem očekával příjezd poštovního dostavníku který jak jsem doufal přivezl od vaší milosti dopis. Když se tento dostavník počal k nám přibližovati tajil se mi již dech a mé srdce a myšlenky patřily pouze a jen Vám. Vaše psaní bylo jako vždy kouzelné a tak mě potěšilo že se to nedá ani popsat. Vaše slova jsou tak milá, četl bych je stále dokola až bych papír ošoupal.

Rád bych vám sdělil, že začátek promítání je v 19 hodin tak jestli bysme chtěli představení shlédnouti tak bychom sebou museli hodit. Dávají am. film Strašák.

Velice se těším na pátek 19 hodin.

S upřímným pozdravem se loučí Her Von Jaroslav Jaroslavovič

17. 11. 1975

Milý Jardo!

Prosím Tě, omluv mě, že Ti píšu na ten nejobyčejnější papír z bloku, protože mi došel dopisní papír. Víím, že není zrovna nejlepší začínat dopis omluvami, ale když už jsem u toho, tak omluv taky písmo (jestli se to tak dá nazvat), protože se mi zdá, že je den ze dne nečitelnější. Mám kliku, že se ve škole neznámkuje krasopis, to by dopadlo asi bledě.

V současné době stále ještě žiju pod vlivem dojmů ze soboty a neděle. Je zajímavý, že než začnu psát dopis, tak mám hlavu plnou myšlenek. A když se k tomu psaní dostanu, tak nevím jak ty myšlenky správně zformulovat.

Chci ti napsat, že to pro mě byla pěkná sobota a neděle. Když jsme v neděli jeli domů, stavovali jsme se u Petírů a ti nám sdělili, že v neděli pojednou do Pardubic. Začala jsem mít obavy, že nepojedeme z tohoto důvodu na chatu. Matka sice měla takové nějaké myšlenky, ale do Havlovic jedeme, a tak se v sobotu snad uvidíme. Jinak cestou domů jsme viděli první náznaky blížící se zimy. Místy leželo dost sněhu (hlavně u Hoříček). Taky je čím dál větší zima.

Dnes to ve škole nebylo k vydržení podobně jako každé pondělí. Ale dnes to bylo o něco horší. Školník začíná topit asi až v pondělí ráno a proto to ve škole vypadá asi takto: všichni nabalení až po uši v kabátech a přesto se klepeme zimou a svorně nadáváme na to psí počasí a našeho Boba (tak se říká školníkovi pro jeho černošský vzhled). Když nás dnes uviděla naše učitelka chemie, řekla asi něco v tom smyslu, že jsme moc zchoulostivěli a že bychom se měli v rámci upevnění zdraví sprchovat studenou vodou. V té chvíli nám všem připadala, že je chudák nemocná. Jediná hodina, kdy jsme se zahřáli, byl tělocvik.

Kdybys přišel na nějaký nápad co bychom mohli podniknout v sobotu, tak mi to napiš, budu moc ráda. Každý dopis od tebe mi udělá radost.

Posílám Ti mnoho pozdravů, myslím na Tebe a těším se, až se zase uvidíme.

Zdena

19. 11. ráno 10:00 1975

Milá Zdeno!

Velice mne Tvůj dopis potěšil hlavně proto, že jsme se nedohodli na tom kdo bude první psát a proto jsem nedočkavě čekal na dopis, který je signálem k napsání mého.

Venku je právě psí počasí. Včera celý den pršelo a teď do toho začalo chumelit, tak si dovedeš představit, jak to teď vypadá.

S naším programem na sobotu to bude horší. Sám jsem tajně doufal, že program sama navrhneš, ale teď vidím že jsme oba stále více bezradnější. V sobotu na Tebe počkám ve 2 hodiny u lesa a potom bychom mohli jít třeba do kina dávají „Dva muži ve městě“ kriminální film s Delonem a Gabénem. Tak ještě přemýšlej co bychom mohli dělat.

Taky jsem Ti chtěl připomenout aby sis vybrala něco k vánocům.

Jak jsem Ti psal tak v úterý 25. listopadu přijedu do Pardubic na hokej. Já teda na hokej nepůjdu a mohli bychom spolu vyrazit do města a vyplenit několik obchodních domů (Prior). Zeptej se ve škole (jestli to nevíš) kdy budete končit, protože náš autobus odjíždí ve 3 hodiny, tak počítám že přijedeme k vám asi něco po čtvrtý hodině, tak bych Tě mohl někde počkat. Jestli to půjde, abychom se viděli v úterý tak to bude fajn.

Ten týden mi připadá nekonečný ale když si představím, že Tě mi přijde dopis od Tebe v pátek, hned se mi zdá kratší.

Stejně jako ty stále vzpomínám na naše setkání v sobotu a neděli a na zábavu. Doufám, že se takováto setkání budou stále opakovat. Přemýšlej kam pojedeme v zimě máme 14 dní.

Ahoj

Jarda

30. 11. 1975

Milý Jájinku,

Jájine, Jájo, Jájinku, Jarku, Jarine, Járo, Jardo, Jaroslávku!

Nejdříve bych Ti chtěla poděkovat za dopis z minulého týdne, na který jsem ještě neměla možnost odpovědět.

Moc na Tebe myslím. Vzpomínám na pěknou sobotu a neděli, jen kdyby to vždycky tak neuteklo. Chtěla bych být s tebou mnohem častěji, a proto už se těším na vánoční prázdniny. Za dva týdny snad přijedeme, ale asi sami s taťkou, protože matka si naplánovala na tyto dny pečení cukroví. Doufám, že taťka nebude muset do práce. V takovém podniku, jako je Tesla, nemůže člověk už nic překvapit. Ke konci roku se asi opět odehraje největší blázinec, protože se budou snažit dohnat to, co během celého roku zameškali. V současné době se tam prý dělají takové výrobky, které byly už v loňském roce prodávány.

A jak jsme dnes jeli domů z chaty.

- 1) Nechtělo nám chytnout auto, a tak jsme společnými silami strkali auto z kopce. Po delším úsilí se nám to podařilo
- 2) Cestu, která nám trvá obvykle asi hodinu, jsme tentokrát ujeli za hodinu a půl, protože nám do očí svítilo nepříjemné sluníčko. Tak jsme všichni tři jeli s očima na štopkách.

1. 12.

Píšu dopis o volných chvílích. To, co jsi právě přečetl, jsem psala včera. Teď právě je pondělí 6:40 hodin. Za 5 minut musím vyrazit do školy, abych to do těch 7 stihla.

Už je prosinec! A venku právě pěkně prší. Ale snad to počasí přijde k rozumu.

Právě v této chvíli mé hodinky ukazují 23:30. Ten dnešní dopis je zřejmě směs různých informací psaných stylem páté přes deváté. Doufám, že Ti to snad nebude vadit. Chtěla bych totiž, abys můj dopis dostal co nejdříve.

Od rána nastaly nějaké změny. Už pouze neprší, ale chumelí a prší zároveň. Takže celé Pardubice jsou pokryty kouzelnou břečkou, ale myslím, že v Úpici to nebude o moc lepší. Taky nám dnes volala babička z Budějovic, že je děda v nemocnici. Má něco se srdcem. Takže naše návštěva u nich nebude zrovna nejradostnější. Ale snad to nebude nic vážného.

Ještě mám mnoho námětů ke psaní, ale už se mi to sem nevejde, a proto vybírám větu nejdůležitější a zároveň nejhezčí.

Jájiku, mám tě ráda.

Zdena

čtvrtek 75

Milá Zdeno!

Bohužel nemohu začít poděkováním za Tvůj dopis, protože jsem žádný nedostal a tak začnu tím jak jsem rád, že jsem Tě mohl v úterý vidět u vás.

Rád bych si zopakoval naše setkání aspoň na papíře. Byly to opravdu krásné chvíle i když je kazila představa brzkého odloučení, které nebude tentokrát tak dlouhé jenom čtyři dny a noci.

U Tebe v pokoji bylo opravdu příjemně a vydržel bych tam s tebou rozhodně dále než ty dvě hodiny které se určitě zkrátily. Ale abych se vrátil k nám dvou, když jsme se rozloučili bylo asi 8:15 a když jsem došel k autobusu byl tam jenom řidič. Asi po 10 minutách se začali trousit další cestující a po dalších 10 minutách jsme se rozjeli. Cesta utekla docela dobře, taky jsem několikrát usnul. Když jsme dojeli do Úpice bylo přesně 10:00. Jak jsem opustil autobus dýchla na mě svým mrazivým dechem zima a pocitu chladu jsem se už nezbavil až leda v posteli.

Sice jsme se dohodli jak se sejdem ale rád bych to zopakoval. K vám tedy nepříjdu, takže na mě nečekej o hodinu a jestli se Ti bude chtít tak bys ke mně mohla přijít ve dvě hodiny. Budu Tě čekat a velice se na Tebe těšit. Samozřejmě Tě nazpátek doprovodí nemusíš mít strach.

Děkuji za krásné prožité úterý a doufám že zrovna tak nebo ještě lépe prožijeme sobotu a neděli. Brzy budou prázdniny tak zatím ahoj.

Jarda

3. 12. 75

Milá Zdenko!

Promiň, že jsem Ti napsal na tento špinavý dopis ale všechny mi došly a tento jediný zbyl.

Rád bych Ti poděkoval za tento milý dopis který mě zvláště potěšil na svém konci a doufám, že mi to budeš moci říci přímo.

Jak jsi sama psala u Vás počasí není zrovna ideální a máš též pravdu v tom, že u nás to není lepší. Když se tak dívám z okna na tu zašlou mokrou zeď tak stále častěji vzpomínám na předminulou sobotu a neděli kdy nebylo o sních nouze ale jako mnoho jiných doufám, že se k nám příroda nezachová macešsky a obdaří nás (aspoň na svátky) něčím bílým.

Jako Ty i já stále vzpomínám na naše krásné chvíle v sobotu a lituji jen toho že byly tak krátké. Ale doufám, že si to všechno vynahradíme o svátkách.

Rád bych se zeptal čím přispějeme k jejich svatbě?

Dneska když Ti píše dopis je stále středa již 12 hodin. Včera jsem byl v Jutě kde pořádali taneční prodlouženou (Mikulášskou) a zde nám sdělili, že Věneček bude příští sobotu to je 13. 12. 1975. To jsi sama psala, že bys mohla přijet. Kdyby se Ti to podařilo byl bych opravdu rád. Píše Ti hlavně proto abys jsi si vzala na ten věneček šaty. Bude hrát Fonetik a bude to fajn.

Tak se budu na Tebe těšit. Ještě mi napiš kdy přijedete a podle toho se uvidíme. Byl bych velice rád kdybys mi to všechno napsala. Nakonec bych Ti rád napsal něco hezkého ale stejně se mi nejvíc líbí mám tě rád.

Jájk

9. 12. 1975

Milý Jájkú!

Děkuji Ti za pěkný dopis, který jsem dostala už ve čtvrtek. Čekala jsem ho až v pátek, a tak to pro mě bylo milé překvapení.

Píšu Ti dopis domů a nevím, jestli ses náhodou nepřestěhoval do pekla. Byl přece v sobotu Mikuláš. Ale do pekla přijdou pouze malé zlobivé děti. A myslím, že malý rozhodně nejsi a neposlušný taky ne (snad). Když jsme jeli do Budějovic, potkali jsme večer asi 6 Mikulášů a podobný počet andělů a čertů. Všichni vypadali moc hezky a připomněli nám každému ta trochu vlastní dětství.

V Budějovicích se téměř nic nezměnilo, jenom ulice a obchody jsou teď před vánocema o dost rušnější. Jediné tiché místo, které jsme navštívili, byla nemocnice. Dědův zdravotní stav se den ze

dne lepší, tak z toho máme velkou radost. Děda se svou povahou vrátného, který musí mít všechno přesně a běda jak tomu tak není, prohání sestry a baví další pacienty na pokoji.

Tento týden pojedeme na chatu až v sobotu a asi jenom sami s taťkou. Nevím, kdy asi dorazíme do Doleček, ale po poledni bychom se snad mohli setkat. Budu moc ráda, až tě zase uvidím. Nevím, jak by se Ti to hodilo. Můžu Ti pouze podat návrh kdy a kde a věřit, že to snad bude možné. proto navrhuji v sobotu v 1 hodinu odpoledne v zatáčce u lesa. Psal jsi mi o sobotním Věnečku. Budu s tím počítat a moc ráda tam s Tebou půjdu. Bude to prima.

Ted' je už pěkně pozdě večer. Asi tak 11 hodin. Za okna hvízdá vítr a v protějších domech se pomalu zhasíná jedno okno za druhým. Všichni pomalu usínají a až na ten vítr tu je docela ticho. Přemýšlím, jaké by to bylo, kdybys tu byl se mnou a celé to prožíval také. Ten klid. Taky by se Ti to určitě líbilo.

Dnes mě taky navštívila Nad'a a podařilo se jí to, co se nám nepodařilo oběma dohromady. Záhadným způsobem s použitím veškeré síly se jí podařilo zašroubovat magnetofon. A stal se zázrak, neboť se začal sám točit, aniž bychom se uvnitř čehokoliv dotkli. Chvilí hrál normálně, ale pak se v něm opět ozvaly sluch drásající zvuky a musely jsme ho vypnout a nechat oddechnout. Snad mi tento týden rychle uteče a co nevidět bude zase pátek odpoledne, což znamená volno. A hlavně, že se uvidíme!

Ahoj.

Zdena

10. 12. 1975

Milá Zdeno!

Předem mého dopisu bych Ti rád poděkoval za Tvůj příjemný dopis na který jsem nedočkavě čekal a který mě příjemně překvapil.

Dneska je venku docela pěkné počasí, poslední dva dny bylo docela teplo a i vítr přestal, takže se asi k něčemu schyluje.

Rád bych se omluvil, ale v sobotu o 1 hodině nebudu moc přijít ale stihnu to do dvou hodin (14:00 hod). Doufám, že se na mě nebudeš zlobit a pochopíš mě.

Abych Ti řekl pravdu tak se mě zdají ty dva týdny strašně dlouhé. Je to opravdu zajímavé vůbec nevím jestli se mi zdá týden kratší protože se mám na co (Tebe) těšit a nebo se mě zdá, že je strašně dlouhý protože se na Tebe strašně těším.

Rád bych to napsal trochu jinak ale ať to napíše jakkoli vyzní z toho to, že se už na Tebe hrozně těším a už si v duchu představuju chvíli kdy se setkáme a jak bude naše setkání hezké a později na ně budu vzpomínat a představovat si další a další setkání a jiné chvíle našeho štěstí protože naše štěstí je štěstí společné, společné nás dvou a kdyby to nebylo štěstí jednoho tak se rozpadne i štěstí druhého. (Mluví pořád dokola o tom samém)

V sobotu Tě naučím nějaké tance, které tančí v tanečních abychom mohli beze strachu chodit na parket.

Doufám, že už víš co koupíme Věře ke svatbě. A taky víš co se Ti líbí je to ode mě blbý ale já bych Tě nerad „překvapil“ nějakou blbostí ale radši Ti koupil něco hezkého a milého.

Mrzí mě to ale naši považují Štědrý den a Silvestr za rodině svátky a celá rodina musí být na hromádce doma.

Na závěr bych Ti chtěl opakovat, že Tě mám stále více rád.

Se vzpomínkou.

Jarda

15. 12. 1975

Milý Jardo!

Nejdřív Tě moc pozdravuju. Ptát se Tě, jak se máš a co děláš, nemusím. Domnívám se totiž, že se máš snad dobře. Zítra jedeš do Prahy, a tak Ti přeju, aby se Ti tam líbilo i když moje přání přijde poněkud opožděně.

Před chvílí jsem si napsala s velkou chutí letopočet 1975 protože jsem si uvědomila víc než kdy jindy, že už asi v životě nebudu mít moc příležitostí tento rok napsat. Ovšem když počítám s tím, že se koloběh roků nezačne točit pozpátku.

Dnes jsem měla ve škole jen čtyři hodiny, a tak jsem se cestou domů stavila u Věry. Ta mi sdělila, že k ní máme přijít v sobotu asi tak v 9:30 hod. Jejich oznámení zní takto:

„Věra Š.

Ladislav K.

oznamují, že budou oddáni v sobotu

dne 20. prosince 1975 v 10:30 hod. na Měst. NV v Pardubicích.“

Takže až v 10:30. Budu moc ráda, když budeš moct přijet. Nejlepší by bylo, kdyby se ti poštěstilo přijet včas, tak, abychom se stihli dostat do 9:30 k Věře. A jestli to nevyjde, tak se taky nedá nic dělat a snad se nějak najdeme. I když bych nejradši věděla přesně kdy a jak by jsi mohl přijet.

Tento týden žije již škola ve vlastním předvánočním ruchu. Všichni profesori se snaží dohnat látku, kterou nás mají naučit za prosinec, a tak k naší velké radosti nezbyvá už čas na zkoušení. Mimo jiné přepadla taky profesorský sbor epidemie chřipky, což jsme taky uvítali. A nakonec taky část profesorů odcestovala s prvákama na lyžařský výcvik. Toto všechno nám umožňuje zanedbávat učení, jak jen to jde.

Zítra jdeme do školy taky jenom na návštěvu na dvě hodiny. Pak jdeme do divadla. Představení, které nám připravili, prý nestojí za nic, ale když to je místo školy, tak to nikomu nevádí.

Tento týden mám vůbec nějaký nabitý. Ve středu jdeme kupovat stromeček a ve čtvrtek to jdeme společně ozdobit na nějakou vánoční besídku.

Týden končí tou nejsmutnější událostí, strejdovou kremací. proti tomu se nedá už vůbec nic dělat. To člověk musí brát tak, jak to je. Jako něco, co se nedá změnit, s čím se musí člověk vyrovnat, i když to asi často nebývá lehké.

Ted' jsem si musela předcházející věty oddělit aspoň čarou, protože těžko se navazuje na takové myšlenky něčím radostným.

Jájíku, těším se na Tvůj dopis a hlavně na to, že snad v sobotu přijedeš.

Ahoj

Zdena

18. 12. 1975

Milá Zdeno!

Srdečný pozdrav a mnoho úspěchů Ti přeje stále oddaný pisatel a zároveň je udiven tím, že toto písmo můžeš přelouskat.

Právě před hodinou jsem se probudil a místo ráního slunce mě přivítala jasná bělost krásného čistého sněhu, který napadl během noci a zaujal bojové postavení. Jak se tak koukám na jeho pozici i když je v malém počtu (4 centimetry nad zemí) bude se držet zuby nehty a jistě vydrží déle než ten minulý který nás sice potěšil ale brzo podlehl krutému nátlaku počasí a raději ustoupil do vyšších pásem a bude provozovat partizánský boj (náhlé přepady a rychlé ústupy) kdy nepřítel nečím hlavně duševně.

V úterý jsme byli na „Holidei on ice“, která byla prostě překrásná to se musí prostě vidět. ty krásné barvy, řeky, nádherná světla a krásné pojetí. Když už jsem u té Prahy tak bych se Ti rád omluvil za ten pohled (za písmo) psal jsem ho na náměstí přímo na plakátě Holidaj.

Chtěl jsem Ti ještě poděkovat za Tvůj hezký dopis, který mě jako vždy potěšil. Doufám, že v sobotu Ti bude alespoň trochu dobře a že se budeš snažit odreagovat. Psala jsi, že Tě Věra pozvala a máš k ní přijít v 9:30 tak doufám, že to stihnu, byl bych moc rád.

Chtěl jsem Ti napsat, že Tě mám stále rád a čím dál tím více a strašně se těším na sobotu.

S pozdravem

Jájik

5. 1. 1976

Milý Jájíku!

Tak Ti píšu dnes první dopis v Novém roce. Věřím, že letošní rok bude šťastný a i nepříjemnosti bude co nejméně, protože myslím, že nějakým se člověk určitě vyhnout nemůže. Doufám taky, že poštovní úřady nezmění k letošnímu roku systém vybírání poštovních schránek a že dopisy opět budou chodit včas.

Dnes jsem také poprvé okusila, jak to vypadá ve škole. Musím Ti napsat, že strašně, protože za 14 dní budeme mít konferenci a do té doby musíme stihnout buďto všechno napravit nebo úplně pohřbit. Totiž toto pololetní vysvědčení se nám píše do přihlášek na vysoké školy. Například dnes jsem se dozvěděla, že zítra budu vyvolaná z literatury. Takže se dnešní odpoledne a večer musím stihnout naučit látku za půl roku. Tak nějak podobně to bude vypadat až do konference. Určitě jsi už zažil pocit, že si něčeho začneš skutečně vážít, až když to postrádáš. právě to se mi stalo teď. Silně postrádám volný čas, no zkrátka prázdniny. Můžu si jenom říkat, jak nádherně by mi bylo teď v Havlovicích blízko Tebe a hodně daleko od Pardubic a žluté budovy gymplu.. No nějak to budu muset ten týden vydržet, ale už se těším na sobotu. Hlavně na Tebe a na to, že spolu půjdeme na ples. Nad'a tentokrát na chatu nejede, takže tancovat nejde. Nedohodli jsme se kdy a kde se sejdem. Takže já Ti teď napíšu návrh, který můžeš buďto schválit nebo mi napsat jinou možnost. Skutečně nevím, jak by se Ti to hodilo nebo jak by jsi to chtěl. Snad by to šlo takhle: v sobotu ve dvě hodiny odpoledne bych na Tebe počkala v zatáčce u lesa a co a jak dál bychom se už dohodli. Ještě lepší by bylo kdybys mi to „co a jak dál“ napsal.

I počasí by se mohlo trochu umoudřit. V minulých dnech se nám vítr opíral takovou silou do baráku, že jsem čekala, že každou chvíli povolí okna. Dnes už je to lepší.

Jájíku, musím na Tebe stále myslet a vzpomínat na prázdniny. Na to, jak jsem se probudila a uviděla Tebe. Nedovedeš si představit, jak jsem byla ráda. Tenkrát jsem Ti to neřekla a asi ani dnes bych se styděla Ti to říct do očí. Psát Ti všechno, na co myslím, nemůžu, protože by se to do dopisu nevešlo. A teď se musím jít učit moudrou býti.

Těší se na Tebe Zdena

7. 1. 1976

Milá Zdenko!

Tak jako Ty i já jsem Ti napsal první dopis a doufám, že Ti budu moct psát jen a jen zprávy dobré a že na špatné se nedostane nikdy nebo prostě nebudou nikdy existovat. Kdybychom byli jen my dva tak by nemohlo existovat nic špatného a taky bych Ti nemusel žádnou špatnou zprávu psát.

Podle toho, že jsi mi napsala tak soudím, že jste dobře dojeli.

U nás začalo v neděli chumelit a odpoledne už bylo asi čtvrt metru sněhu a vydržel až do dneška.

V neděli jsem byl na prvním kurzu kde jsme jim dali přihlášky a peníze. Nic jiného nám neřekli až na to, že nám začínají jízdy. Představ si, že jsem ještě neměli hodinu nic jsme neprobírali ani vyhlášku ani značky a už máme jezdit. Nebudu už dlouho napínat svoji první hodinu (jízdy) jsem měl v úterý a dopadla docela slušně (tedy žádný přejetý a ani instruktorku netrefil infarkt i když měla na mále)

Druhou hodinu mám v pátek od půl jedenácté tak mi drž palce.

Když nám skončil v neděli kurz tak jsem zavítal do Supraphonu a dal jsem si přehrát jednu desku. Když se začala točit tak jsem si vzal jedno ze sluchátek a dal si ho k uchu. V tom se ale ozvala hudba o síle mnoha decibelů ze dvou repráků najednou. To mě velice překvapilo a z trapné situace jsem se dostal tím, že jsem dal sluchátko zase na místo.

Doufám, že v sobotu šťastně dorazíte a budeme se moci sejít ve 2 hodiny u lesa a večer spolu jít na ples.

Byl bych velice rád kdyby nám do toho nic nepřišlo. Rád bych Ti napsal (chtěl jsem Ti to říct už dřív, ale nesmíš si to blbě vyložit). Kdybys poznala někoho lepšího než jsem já tak mi to prosím řekni a nedělej z toho žádnou tragédii. Byl bych určitě radši kdybys byla šťastná s někým jiným než nešťastná se mnou.

Ahoj

Tvůj Jarda

12. 1. 1976

Milý Jardo!

Nejdřív Ti zasilám mnoho pozdravů a vzpomínám na Tebe co asi děláš, jestli jsi už dospal ples.

V neděli jsme se dostali domů asi v 6 hodin večer. Dala jsem si za úkol naučit se ještě ten den večer chemii, protože jsem dnes měla být vyvolaná a šlo mi o známku – jestli to bude za 1 nebo za 2 na vysvědčení. Mé včerejší předsevzetí však dopadlo trochu jinak. Začaly se mi strašně klížit oči, nemohla jsem je udržet otevřené, obzvlášť když se měli koukat do nezáživné chemie. Dopadlo to přesně tak, jak si myslíš, usnula jsem. Podle mě je učení jeden z nejlepších uspávacích prostředků. Takže ples jsem dospala dokonale, ale za to chemii jsem musela dohnat brzy ráno. Ve škole to však dopadlo dobře, takže jeden předmět mám za sebou, ale čeká mě řůra dalšího učení. Je to nepřetržitý koloběh, který má za úkol nalít do nás řůru vědomostí, ale nejhorší na tom je, že velká část těchto znalostí je zbytečná.

Zítřka musím absolvovat další školení – výmysl a zbytečnost – pochod'ák. V tom psím počasí (blátě a zimě) se budeme procházet s pětikilovou zátěží okolo bohdanečských rybníků. Kdybych dělala doma cokoli jiného, bylo by to myslím užitečnější.

Myslím, že bych měla rychle opustit téma škola nebo bych mohla u něho vydržet až do konce dopisu a to nechci.

Dnes je 12. ledna. Přesně před půl rokem jsem Tě uviděla poprvé, spíš by se tam hodilo slova všimla jsem si Tě poprvé, protože je klidně možné, že jsme se potkali již někdy před tím, ale víc jsme si jeden druhého nevšimli. můžu jen děkovat shodě okolností, že tenkrát přestalo pršet, že mě tenkrát Nad'á přiměla k tomu, abych na Podhrad' šla a že jsi tam náhodou také přišel Ty. Co Tě přimělo k tomu, že jsi právě mě řekl „Smím prosit?“ to nevím, ale jsem moc ráda, že se to stalo a nikdy na to nezapomenu.

Teď už se těším, že snad v sobotu přijedeš a že Ti do toho nic nepříjde (doufám). Když tak mi napiš co a jak. Dnes jsem se ve škole ptala jestli se tu něco děje v sobotu a dozvěděla jsem se jenom, že bude Myslivecký ples. Budu na Tebe čekat.

Ahoj!

Zdena

14. 1. 1976

Drahá Zdenko!

Rád bych Ti poděkoval za Tvůj dopis a hlavně za poslední slova „tvá Zdena“, která mne zvláště potěšila.

Obsah Tvého dopisu mne zavedl o půl roku zpět do doby našeho setkání a na benátskou noc kdy jsem Tě poprvé spatřil. Nic jsem z toho nezapomněl. Stále Tě vidím jak stojíš s Nad'ou a s tím traktoristou u plotu vedle jednoho stánku. Když jsem Tě poprvé spatřil hned ses mi líbila a byla mi sympatická, jenomže jako nesmělý jinoch jsem si netroufl požádat tě o tanec, protože ač mile tvářila ses dosti zatrpkle a nedostupně, tak jsem se radši vzdálil a pozoroval Tě z povzdálí a čekal na nějakou náhodu nebo zázrak. Ten se stal když šla Nad'á s oním tancovat a ty jsi zůstala sama, tak jsem si dodal odvahy a požádal tě o tanec během něhož jsme si začali tykat. Po skončení ses mi stratila a já Tě našel až za půl hodiny ve stejném týmu a zas jsem čekal na náhodu a zas jsi zůstala sama a tak jsem toho podruhé využil. Po tanci ses mi ztratila a já Tě našel asi za 10 minut. Stáli jste frontu na kafe, bohužel nehráli tak jsem šel jakoby nenápadně kolem Vás. Ty jsi si mě ani nepovšimla zato Nad'á mne pozvala mezi Vás a to byl aspoň malý krůček k našemu seznámení. Druhý se odehrál v neděli u rybníka po 3 hodině. Ležel jsem na pláži a už jsem nedoufal, že Tě uvidím když tu jsem se otočil a spatřil Tebe a dva kluky jak jedete na kolách. Bohužel jste jeli na žbeluň (pokračování v příštím čísle).

Na závěr bych chtěl říci, že určitě přijedu, buďto ráno v 8 hodin, nebo dýl ale určitě přijedu.

Tvůj Jarda

19. 1. 1976

Milý Jardo!

Jsem moc ráda, že jsi v sobotu přijel. Jenom jsem na Tebe vzpomínala jak asi jsi v neděli dorazil domů. Jestli Ti neujel vlak a jestli jsi chytil dobře spojení. Nebo jestli jsi neusnul a nepřijel. Kdyby se Ti něco takového stalo, vůbec bych se nedivila, protože na spánek jsi měl větší nárok než kdokoliv jiný.

Jinak můj dluh u Tebe se stále více prohlubuje. Za cenu vstupenky na „Motýlka“ by člověk mohl vidět při nejmenším tři filmy. Také jsem slyšela, že kdo četl nejdříve knížku, a pak viděl film, že byl filmem zklamán. Knížka je prý mnohem podrobnější a ve filmu jsou některé části úplně vypuštěny. Ale všechno je filmováno v tom prostředí, kde se to skutečně stalo. Nevím, jak to vypadá s počasím v Úpici, ale asi tam bude dost sněhu. Tady začal totiž v neděli padat a večer už tu bylo asi 7 čísel. Jely jsme s matkou k dědovi autem a nemohly jsme se vůbec vyhrabat od benzínové pumpy. Byly to chvíle napětí, protože auto se šinulo kam chtělo a vůbec ne tam, kam chtěla matka. Dnes už je ale po sněhu. Jak rychle napad, tak rychle roztál.

Jardo, ještě jsem ti nepsala o Tvém minulém dopisu, ze kterého jsem měla velkou radost. Napsal jsi pokračování příště. Snad se nebudeš zlobit, když to pokračování trochu sepišu. Ještě bych taky chtěla podotknout, že jak jsme stáli frontu na kafe, ty jsi šel okolo a já si tě ani nevšimla, tak že jsi na omylu. Dobře jsem Tě viděla, ale ty jsi se koukal někam úplně jinam. Nezlob se, že jsem to nebyla já, kdo Tě přizval mezi nás. Já už asi taková jsem, že nenajdu k něčemu takovému odvalu a že vypadám zpočátku asi dost nepřístupně. Proto mi také dost dlouho trvá než se spřátelím s lidmi, které jsem před tím neznala.

Ted' můžu navázat na 1. část Tvých vzpomínek. Ty jsi byl na pláži a my na žbeluni. Nikde jsem Tě neviděla a bývala bych se asi plaval podívat na pláž, kdybych Tě neviděla, jak plaveš ke stavidlu, kde jsi vystoupil na břeh. Přeplavala jsem z druhé strany rybníka ke stavidlu, ale ty jsi vypadal asi stejně nepřístupně jako já, ani jsi se na mě nepodíval, a proto se nezlob, že jsem se k Tobě hned nehlásila, protože těžko se začíná s někým mluvit, když se dívá někam v dál i když stojíš kousek vedle něho. Pak jsi ale plaval zpět na pláž a já jsem začal mít nepříjemný pocit, že tím to skončilo a že Tě víckrát nevidím. Mrzelo mě to a vůbec jsem nechtěla, aby to tak dopadlo, a proto jsem udělala něco, na což reagovala Nad'a slovy: „To jsem od Tebe vůbec nečekala.“ Otočila jsem kolo a přiměla Nad'u, abychom jely za Tebou na pláž. (Ano, čteš dobře, o to jsem se postarala sama a ne Nad'a.) Tímto rozhodnutím jsem však rozhodla i jakýsi vnitřní boj, který jsem v sobě vedla. Myslím, že asi budeš vědět o čem jsem se rozhodla a jak jsem se rozhodla to víš.

Na pláži jsme našli mladého muže, který se s námi zpočátku ani moc nebavil, ale pak s námi jel až na Vízmburk. Pak jste se vykoukali s Vlastou a Pipinem na Popluži, pak jsme kradli třešně a mě bylo primově.

Takový nějaký byl začátek. A jaké jsou mé pocity dnes? Mám Tě ráda, chtěla bych Ti pomáhat a způsobovat jen potěšení. Vím, že někdy řeknu něco nevhodného, třeba to tak vůbec nemyslím a ty si z toho vybereš, co chceš. Byla bych ráda, kdybychom spolu mluvili skutečně otevřeně, a kdyby se Ti něco nezamlouvalo, tak mi to řekni, nějak ten problém rozeberem a rozřešíme. Zkrátka aby jeden nebyl naštvaný a druhý marně nepřemýšlel proč.

Takže v sobotu ve 3 hodiny odpoledne u Vás zazvoním. S sebou vezmu plesové šaty a dobrou náladu. Těší se na Tebe Tvoje Zdena.

Nemysli si prosím Tě, že jsem nějaká divná. Mám totiž nadbytek volného času a vůbec radost ze života.

21. 1. 76

Milá Zdenko!

Dneska jsem od Tebe dostal dopis, který mě překvapil a velice potěšil.

Rád bych dopsal ten dopis, který jsem napsal. Tedy naše styčné body byly: Tylův palouček
a Havlovičák

Tady jsem skončil. U rybníku jsem Tě požádal o adresu, že bysme si mohli třeba napsat. A tys mi na to odpověděla, že jedeš na chmel, že budeš ráda když ti napíšu a já ti napsal. A od té doby si spolu píšeme pořád což mě velmi těší.

Rád bych Ti ještě jednou připomněl, že ke mně přijdeš v sobotu ve 3 hodiny odpoledne, doufám, že Ti nebude vadit, že jsem pozval Irenu a ještě jednu kamarádku (tedy Ireny). Né tedy jako svoji kamarádku. Byl bych rád kdyby Ti to nevadilo.

Mám takový krásný pocit když si vzpomenu na Tebe a na dva dny, které spolu prožijeme a které budou naplněny až na okraj.

Byl bych rád kdybys si někdy na mě vzpomněla a přála mně hodně štěstí při jízdách, protože štěstí opravdu potřebuju, silnice jsou úplně zaváté. To jsem Ti sdělil také proto aby jste jeli opatrně a aby se vám nic nepříjemného nestalo.

Dnes je středa, to tedy bez Tebe ještě musím vydržet 3 dny. Doufám, že z toho nezšedivým.

Na brzkou shledanou se těší tvůj Jarda

26. 1. 1976

Milý Jardo!

Dnes je 26. ledna a mimo toho, že slaví svátek všechny Zorky, tak také právě uplynulo 19 let od té chvíle, kdy se Ti poprvé poštěstilo tak trošku se podívat na svět. Na ten svět, který je skutečně krásný i když někdy přináší mnoho starostí. Říká se „každý svého štěstí strůjce“. Myslím, že je na tom hodně pravdy, i když ne vždycky. A tak k těm devatenáctým Ti přeju, aby se Ti dařilo stavět ten svůj vlastní svět tak, abys byl v životě co nejšťastnější. Aby Tvé kroky byly šťastné, ať jsou velké nebo jenom malinké – krůčky, protože i ty pidikroky jsou důležité a dovedou udělat člověku těžkou hlavu.

A teď budu mít na mysli jiné kroky. Doufám, že jsi v neděli „dokráčel“ šťastně na Lány a že jsi dospal probdělou noc. Trochu ti popíšu, jak proběhla neděle u nás. V 5 hodin jsme se rozloučili a já jsem se snažila pokud možno co nejtíšeji vplížit do svého pokoje. Nejdříve skřípaly všechny dveře, na které jsem sáhla. když jsem dorazila ke schodům, začaly hodiny zvučně odbíjet a tím našim přesně ohlásily v kolik se vracím. Vzápětí se v ložnici rozsvítilo světlo a matka, která obvykle k ránu nemůže spát, se šla přesvědčit, jestli jsem to opravdu já a ne nějaký zloděj. Pohled na mě a můj pozdrav ji v tom směru asi uklidnil a já jsem se raději odebrala o patro výš, kde byla tentokrát pěkná zima, protože se v krbu topilo mokrou borovicí, která nechtěla hořet. Hodinu jsem se snažila v té otřesné ledárně usnout. V šest jsem šla na sebe natáhnout další svetr a teplé ponožky, a pak teprve se mi podařilo usnout. V 8 jsem se vzbudila a vstala. Když jsem našim řekla, jaká mi byla děsná zima, taťka jen tak s úsměvem prohodil: „Kdybys chtěla, aby ti bylo teplo, tak bys musela ze zábavy běžet a ne někde hodinu stát.“ Pak se u nás stavili Vlastík s Kájou a šli jsme lyžovat. Vzpomínala jsem na Tebe a představovala si jak by to bylo prima, kdybys tam mohl být také. Tentokrát jsme jeli domů až o půl 6. (jako naschvál), protože matka jela s Petirovými za tetou do nemocnice. Silnice jsou sypané, ale pěkně uklouzané, tak ať se Tě drží štěstí i v autoškole. Lituju, že tento týden nemůžu na chatu, ale už se těším na Tvůj dopis.

Tvoje Zdena

28. 1. 1976

Milá Zdenko!

Před půl hodinou jsem přijel z Trutnova, kde jsem měl jízdy, a první co jsem spatřil u dveří byl Tvůj hezký dopis.

Tak jako ty bych ti rád sdělil co jsem dělal v neděli. Tak prvně jsem se probudil a to přesně v 11 hodin a přihnal jsem se přímo k prostřenému stolu. Jenom lituji toho, že jsi mi neřekla kdy pojedete protože bych k vám rád přišel.

Rád bych se Tě zeptal co to tatínek myslel když prohlásil „máš jít přímo domů a ne někde hodinu stát.“

Rád bych Tě ještě potěšil sdělením, že to co jsem dělal před chatou a ne jen před chatou a ne jen tudle neděli, že se již nebude opakovat a kdybych zase začal dělat hlouposti tak mi to připomeň. Myslím, že když se budu chovat normálně tak to bude k tobě daleko férovější a abych k tomu neměl příležitost tak bychom mohli jít na Školní ples a předem doufat, že nebude tak namačkaný jako ten Lánský.

U nás jsou stále stejné mrazy -10 - - 15 °C a stále stejně sněhu, který je dnes nějak hezký. Škoda, že nemůžeš být teď se mnou a vidět ten sníh. Šli by jsme se určitě projít, ale tentokrát bych se už do sněhu strčit nenechala. To bylo tak krásné.

Budu se těšit na Tvůj další hezký dopis ke kterému bys mohla něco hezoučkého přidat a odpovědět na mé otázky. Rád bych kdybys napsala kdy se sejdeme a jak půjdeme na ples. Rád bych přišel co nejdříve kolem poledne (podle toho kdy přijedete).

Rád bych se rozloučil slovy která Tě překvapí Mám Tě rád a těším se na Tebe.

Tvůj Jarda

1. 2. 1976

Milý Jardo!

Nejdřív Ti děkuju za Tvůj milý dopis. Když jsem šla ve čtvrtek ze školy, napadlo mě: „co když na mě čeká ve schránce dopis?“ Pak jsem ale tuto myšlenku zavrhla, že si nebudu dělat zbytečnou naději. Ale dopis tam skutečně byl a udělal mi radost. Pohled na fotku z 26. 1. 1958 mě patřičně rozveselil. Musím přiznat, že rysy Tvé dnešní podoby jsem dost obtížně odhalovala v tom roztomilém dítěti, kde se vůbec nedá určit jestli jde o chlapečka nebo o holčičku. Došla jsem k názoru, že jsme si byli v tomto věku asi všichni dost podobní. Ale jinak Ti to moc sluší a už tenkrát jsi byl človíček k světu.

Ptal jsi se, co taťka myslel slovy „Kdybys chtěla, aby ti bylo teplo, tak bys musela ze zábavy běžet a ne někde hodinu stát.“ Nejdřív Tě chci ujistit, že to nemyslel nijak vážně. A co tím myslel, to Ti asi neobjasním, protože to nevím. Můžu si jenom (asi jako ty) domýšlet různé možnosti proč to řekl. Ale to není důležité.

Píšeš, že bychom mohli jít na ples. Půjdu ráda. S Tebou vždycky ráda. A kdy se v sobotu sejdeme? My přijedeme někdy dopoledne, snad nejpozději do 11 hodin. Byla bych ráda, kdybys k nám mohl přijít ve 12 hodin. Napiš mi když tak, jestli se ti to hodí nebo ne. Ale chata bude v této době asi pěkně vymrzlá, a proto bych měla návrh jít aspoň na chvíli ven s bruslema nebo s lyžema. Ale to je jenom návrh, když přijdeš na něco lepšího, tak mi to napiš.

Už se na tebe moc těším. Tohle těšení mi pomáhá přečkat celý týden ve škole. Kolikrát se přistihnu, že místo abych poslouchala ve fyzice teorii relativity, tak myslím na Tebe. Ráda vzpomínám na to, co jsme spolu prožili pěkného a už se těším na prázdniny, kdy bude pěkné počasí a fůra volného času, pokud v této chvíli nebudu muset zrovna řešit důležitou otázku „čím budu?“ Říká se, že všechno nějak dopadne. Pokusím se udělat všechno proto, aby to dopadlo co nejlíp.

Pozdravuj Jarouška (toho malinkého i „ohromného“)

Tvoje Zdena

3. 2. 76

Milá Zdenko!

Dnes je úterý ráno a já jsem těžce nemocný tedy jako těžce, doma budu do čtvrtka kdy zase s chutí nastoupím. Jak jsem řekl je ráno půl desáté a čekám na poštáčku jestli přinese od Tebe dopis.

10:15: Tak jsem se dočkal a dočetl Tvůj dopis kde jsi mi nedala ani jednu otázku a proto nemám na co odpovědět, je to možná lepší protože mi zbyde více místa na mé otázky, mé přání a vzpomínky, které mám strašně rád.

Je zajímavé, že první 3 dny v týdnu tedy s nedělí 2 dny vzpomínám na naše prožité chvíle v sobotu, ve středu se přeorientoávám na další naše setkání a snažím se nám vymýšlet co možná nejlepší setkání i když jsou všechna hezká už jenom tím, že můžeme být spolu když ne sami tak aspoň ve společnosti.

Jak jsem Ti psal minule tak je v Jutě školní ples který bude podobný jako před 14 any ale jak jsem z tvých slov vyrozuměl ráda bys na něj šla a proto zařídím vše potřebné.

Je škoda, že idilka zimy skončila a přichází zase slečna obleva takže to na lyžování moc dobře nebude a tím méně na bruslení. Škoda, že jsem nepochopil jestli mám přijet na lyžích nebo přijít pěšky ale podle teploměru bych soudil, že přijdu pěšky.

Ty chceš jít ven já s Tebou souhlasím ale návrh žádný nemám tak se budem muset dohodnout až na místě.

Byl bych strašně rád kdybys mi odpustila úpravu a pravopis je to jedna z mých špatných stránek. Na shledanou se těší Tvůj Jarda

4. 2. 1976

Milá Zdenko!

Ještě jednou bych Ti chtěl poděkovat za Tvůj nejhezčí dopis, doufám, že Tě moje dopisy moc nevyčerpají.

Celý den jsem ležel a vzpomínal na Tebe co asi děláš a jak Ti to právě vychází ve škole, zapomněl jsem se ještě zeptat jak Ti vyšlo vysvědčení a co jsi za ně od rodičů dostala.

Byl bych též rád kdybys dostala minulý dopis, protože bych nemusel opakovat věty z minulého dopisu ale ještě to nevím. Rači to zopakuj. K Vám přijdu ve 12 hodin a doufám, že Tě najdu u našeho stromu (dubu) na okraji lesa. Potom bychom jsme mohli jít kam koli tedy tam kde bysme byli sami, protože na to se nejvíce těším na to až budeme opravdu po 14 dnech spolu. Jenom být s Tebou na to se těším a je o to nejkrásnější co můžu za sobotu a neděli prožít, ples to je jenom taková náplast, která i kdyby byla co největší nemůže mně vynahradit nebo nahradit naše setkání.

Když o tom někdy přemýšlím tak doufám v to, že zas budem jednou úplně sami a ta chvíle bude strašně dlouhá – ne pro nás protože naše společné chvíle strašně rychle utečou. Jediná možnost jak zůstat sami je ta abych byl hodný a potom se snad stane nějaký zázrak a budem spolu celý život.

Je stále větší obleva a země se stává zase tou šedivou a bezútěšnou. Byl bych rád kdybyste opravdu přijely a nic špatného se vám nestalo (nezapomeň šaty na ples).

S nadějí na brzké setkání se loučí Tvůj Jarda

9. 2. 1976

Milý Jardo!

Chtěla bych Ti nejdřív poděkovat za Tvé pěkné dopisy, které jsem dostala minulý týden. Měla jsem z nich velkou radost a příjemně mě překvapily, protože v tak rekordním čase a v takovém počtu jsem je nečekala.

V neděli jsme se museli narychlo rozloučit. Vůbec se mi nechtělo domů, nejradši bych v Havlovicích zůstala, ale ve škole by proti tomu asi měli určité výhrady. Přála bych si být s tebou, ale to se mi poštěstí až v sobotu. Na sobotu a neděli určitě přijedu. To „určitě“ bych asi neměla psát, protože by se mi mohlo stát, že špatně přestoupím nebo pojedu omylem někam jinam. Jedu totiž vlakem. Rodiče totiž projevili obavu, že by se mi mohlo někde cestou rozbít auto a já bych nevěděla co s ním. Proto mě radši svěří našim železnicím. Přijedu v pátek nebo v sobotu dopoledne, podle toho, kdy bude výhodnější spojení. Takže doufám, že se nepříhodí nic neočekávaného a že se v sobotu uvidíme v 1 hodinu odpoledne u dřevěného mostu. Kdyby ti to vyhovovalo nějak jinak, tak mi to napiš. Můžeš mi taky napsat, co bychom mohli podniknout, jestli na něco přijdeš. Mám na chatě lyže, brusle i plesové šaty.

Včera jsme se rozloučili a já teď vzpomínám na sobotu a neděli a je mi při tom pěkně. Vždycky když na Tebe myslím, tak mám lepší náladu a taky chuť i do ne zrovna příjemné činnosti jako je učení. Když Ti píšu dopis nebo když dostanu dopis od Tebe, tak v duchu děkuji našim dávným předkům, že vymysleli písmo jako prostředek dorozumívání na dálku. Ty dopisy my aspoň trochu zkrátí pomalu ubíhající týden. Zato v sobotu a v neděli by se čas mohl trochu zpomalit. Aspoň trochu když ne hodně.

Doufám, že na mě nevzpomínáš ve zlém kvůli svému novému účesu. Chtěla bych Tě ujistit, že se mi v tomto zástřihu líbíš a že se mi nepřestaneš líbit i když Ti udělají na vojně odborný zástřih – čili šnit (nebo šnyt – co myslíš?)

Nedovedeš si představit jak moc si přeju, aby ses dostal na vojnu někam blízko. Ale to by musela být moc velká náhoda a ty se stávají málo kdy. Spíš všechno vychází právě opačně než by si člověk přál. Věřím, že mé myšlenky na vojnu jsou ještě předčasné.

Teď se těším na nedalekou budoucnost, na naše sobotní setkání.

Zatím se s Tebou loučí Tvoje Zdena

10. 2. 1976

Milá Zdeničko!

Píše Ti Tvůj Jaroušek z Úpice kde je stále zima a přitom doufá (při psaní) že se Ti bude dnešní oslovení líbit.

Je půl 12 a bohužel jsem nedostal od Tebe dopis a proto ho mohu ještě stále s nadějí čekat. Moje naděje je velká a rád bych se Tě zeptal kdy taková naděje končí, podle mne končí když nedostanu dopis, neříkám do jakého termínu protože se stále čeká a když né na dopis tak na něco jiného.

Rád bych Ti ještě poděkoval za naše krásně prožité chvíle v sobotu i v neděli, které zase jako ostatní rychle, rychle, rychle, rychle uběhly a zbyly nám jenom vzpomínky a přání aby se to všechno opakovalo.

Podle toho co jsi řekla budeš spát u tety takže nemáme kam jít. Proto bych navrhoval jít do kina nebo na sportovní ples. Byl bych rád kdyby ses rozhodla a v sobotu v 1 hodinu u dřevěné lávky se setkáme a dohodneme. Rád bych Tě ujistil, že na Tebe stále vzpomínám a těším se na naše další setkání, která mám ze všeho nejraději.

Loučí se s tebou tvůj Jarďa

11. 2. 1976

Milá Zdenko!

Dnes jsem od Tebe dostal dopis a mám tu čest na něj odpovědět. Včera jak doufám jsi dostala můj dopis a jsem přesvědčen, že jsi ho dokázala přeloučit.

Ještě bych byl rád kdybys ses na mě nezlobila, že se nemůžeš kvůli mně učit.

U nás v Úpici začalo včera (v úterý) chumelit a do dneška napadlo 10 cm ale podle meteorologů má nastat oteplení, takže nevím co z toho zítra zbyde.

Chtěl jsem Ti ještě sdělit, že se v Havlovicích bruslí, nevím jak to bude v sobotu, jestli bude nějaký led.

Taky jsem se byl zeptat v Trutnově na průmce a tam mně řekli, že to neexistuje (zkoušky před vojnou) takže mám velice špatnou náladu ale snad se to časem vytříbí.

Jestliže jsi nedostala můj předešlý dopis tak bych chtěl zopakovat co bychom mohli dělat v sobotu:

1 kino – dávají „Krysy z temnot“ francouzský humorný příběh s podtextem – o nezadržitelném pokroku techniky

2 jít na sportovní ples tedy také na můj ples

3 zůstat někde spolu ale ať přemýšlím jak chci tak mě nenapadne kde. Byl bych rád kdyby sis to rozmyslela. Víš je to prima takhle plánovat co budeme dělat až zase budeme spolu. myslím při tom na Tebe a je mi hezky. Škoda, že jsi nenapsala kdy přijedeš rád bych Tě byl počkal ve Svatoňovicích. Doufám, že se Ti nic nestane a v sobotu v 1 hodinu se u lávky setkám s moji nejhezčí Zdeničkou.

Loučí se Jarďa

16. 2. 1976

Miláčku,

posílám Ti moc pěkné pozdravy z Pardubic. Ano, čteš dobře, z Pardubic. Jakýmsi zázrakem a spojením příznivých okolností jsem skutečně dorazila Na Drážku. Za celou setu jsem 5x

nastupovala a 5x vystupovala z různých dopravních prostředků a doma jsem byla něco o půl osmé, takže jsem ještě v televizi viděla závěr olympijských her.

Cesta mi uběhla rychle, myslela jsem na Tebe a jak jsem byla zahloubaná do sebe ani jsem si neuvědomovala, kde už jsem. Jenom vlak byl strašně našvihaný. Ale jsem moc ráda, že jsem tu cestu absolvovala. Že jsem Tě mohla vidět, být s tebou. Díky tomu mám teď na co vzpomínat do doby než se opět uvidíme.

Taky teď vím, jak se jede do Havlovic vlakem a plně jsem si uvědomila, že nejsem tak úplně závislá na tom, jestli rodiče na chatu jedou nebo ne a že se můžu klidně vydat na cestu sama.

Dnes mě potkalo ve škole štěstí. Asi už bylo unavené, a tak se taky zastavilo u mě. Byla jsem z matiky a dopadlo to dobře, takže se moje nálada o pár stupňů zlepšila. I když ani nebylo potřeba moji náladu zlepšovat, protože ještě stále byla pod vlivem naší společné neděle – to znamená prímová. Ale proto zlepšení nálady jedničkou vůbec nic nenamítám, naopak, mohlo by to být častěji.

V minulém dopise jsi psal, že máš špatnou náladu, protože neexistuje nic takového jako zkoušky na průmyslovku před vojnou. Nic si z toho nedělej, ty to nemůžeš ovlivnit. A když se nedostaneš ke svému cíli touto cestou, určitě se najde nějaká jiná. Nebude asi tak rychlá, bude složitější, ale dá se také projít. Teď jsem si uvědomila, že to, co jsem napsala, platí taky přesně pro mě. Právě dnes mi přepisovala třídní posudek. Musela tam totiž výslovně dopsat, že byl otec vyloučen. Vzpomněla jsem si na dobu, kdy se mu to stalo. Bylo mi asi 11 a brečela jsem kvůli tomu. Zdálo se mi to nespravedlivé a to jsem ještě nevěděla, jaké to bude mít následky (i pro mě).

Těším se, že se v pátek uvidíme. Doufám, že to vyjde. Byla bych moc ráda, kdybys mi napsal asi kdy a kde. A kdyby ses náhodou do Pardubic nedostal, tak kdy a kde v sobotu.

Loučí se Tvoje Zdena

18. 2. 1976

Miláčku!

Toto oslovení se mi zatím psalo ze všech nejlépe asi proto, že se mi nejvíce líbí.

Když budeš číst tyto řádky tak bude $\frac{1}{2}$ 4 a já budu právě na cestě, pojedu za tím nejmilejším a nejhezčím cílem – za Tebou. Jestliže tedy dojedu tak bych mohl přijít k Vám bude to nejvýhodnější. Z Úpice vyjíždíme ve 3 hodiny takže do Pardubic přijedem o půl 6 nebo dřív. K Vám bych přišel asi v 6 hodin plus, minus $\frac{1}{2}$ hodiny. Kdybychom se i potom nesetkali nebo já nemohl přijet tak přijdu k zatáčce v 1 hodinu. Kdybych v 1 hodinu nepřišel tak jsem nemocný a byl bych rád kdybys přišla Ty k nám.

Tak teď bych už rád něco napsal o nás dvou, jistě si dovedeš představit, jak se mi krásně v neděli spalo na posteli, vždyť jsem ještě všude cítil Tebe a kolikrát jsem se musel rukou přesvědčit, že vedle mne bohužel neležíš.

Byl bych též rád kdyby se naše krásné společné chvíle jako v neděli co nejdříve opakovaly. Těším se předem na tento víkend, protože se uvidíme skoro 3 celé dny a budem skoro pořád spolu. Doufám, že to skoro bude co nejmenší ale zato bychom mohli být v co nejmenší společnosti.

Na naše setkání a prožití společných chvil se těší Tvůj Jarda

23. 2. 1976

Miláčku,

vzpomínám na Tebe. Dnes je pondělí a právě teď je 21:15 hodin a já už jsem si šla lehnout. Takže ti píšu právě z toho pokoje a gauče, kde jsi ještě před třemi dny byl. Pomyšlení na to mi způsobuje radost, příjemný pocit a myšlenky. Pomalinku se mi začínají klížit oči a váznout myšlení. Kdyby se mi aspoň zdálo něco pěkného o Tobě nebo ještě lépe o nás dvou. Ale sny si napláňovat dopředu nemůžu, takže si můžu jenom představovat, ale přitom se spát nedá. Představ si kdyby si každý mohl říct – tak dneska si nechám zdát jak jsem žil v prvobytně pospolné společnosti nebo cokoliv jiného. Já bych si například nechala zdát sen na téma: „My dva, společné léto a prázdniny.“

Jestli dneska píšu nesmysly, tak se na mě prosím Tě nezlob. Jsem doopravdy tak nějak přiospalá a píšu všechno, co mi přijde do hlavy.

24. 2.

Dopis dokončuji až dnes ráno. Mám dnes školu až od 10 hodin, takže jsem si mohla včera dovolit usnout. Teď už Ti můžu napsat, že se mi bohužel nic nezdálo.

Včera nás pozvali Bednaříkovi k nim, protože paní Bednaříková a Pipin mají narozeniny a také slavili výročí svatby. Při té příležitosti jsem se jich zeptala jestli budou chtít jít na ples. Dohodli se, že asi jo – naši, Bednaříkovi, Nad'a (možná i Adámkovi), ale to všechno nevím jistě. To slůvko „asi“ tam skutečně bylo, když mi to říkali. Takže přesně Ti všechno řeknu až v sobotu, v 1 hodinu odpoledne v zatáčce. Na sobotu a neděli už se těším, tak jako vždycky, když se mám s Tebou setkat. Věřím, že nebudeš nemocný ještě od těch promočených bot. Jsem taky zvědavá, jak dlouho nám vydrží náš obří huhulák. Myslím, že by ještě mohl nějaký čas přečkat, protože letošní zima nevypadá na to, že by se chtěla už brzy měnit v jaro. I když se už na jaro těším a moc bych si přála, aby bylo pěkné. Zatím to ale vypadá na bruslení a lyžování. Ale přesto, že ještě není teplé počasí, mám ráda naše výlety ven a také ráda na ně vzpomínám. Také mám ráda chvíle, kdy jsme spolu sami i chvíle, kdy si můžeme na plese zatancovat. I když na plese si někdy přeju, abychom spolu zůstali sami.

Tvoje Zdena

25. 2. 1976

Miláčku!

Dnes jsem dostal od Tebe zase jeden hezký dopis, který se nezdál vůbec nesmyslný až na jedno „paní Bednaříková a Pipin mají narozeniny a také slavili výročí svatby.“

Včera jsem byl v autoškole kde jsem jezdil nákladňákem ale ještě před jízdou jsme spozorovali, že je prázdná zadní guma tak jsme v tý zimě celou hodinu vyměňovali kolo. Dojezdil jsem v 10 hodin a pak jsem zamířil do krám, kde jsem koupil novou desku. Bude se ti to líbit.

U nás v Úpici je stále stejné počasí, teplota pod nulou a sněhu stále stejně, takže nemusíš mít o huhuláka starost.

Dneska je středa to znamená, že se za 3 dny uvidíme, ty to máš ještě snadnější, protože dopis dostaneš v pátek a v sobotu o 1 hodině u lesa se spolu uvidíme.

Docela se těším na ples kde budou hrát dvě kapely, dechovka a Fonetik. Né, že by hráli najednou ale budou se střídát. Na co se teď nejvíce těším? Samozřejmě prožít krásné chvíle s Tebou.

Na brzkou shledanou se těší nádherně zamilovaný Jaroušek

1. 3. 1976

Miláčku,

nejdřív Ti chci poděkovat za ten minulý pěkný dopis. Po jeho přečtení jsem měla výbornou náladu. Ta nálada je asi dost závislá na tom co mi píšeš.

Právě dávají v rádiu „Toulky za písničkou.“ Když slyším písničku, tak se cítím na tanečním parketě a v ruce cítím Tvou dlaň, na tváři jemný dotek Tvých vlasů. Je mi hezky.

V neděli jsme se rozloučili u Vás dole u mostu. Odtud jsme jely s Nad'ou k Petirom. Tam nám každé naporcovali kus dortu, přestože jsme pospíchaly a nebyl na to čas. Otázka nedostatku benzínu se vyřešila ještě tam, protože Zdenek měl v zásobě v kanystru. Domů jsme pospíchaly, ale jak už tomu zákon schválnosti chce, tak u každých závor jsme stály, u každého semaforu jsme stály. A jestli se pamatuješ, tak už cestou pro benzín nám auto při zastavení zhaslo. Tak to je zanesená nějaká tryska a otravovalo nás to během celé cesty domů. Takže i při vší snaze jsme propásly asi 20 min filmu. po tomto filmu jsem šla hned dospat to, co mi chybělo z předešlé noci.

Dnes jsme se probudili do březnového dne, prvního březnového. i to počasí se podle toho zachovalo. Sluníčko už příjemně hřeje, jenom je dost silný vítr, ale už značně teplejší a je z něho cítit blízkost jara; zem, která se pomalu rozehrívá. Už se těším, až na chatě vyrazí první bledule. Teploměr dneska ukazuje 14 °C a po sněhu už není ani památka.

Ve škole jsem se ptala na ples. Dozvěděla jsem se, že začíná už ve 19 hodin. Maturanti tam budou muset být asi nejméně o půl hodiny dříve. To se mi ale nepodařilo přesně zjistit. Mám obavy, aby se Ti to podařilo stihnout včas. Čím dřív by se ti podařilo dostat se k nám, tím by to bylo lepší. Byla bych moc ráda, kdybys mi napsal kdy a čím přijedeš. Tím pádem budu přibližně vědět kdy a kde Tě mám očekávat, kam asi přijdeš. Věřím, že se šťastně setkáme a už se moc těším. Na tuto

sobotu a neděli asi bohužel na chatu nepojedeme, ale my spolu budeme (i když v Havlovicích by to bylo lepší) a na to se těším. Jinak od 20. března máme jarní prázdniny – jednotýdenní. To budu v Havlovicích.

Jarko, loučí se s Tebou
Tvoje Zdenička

3. 3. 1976

Miláčku!

Moje malá, milá, hezká a milovaná Zdeničko, dnes jsem od Tebe dostal dopis z kterého jdem se dozvěděl, že Vám začíná ples v 19 hodin a ty tam musíš být dříve, takže bych z Malých Svatoňovic jel 14: 38, do Hradce přijedu (podle jízdního řádu) v 16 hodin a přibližně za jednu hodinu v Pardubicích na nádraží odkad' se dostanu k Vám na Židov asi tak za ½ hodiny, byl bych rád kdybys počítala s tím, že přijedu o půl šesté nebo ještě dříve, kdybych nepřišel do šesti hodin tak mi vlak ujel nebo vůbec nejel a já přijedu dalším. V každém případě se hrozně moc těším na Tebe a na Váš ples. Podle kalendáře bude MDŽ v pondělí ale spolu to oslavíme již na plese, škoda že jsem se nestačil zeptat jaké má maminka ráda květiny ale jestli něco seženu tak se doufám neurazíte.

Nevím, jestli je to trošku znát nebo jsi to dokonce poznala ale já se snažím aby má úprava byla aspoň jednou trošičku lepší abych Ti dokázal že dovedu také něčím potěšit na Váš svátek.

Když jsem byl u Vás na chatě tak jsme se bavili o filmech a Naďa se zmínila o filmu „Podivné dědictví“ a právě tento film dávali v pondělí a strašně se mi líbil.

Ty moje malá Zdeničko, když si vzpomenu na naše prožité dny tak mi je úplně krásně ale když si vzpomenu na to co nás teprve čeká tak mi je ještě lépe, pořád si musím představovat co asi právě děláš, kde jsi, jestli myslíš na mně nebo na něco zábavnějšího (učení, škola, matura apod.)

Škoda, že nepojedete do Havlovic a proto bych byl rád kdyby bylo možný, kdybych zůstal já u vás (spát můžu v hotelu) něco bychom podnikli.

Na naše setkání, krásně prožité chvíle a hezký ples se těší zamilovaný branec Jarda

8. 3. 1976

Můj milovaný Jaroušku,

stále musím vzpomínat na náš společný pátek, sobotu a neděli. Tvoji nedávnou přítomnost mi připomínají stále stejně pěkné a milé gerbery. Mám z nich velkou radost. Nejen proto, že jsou tak pěkné, ale hlavně proto, že jsou od Tebe. Z kytky od Tebe bych měla radost i kdyby to byl kaktus, ale ten je taky svým způsobem pěkný. Nevím jestli vůbec existuje taková kytko, v které by nebylo ani trochu pěkného, zvláštního a jedinečného. Taky záleží na tom, z jakého důvodu člověk kytku dostane, od koho ji dostane.

Ze soboty ve mně zůstal ještě jeden moc pěkný pocit. Vědomí, že si vzájemně můžeme říct všechno, že můžeme společně řešit i ty nejdůvěrnější otázky o kterých si nepovídám s nikým jiným než s Tebou. Že můžeme klidně společně číst nahlas knížku, kterou bych jinak četla sama aniž by o tom někdo věděl. Myslím, že je jediné dobré, když člověk ví, co ten druhý má nebo nemá rád a zároveň ten druhý to ví o něm samotném.

V neděli jsme se ani nestihli moc rozloučit, protože jsme to všechno stihli tak akorát. Když se vlak dal do pohybu a stále rychleji se vzdaloval od nástupiště, přála jsem si jet s Tebou. Najednou jsem zůstala na nástupišti sama ještě se staršími manželi, kteří byli asi také někoho vyprovodit. Domů jsem jela trolejbusem a to tím samým, kterým jsme jeli na nádraží. Řidič mě poznal a ptal se „Tak už jedete domů?“ Chtěla bych Ti ještě poděkovat za „krokety“, byly skutečně dobré. Všimni si toho minulého času, neboť už nejsou (nemyslím dobré, ale vůbec).

Včera byla pěkná zima, ale dneska je zase tepleji, svítí sluníčko. Na balkóně po zábradlí právě vesele poskakuje vrabčák a zvědavě se naklání a nakukuje k sousedům o patro níž. Vypadá legračně, je vypasený a hlasitě čimčará.

Přestože venku je přiměřeně teplo, tak ve škole byla zase zima jak už to v pondělí bývá zvykem. Ve škole všechno prošlo díky MDŽ. Profesori buďto nezkoušeli vůbec nebo jenom kluky. Takže přece jen má tento svátek nějakou výhodu.

Příští týden v sobotu pojedeme na chatu. Je teprve pondělí a já už se těším, že se uvidíme. Ale kdy a kde? Byla bych moc ráda, kdybys mohl přijít v sobotu v 1 hodinu odpoledne k lesu do zatáčky. Kdyby Ti to nevyhovovalo nebo jsi měl jiný nápad, tak mi to napiš a já se podle toho zařídím. Miláčku, už se na Tebe moc těším.
Pac a pusinku Ti posílá Tvoje Zdena

10. 3. 1976

Milovaná Zdeničko!

Miláčku, dneska je středa a já jsem jako obvykle dostal od Tebe krásný a milí dopis, který obsahuje vždy něco nového a milého.

Stále ještě vzpomínám na naše krásné chvíle, které jsme prožili u Vás, vzpomínám i na Tvou hezkou a poučnou knížku, kterou jsem si bohužel nestačil přečíst a mnoho jsem toho zapomněl ale doufám, že to co jsi si vzala z té knížky si nenecháš pro sebe, ale že se s tím rozdělíš. Ještě jsem Ti chtěl napsat, že je blbost abyste měli číst na gymnáziu povinnou četbu jmenovitě Kytici nebo nějaký román když jsou takové krásné knížky a hlavně poučné jako například ta, kterou jsme četli.

Rád bych Ti připoměl, že u nás je reprezentativní ples, takže bychom mohli jít. Včera jsem byl v Trutnově a vzpoměl si na to, že máte vzduchovku tak jsem si dovolil koupit diaboli a terče, takže jeden plán na sobotu – střílet ze vzduchovky a potom spolu jít na ples. Naši jedou v sobotu do Mariánských lázní a budou se tam nudit celý týden. Skoro jsem zapoměl na naše setkání – takže jako obvykle v 1 hodinu u našeho místa (u lesa).

Byl bych rád kdyby Ti květiny co nejdéle vydržely a stále ti připomínaly naše setkání při němž byly jedinými svědky. Byl bych rád kdybys mi řekla komu dýl vydržely a kdo je tím pádem lépe udržoval.

Můj miláčku už se strašně těším na naše setkání a budeme aspoň jednou sami.

Zatím se s tebou loučí Tvůj milující Jaroušek

15. 3. 1976

Miláčku, Jaroušku!

Dnes je úterý ráno půl 8 a já píšu dopis tak trochu na rychlo. Máme totiž dneska vyjímečně až od 11 hodin, takže vhodím dopis do schránky o něco později než obvykle. Moc doufám, že budou schránku vybírat až potom, abys dopis dostal ve středu a mohl mi odepsat. Ale jestli dopis dostaneš až ve čtvrtek tak to už asi nestihneš a potom bude potřeba, abychom se zařídili podle toho, co napíšu já. Tím myslím čas a místo srazu. Na chatu pojedeme v sobotu ráno (20. 3.) Byla bych moc ráda, kdybychom se mohli sejít v sobotu ve 2 hodiny odpoledne v zatáčce u lesa. Doufám, že nám do toho nepřijde nic neočekávaného a že se Ti to snad bude hodit. Bude moc prima, jestliže spolu budeme moct společně oslavit narozeniny. Nevím jestli v Dolečkách ještě někdo bude. Ale vůbec by mi nevadilo kdybychom byli sami, spíš naopak.

V pondělí a v úterý se mnou bude na chatě matka a po zbytek týdne taťka. Až tam bude taťka, tak budu muset udělat občas něco k jídlu. A jak vaříme s taťkou, tak to bývají vždycky kouzelné zážitky. Jenom je škoda, že budeš mít v týdnu našich prázdnin odpolední, ale co se dá dělat, tolik to zase nevadí.

Nejlepší by bylo, kdyby se počasí konečně umoudřilo a bylo tepleji jako v jiných letech v této době. Kdyby bylo pěkně, mohli bychom se jet třeba někam podívat. Už se na prázdniny moc těším. Nejen proto, že si oddechnu tak trochu od školy, ale hlavně proto, že budu moct být s Tebou.

Matka šla nakoupit a čekám, že každou chvíli přijde. Chodí totiž tento týden na odpolední do závodu, dělá na nějakém stroji zářezy na šroubkách. Tím, že má matka odpolední, se u nás všechno tak trochu obrátilo, takže v pondělí jsme oba s taťkou málem zaspali.

Miláčku, prosím Tě, nezlob se, že dnes píšu tak přeházeně, páté přes deváté a možná i nečitelně. Ale chci to stihnout, abys dopis dostal do středy.

Teď už se moc těším na sobotu a na celý týden, který máme před sebou.

Zatím se loučí tvoje krásně zamilovaná Zdenička

17. 3. 1976

Milovaná Zdeničko,

srdečný pozdrav a hodně pusinek Ti posílá tvůj Jaroušek.

Dnes je středa a já jsem i přes Tvé obavy dostal dopis kde jsi psala o našem setkání, bohužel jsi se nezmínila o našem táboráku a opékání buřtů z toho soudím, že to je blbost a budeme dělat něco zajímavějšího.

Dneska u nás v Úpici chumelilo sice jen trošku ale je to stejně nepříjemné gort když odpoledne přšelo.

když jsem si přečetl předchozí větu tak mne zarazilo slovo „gort“ které je takové cizí ale jediné se tam pořádně hodí.

Ještě bych se rád vrátil k Tvému dopisu kde píšeš, že se setkáme ve dvě hodiny a tak to tedy potvrzuji a sejdem se ve 2:00 hod u našeho známého stanoviště (u vytouženého balvanu, u dívčí skály, golémovy kuličky nebo u kamene naděje). Bohužel budeme mít na sebe jenom sobotu, protože v neděli jedu na sraz na Kunětickou horu.

Nevím jak ty, ale já stále vzpomínám na naši neděli a přeji si aby už bylo léto a venku teplá zem a prostě krásná teplá letní příroda která dovede ze všeho udělat ten nejkrásnější zážitek.

Ani jsi mi nemusela připomínat, že máš narozeniny protože jsem skoro na nic jiného nemyslel, takže v sobotu budeme stejně staří a už mě nebudeš muset poslouchat a dělat co já chci ale doufám, že se moc nezměníš a nebudeš se na mne vytahovat i když bys měla proč.

Ještě doufám, že dopis dostaneš do pátku a přijedeš v sobotu do dvou hodin abychom se mohli sejít.

Chtěl bych Ti opakovat stále, že Tě miluji a mám rád jako nikoho jiného a až se budu ženit tak bych byl rád kdybys to mohla být Ty i když Tě do toho nenutím.

Se svou Zdeničkou se loučí bezhlavě zamilovaný Jaroušek

29. 3. 1976

Milovaný Jaroušku,

vzpomínám na pěkný týden a lituji, že tak rychle utekl a že teprve nezačíná. Možná, že teď konečně bude pěkné počasí, když už musím sedět ve škole. Tady v Pardubicích totiž právě krásně svítí sluníčko, je modré obloha, chodničky jsou suché a teploměr za oknem ložnice ukazuje 20 °C. myslím, že v Úpici to vypadá podobně. Co asi právě děláš? Asi máš autoškolu. Držím Ti pěsti, abys z jízdy dostal „pětku“.

Jaroušku, chybíš mi. Připadá mi to všechno tak nějak prázdné. Vstát do školy, najíst se, naučit se, spát... a zase znova a znova, celý pracovní týden. Můžu se těšit jen na sobotu a neděli, na Tebe.

Věřím a doufám, že v sobotu budeš moci přijet a už se těším. Ve třičtvrtě na tři (15:45) Ti přijdu na nádraží naproti. Však už se tam uvidíme (jestliže přijedeš – když Ti do toho nic nepříjde a bude se Ti chtít). Kdyby Ti náhodou někde ujel vlak a přijel jsi později, jiným vlakem, tak na Tebe počkám doma. Bohužel obchody budou v sobotu asi zavřené, protože nejde o normální pracovní sobotu, ale o národní směnu, takže asi i prodavači budou někde brigádničit. To ale uvidíme až v sobotu. my jdeme ráno do školy upravovat zahrádku, pak se jdeme mrknout k radnici na Nad'u a nejvíc se těším na odpoledne.

30. 3.

Dopis dopisuji až dnes ráno. Včera totiž přišli naši a Nad'a, takže jsem k tomu psaní neměla patřičné podmínky. Dnes máme fyziku, takže si dovedeš představit jak asi se těším do školičky. Právě teď bych si přála, aby mě taky postihla chřipková epidemie. Totiž nejen že děda je s chřipkou v nemocnici, ale už ji má i babička. Teď bych si přála být nemocná, ale za žádnou cenu ne v sobotu. Takže to v té škole nějak přetrpím.

Dnes je zase skutečně jarní počasí. Kdyby takové chtělo být taky v sobotu, to je hned všechno pěknější, radostnější.

Miláčku, jsem moc ráda, že Tě mám, že mám přátelství, lásku. To všechno je moc prima a kdo to nezná, ten to asi těžko pochopí.

Už se na tebe těším.

Loučí se s tebou a vzpomíná na Tebe Tvoje milující Zdenička

Posledního III. 1976

Moje breberuško!

Jsem nadšen Tvoji dopisem, který začínal i končil velice hezoučkými slovy, které bych velice rád slýchal pořád a nejen v sobotu a neděli.

Dneska je středa a to středa večer takže je skoro čtvrtek to znamená, že se uvidíme za 2 dny (nebo pro Tebe zítra)

Určitě se budu snažit přijet už ve třičtvrtě na 3 a kdybych nedejbože nepřijel tímto vlakem tak na mne prosím počkej doma protože v sobotu přijedu i kdyby trakaře padaly a vlak nejezdil.

Stále vidím Tvůj obličej a musím se Ti stále obdivovat a myslet jen a jen na Tebe a na nikoho jiného, je zajímavé, že čím lépe a dýl Tě znám tak se mi stále více líbíš a mám Tě stále raději.

Můj malý broučku, moje maloučinká berušičko, moje holčičko a můj nosánek takto a daleko rozličněji Tě nazývám že se musím smát když se představím jak se tváříš a co bys mi odpověděla.

Doufám, že Ti škola jde k duhu a učení Tě stále baví.

Ať dělám cokoli tak musím myslet jen na Tebe a jenom o Tobě nebo o nás psát. Jak se spolu setkáme co si řekneme a jak se budeme mít rádi hlavně se těším na to, že budeme zase spolu a proto doufám, že se v sobotu na brigádě nepředřeš.

Moje nejmilejší holčičko nevím co mám honem hezoučkého napsat ale ať píše cokoli tak to ber jako poklonu nebo jako prohlášení mé velikánské lásky.

Na setkání se svoji nejmilejší Zdeničkou se těší Jaroušek

5. 4. 1976

Můj milovaný kvítečku!

Představuju si čím bys byl, kdybys byl kvítečkem. Dlouho jsem přemýšlela, ale je skutečně obtížné vybrat si z tolika pěkných kytiček tu nejmilejší. Snad by jsi mohl být hvozdíkem. Hvozdíček je vytrvalá, vysoká, štíhlá, libivá rostlina a červenofialovými kvítky. Trochu mi něčím připomíná karafiát; až ho spolu někde uvidíme, tak Ti řeknu: „Podívej, to je krásný hvozdíček. Líbí se Ti? Mně moc.“

V neděli se za Tebou zavřely dveře a já jsem Ti ani neřekla, jak jsem ráda, že jsi přijel, že jsem mohla být s Tebou. Když jsem šla z nádraží, bylo mi tak nějak smutno a v hlavě se mi honily vzpomínky na právě prožitou sobotu a neděli. Bylo mi smutno z toho, že už jsi musel odjet a že já jsem musela zůstat v Pardubicích. Chtěla bych Ti taky za všechno poděkovat a taky bych Tě chtěla poprosit, aby ses na mě nezlobil, že mi někdy tečou slzy. Ani nevíš, jak bych byla ráda, kdyby tomu šlo někdy zabránit, ale to se dá jen těžko přemoci. Víím, že červené oči nikomu na kráse nepřidávají a že vypadám protivně a uřvaně.

Teď když si představím, že se nejméně 14 dní nevidíme, zdá se mi to strašně dlouho a přála bych si, abychom spolu mohli být častěji. Jestli přijedeme na velikonoce, to nevím, ale doufám, že to bude možné. To Ti ještě napíšu.

počasí se teď začíná pomalu kazit. Už není tak teplo. Letos jsme měli tělák poprvé venku, přesně jak jsem předpokládala. nebylo zrovna nejtepleji a taky začalo pěkně pršet. taky mě dnes potkalo vyvolání z matiky, ale dopadlo to nad očekávání dobře.

Zítra nejdeme do školy (pouze do kina), protože jsou přijímačky, z toho mám radost, i když v té chvíli bude chudáčkům kandidátům o přijetí na gympl asi dost horko. Kdyby chudáci věděli na jakou školu to chtějí jít.

Kdybys věděl, jak Tě mám ráda. Bohužel to neumím napsat, co všechno cítím a na co myslím. Ale ono to snad ani není potřeba, protože to snad víš. Stejně jako Ty jsem ráda, že si musí brácha na tu Evičku ještě počkat.

Jaroušku, Ty můj breberoušku, broučínku, LÁSKO, nalezený poklade, loučím se s tebou a posílám Ti pusinku.

Tvoje Zdenička

(stále v Úpici)

Moje milovaná beruško!

Děkuji moji malinké berušce za hezký kvítečkovaný dopisek, který byl bohužel trochu rozmačkaný. MILÁČKU předem bych se rád omluvil za zvlášť špatnou úpravu a zvlášť podařeně hrubky ale jelikož jsem nemocný a ležím v posteli tak se neustále mění sklon i velikost mého písma.

Moje malá beruško, jako ty tak i já lituji toho že víkend netrvá přinejmenším 7 dní ale jenom dva a za dva dny jsme si (nebo aspoň já) nemohli zdělit do všech podrobností jak se máme rádi a jak by nám bylo krásně kdybychom mohli být stále spolu. I když se máme hrozně rádi jsou i výjimky kteří jsou na tom lépe než my vis obrázek. (na obrázku je kreslený vtip – novomanželé na sebe upadnou před kostelem a svatebčané na to říkají „To si nechte na potom.“)

Rád bych Ti napsal jeden vtip, ale doufám že se nenaštveš je dosti vulgární ale přesto má něco do sebe (promiň některé výrazy) Manželé přijdou k doktorovi a radí se s ním „pane doktore rády bychom měli děti ale nevíme jak na to.“ Pan doktor chvíli přemýšlí a potom se podívá z okna, rychle pojďte sem vidíte na náměstí toho psa s fenkou co tam tak poskakují, tak takhle to přesně je! Manželé se chvíli dívají a pak poděkují a odejdou. Za dva měsíce přijdou k tomu samému lékaři. „Tak co vyšlo to?“ „Ale ano pane doktore ale ty ostudy, ty ostudy.“ Když se na tento příběh díváme čistě vědecky tak nám slouží né jako návod ale jako významný příklad z přírody.

Moje breberuško, beruško, kvítečku, kočičičko, rád bych Tě pojmenoval ještě jinak a daleko lépe ale ze všeho co mě napadlo se mi líbí nejlépe Zdeničko, Zdeničičko. Velice mne mrzí, že jsem Tě rozbřečel a je mi to hrozně líto a rád bych to napravil až přijedeš protože tímto neupraveným písmem bych Tě spíš zneprátelil. Rád bych Ti napsal, že jestli se nebudeš moc doučit tak rači nejezdi nebo se snaž přijet a já k vám radši přijdu, protože před maturitou všechno stranou.

Ale přesto seš moje breberuška a Zdenička a za nic na světě bych Tě nedal.

Na co nejrychlejší shledanou se těší zamilovaný Jaroušek.

11. 4. 1976

Můj milovaný Jaroslávku!

Nejdřív Ti chci poděkovat za Tvůj pěkný dopis. Udělal mi radost a potěšil mě jako vždycky, tím co obsahoval.

Musím Ti objasnit proč je dnes můj dopis psaný „černý na bílém“. Dělal jsem totiž rys tuží a tak se mi to zalíbilo, že jsem vytáhla pero a vrátila se způsobem psaní do 1. třídy. Tak se nezlob, že to písmo bude trochu kostrbaté. Píšu černou tuží, ale moje nálada má úplně opačnou barvu. To jsem napsala špatně. Kdyby byla úplně opačná, tak by byla bílá, ale já mám spíš náladu růžovou. Myslím na Tebe, a s Tebou mám spojené velikonoce a prázdniny a je mi primově. A ten primový pocit přehluší i nepříjemné pocity z myšlenek na zítřejší školu.

Dnes je neděle, je večer něco po sedmé hodině. Asi před hodinou jsme přijeli z Budějovic. Měli jsme se tam jako vždycky výborně, ale já bych byla radši s Tebou.

Během celého našeho výletu k babičce nás provázela tak trochu smůla. Závory nám stahovali před nosem. Na jednom semaforu se neustále střídala červená a žlutá, na zelenou poněkud zapomněli, že ji tam také mají. Takže v pátek jsme vyjeli místo v plánované 2 hodiny ve 4. Tím ale nebyl autodopravním průšvihům konec. V sobotu, když jsem chtěla nastartovat auto, ani nevzdechlo, takže se tatka odebral nabíjet úplně vytlučenu baterii se slovy: „Nedaří se.“ Dnes, když jsme chtěli jet domů, přišli jsme na další závadu. Zcela najednou si levý přední blinkr usmyslel, že nebude blikat. A nedal ani na naše domlouvání, takže po celých 200 km jsme se snažili jezdit pokud možno doprava a ne doleva.

Ale teď už jsme v klidu doma a další nástrahy našeho chátrajícího embéčka se tiše schovávají v jeho zrezivělé kastli a objeví se opět nečekaně a zálučně na cestě, právě uprostřed mezi naším startem a cílem.

Slyším Tvůj hlas, jak nazýváš tento dopis opět kvítečkovaným (to je krásné slovo), protože Ti posílám kytičku – původní budějovickou, dnes utrženou na trávníčku před branou Budvaru. Básník nebo nějaká umělecká duše by řekla možná „první posel jara“ nebo něco podobného. Já bych to znehodnotila (jako duše naprosto neumělecká) asi slovy „Princezna Pampeliška!, ale tak trochu

rozcuchaná a pomačkaná. Ta dlouhá cesta ji trochu ublížila. Ale je důležité, že je to letos první, kterou jsem potkala.

Už se moc a moc těším na velikonoce, že se zase uvidíme. Věřím, že se dostaneme na chatu. Nevím jak a kdy se tam dostaneme, ale snad by se ti to hodilo v sobotu 17. 4. v 13:00 v zatáčce, byla bych moc ráda, ale jestli by Ti to nevyšlo, tak mi to klidně napiš. (Kdybychom na chatu nemohli přijet, něco vážného do toho přišlo, tak ti dám nějak vědět, ale nic takového se nesmí stát, protože se na Tebe už moc a moc těším)

Tvoje kouzelně zamilovaná Zdenička (až po uši)

13. IV. 1975

Moje milovaná breberuško!

Něco mne dnes stále hnalo domů a našeptávalo, že jsem dostal dopis, já jsem tomu nechtěl věřit i když bych ho radši dostal dřív když jsem otevřel dveře do chodby tak jsem si byl skoro jistý, že přišel, rychle jsem otevřel dveře do kuchyně a tam se opravdu skvěl v celé své krásě.

Když jsem se převlékl tak jsem se na něj vrhl a než jsem se dostal k ob obsahu, tak jsem poničil skoro celou obálku.

Můj miláčku prosím tě se na mě nezlob ale já mám k Tobě jednu velikou prosbu, kdybys mohla jít do Priorsu a koupit ještě 1,4 m té látky co jsme si koupili (mám to pro bráchu) samozřejmě Ti to vrátím (doufám, že budeš mít čím zaplatit, když ne tak ji nekupuj. Byl bych rád kdyb ses pro tuto službu na mne nezlobila a odpustila mi mou nehoráznost.

U nás v Úpici sice nesvítlí sluníčko ale je docela teplo takže je skutečné jaro.

Ani nevíš jak se těším na tuto sobotu protože budem moct být spolu celé 3 dny a sem tam nemyslet vůbec na nic.

Včera jsem byl na filmu „Můj brácha má prima bráchu“ který mne úplně šokoval. Kdybych nevěděl, že to není možné tak bych si pomyslel že to je příběh nás dvou. Holka byla jedináček a byla Ti dost podobná, kluk měl mladšího bráchu. Holka měla před maturou a kluk byl na vojně odjel 14 dní na to co spolu byli poprvé v postely. Samozřejmě měli smůlu byli spolu poprvé a museli se hned brát. Holce to vyšlo na maturitě a klukovi na vojně. Toto a ještě mnoho dalších podobností.

Můj milovaný miláčku alijas breberuško líbám Tě na čelíčko a na místo kam jsem nakresli pusu tam jsem dopis políbil a když ho tam taky políbíš tak bude takový polibek na dálku.

Moje holčičko je to zoufalé ale já bez Tebe nevydržím spěš si a přijed' co nejdřív nebo umřu. V 13:00 u lesa.

Loučí se po uši zamilovaný Jaroušek

20. 4. 1976

Drahý Jaroušku,

Moc na Tebe vzpomínám a už se těším, že tento týden rychleji uteče, protože je o pondělí kratší. Také tento týden prožiju v neustálých obavách a napětí nervů. To se pak všechno točí rychleji.

Když jsme jeli v pondělí domů přes Úpici, byl jsi už asi doma, protože jsme se zdrželi nějakou dobu u Petirů, a proto jsem Tě bohužel už nemohla zahlédnout. Cestou do Pardubic se mi v hlavě mísily vzpomínky na příjemné chvíle strávené společně s Tebou a nepříjemné myšlenky související s blížící se maturitní písečkou. Opakoval jsem si otázku naší mírové politiky, když jsem zaslechla vzrušené hlasy osazenstva našeho auta: „Ježišmarjá, co se to tam stalo?“ Podívala jsem se na silnici a uviděla převrácenou motorku, ležící lidi u motorky a auto, z kterého právě vystupovali cestující. Přijeli jsme na místo havárky první, právě ve chvíli kdy se to stalo. Auto s motorkou se srazily. Nejvíce to odnesl řidič motorky – starší pán s prošedivělými vlasy. Ležel na silnici a sténal. Jeho spolujezdkyně se chovala přímo hystericky. Stále jenom křičela ve vysokém tónu „Vždyť má pryč nohu, přišel o nohu.“ Po tomto zážitku se mé pocity ještě více promísily a dlouho jsem se nemohla zbavit představy, která mi zůstala v hlavě a stále znova a znova jsem viděla situaci na silnici.

Doma už nás čekal taťka nabitá zážitky ze své cesty do Maďarska. Bohužel jsem neměla moc času na jeho vypravování, protože jsem šla vyrábět taháky. Jeden Ti zasílám jako ukázkou. Měla jsem takových listků dohromady osm, ale žádný mi nebyl vůbec nic platný.

Ted' už to mám za sebou a jsem moc ráda. Ted' už jenom můžu čekat na výsledek. Právě je 23:00 hodin, dopis píšu v posteli, a tak se prosím Tě nezlob, když to nebudeš moct přečíst. Dnešní den jsem prožila ve znamení produktivní práce mozku. Když nám sdělili ve škole témata, mněla jsem pocit, že v hlavě nemám vůbec nic a že to nemůžu napsat. Žádné téma neodpovídalo tomu, co se dalo očekávat. Všechno bylo spíš opačné. Například místo očekávaného tématu komunisty v literatuře dali téma: „Literární obraz našeho venkova“ (v dílech spisovatelů 20. století). Z pěti stejně nepříjemných témat jsem si vybrala: „Zájmová činnost a veřejně prospěšná práce členů svazácké organizace na naší škole.“ (Proslov). Za pět povolených hodin jsem vytvořila nejdříve na nečisto a pak přepsala na čisto 5 velkých stran. Ani nevím, jak je to možný. Kdybych se na tu písemku nepřipravovala, bylo by to stejné. Spíš lepší, protože bychom mohli být déle spolu. Až bude tento dopis ležet u Tebe ve schránce, právě budu vytvářet písemku z ruštiny. Ale dost už o škole, když je okolo nás tolik krásných věcí. Svítí slunce a tady už rozkvétají třešně pod okny, tráva začíná být zelenější a všechno hned vypadá hezčí. Moc bych si přála, aby bylo krásné počasí každou sobotu a neděli. Těším se na naše další setkání jak jsme se domluvili v sobotu v jednu hodinu odpoledne v zatáčce. Doufám, že nám do toho nic nepříjde. V pondělí jsme se tak rychle rozjeli každý jiným směrem, že jsme si toho ani nestihl moc říct.

Broučku, už se na Tebe těším. Jestli Ti udělá příchod tohoto nečekaného dopisu radost, tak budu jediné ráda.

Pusinku Ti posílá Tvoje Zdenička

21. 4. 1976

Milovaná Zdeničko!

(obrázek štěstěny, která přináší nápad Zdeně)

Na této štěstěně vidíš jak se Ti snažím pomoci a zhotovil jsem pro Tebe speciální Štěstěnu, která Ti ve chvílích těžkých pomůže když né radou tak alespoň svou přítomností.

Nerad bych Ti ještě ve svém dopise připomínal učení a proto Ti popřeju jen mnoho štěstí a připomenu Ti držím všechny palce.

Jsem rád že jsem se odpoutal od tohoto smutného tématu a ted' bych Ti rád poděkoval za to že jdi přijela a mohla být se mnou byl bych velice rád kdyby se vám podařilo přijet zase tuhle sobotu ve 13 hod. Nemusíš mi psát já tam přijdu a budu tě čekat dokud nepřijdeš.

Když si představím jak to bude krásné až budeme zase spolu až Tě políbím a budeme stále spolu a vedle sebe.

Jestli se Ti bude chtít tak můžeme jít na Dobrého vojáka Cheplina (nebo tak nějak).

Doufám, že je u vás krásné počasí jako u nás svítí sluníčko v jednom kuse a venku je jako v létě a musím se držet abych se nešel vykoupat (je to dobrý nápad).

Můj miláčku a moje nejmilejší breberuško nemyslím na nic jiného než na Tebe a hned si Tě představuju jak spolu jsme sami nebo jak jedeš na kole ale jedna představa se mi stále vnucuje a to jak se válíš na zahradě a opaluješ se.

Když ne celý dopis tak aspoň konec dopisu bych chtěl věnovat tomu jak Tě mám rád MILUJI TĚ a láskou bych T celou sněd (obrazně) miluji a mám Tě rád jak nic jiného! Se svou Zdeničkou se loučí po uši zamilovaný Jaroušek.

26. 4. 1976

Milovaný Jaroušku!

Před chvílkou jsem se přibrodila, přicapkala nebo přiklouzala domů. Nejlíp se mi sem hodí slovo přicapkala, protože při chůzi je slyšet asi toto: cap (šplouch), cap (šplouch)... Pršet totiž stále nepřestává a mé představy se blíží někam k potopě světa. Včerejší cesta proběhla poměrně klidně (až na jeden smyk). Jenom vytrvale přšelo. Začalo někde za Libňatovem a už nepřestalo. Vzpomínala jsem na Tebe jestli jsi cestou domů nezmokl. Taky bych Ti chtěla za všechno poděkovat, za kino, látku a hlavně za Tvou přítomnost, kterou mám nejradši. Taky jsem Ti moc vděčná za to, že jsi se mnou šel dolů na zahradu a udělal takový kus práce. Když tu práci dělám

společně s Tebou, baví mě to mnohem víc. Moc bych si přála, kdybychom tu zahradu mohli ošetřovat společně, společně se radovat z toho, jak všechno roste, společně sklízet to, co by se nám podařilo vypěstovat, společně rozhodovat o tom, co kde zasadit. Zkrátka dělat to úplně rovnoprávně s tou myšlenkou, že to děláme pro nás pro oba. Ale to jenom, když by se Ti skutečně chtělo. Již včera jsem měla velkou chuť napsat Ti dopis. Nejdřív jsem ale sledovala primové hokejové utkání, vykoukala jsem se, ale pak už jsem byla tak ospalá, že by z toho dopisu nebylo nic kloudného. Dnes jsme měli od sedmi a ve vyučování se mi vytvořily nečekané mezery volna. Vzpomínala jsem na Tebe a začala Ti psát. Takže toho vloženého papíru se nelekni, ten pochází ze školy. Teď si říkám, že je škoda, že nemůžu být v Havlovicích už v pátek. Kolikrát jsem si už přála být v Havlovicích na čarodějnicích. Ale nikdy mi to nevyšlo. Do prvomájového průvodu se mi vůbec nechce jít. Hned po průvodu ale jedeme na chatu. Nevím, v kolik se z průvodu vrátíme, ale v 5 hodin snad budeme určitě na chatě. Doufám, že do toho nic nepřijde. Kdybys měl čas a chtělo se Ti, byla bych moc ráda, kdybys přišel v sobotu v 5 hodin odpoledne do zatáčky u lesa. Miláčku, k svátku všechno nejlepší, i když dodatečně Ti přeje

Tvoje Zdenička

Vložený dopis: Milovaný broučínku, moc a moc bych si přála být s Tebou. Je pondělí 9:05, vyjimečně mám hodinu volna. Sedím v jídelně u okna a sešit mám opřený o topení. Tady je aspoň trošinku tepleji. Oknem vidím na hřiště, které je celé rozblácené a stále prší, drobounce a vytrvale. Musím na Tebe stále myslet, vzpomínat na pěknou sobotu a neděli. Tyto dny volna jsou pro mě nejcennější. Nedovedu si již představit, že bych je trávil bez Tebe. Možná, že namítneš: „Vždyť jdu na vojnu, co potom?“ Chtěla bych Tě ujistit, že se toho moc nezmění. Stále budu velmi ráda jezdit do Havlovic, vzpomínat na Tebe a šťastné společné chvíle a těšit se, že se zase uvidíme, těšit se na každou zprávu od Tebe. Ale kdo ví, co budu příští rok dělat. Třeba budu někde na okrese Trutnov učit maličké děti. Na tom ale nezáleží kde budu a co budu dělat, jen když budu vědět, že Tě mám. Mám Tě moc ráda. A ten cit je čím dál hezčí a silnější a pevnější. Mrzí mě, když Ti někdy způsobím nějaké starosti nebo smutek.

10:10 hodin – musela jsem přerušit psaní, protože jsme měli v jídelně nějakou schůzi, která se patričně protáhla. Holky zatím odešly do nějaké vzdálené tělocvičny, takže mám zase hodinu volna, kterou tentokrát trávím u topení v šatně. Čas mi pěkně ubíhá, když myslím na Tebe. (další možnost, proč dopisy) Vůbec mi to nejde popsat, co všechno cítím. Skutečně to nejde. To, co píšu, nemůže vyjádřit všechny mé myšlenky, nálady a pocity. Láska jde dost špatně zachytit slovy na papír. To umí snad básník, ale tím bohužel nejsem, a tak píšu všechno tak, jak to umím a cítím.

28. 4. 76

Moje milovaná Breberuško!

Než se rozepíšu o nás tak bych se chtěl pochlubit za špatný papír ale všechnen mi již došel.

Jsem nadšen Tvojím dopisem jenom je mi líto že se uvidíme až v 5 hod a proto bych navrhol toto: já přijdu již ve 4 hodiny když tam budeš tak to bude fajn a když tam nebudeš tak počkám třeba do neděle.

Toto Ti nepíšu abys spěchala ale proto kdyby promluvila náhoda.

V každém případě bych si přál abys nespěchala a jela (jeli) jste opatrně, i když přijedete v 10 hodin večer tak budu radši než aby se vám něco stalo.

V sobotu v 19:30 je v Jutě zábava hraje TEXON prý dobrá skupina. Kdyby se Ti teda chtělo jít tak bych šel také. Druhá možnost, že půjdeme (podle počasí) na vaši zahrádku a přesadím jahody a ostružiny.

Strašně se těším na to až se zase uvidíme a budeme spolu. Je zajímavé, že sám bych se stěžka odhodlal dělat něco na zahradě ale když jsem s Tebou tak se na to strašně těším. Moje milovaná breberuško, modlím se za to aby tě lidé v prvomájovém průvodu neušlapali a mi se zase setkali ve zdraví a mohli být jako obvykle šťastný už jen proto, že můžeme být spolu a držet se za ruce. Vím že ode mne často neslycháš jak Tě mám rád ale v dopisech ti to myslím vynahradím dost a dost. MÁM TĚ RÁD a těším se na další setkání.

Svou milovanou Zdeničku líbá Jaroušek

3. 5. 1976

Milovaný Jaroušku!

Je mi krásně, když si na Tebe vzpomenu a když si vzpomenu na pěkně prožitou sobotu a neděli. Nevím, jak Tobě, ale mě se tyto dny moc líbily a stále se mě drží prima nálada.

Mám Tě úžasně ráda. Těchto několik slov má vyjádřit jaký mám právě pocit, krásný pocit plný radosti, naděje i vzpomínek. V neděli se mi vůbec nechtělo odjet od Tebe. Nejradši bych zůstala na chatě a podnikala všechno možné, jen ne být v Pardubicích a tím pádem i ve škole.

Dnes mám opět víc volna, protože zítra jedeme se školou do Brna do nějakého přírodovědného muzea, z čehož mám velkou radost. Jedem brzy ráno a vrátíme se až kolem půlnoci. Díky tomu mi tento týden uteče taky rychleji.

Dnes bylo krásné teplé počasí. Teplejší než v neděli, ale odpoledne trochu zamračeněji. Teď je půl sedmé večer a obloha vypadá dost zamračeně, možná, že za chvíli bude pršet. Taťka je na rybách, takže tomu by se to asi moc nelíbilo, ale někomu by se to líbilo. A hádej komu! Neuhodneš. No přece našim jahodám. Taky už jsou odkvetlé třešně a začínají kvést jabloně a vypadají moc pěkně.

Teď jednu prvomájovou perličku. U taťky v práci jeden pán říkal, že slyšel v jakémsi městě v prvomájovém projevu tato slova: „V krizových letech 1968-69 stála naše společnost na okraji propasti. Od této doby však udělala velký krok kupředu.“

Jinak nás ve škole pochválili, že jsme projevovali v průvodu patričné nadšení, které jsem však já osobně nezapomínala.

Nedovedeš si představit jak už se těším na další sobotu a neděli. Tedy abych byla přesná ne na sobotu a na neděli, ale na Tebe broučínku. Na chatu pojedem asi už v pátek, ale v kolik dorazíme, to nevím. Může to být už ve 4, ale také třeba až v 8. Kdyby to záleželo jen na mně, tak bych tam byla co nejdřív. Ale protože to nezáleží pouze na mě tak navrhuju, abychom se setkali v sobotu v 9 hodin ráno u lesa. Kdybys měl jiný nápad, tak mi to napiš. Jako minulý týden, abychom se sešli dřív, to byl prima nápad, protože jsme skutečně přijeli dřív. Nezapomeň Jaroušku prosím Tě vzít s sebou klíče od zahrádky, abychom se mohli podívat co dělají jahody.

Zbožňuje a líbá Tě Tvoje Zdenička

5. 5. 76

Milovaná breberuško, miláčku, můj malej bobíčku

zdravím Tě z velikánský dálky až skoro z krkonoš tedy přesně z Úpice u Havlovic kde je sem tam hezky a když není hezky tak je taky sem tam šeredně.

V pondělí bylo krásně celý den tak jsem si řek, že půjdu zalít Tvoje jahody a ostružiny, naši jeli náhodou k Prouzom a tak jsem jel s nima u zastávky autobusu jsem vystoupil a dál šel pěšky, když jsem došel až za Prouzovu zahrádku a spozoroval, že na všech okolních zahradách je fůra Tvých příbuzných tak jsem poprvé zaváhal, raději jsem se zastavil a párkrát přešlápl z nohy na nohu, v tom začalo krápat a to rozhodlo. Vrátil jsem se k Prouzom. Samozřejmě jsem věděl co bude následovat jen jsem se s nimi uvítal už se mě každý ptal kdy se budu ženit a celé posezení uběhlo ve znamení „mé cesty do Havlovic a účel.“ Naštěstí naše debata trvala jenom půl hodiny takže se to dalo vydržet. Jelikož mám odpolední tak jsem šel zalívat v úterý ráno a zalil jsem jahody i ostružiny.

Moje milovaná breberuško strašně se těším na to až se uvidíme a bude to v sobotu v 9 hod když nepřijdu, tak jsem buďto v autoškole nebo v práci a přijdu a přijdu k vám déle, snad do toho nic nepřijde. Už vidím jak to bude krásné až budeme spolu úplně sami.

Se svou breberuškou se loučí breberuščin Jaroušek.

10. 5. 1976

Milovaná breberuško!

Posílám Ti první dopis a doufám, že Ti přijde včas abys mohla odepsat.

U nás v Úpici je stále krásné počasí bez mráčku a doufám, že vydrží aspoň do neděle.

Přeji Ti aby se Ti dobře učilo na zkoušky a vše se naučila.

Byl bych Ti vděčen kdybys mi mohla napsat kdy se uvidíme jestli v pátek nebo až v sobotu. (chápu, že se musíš učit) Ani si nedověď představit jak se těším na Tebe a všechny chvíle které s Tebou prožiji.

Můj malý miláčku, strašně Tě prosím abys mi odpustila jak jsem se k Tobě choval a co jsem říkal, rád bych Ti řekl, že jsem to tak nemyslel a že bych nikdy nepřipustil abys měla někdy důvod se na mne zlobit ale strašně se mi líbilo jak jsi nevěděla jestli to myslím vážně nebo si dělám legraci a přitom jsi byla tak legračně vážné a mně se to strašně líbilo.

Můj malinký miláčku tento týden bude zase strašně dlouhý a bude se ještě schválně déle táhnout. Už aby byla sobota nebo pátek a potom aby už byla dovolená kdy budem celých 14 dní spolu a budem aspoň jak doufám úplně spolu a sami.

Můj miláčku, napiš mi kdy se uvidíme a taky něco hezoučkého něco co si opravdu myslíš (všechno nemusí být hezké hlavně když to bude pravda)

S mou milovanou breberuškou se loučí Járínek

12. 5. 1976

Milovaný Járinku!

Nejdřív Ti děkuju za Tvůj pěkný dopis. Už jsem se na něj moc těšila. Bohužel mi nebylo dopřáno přečíst si ho v klidu. Nedočkavě jsem se dala do čtení, když začal zvonit telefon. Volala babička, že před chvílí omdlela na schodech a že ji sousedka (doktorka) chce poslat do nemocnice a že máme přijet. Jakmile přišli naši domů, jeli jsme k babičce. Tam jsme se od sousedky dozvěděli, že se babičce zastavilo srdce a že ji udělala masáž srdce a opět přivedla k životu a že musí nutně do nemocnice. Naši odjeli s babičkou do nemocnice a já se vydala hledat dědu do parku, protože nebyl doma. Prošla jsem park křížem krážem, nakoukla do všech zákoutí, ale místo dědy jsem objevila maminky s kočárky nebo mladé dvojice. Vrátila jsem se a trochu uklidila všechno to, co babičce spadlo od ruky a už nestihla uklidit. Po nějaké chvíli přišel děda. Teď tu už 2 hodiny čekáme až se vrátí naši a sdělí nám co je s babičkou. Děda je z toho celý smutný.

Našla jsem tu nějaký dopisní papír a píšu Ti právě prožité chvíle jen ve zkratce. Víím, že to není nic pěkného a veselého, ale ono je to náhodou dobré, když můžu sdělit své starosti někomu blízkému.

Na chatu ale určitě přijedeme (snad do toho nepříjde nic vážného). Když ne všichni, tak aspoň s taťkou. Píšeš, že mi přeješ, aby se mi dobře učilo na přijímačky a všechno jsem se naučila. Je to od Tebe pěkné a milé. Ale bohužel ještě jsem neměla čas s tím učením začít. Stále jsem se musela učit něco jiného do školy. Takže když se k tomu dostanu v pátek, tak budu ráda. Věř mi, že bych s Tebou byla nejradši od té chvíle, co dorazíme na chatu až do posledního okamžiku, kdy musíme odjet do Pardubic. Nebo radši stále. Ale teď to musím nějakou dobu vydržet, že s tebou nebudu moci být tak dlouho. Vydržet do maturity. V pátek bych se potřebovala naučit něco z hudby a v sobotu dopoledne taky. Byla bych moc ráda, kdybychom se mohli setkat v sobotu v 1 hodinu odpoledne v zatáčce u lesa a měli bychom pro sebe celé odpoledne a večer. Jestli bude pěkné počasí, tak bychom mohli někam jet na kole jak jsi navrhoval v neděli. Mně by se to moc líbilo. Nedověď si představit, jak už se těším na naše setkání.

Právě přišli naši, takže to dopíšu až doma.

Tak jsme konečně doma a já jsem moc ráda, protože tady je trochu radostnější prostředí. Rodičové mi taky sdělili, že v sobotu dopoledne musím jít k nějaké učitelce hudby. Pěkně ve mně hrklo, že na chatu nepojedeme. Ale je všechno v pořádku, na chatu jedeme s taťkou v sobotu dopoledne. Takže už se těším na jednu hodinu odpoledne.

Právě je u nás pěkné pozdvižení, protože jsme se dozvěděli, že má babička otřes mozku a možná prasklou lebku. Ale o tom už psát nechci.

Tak co dělají jahody? Jestli se nepokazí počasí a bude nadále tak krásně, tak by možná mohlo být dost ovoce. Na to se už těším.

Píšeš, abych se na Tebe nezlobila, že jsi mě tak škádlil. Musím přiznat, že mě to skutečně tak nějak zlobilo i když jsem věděla, že to nemyslíš smrtelně vážně jak jsi se tvářil.

Stejně jako ty se těším na 14 denní dovolenou. Bude to prima, jen musíme vymyslet, co asi podnikneme.

Zatím se s Tebou loučí Tvoje Zdenička

Posílám Ti pusinku.

18. 5. 1976

Milovaný broučínku!

Dneska Ti píšu jako veselý, optimisticky naladěný člověk, ze kterého spadla nějaká zátěž. Zkrátka mám prímovou náladu, která se mě stále drží od včerejšího dne.

Do Hradce jsme s holkama dorazily kupodivu včas a taky jsme se dostaly kupodivu tam, kam jsme měly. Před budovou školy postávaly srocené davy uchazečů (spíše uchazeček) a učitelské povolání. Odtud nás dovedli do nějaké hudební školy, kde každého přidělili k některým dveřím, kde čekal až na něho dojde řada. Bylo nás tam 109 a berou 140. Tak to by šlo. Dostala jsem se na řadu až po 11 hodině. S tlukoucím srdcem a roztřesenýma kolenama jsem naslouchala zvěstem, které se šířily od těch, co už byli hotoví, a čekala jsem až se otevrou dveře číslo 6 a ozve se: „Soudružka Horáčková“.

S určitou dávkou kuráže, která nebyla zrovna největší, jsem šla jak na popravu před zkušební komisi (2 lidé – paní a pán). Pak začalo to, čemu se říká talentová zkouška, čili zjišťování výšky talentu každého z nás. Naštěstí pro mě po nás nechtěli žádnou hudební teorii, ale pouze zkoušeli, jestli máme hudební sluch, rytmické cítění a jestli umíme na něco hrát. Co na mě chtěli, to ti budu vyprávět. Dopadlo to celkem dobře a popravčí četa vypadala spokojeně a vyprovodili mě s úsměvem a se slovy, abych si přes prázdniny hrála na klavír a udělala si tak náskok do nového školního roku. Vypadalo to tak, jako bych už seděla v lavici pedáku a připadalo mi to dost legrační, protože to není zdaleka tak jasné.

Domů jsme jely všechny s pocitem dobře vykonané práce. A dnes zase do školy. Máme až do 10, ale nedá se tvrdit, že by se mi tam nějak chtělo. Nemáme totiž už žádné učení na jednotlivé předměty, ale za to toho je dost a dost na maturu. Takže s dneškem budu chodit do školy jen 4 dny a pak už třeba vůbec ne. To je docela nepříjemná představa. Tento pátek dostáváme závěrečné vysvědčení. Připadá mi, že tento školní rok mi utekl ze všech nejrychleji.

Teď musím ale rychle přestat s psaním o škole, protože mám strach, aby Tě to neutrávilo. Moc ráda si připomínám sobotu a neděli. Stále Tě vidím, jak stojíš s kolem u chaty a my pomalu sjíždíme autem s kopce. Pod kopcem jsem si vzpomněla, že jsem nechala na chatě tu malou kytičku od Tebe. Kdyby to záviselo jen na mě, tak bych se pro ni vrátila. V Pardubicích jsme však zjistili, že jsme tam nechali i tašku s jídlem.

Jaroušku, už se na Tebe moc těším. Jestli budeš mít čas, mohli bychom se setkat v sobotu v 1 hodinu odpoledne v zatáčce u lesa. Už se těším na chvíle, kdy budeme spolu ať už sami nebo mezi lidmi (kdyby se Ti náhodou podařilo sehnat lístky na ples).

Líbá Tě na nosánek Tvoje Zdenička

19. 5.

Malá Breberuško!

Předem bych Ti chtěl poděkovat za Tvůj milý dopis, který mne tak potěšil.

Jsem skutečně rád, že Ti zkoušky dopadly dobře snad i proto, že jsem Ti držel palce.

Když jsem byl u Tebe na zahrádce a zahradničil, tak tam přišla Tvá teta a sdělila mi, že jsi zkoušky udělala dobře.

Mám velice dobrou náladu i když ji sice jen nepatrně ale přece zastihuje skutečnost, že jsi mi nenapsala kdy přijedeš (mohli jsme se vidět už v pátek) Ale vím, že k tomu máš určitě pádný důvod.

Dnes jsem byl též koupit lístek na ples a jsou docela dobře umístěny (u okna). Byl bych rád kdybys si nezapomněla šaty abychom mohli jít.

Určitě jsem Ti chtěl napsat ještě něco důležitého ale určitě jsem to zapomněl.

Dneska se nad námi přehnala malá bouřka s deštěm ale už je hezky a doufám, že bude hezky i v sobotu a neděli. Ještě Ti radši napíšeš kdy se setkáme – tedy o 1 hodině v sobotu.

Tato celá stránka patří jenom nám.

Moje malinká a milovaná breberuško stále na Tebe myslím a těším se jak krásná bude tato sobota a co hezkého se stane a nebo co prožijeme. Až dostaneš tento dopis tak se budete připravovat na

cestu a bude Ti krásně. Na mou milovanou breberušku z dalekých Pardubic se těší až po uši zamilovaný Jaroušek z Krkonoš
24. 5. 1976

Milovaný broučku!

Právě je čtvrt na 10 večer. Dnešní den je prvním dnem, který jsem strávila nad sešity za všechny 4 roky a už mi to jde silně na mozek. V hlavě se mi rojí jména různých slavných českých spisovatelů a marně vzpomínám kdo že to byl Smil Flaška z Pardubic. Za dnešní den se mi podařilo tak trochu naučit literaturu z 1. Ročníku a v biologii jsem skončila u rozmnožovací soustavy člověka, která také bude u matury. Je to jen malá část toho, co mám umět a začíná se mi čím dál tím jasněji rýsovat, že se to stihnout nedá.

Jinak rýma se mi už zastavila, ale místo toho mám teď pro změnu průduškový kašel, který člověku trhá útroby. Moc doufám, že snad nemáš rýmu, to by mě mrzelo.

Teď bych chtěla napsat jenom něco k minulé sobotě a neděli. Ples se mi líbil, neděle dopoledne taky, jenom chvíle před naším rozloučením mi přinesly spíš pocity smutné než veselá a spokojená. Byla bych docela ráda, kdybys mi napsal, co způsobilo Tvoji zaraženost a nechut se se mnou bavit. Nebaví mě stále se Tě ptát, co se Ti nelíbí a co Ti je. Byla bych skutečně ráda, kdybys mi řekl, co Ti je a neseděl jsi jenom tiše a zaraženě. Vždycky mě to mrzí, když si nejsem vědoma ničeho, co bych Ti byla udělala. Dost záleží na tom, jak se s Tebou vždycky rozloučím. Říká se konec dobrý – všechno dobré.“ A je to celkem pravda. Platí to ale i naopak. Je fakt, že když se s Tebou rozejdu ve špatné náladě, tam mi to zkalí i vzpomínky na to, co jsme spolu předtím prožili pěkného.

Teď, když jsem si to po sobě přečetla, tak jsem si uvědomila všechn ten pesimismus, který v tom je a že Tě to zrovna nenadchne. Nezlob se na mě prosím Tě. Vidím dneska všechno černě. To, co je jindy normální, mě dneska dráždí. I na matku jsem byla nějaká nevrlá, protože mi řekla: „Co jsem Ti udělala?“ a šla spát. Neboj se, za 14 dní, až se uvidíme a vyrazíme na „Krvavého Čepelku“, to už budu snad normální, když všechno dobře dopadne. Spíš naopak. Jestli všechno dobře dopadne, tak budu na vrcholu blaha, protože ze mě spadnou jedny z nejhorších starostí. Jak to bude za 14 dní, to Ti ještě napíšu. Přijedu zřejmě sama (bez holek), protože ten týden po Čepelkovi musím být doma, protože malujeme byt a o uklízečky zdarma je nouze. Příští dopis Ti napíšu hned po maturě v úterý, takže dorazí až ve čtvrtek, tedy o něco později než normálně.

Chtěla bych Ti také vyslovit čestné uznání a pochvalu za vzornou péči o zahradu. Jseš moc hodný. Teď mi tady krásně voní konvalinky. Kytička krásná, ale jedovatá.

A teď s chutí opět do biologie. I když mě to už vůbec nebaví, ale vydržat!

Jaroušku, loučí se s Tebou Tvoje Zdenička

26. 5. 1976

Milovaná breberuško!

Než začnu psát o nás dvou chtěl bych Ti poděkovat za Tvůj dopis, který mne i přes malé mouchy velice potěšil.

Píšeš, že jsem byl zaražený a ty nevíš proč. Potom mi velice vadilo to když jsi napsala „už se tě nebudu ptát co ti je a proč jseš takový.“ S toho jsem usoudil, že jsi na mne naštvaná a mne to velice mrzí.

Máš úplnou pravdu nemusíš se mne na to ptát já sám bych Ti měl všechno říci i všechno to co bych chtěl a podobně ale prosímtě uznej, že se nedá všechno říci a o všechno Tě žádat nebo dokonce o všem rozhodovat. Někdy i když je to zřídká se Ti stydím něco říci. Rád bych Ti teď vysvětlit to proč jsem byl jak Ty říkáš nemluvný a zaražený.

Velice mne zarmoutilo to, že jsi mi tu desku vrátila protože ne může vždy velice potěšit když Ti můžu něco hezkého dát a Ty s toho máš radost ale nikdy se nemá odmítnout dar hlavně ten, který je ze srdce ale může se upozornit pro příště.

Tak tedy toto mne mrzelo ale nebyl jsem málomluvný nebo dokonce že jsem se s Tebou nechtěl bavit to byla jen Tvoje představa ve skutečnosti jsem Ti chtěl říci něco hezkého ale na chodbě stál Tvůj otec, tak jsem Tě aspoň nenápadně hladil.

Ted' když jsem Ti to aspoň trochu vysvětlit, tak můžu přejít na něco jiného. Velice rád bych s Tebou šel na Krvavého Čepelku doufám, že nebudu muset pomáhat doma v každém případě se spolu domluvíme v sobotu ráno (brzo ráno).

Můj malinký brouček už ode mne nedostaneš žádný další dopis do maturity a tak Ti přeji hodně štěstí a mnoho úspěchu k tomu bych byl rád kdyby Ti napomohl také tento klíč, který jsem speciálně pro tebe zhotovil.

Mnoho štěstí do maturit a do učení Ti přeje

Tvůj Jaroušek

1. 6. 1976

Můj milovaný miláčku!

Nejdřív Ti děkuji za Tvůj kouzelný dopis, který mi způsobil skutečně velkou radost a přišel vážně v nejvhodnější dobu, protože v ten den jsem měla zrovna ten největší útlum a krizi a byla jsem zralá akorát na to, abych nad vším brečela. Hodně mě povzbudil a dodal zase nějakou energii. Ten klíček je moc hezký a udělal mi velkou radost, také hlavně proto, že jsi ho sám dělal a že byl pro štěstí, které mi taky přines. Měla jsem ho dneska u maturity a jeho kouzlo asi zapůsobilo, protože jsem si vytáhla skutečně pěkné a docela povídací otázky. Ted' už mám všechno za sebou a cítím se ohromně šťastně, protože jsem se dostala z toho jednotýdenního nerváku a přitom docela dobře. Dopadlo to asi takto (jak to šlo za sebou): matematika – 1, biologie – 1, ruský jazyk – 2, český jazyk – 2. Takže jsem se projevila jako správný jazykový antitalent. Ale takový výsledek jsem vůbec nečekala, protože když jsem tam šla, tak jsem měla ten dojem, že vůbec nic nevím, že si na nic nevzpomenu a že to úplně zardím.

Dnešní dopoledne jsem strávila s matkou v práci, protože kdybych zůstala doma v tom tichu, tak bych na to na všechno musela myslet, co všechno ještě nevím a honem se ještě něco učit. Když to tak všechno shrnu, myslím, že na tom na všem byl nejhorší ten svaťák. Bylo to jedno z nejnepěknějších období, která jsem prožila. Nervy napnuté, strach a učení = šeredná kombinace.

Jestli to nebudeš moct přečíst, tak se na mě prosím Tě nezlob, píšu to v posteli o půl 12. v noci (ještě 1. 6.), protože nejdřív jsem všechno oslavila s matkou a tatškou a potom ještě s holkama ve městě „U koníčka“. Takže jestliže jde každé písmenko jinam, tak to je pod vlivem nápoje zvaného „Bílá pani“. Mimochodem není to zrovna nejchutnější.

Ted', když všechno skončilo, tak mi je nádherně, to si asi dovedeš představit. Kolem mě je taky děsný nepořádek, protože jsem ještě neměla žádný čas to uklidit. Všude mám rozložené různé kupy sešitů a lejster.

Po tom všem Ti ale musím napsat, že ze všeho nejvíc se těším na to až budeme spolu. Nebudu mít žádné starosti, to je úplně ohromný. Miláčku, nevím jak to do soboty vydržím být s Tebou jenom v myšlenkách. Možná Ti budu psát každý den a tak to snad zvládnou. (!!!! význam dopisu!!!!)

Ted' ale kdy a kde se sejdem. Píšeš v sobotu brzo ráno. Nevím přesně co si mám pod tím představit. Takže navrhuju, že bych počkala v sobotu v 7 hodin v zatáčce. Kdyby bylo potřeba dřív, tak k nám přijď, nebo mi hod' něco do okna nebo na mě hvízdni. Kdyby se Ti to zdálo brzy, tak přijď později. Doufám, že nezaspím.

Chtěla bych Ti toho dnes ještě tolik a tolik napsat, ale už se mi to nevejde na papír a navíc pomalu ale jistě usínám.

Zatím ahoj

Tvoje Zdenička

3. 6. 76

Moje milovaná breberuško!

Předem bych Ti chtěl také poděkovat za Tvůj dopis a společně s Tebou se raduji s úspěšné maturity. Stejně jsem rád i tomu že jsem Ti mohl aspoň tím málem pomoci.

Byl jsem se podívat na zahradě a musím bohužel konstatovat, že nebudou vůbec žádné třešně, jenom opravdu trochu na vršku. Ostatní Ti nechci psát, protože to sama uvidíš.

Rád bych Ti napsal o Čepelkové prezence je do 8:00 hod a autobus jede do Malích Svatoňovic v 6:45 to je ve třičtvrtě na sedm. Proto bych navrhoval toto: Já bych k Vám přišel už v 6:00 hod

(nebo přijel) a od vás bychom hned vyrazili do Úpice na autobus, mohlo by se stát, že zaspím proto bych byl rád kdybys mohla přijít k nám kdybych já k vám nepřišel do 6:05 hodin a to bys musela asi přijít do půl sedmé abychom stihli autobus. Tak tedy ještě jednou k vám přijdu do 6:00 hod jestliže u vás nebudu do 6:05 tak přijď Ty k nám.

Moje milovaná holčičko byl bych velice rád kdybychom mohli být stále spolu když budeš mít zase ty čas tak to bude špatný zase se mnou protože jsme stavěli lešení a začnem opravovat barák.

Miláčku strašně se těším až Tě uvidím a budu s Tebou, byla to strašně dlouhá doba co jsem Tě nemohl políbit.

Na šťastné shledání se těší milující Jaroušek

7. 6. 1976

Můj milovaný broučínku!

Vzpomínám na Tebe a říkám si jak by bylo prima, kdybych teď už měla po přijímačkách a byla na chatě. Vypadá to, že počasí už bude pěkné. Jako naschvál nemáš klíče od zahrady. Bývala bych Ti je dala hned nahoře, protože tam teď žádné pěkné kytky nejsou. Vždyť tam matka utrhla jednu nerozkvetlou pivoňku. Nic jiného se jí tam nelíbilo. Odtud jsme jeli k Petirom a pak přímo za babičkou do nemocnice. Ta nám řekla, že ji operovali právě když jsem šla k matuře a že nám schválně nic neřekla, abych byla klidná. Všechno dobře dopadlo, jenom je teď babička jako lazar. Nemůže zakašlat, zasmát se, protože ji bolí štychy na břicho. Lepší nepřijít s nemocnicí vůbec do styku Ale někdy je to nutné.

Teď bude právě 7 hodin ráno, pondělí. Právě jsi asi v práci a možná, že máš škytavku, protože na Tebe moc vzpomínám. „Krvavej Čepelka“ byl prima. Viděla jsem zase spoustu nového, co neznám a něco takového jsem šla poprvé. Hlavně ale, že jsem šla s Tebou. Slibuju Ti, že se určitě vytrénuju, abych toho vydržela víc. Odjakživa jsem měla úspěchy v krátkých a rychlých tratích než ve vytrvalosti.

Tento týden nás čeká pěkná zábava tak jako vás. Vy „voklofáváte“ barák, my škrábeme a pak malujeme. Malíř k nám bude chodit celý týden vždy odpoledne. Takže nevím, jestli už v pátek budeme mít hotovo a hned v pátek budeme moc jet na chatu. Věřím tomu, že to stihneme, ale není to jisté. Takže radši si dáme sraz až v sobotu. Navrhuji v 9 hodin ráno. Jestliže přijdeš na něco jiného, tak mi to napiš. Broučku, mnohem radši bych Tě viděla už v pátek, ale skutečně nevím, jak to dopadne.

Nevím jak ty, ale já se už tak těším na léto, které bych si přála co nejvíce prožít s Tebou. Přála bych si podívat se společně s Tebou tam, kde je to pěkné.

Ještě bych se chtěla vrátit k tomu předminulému dopisu, co se týká dárků. Tu desku jsem Ti dala asi ne zrovna nejvhodnějším způsobem a dobře jsem Ti to neobjasnila. Takový dárek od Tebe je moc milý. Velkou radost jsem měla z toho klíče. Víím, jakou Ti musel dát práci, o to je mi milejší. Z větších dárků (bez nějaké příležitosti) mám obavy hlavně proto, aby se to nestalo všedním a zcela obyčejným zvykem, chtěla bych aby si darování dárku z lásky uchovalo své kouzlo, krásu a radost. Na naše setkání za týden se těší Tvoje Zdenička

9. 6. 1976

Milovaná Zdeničko!

Děkuji Ti za Tvůj dopis, který přišel neobvykle brzo tedy už v úterý ráno což mě velice potěšilo.

Mám velkou smůlu protože jsem celý týden nemocný ale v pátek nebo v sobotu budu fit, promiň mi tedy zvláště špatnou úpravu ale piši v posteli.

Velice mě také mrzí pomyšlení na chudáčky rostlinky na zahradě a doufám jen to, že úplně neuschnou.

Škoda, že chceš abych přišel až v sobotu v 9:00 hod protože jsem chtěl začít sekat trávu a v pátek večer by to bylo ideální nebo popřípadě v sobotu ráno ale v 9 hodin je pozdě protože musíme naklepat kosu ale snad to stihnem i jindy třeba v sobotu večer nebo v neděli ráno.

U nás v Úpici je úplně krásné počasí doufám že taky u vás je tak krásné modrá a čistá obloha a tak krásně svítí sluníčko. Rád bych Ti něco navrhl když nebudeš chtít, tak samozřejmě odmítneš. Jestli tedy budeš na brigádě tak bychom se tam mohli sejít a být tam spolu od pátku do neděle.

Moje milovaná beruško jsem šťasten, že se na mne nezlobíš kvůli svým nožičkám ale musím uznat, že jsi toho vydržela opravdu hodně a opravdu ses dobře držela. Příště si můžem podobný vilet udělat sami.

Miláčku ani nevíš jak se těším až tě zase uvidím a budu s Tebou.

Strašně se těším na sobotu kdy Tě ráno v 9 hodin uvidím.

Se svou malinkou Zdeničkou se loučí malinko větší Jaroušek

14. 6. 1976

Miláčku!

Jaroušku, vím, že máš tento týden nabitý. Práce, autoškola, zkoušky před sebou. Jak Ti to jde? Mně se do učení vůbec nechce (ale ani trochu). Těch 14 dní volna od maturity mě nepovzbudilo, spíš naopak utlumilo. Teď bude poledne a od rána jsem se přiměla jen k tomu, že jsem si prošla 14 stránek v mluvnici. To je všechno. Odpoledne se do toho budu muset dát.

Doufám, že se na mě nezlobíš, že jsem k Vám v sobotu přijela. Dopoledne jsem se snažila všechno zařídit tak, abychom dorazili na chatu do 9 hodin. Přes všechnu snahu jsme dorazili až k desáté. Sousedí mi hned oznámili, že Ti řekli, že přijedeme až v poledne. Nikde jsem Tě nenašla, a tak jsem Tě čekala v poledne a později. Když jsi se ale stále neobjevoval, začala jsem mít obavy a přemýšlela jsem proč asi. Říkala jsem si, že asi děláte na baráku a nakonec jsem se rozhodla, že za Tebou pojedou. Valník s omítkou před Vaším barákem mě utvrdil v mém předpokladu. Když jsem Tě uviděla na lešení, tak jsem byla moc ráda. Jak jsi byl celý šedivý a zaprášený, tak ses mi tak nějak zvláště líbil. Byla jsem ráda, že jsem mohla být s Terezkou. Byla s ní zábava, měla jsem co dělat a byla jsem aspoň malinko platná, když vy všichni jste dělali a já jen nečinně okukovala. Měla jsem vždycky radost, když jsi přišel Terezku poškádlit.

Tento týden jsme nemohli být dlouho spolu, ale všechny společné chvíle byly pro mě pěkné. Příští týden bych už chtěla zůstat v Havlovicích. Už se tam těším. Tady mě nic nedrží. Vždycky jsem jezdila do Havlovic ráda, ale teď tam jezdím ještě radši.

Včera jsme byli u babičky v nemocnici. Už je to s ní na dobré cestě. Z nemocnice jsme jeli domů douklidit byt, protože jsme měli ještě všechn nábytek uprostřed místností.

Kdy přijedeme na chatu, to přesně nevím. Nevím, kdy se v pátek vrátím z Hradce, ale jakmile přijedu, tak bychom jeli na chatu, když do toho něco nepříjde. Takže v pátek tam snad už budem. Kdybys měl chuť a čas, tak by jsi mohl přijít, ale radši později. Nebo bych mohla přijít někam já, to mi když tak napiš. A když by to nešlo v pátek, tak v sobotu třeba v 8 hodin nebo dřív kvůli rose, že bychom mohli vyrazit na zahrádku. To mi prosím Tě napiš jak by Ti to vyhovovalo.

Mnoho štěstí v autoškole Ti přeje

Tvoje Zdenička

16. 6. 1976

Miláčku!

Předem bych Ti rád poděkovat za Tvůj miloučký dopis kde ses mi svěřila, že se Ti nechce vůbec učit a tak je to se mnou úplně stejné, ví o tom, že se učit mám ale vůbec se mi nechce jsem totiž strašně líný a proto bych se potřeboval dostat do přísných rukou které by mne vychovaly proto čekám na to až konečně přijedeš.

Zítří je čtvrtek a pravděpodobně děláme komplet celé zkoušky když je nestihnem tak je doděláme v pátek ale vypadá to velice bledě protože si vymysleli udělat nové testy a tam je to samý chyták a jsou daleko těžší než ty předtím.

Proto bych byl rád abys si na mne aspoň vzpomněla já naopak Ti budu držet celý pátek pěsti a přát Ti všechno štěstí, které nebudu mít já.

Teď jsem právě mluvil s Terezkou a ta Ti posílá pusinku.

Můj miláčku strašně rád bych se s Tebou sešel už v pátek a proto na Tebe budu čekat někdy kolem 7 hodiny v pátek večer, když ale nepříjete tak na Tebe počkám co nejdříve ráno a půjdem na trávu. Jestli to nestihnete v pátek ani v sobotu ráno tak prosím nespíchejte já na Tebe stejně počkám a aspoň nebudu mít o Tebe tak veliký strach.

Můj milovaný miláčku strašně se na Tebe těším a budu hrozně rád až budu zase s Tebou a slibuji, že k Tobě budu více tolerantní.

Mnoho štěstí Ti přeje Tvůj zamilovaný Jaroušek

5. 7. 1976

Milý Jardoušku!

Nejdřív mě prosím Tě omluv za to hrozné písmo. Asi se to dá těžko přečíst. Navazuji totiž na starou tradici a píši Ti dopis v posteli a dopisní papír mám podložený prohýbající se „Klavírní školou pro začátečníky.“ Tato podložka mi přišla první pod ruku, protože pevnější sešity mám nedobytně zahrabané až úplně vzadu jako věc už nepotřebnou.

Tak rozhodnutí z ped'áku mi ještě nepřišlo, ale už děláme přípravy k tomu, jak budeme postupovat až ta zvěst dorazí. Ale to všechno Ti snad budu moct říct zítra. Doufám, že na chatě zůstaneme až do večera. Jakmile to bude možné, tak se u Tebe stavím a budeme moct něco podniknout. Už se těším, až budu s Tebou, že mě nebudeš najisto čekat a že Tě snad mile překvapím. To, k čemu dojde nečekaně a neplánovaně bývá často nejpěknější. Možná proto, že člověk nemá čas a tím možnost vytvořit a vysnit si růžové představy o tom, co bude a tím není zklamaný z toho co přijde, ale naopak je spíš příjemně překvapený.

Může se však ale také stát, že mi to nevyjde a nebo ty nebudeš moct a že se nesetkáme. Proto Ti radši všechno napíšu. V pátek pojedje taťka do Budějovic pro babičku a pro dědu a v sobotu je přiveze na chatu. My s matkou pojedeme do Havlovic zřejmě vlakem, ale nevím kdy. Do Havlovic můžeme dorazit až k 8. hodině v pátek. A proto raději navrhuji sraz až v sobotu ráno v 8 hodin v zatáčce u lesa. To v tom případě, když nebudeš mít doma práci. Kdyby jsi však nepřišel do 10 hodin, tak bych jela já za Tebou.

V sobotu večer je Benátská noc na Podhradí. Byla bych moc ráda, kdybychom si ji mohli společně zopakovat i když už úplně jinak než loňského července. Už to bude rok, co se známe Jaroušku. Vzpomínám, jak to bylo, když jsem Tě poprvé viděla. Tenkrát jsem si přála, aby ty chvíle nikdy neskončily. To jsem ale tenkrát ještě nevěděla, jak nám spolu bude krásně. Celý rok. Jak ses tenkrát tvářil a co jsi říkal, to jsi byl ještě cizí a jediné, co jsem věděla bylo, že se mi líbíš.

Dopoledne i odpoledne jsem byla ve městě. Tak jsem si koupila konečně ten spacák a už se těším jak si v něm budu lebedit. Vyvolala jsem taky ty filmy. Ten Tvůj se mi podařilo asi na 6 místech škrábnout. Není to moc, ale moc mě to mrzí. Kdyby to bylo na tom mém, tak by mně to ani moc nevadilo. Nevím, čím to je poškrábané.

Teď k večeru tu byla teta, babička a děda, takže tu bylo trochu rušněji než obvykle. Teď je půl 11 a já na Tebe myslím a říkám si: „Co asi ten můj Jaroušek dělá?“ A ty už asi spinkáš, aby jsi mohl zítra brzy vstát.

Zatím se loučí

Tvoje Zdenička